



Nazwa instytucji

**Książnica Cieszyńska**

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

**Podręcznik prawniczy : książka dla ludu, zawierająca: przykłady prośb, podań i skarg w sprawach niespornych, spornych i karnych : dalej wzory dokumentów prawnych: świadectw, rewersów, kwitów, poświadczeń, deklaracji testamentów, pełnomocnictw, kontraktów, zapisów dłużnych, ugód, cesyj itp. z odpowiednimi objaśnieniami : nareszcie dodatek obejmujący: listy, spis wiosek w Księstwie Cieszyńskim według powiatów sądowych i starostw, słowniczek wyrazów prawniczych i administracyjnych /...**

Liczba stron oryginału

**316**

Liczba plików skanów

**316**

Liczba plików publikacji

**317**

Sygnatura/numer zespołu

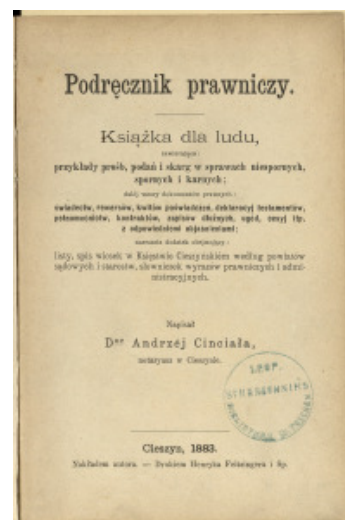
**C I 003520**

Data wydania oryginału

**1883**

Zdigitalizowano w ramach projektu pt.

**Udostępnienie cieszyńskiego dziedzictwa piśmienniczego on-line**

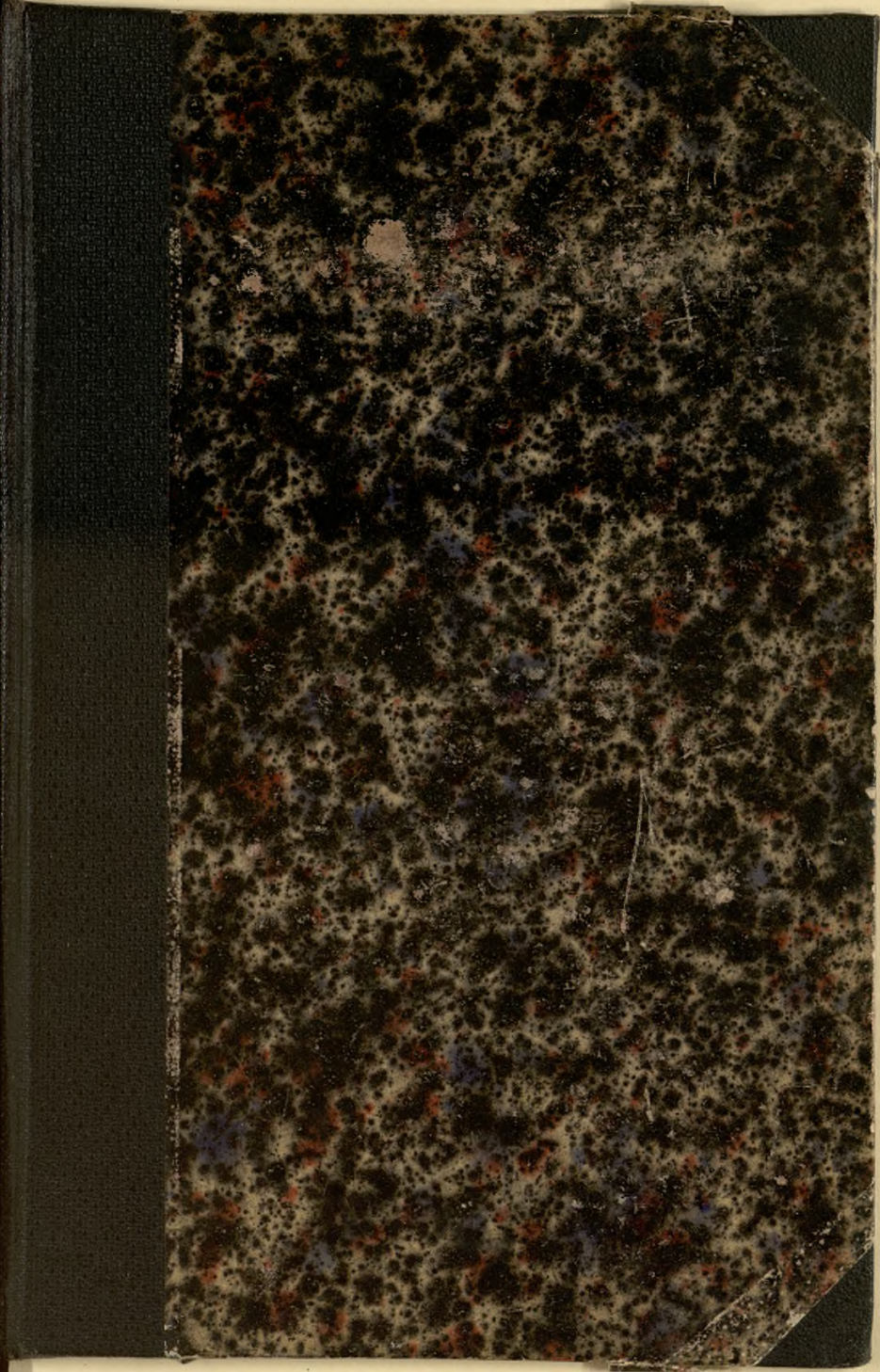


**Fundusze Europejskie**  
Program Regionalny



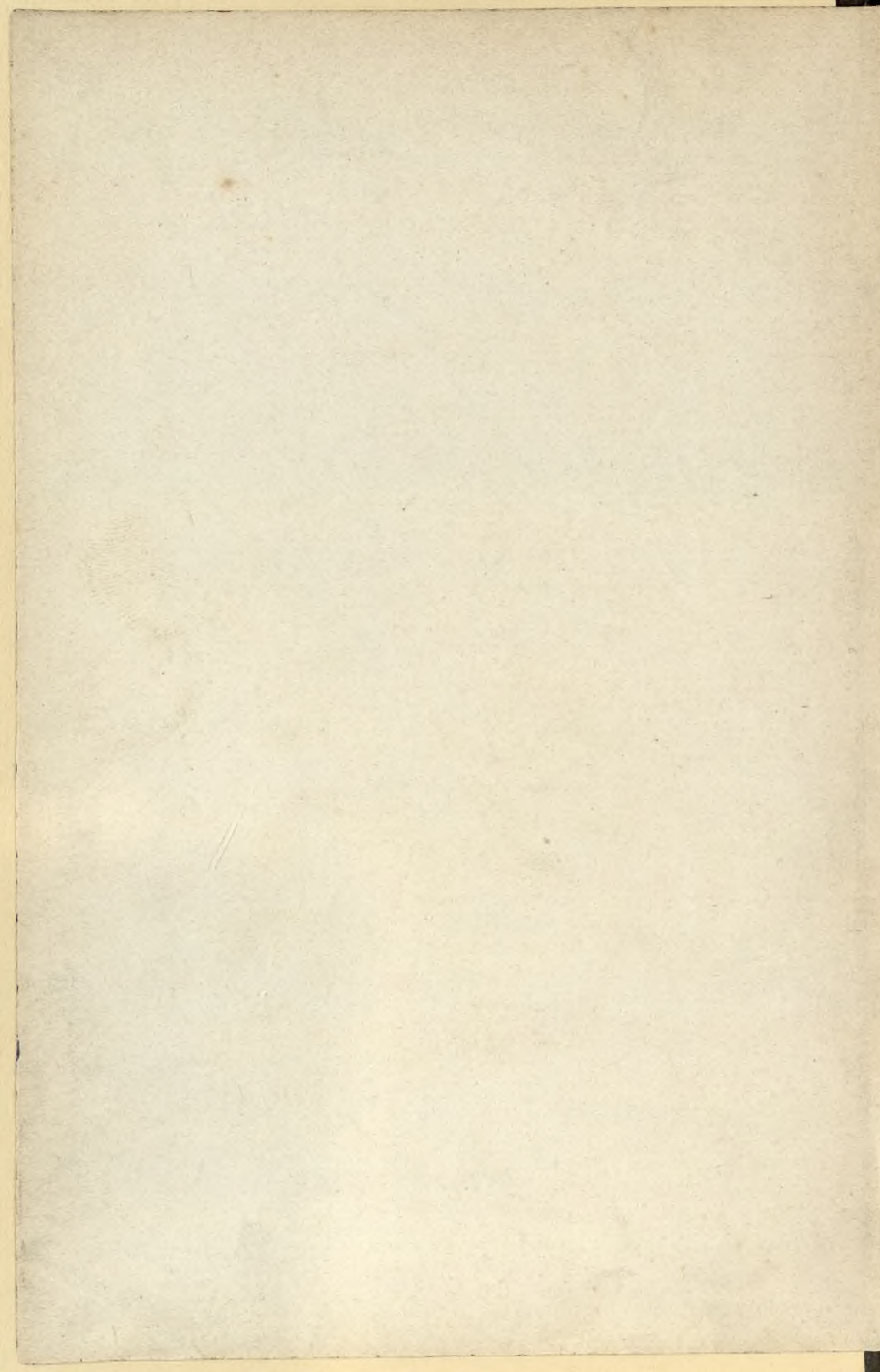
**Unia Europejska**  
Europejski Fundusz  
Rozwoju Regionalnego





2478 68

2 H VII. 67



# Podręcznik prawniczy.

---

## Książka dla ludu,

zawierająca :

przykłady prośb, podań i skarg w sprawach niespornych,  
spornych i karnych ;

dalej wzory dokumentów prawnych :

świadectw, rewersów, kwitów poświadczeń, deklaracyj testamentów,  
pełnomocnictw, kontraktów, zapisów dłużnych, ugód, cesyj itp.  
z odpowiednimi objaśnieniami ;

nareszcie dodatek obejmujący :

listy, spis wiosek w Księstwie Cieszyńskim według powiatów  
sądowych i starostw, słowniczek wyrazów prawnych i admi-  
nistracyjnych.

Napisał

D<sup>or</sup> Andrzej Cinciała,

notaryusz w Cieszynie.



---

Cieszyn, 1883.

Nakładem autora. — Drukiem Henryka Feitzingera i Sp.

340(07) SL

C.0035201



## Przedmowa.

---

Język urzędowy i sądowy w Księstwie Cieszyńskim na Śląsku jest wyłącznie niemiecki, chociaż ludność z małymi wyjątkami jest polską. W roku 1848 zaczęły się odzywać głosy, aby językowi polskiemu przyznano należne prawa w urzędach i sądach, a w poparciu tych głosów zaczęto nawet pisać dokumenta i wnosić podania polskie. Niedługo to jednak trwało; sądy odrzucały polskie podania, a dokumenta polskie tylko z przekładem niemieckim przyjmowano. Było nieusprawiedliwiony ciężar, nałożony na nasz lud bez wszelkiej potrzeby. Aby tę niesprawiedliwość złagodzić i choć częściowo usunąć, wydało c. k. ministerstwo sprawiedliwości wskutek nalegań i przedstawień z różnych stron, ku końcu przeszłego roku do wszystkich sądów śląskich rozporządzenie, według którego c. k. sądy w Księstwie Cieszyńskim powinny przyjmować wszelkie podania i dokumenta spisane w języku polskim.

Odtąd każdemu wolno pisać do sądu i podawać dokumenta w języku polskim, a jeżeli kto sam napisać niepotrafi, może wszędzie żądać, aby mu czy podanie czy dokument w polskim języku napisano, i nikt nie potrzebuje podpisywać dokumentu, którego sam nie czytał i niezrozumiał, i który nie jest w jego języku spisany.

Powinniśmy ministerstwu wdzięczność za to rozporządzenie, ale też musimy z niego na każdym miejscu korzystać, aby się wszędzie przyzwyczajono, język nasz szanować i poważać.



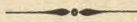
Książka niniejsza ma to korzystanie z powyższego rozporządzenia ułatwić. Zawiera ona w łatwym i przystępnym stylu objaśnienia ustaw prawnych z odpowiedniami podaniami i prośbami; dokumenta różnego gatunku, które się najczęściej w życiu powtarzają, a w dodatku wzory listów, podział Śląska pod względem sądowym i słowniczek wyrazów prawniczych i administracyjnych mniej znanych. Staralem się przedewszystkiem zachować styl prosty, przystępny i zrozumiały, zastosowany do pojęć i stopnia oświaty ludu, zaś z drugiej strony starałem się być krótkim i zwięzłym, aby pomimo licznej treści, książka nie miała wielkiej objętości i była co do ceny każdemu przystępną.

Podręcznik niniejszy napisałem dla ludu śląskiego i zastosowałem go do jego pojęć, potrzeb i języka, i z tego stanowiska zapatrywać się należy na tę pracę przy jej oceniu. Gdy zaś ustawy prawne, obowiązujące na Śląsku, mają równe zastosowanie w Galicyi, sędzę, iż niniejsza książka odpowie również potrzebom ludu galicyjskiego, i że tam znajdzie rozpowszechnienie. Lud śląski nie posiada dotąd żadnej polskiej książki prawniczej lub administracyjnej, a przecież zgoła co dzień przychodzi mu ocierać się o sądy i urzędy. Trudno tedy żądać od niego, aby miał choćby pobieżną znajomość rzeczy prawniczych, potrzebnych każdemu obywatelowi. Mam tedy nadzieję, że książka niniejsza temu brakowi zapobiegnie, i że ją sobie lud nasz w krótcie przyswoi.

Czysty dochód z téj pracy przeznaczam na Dom narodowy i na Czytelnię ludową w Cieszynie.

W Cieszynie, dnia 30. kwietnia 1883.

**Dr. Andrzej Cinciała.**



## Wstęp.

Podania są to pisma, które się wnoszą do sądów, urzędów, zakładów i władz publicznych.

Podania zawierają w sobie:

1. Zawiadomienia o rozmaitych wypadkach i wydarzeniach np. o pożarze, o zbrodni, o nagłej śmierci.

2. Wypowiedzi kapitału, pomieszkania, dzierżawy, służby.

3. Skargi cywilne (majątkowe), karne i wszystkie pisma procesowe.

4. Prośby, petycje i supliki o ułeczenie ciężarów, o łaskę, posadę, wsparcie.

5. Zażalenia, odwołania, apelacje, rekursy itp.

Podanie składa się zwykle z następujących części:

1. tytuł czyli nadpis, 2. przedstawienie sprawy, 3. uzasadnienie, 4. zakończenie, 5. data, 6. podpis, 7. napis, 8. adres.

1. Urzędom, sądom i korporacyom daje się tytuł „świetny“. W podaniach pisze się tedy:

Świetny urządzie gminny (Löbliches Gemeindeamt);

Świetny urządzie parafialny (Löbliches Pfarramt);

Świetne c. k. Starostwo powiatowe (Löbliche k. k. Bezirks-Hauptmannschaft);

Świetny c. k. urządzie podatkowy (Löbliches k. k. Steueramt);

Świetny c. k. urządzie cłowy (Löbliches k. k. Zollamt);

Świetny c. k. sądzie powiatowy (Löbliches k. k. Bezirksgericht);

Świetne c. k. prokuratorstwo (Löbliche k. k. Staatsanwaltschaft).

Tytuł prześwietny (Hochlöblich) należy się władzom, których naczelnik nazywa się prezydentem np.:

Prześwietny c. k. sędzie obwodowy (Hochlöbliches k. k. Kreisgericht);

Prześwietny c. k. sędzie krajowy (Hochlöbliches k. k. Landesgericht);

Prześwietny c. k. rządzie krajowy (Hochlöbliche k. k. Landesregierung);

Prześwietny c. k. wyższy sędzie krajowy (Hochlöbliches k. k. Ober-Landesgericht).

Rządowi krajowemu i sądu wyższemu daje się jednak zwykle tytuł „wysoki“, i pisze się: Wysoki c. k. rządzie krajowy, Wysoki c. k. wyższy sędzie krajowy.

Tytuł „wysoki“ należy się ministerstwom i najwyższym władzom centralnym np. Wysokie c. k. ministerstwo spraw zewnętrznych (Hohes k. k. Ministerium des Innern), Wysokie c. k. ministerstwo sprawiedliwości (Hohes k. k. Justizministerium).

W przemówieniu do urzędników używa się wyrazu: Pan np. Panie starosto, panie sędzio, panie radco; do wyższych urzędników: Wielmożny panie np. proszę Wielmożnego pana prezydenta; zaś do najwyższych urzędników: Jaśnie Wielmożny pan np. proszę Jaśniewielmożnego pana prezydenta krajowego. Tajni radcy noszą tytuł: Wasza ekscelencya.

Przemawiając do cesarza należy używać: Wasza cesarska i apostolska Mość, i Najjaśniejszy, najmiłościwszy Panie.

2. Przedstawienie sprawy jest najgłówniejszą rzeczą w podaniu, i zawierać powinno przyczynę i powód, dla czego się podanie wnosi, aby można jasno i dokładnie wiedzieć, o co proszaczemu chodzi.

3. Uzasadnienie czyli udowodnienie podania jest postrzebném, aby urzędy lub władze, do których podanie

wystosowaném zostało, mogły się przekonać, czy żądanie jest sprawiedliwém lub słuszném i czy je uwzględnić lub odrzucić wypada.

4. Zakończenie. W zakończeniu powinno być umieszczoném w krótkich słowach żądanie lub życzenie, które podający osiągnąć pragnie.

5. Data zawiera w sobie miejsce i czas wystawienia podania, np. w Cieszynie, dnia 15. stycznia 1883 r.

6. Podpis zawiera imię i nazwisko podającego, a według okoliczności stan lub zatrudnienie jego.

7. Napis czyli rubryka pisze się zewnątrz na polowie ostatniej stronicy arkusza i zawiera w sobie:

- a) nazwę i miejsce władzy, do której podanie jest wystosowaném,
- b) imię i nazwisko, stan i zamieszkanie podającego, a w pismach spornych i strony przeciwnéj,
- c) krótka treść podania i liczba załączników (Beilagen).

8. Adres. Jeżeli podanie przez posta lub pocztę się odsyła, trzeba podanie w formie listu złożyć, zapieczętować i napisać na wierzchu adres do odpowiedniego urzędu lub władzy np. Do świetnego c. k. sądu powiatowego w Skoczowie, lub: Do świetnego c. k. starostwa powiatowego w Cieszynie.

Następny przykład części te bliżej objaśni:

ad 1. *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

ad 2. Zmarły w miesiącu styczniu bieżącego roku Jan Turek, chałupnik z Bażanowic został mi dłużen 100 złr., które jemu przed rokiem pożyczyłem i gotówką wyliczyłem. Jan Turek zobowiązał się tę pożyczkę za sześć miesięcy z procentem po sześć od sta do moich rąk zwrócić, czego jednak nie uczynił.


A) ad 3. Na dowód tego załączam tu pod A) obligacyę wystawioną dnia 1. stycznia br. którą Jan Turek własnoręcznie pisał i podpisał. W razie zaprzeczenia prawdziwości podpisu jego, odwołuję się na świadków Pawła N. i Andrzeja N., chałupników z Bażanowic, którzy przy wyliczeniu i odebraniu tych pieniędzy byli obecnymi.

- ad 4. Upraszam tedy: aby  
Świętny c. k. sąd powiatowy, raczył moją pretensyę w ilości  
100 złr. z procentem po sześć od sta rachując od dnia 1.  
stycznia br. przy uporządkowaniu pozostałości po Janie  
Turku uwzględnić i jego dziedzicom polecić, aby mi moją  
pretensyę wypłacili.
- ad 5. W Bażanowicach, dnia 1. sierpnia 1883.
- ad 6. Paweł Pustówka, bednarz w Bażanowicach.
- ad 7. Napis: a) Do c. k. m. del. sądu powiatowego w Cieszynie.  
b) Paweł Pustówka, bednarz w Bażanowicach  
c) zgłasza się z pretensyą swoją 100 złr. w. a. do  
pozostałości po Janie Turku z Bażanowic.  
Z załącznikiem A)
- ad 8. Adres: patrz pod 7 a).

Do podań używa się całego arkusza papieru i spisywać je należy tak, aby od góry, od dołu i z lewej ręki przestrzeń przynajmniej na dwa palce szeroka nie była zapisana.

Z małymi wyjątkami wszelkie podania stępem odpowiednim opatrzone być powinny. Przepisy stęplowe są bardzo obszerne a dlatego ich tu umieszczać niepodobna. Za to przy każdym podanym wzorze oznaczona jest wysokość potrzebnego stępla.

W każdym urzędzie i sądzie znajduje się protokół podawczy (Einreichs-Protokoll), gdzie wszelkie podania wnoszone być muszą.



# Część pierwsza.

## Podania w sprawach sądowych.

Sprawy sądowe są: 1. niesporne, 2. sporne i 3. karne.

### ROZDZIAŁ PIERWSZY.

*Sprawy niesporne.*

#### ***Oddział pierwszy.***

Podania w sprawach spadkowych.

Jeżeli jaka osoba zmiera i pozostawia po sobie majątek, tedy majątek ten nazywa się spadkiem (spuścizną), ponieważ spada na inne osoby. Osoba zmierająca nazywa się spadkodawcą, a osoba na którą majątek przechodzi spadkobiercą (dziedzicem). Przepisy prawne odnoszące się do prawa dziedziczenia nazywają się prawem spadkowym; przepisy prawne przeprowadzające spadek zmarłego na jego dziedziców, nazywają się postępowaniem spadkowym (pertraktacją, Verlass-abhandlung).

Jeżeli zmarły pozostawił dzieci lub wnuków, tedy spadek przechodzi na jego dzieci i wnuków; jeżeli zaś zmarły nie pozostawił dzieci, spadek przechodzi na jego rodziców i dalsze pokrewieństwo.

Jeżeli dziedzic opiera swoje prawo do dziedziczenia o testament, nazywa się dziedzicem testamentowym (Testamentserbe); gdy zaś opiera swoje prawo o ustawę, nazywa się dziedzicem ustawowym (gesetzlicher Erbe).

#### **I. Akt pośmiertny.**

Pierwszym krokiem postępowania spadkowego jest spisanie aktu pośmiertnego (aktu zejścia, Todfalls-

Aufnahme, zwykle szperelacją zwanego). Po każdym zmarłym bezzwłocznie winien być spisany akt pośmiertny, chyba że zmarły był małoletnim i nie pozostawił po sobie majątku. Akt pośmiertny spisuje w pomieszkaniu zmarłego delegowany sądowy lub notaryusz, najczęściej zaś z polecenia sądowego przełożony gminy.

Do tego służy następujący formularz:

(Bez stępla.)

**Akt pośmiertny.**

1. Imię i nazwisko zmarłego: *Paweł Byrtus.*
2. Stan lub zatrudnienie: *właściciel gruntu.*
3. Wiek: *60 lat.*
4. Stanu wolnego, żonaty (za-  
mężna), wdowiec (wdowa): *żonaty.*
5. Zamieszkanie: *Rulzica, pod Nr. 28.*
6. Dzień i miejsce śmierci: *23. marca 1883 w Rudzicy.*
7. Pozostał małżonek (mał-  
żonka): *Anna Byrtusowa, z domu Lor-  
kowa.*
8. Imię, stan i pobyt pełnolet-  
nich dzieci i pełnoletnich wnuk-  
ków po zmarłych już dzie-  
ciach: *Paweł Byrtus syn, kowal, lat 32  
w Cieszynie; Jan Byrtus syn,  
chałupnik, lat 30 na Bobrku;  
Ewa Cielecka, córka, żona sto-  
larza w Cierlicku, lat 25.*
9. Imię, wiek, stan i pobyt ma-  
łoletnich dzieci i małoletnich  
wnuków po zmarłych już dzie-  
ciach, czy mają opiekuna lub  
kto jest na opiekuna przed-  
stawiony: *Andrzej Byrtus, lat 8, matka życzy  
sobie żeby brat Paweł Byrtus  
był jego opiekunem; Katarzyna  
Zurkowa i Jerzy Zurk po  
zmarłej córce Annie w Zukowie,  
pod władzą ojca, Jana Zurka,  
chałupnika w Zukowie.*
10. Imię i nazwisko, stan, wiek  
i pobyt innych najbliższych  
krewnych lub spadkobierców  
testamentowych: *Brat Adam Byrtus, śłószarz, lat 54  
w Strumieniu; siostra Magda-  
lena, zamężna Sikorowa, lat 40  
w Skoczowie.\*)*
11. Czy i gdzie znajduje się te-  
stament, kodycył, umowa dzie-  
dziczna, darowizna, albo zmowy  
przedślubne: *Testament z dnia 15. marca  
1883 r. znajdujący się w ręk-  
kach wdowy; zmowy przed-  
ślubne z dnia 20. sierpnia 1850  
r. są w rękach wdowy.*

\*) Innych najbliższych krewnych pod tą rubryką tylko wtedy spisać należy, jeżeli zmarły nie pozostawił dzieci ani wnuków.

12. Czy i przez który sąd był zmarły ustanowiony opiekunem lub kuratorem i gdzie się znajduje dekret dotyczący: *Był opiekunem dzieci po Janie Antoszu w Rudzicy; dekret nie mógł być odzyskany.*
13. Czy pobierał zmarły dochody z jakiej kasy publicznej lub z funduszu pod publicznym nadzorem będącego: *Nie.*
14. Czy zalega podatek zarobkowy: *Nie.*
15. Czy znajdują się w spadku rzeczy które szczególnego doniesienia wymagają i co z niemi zarządzono: *Srebrny medal wojskowy, który pozostaje w rodzinie.*
16. Czy znajduje się majątek, z czego się takowy składa, w czyich jest rękach i co zarządzono celem zabezpieczenia takowego: *Realność pod Nr. 28 w Rudzicy, krowy, konie, zboże, sprzęty domowe, należności pieniężne, co w inwentarzu dokładniej wykazaniem będzie. Wszystko znajduje się w ręku wdowy.*

*W Rudzicy, dnia 26. marca 1883.*

*Adam Cieplik, przełożony gminy.*

*† † † Anna Byrtusowa.  
Jan Pytel, podpisujący i świadek.  
Andrzej Motyka, świadek.*

### Podanie odsyłając akt pośmiertny:

*Wewnątrz: Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Z polecenia sądowego spisałem akt pośmiertny zmarłego na dniu 23. marca br. Pawła Byrtusa, właściciela gruntu A) pod Nr. 28 w Rudzicy, i zasyłałem go pod A) wraz z testamentem dnia 15. marca 1883 pod B) i znową przedślubną dnia 20. sierpnia 1850 pod C) Świątnemu c. k. sądu powiatowemu do dalszego użytku.

*W Rudzicy, dnia 26. marca 1883.*

*Adam Cieplik, przełożony gminy.*

*Zewnątrz:*

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumienu.*

*Adam Cieplik, przełożony gminy w Rudzicy,*

*zasyła akt pośmiertny Pawła Byrtusa z Rudzicy wraz z testamentem i znową małżeńską.*

*Z załącznikami A) B) i C).*



Sąd, otrzymawszy akt pośmiertny, ustanawia dla małoletnich dziedziców opiekuna (poręcznika), i zasyła mu odpowiedni dekret. Testament zaś publikuje (ogłasza), a publikacya ta odbywa się w następujący sposób: Sędzia przywołuje dwóch świadków, czyta przed nimi testament, spisuje na to protokół i pisze na testamencie, że tenże publikowanym (ogłoszonym) został.

## II. Opieczętowanie pozostałości.

Opieczętowanie pozostałości nastąpić powinno, jeżeli dziedzice są niewiadomi lub nieobecni, i gdy niebezpieczeństwo zachodzi, żeby rzeczy rozniesione być mogły.

Do tego służy następujący wzór:

### Protokół

spisany w gminie Puńcowskiej na dniu 13. marca 1883 r., celem opieczętowania pozostałości po Janie Klimszu z Przybora.

Obecni niżej podpisani.

Dowiedziawszy się o nagłej śmierci podróżnego Jana Klimszy, udałem się z dwoma świadkami do pomieszczenia jego w gospodzie pod Nr. 30 w Puńcowie. Znalazłem tamże na stole zegarek złoty, torbkę w której się znajdowało dwadzieścia pięć złr., dalej kilka listów i jego ubiór. W kufrze otwartym znajdowały się różne okulary, termometry i inne jakieś narzędzia ze szkła.

Zaczem zebrałem wszystkie rzeczy, a włożywszy je w kufer zamknąłem i zapieczętowałem go pieczęcią gminy, poleciwszy gospodzkowskiemu, aby aż do dalszego rozporządzenia miał nad tym kufrem dozór. Pieniądze zaś potrzymałem u siebie celem pokrycia kosztów pogrzebowych.

N. N., przełożony gminy.

N. N., świadek.

N. N., świadek.

Wzór odpowiedniego podania:

Wewnątrz: *Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Dnia 11. marca br. zjechał do tutejszej gospody podróżny, jak się z jego listów można było dowiedzieć, imiem Jan Klimsza z Przybora i umarł tamże nagłą śmiercią. Uskuteczniwszy bez odwołki opieczętowanie jego pozostałości zasyłam Świetnemu c. k. m. del. sądu powiatowemu:

1. Akt pośmiertny Jana Klimszy pod A)
  2. Protokół dotyczący się opieczętowania jego pozostałości B)
  3. Jego książkę podróży C) — do dalszego rozporządzenia.
- W Puńcowie, dnia 13. marca 1883.

N. N., przełożony gminy.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

N. N., przełożony gminy w Puńcowie,  
zasyła akt pośmiertny i protokół  
opieczętowania po Janie Klimszu  
z Przybora.

Z załącznikami A) B) i C).

### III. Inwentarz.

Inwentarz spadkowy jest to spis wszystkich do spadku przynależących rzeczy z oznaczeniem ich wartości.

Inwentarz spisany być powinien, jeżeli dziedzice są nieznani, jeżeli są małoletni, jeżeli zostają pod kuratelą, jeżeli miejsce pobytu ich nie jest wiadomém, jeżeli kościół, gmina lub inny zakład publiczny powołany jest do dziedzictwa, jeżeli wierzyciele lub sami dziedzice spisania inwentarza żądają.

Inwentarz składa się z trzech części: 1. ze stanu czynnego, w którym spisuje się dokładnie cały ruchomy i nieruchomy majątek zmarłego; 2. ze stanu biernego, w którym spisują się koszty pogrzebu, długi tabularne i inne długi; 3. z bilansu, to jest porównania majątku z długami. Do spisania inwentarza należy przywołać dwóch szacowników i dwóch świadków i uwiadomić dziedziców w miejscu będących.

#### 1. wzór podania o spisanie inwentarza:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Mój ojciec Paweł Stoszek, stolarz w Strumieniu, umarł na dniu 13. marca br. Ponieważ mi niewiadomo, czy i jaki majątek po sobie pozostawił, i czy oprócz utrat pogrzebowych są jakie po nim długi, a tedy nie wiem czy się mam zgłaszać do jego pozostałości, tedy upraszam aby:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić na spisanie inwentarza po moim ojcu i aby spisanie to polecił przełożonemu gminy. W Ustroniu, dnia .....

Jan Stoszek.

Zewnątrz:

*Do świetnego c. k. sądu powiatowego w Strumieniu.*

Jan Stoszek, kowal w Ustroniu, uprasza o spisanie inwentarza po zmarłym Pawle Stoszku, stolarzu w Strumieniu.

## 2. podobny wzór:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Jan N., kramarz w Cieszynie umarł przed kilku dniami. Tenże jest mi dłużen 1.000 złr. Ponieważ niebezpieczeństwo zachodzi, żeby jego pozostałość przez różne osoby rozniesioną została, tém bardziej, gdyż ani żony ani dzieci nie pozostawił, a ja przez każde uszczuplenie jego pozostałości poniósłbym szkodę, tedy upraszam, aby

Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczył bezzwłoczne spisanie inwentarza tej pozostałości polecić i mię o dniu tego spisuawiadomić.

W Cieszynie, dnia .....

Jan Brudny.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego w Cieszynie.*

Jan Brudny, krawiec w Cieszynie, przy ulicy srebrnej, Nr. 54, uprasza o bezzwłoczne spisanie inwentarza po Janie N., kramarzu w Cieszynie.

## Wzór inwentarza:

Stępel 36 ct.

### **Inwentarz**

spisany na dniu 26. marca 1883 pod Nr. 28 w Rudzicy względem pozostałości zmarłego na dniu 20. marca 1883 Pawła Byrtusa, właściciela gruntu pod Nr. 28 w Rudzicy z polecenia c. k. sądu powiatowego z dnia 26. marca 1883 do l. 583.

### Obecni:

Adam Cieplik, przełożony gminy.

Anna Byrtusowa, wdowa.

Andrzej Lipka, szacownik.

Paweł Cymor, świadek.

Andrzej Kotek, szacownik.

Andrzej Kólik, świadek.

Nr. załączn.	ilość pojed. rzeczy	poje- dyńczo		razem	
		złr.	ct.	złr.	ct.
<b>A) Stan czynny (majątek).</b>					
<b>Rubryka I. Gotowizna.</b>					
			4	20	
	30		30	—	34 20
<b>Rubryka II. Papiery rządowe.</b>					
<b>Rubryka III. Obligacje i inne należności.</b>					
A			100	—	
			2	—	
B			50	—	
			10	—	
			30	80	192 80
<b>Rubryka IV. Rzeczy złote i srebrne.</b>					
1			10	—	10 —
<b>Rubryka V. Odzież i bielizna.</b>					
1			10	—	
1			5	—	
2			5	—	
2			3	—	
3			4	50	
2			1	—	
10			4	50	33 —
<b>Rubryka VI. Sprzęty domowe.</b>					
1			2	30	
6			1	—	
1			5	—	
1			2	—	10 30
<b>Rubryka VII. Rzeczy gospodarskie.</b>					
4			160	—	
1			50	—	
10			10	—	
			Znosi się	220	280 30

Nr. załączn.	Ilość pojed. rzeczy		poje- dyńczo		razem	
			złr.	ct.	złr.	ct.
			220	—	280	30
	1	Wóz gospodarski . . . . .	20	—		
	4	Brony . . . . .	3	—		
	1	Pług . . . . .	2	50	245	50
		Przenosi się				
		Rubryka VIII. <i>Nieruchomości.</i>				
	1	Realność pod Nr. 28 w Rudzicy mająca w przestrzeni 20 morgów, ukupiona według kupu z dnia 1. czerwca 1879 r. za sumę . . . . .	4000	—		
	1	Łąka, Skotnią zwana, mająca w prze- strzeni 1 mórg i 858 sążni kwadra- towych, według kupu z dnia 10. gru- dnia 1879 ukupiona za cenę . . . . .	200	—		
C D		Obydwa kupy dołączają się pod C) i D)			4200	—
		Suma stanu czynnego			4725	80
		B) <i>Stan bierny (długi).</i>				
		I. <i>Koszta choroby i pogrzebu.</i>				
E		Lekarzowi N. N. ze Skoczowa według kwitu E) . . . . .	8	—		
F		Aptece w Skoczowie według kwitu F)	3	54		
G		Fararzowi w Rudzicy według kwitu G)	20	—		
H		Kantorowi i śpiewakom według kwitu H)	4	—		
J		Grobarzowi według kwitu J) . . . . .	2	—		
K		Za trumnę według kwitu K) . . . . .	4	46	42	—
		II. <i>Długi tabularne (zauiszczone).</i>				
		Według obligacji z dnia 1. listopada 1865 dług dla Sebastjana Ruczki na realności pod Nr. 28 w Rudzicy za- intabulowany . . . . .	1050	—		
		z procentem do dnia śmierci . . . . .	15	—	1065	—
		III. <i>Długi niezauiszczone.</i>				
		Pawłowi N. za 2 mierzyce żyta . . . . .	4	80		
		Józefowi N. za 4 dni konnej roboty w polu . . . . .	8	—		
		Pawłowi N. pożyczony kapitał . . . . .	42	—	54	80
		Suma stanu biernego			1161	80

Nr. załączn.	Ilość pojed. rzeczy	C) <i>Porównanie.</i>			
		poje- dynczo		razem	
		złr.	ct.	złr.	ct.
				4725	80
				1161	80
				3564	

W Rudzicy, dnia 30. marca 1883.

Podpisy:

Adam Cieplik, przełożony gminy. ††† Anna Byrtusowa, wdowa.  
 Andrzej Lipka, szacownik. Paweł Cymor, świadek i podpisujący.  
 Andrzej Kotek, szacownik. Andrzej Kólik, świadek.

Podanie odsyłając inwentarz do sądu:

Wewnątrz: Bez stępla.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Wskutek polecenia sądowego spisałem inwentarz spu-  
 ścizny zmarłego na dniu 25. marca br. Pawła Byrtusa pod  
 ./. Nr. 28 w Rudzicy, i zasyłam go pod ./. Świetnemu c. k. są-  
 dowi powiatowemu do dalszego użytku wraz z następującemi  
 załącznikami:

- A) Obligacya z 20. grudnia 1860 na 100 złr.
- B) Obligacya z 6. marca 1870 ra 50 złr.
- C) i D) Kontrakty kupna na realność pod Nr. 28 w Ru-  
dzicy i łakę.
- E) aż do K) kwity kosztów choroby i pogrzebu.

W Rudzicy, dnia 30. marca 1883.

Adam Cieplik, przełożony gminy.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Adam Cieplik, przełożony gminy w Ru-  
dzicy

zasyła inwentarz spuścizny po zmar-  
 łem Pawle Byrtusu z Rudzice.

Z załącznikiem ./. i dodatkami A) do K).

#### IV. Zgłoszenie się do spadku.

Nikt nie może sobie samowolnie spadku przy-  
 właszczać; każdy dziedzic (sukcesor, spadkobierca) czy  
 testamentowy, czy prawny musi się przed sądem oświad-

czyć, czy przyjmuje spadek czy nie. Oświadczenie to nazywamy zgłoszeniem się do spadku. Zgłoszenie to może być warunkowe lub bezwarunkowe. Kto się bezwarunkowo do spadku zgłosił, odpowiada wszystkim wierzycielom i legataryuszom za ich należności nie tylko majątkiem odziedziczonym ale i swoim własnym majątkiem, gdyby majątek spadkowy na ich pokrycie nie wystarczał. Kto się zaś warunkowo z dobrodziejstwem inwentarza zgłosił, odpowiada i ręczy za powyższe należności tylko o tyle, o ile majątek spadkowy na pokrycie ich wystarcza. Gdyby na przykład cała pozostałość wynosiła 3.000 złr., długi zaś 5.000 złr., tedy dziedzic zgłaszający się do takiej pozostałości, powinien się warunkowo zgłosić, wtedy nie będzie miał wprawdzie ze spadku żadnej korzyści, ale też nie będzie ze swojego majątku nic dopłacać; gdyby się zaś dziedzic do takiej pozostałości bezwarunkowo się zgłosił, tedy musiałby ze swojego majątku 2.000 złr. dopłacić. Kto zatem stanu masy spadkowej (majątku i długów) dokładnie nie zna, postąpi sobie ostrożnie, gdy się warunkowo do spadku zgłosi. Małoletni zgłaszać się winni do spadku przez swego opiekuna.

Warunkowe zgłoszenie się do spadku z testamentu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy:*

Na dniu 23. marca 1883 umarł nasz ojciec Paweł Byrtus z Rudzicy, sporządziwszy testament, który na dniu 26. marca ogłoszony został. Jako dziedzice testamentowi zgłaszamy się tedy do jego spadku warunkowo z dobrodziejstwem inwentarza i upraszamy: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy nasze warunkowe zgłoszenie się do spadku po ojcu naszym Pawle Byrtusie przyjąć do wiadomości i do uporządkowania jego pozostałości na krótki czas termin wyznaczyć.

W Cieszynie, dnia 4. kwietnia 1883.

Paweł Byrtus.

Jan Byrtus.

Ewa Cielecka z domu Byrtusowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Paweł Byrtus, kowal w Cieszynie, Jan Byrtus, chałupnik na Bobrku i Ewa Cielecka w Cierlicku zgłaszają się do spadku po Pawle Byrtusie z Rudzicy warunkowo z testamentu.

Bezwarunkowe zgłoszenie się do spadku z tytułu prawnego:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Matka moja Anna, wdowa po śp. Andrzeju Cięglu, właścicielu gruntu pod Nr. 61 w Wielimpolu umarła na dniu 26. stycznia br. nie sporządziwszy testamentu ani innego oświadczenia ostatniej woli. Jako jój jedyny syn i dziedzic zgłaszam się niniejszem do jój spadku bezwarunkowo, bez dobrodziejstwa inwentarza z tytułu prawa i upraszam: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy moje bezwarunkowe zgłoszenie się do spadku po mojej matce Annie Cięglowej przyjąć do wiadomości i jój spuściznę mi przyznać.

W Cieszynie, dnia 15. lutego 1883.

Adam Cięgiel.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Adam Cięgiel, właściciel gruntu Nr. 36 na Wołowcu zgłasza się do spadku po Annie Cięglowej z Wieligopola bezwarunkowo.

Zgłoszenie się do spadku przez opiekuna.

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Na zasadzie dekretu z dnia 28. marca 1883 do l. 583, mocą którego ustanowiony zostałem opiekunem (poręcznikiem) małoletniego Andrzeja Byrtusa, zgłaszam się niniejszemu w imieniu tegoż małoletniego Andrzeja Byrtusa do spadku po jego ojcu Pawle Byrtusie, zmarłym na dniu 23. marca 1883 w Rudzicy, z testamentu warunkowo, z dobrodziejstwem inwentarza i upraszam, aby Świetny c. k. sąd powiatowy to zgłoszenie przyjąć raczył.

W Cieszynie, dnia 30. marca 1883.

Paweł Byrtus, opiekun.



Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumienu.*

Paweł Byrtus, opiekun małoletniego  
Andrzeja Byrtusa,  
zgłasza się do spadku po Pawle  
Byrtusie z testamentu warunkowo.

### V. Zrzeczenie się spadku.

Powołani do spadku testamentem lub ustawą dziedzic, mogą także zrzec się spadku. To zrzeczenie ma zwykle miejsce, jeżeli powołany na dziedzica już za życia spadkodawcy swoją część odebrał, jeżeli spadek jest nieznaczny lub, jeżeli długi przewyższają majątek.

#### 1. wzór zrzeczenia się spadku:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Mój ojciec Jan N., chałupnik w Dębowcu, zmarł w miesiącu marcu br. i jestem powołana do jego spadku.

Ponieważ mi ojciec dał wiano gotówką 1.000 złr. z warunkiem, iż mi już do jego pozostałości żadne dalsze prawo przysłużyć niebędzie: tedy zrzekam się spadku po moim ojcu i upraszam Świętny c. k. sąd powiatowy, aby niniejsze zrzeczenie się spadku do wiadomości przyjąć raczył.

W Dębowcu, dnia 18. marca 1883.

Anna Król zamężna Folwarczny.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Anna Król zamężna Folwarczny, zagrodnica w Dębowcu  
zrzeka się spadku po ojcu Janie  
N., chałupniku w Dębowcu.

#### 2. wzór zrzeczenia się spadku:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Paweł N. zmarły w kwietniu bieżącego roku ustanowił mnie swoim dziedzicem uniwersalnym. Oświadczam niniejszém, iż nie mam zamiaru przyjęcia tego spadku i że się wszelkich praw do niego zrzekam.

W Cieszynie, dnia . . . . .

Karol Michalik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Karol Michalik, piekarz w Jabłonkowie,  
zrzeka się spadku po Pawle N.,  
tkaczu w Jabłonkowie.

## VI. Termin zgłoszenia się do spadku.

Powołanym do spadku dziedzicom sąd spadkowy wyznacza zwykle termin, w którym mają się oświadczyć, czy przyjmują spadek czy nie. Dziedzice mogą jednak nieczekając terminu i wcześniej zgłoszenie swoje podać. Gdyby zaś powołany do spadku z ważnych przyczyn nie mógł w wyznaczonym terminie sobie rozważyć, czy się ma do spadku zgłosić, czy się go zrzec, tedy wolno mu upraszać sąd o przedłużenie terminu.

Wzór podania o przedłużenie terminu do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Powołany jestem do spadku po moim ojcu Franciszku Kabieżu, siediaku z Polskiej Lutyni.

Franciszek Kabieź, jak wiadomo, wytoczył proces Pawłowi Turonowi z Dziećmorowic o grunt chałupniczy tamże, który proces w niedługim czasie rozstrzygnięty zostanie. Ponieważ wypadek tego procesu wielki wpływ na stan masy spadkowej wywrze, tedy nie mogłem sobie w danym terminie rozważyć, czy mam się zgłosić do spadku, czy mam go się zrzec. Z tych powodów upraszam, aby Świętny c. k. sąd powiatowy raczył mi przedłużyć termin na trzy miesiące do oddania stanowczej deklaracji spadkowej.

W Polskiej Lutyni, dnia .....

Paweł Kabieź.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Paweł Kabieź, kołarz w Pol. Lutyni  
uprasza o trzechmiesięczne przedłużenie terminu do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku po Franciszku Kabieżu z Polskiej Lutyni.

## VII. Sprzedaż ruchomości.

Sprzedaż rzeczy ruchomych należących do pozostałości zmarłego, może być i w ciągu porządkowania masy (pertraktacyi) uskuteczniiona. Jeżeli spadkobiercy są małoletni, tedy u sądu spadkowego o pozwolenie sprzedaży upraszać należy. Sąd przychylił się do prośby, jeżeli testator polecił, aby jego ruchomości sprzedane zostały, lub jeżeli dłuższe utrzymywanie rzeczy w masie byłoby bez korzyści i z kosztami połączone, lub jeżeli rzeczy ruchome nie są spadkobiercom przydatne, w ogóle jeżeli ze sprzedaży korzyść dla m. spadkobierców wynika.

Wzór podania o sprzedaż.

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Według inwentarza spisane go po zmarłym Pawle Byrtusie z Rudzicy pozostały rzeczy ruchome składające się z odzieży, sprzętów domowych i gospodarskich i bydła. Ponieważ Paweł Byrtus w testamencie swoim rozporządził, aby realność jego pod Nr. 28 w Rudzicy i jego rzeczy ruchome w drodze licytacji sprzedane zostały, a gdyż utrzymanie bydła dla braku strawy jest kosztownem, tedy upraszamy: aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić publiczną sprzedaż ruchomości w inwentarzu Pawła Byrtusa wyszczególnionych i aby uskutecznienie téj sprzedaży przełożonemu gminy w Rudzicy polecił.

W Rudzicy, dnia 10. kwietnia 1883.

Paweł Byrtus we własnym imieniu i jako opiekun m. Andrzeja Byrtusa.

Jan Byrtus.

Ewa Cielecka.

Jan Żurek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Dziedzice po Pawle Byrtusie z Rudzicy

upraszają o zezwolenie na publicznę sprzedaż ruchomości spadkowych.

## Wzór protokołu licytacyjnego rzeczy ruchomych:

Stępel Skala III.

## Protokół

sprzedaży ruchomego majątku po zmarłym na dniu 23. marca 1883  
Pawle Byrtusie, sporządzony na dniu 20. kwietnia 1883 z polecenia  
c. k. sądu powiatowego w Strumieniu z dnia 11. kwietnia br. do  
l. 1633.

liczba bieżąca		wartość szacun- kowa		sprze- dano za		kto rzecz kupił
		zlr.	ct.	zlr.	ct.	
1	Zegarek kieszonkowy srebrny	10	—	15	—	Paweł Cymor
2	Płaszcz z czarnego sukna . . .	10	—	12	50	Jerzy Szymek
3	Kożuch żółty, krótki . . . . .	5	—	7	45	Jan Kapustka
4	2 kamizole z czarnego sukna	5	—	5	08	Paweł Cymor
5	2 pary spodni z czarnego sukna	3	—	3	01	Paweł Szymek
6	3 pary butów . . . . .	4	50	4	56	Józef Gociek
7	2 czapki . . . . .	1	—	—	—	niesprzedano
8	10 koszul . . . . .	4	50	5	30	Anna Kiszowa
9	Stół dębowy . . . . .	2	30	3	—	Paweł Przyrębki
10	6 stołków . . . . .	1	—	1	50	Paweł Cymor
11	Olmarya . . . . .	5	—	6	—	Jan Kapustka
12	Zegar ścienny . . . . .	2	—	2	80	Jan Kapustka
13	4 krowy gniade Nr. 1 . . . . .	40	—	70	—	Paweł Szymek
	Nr. 2 . . . . .	40	—	62	—	Józef Gociek
	Nr. 3 . . . . .	40	—	50	48	Paweł Przyrębki
	Nr. 4 . . . . .	40	—	48	—	Jan Kapustka
14	Koń cisawy . . . . .	50	—	65	—	Paweł Przyrębki
15	10 mierzyc owsa . . . . .	10	—	12	30	Antoni Czapka
16	wóz gospodarski . . . . .	20	—	25	—	Paweł Przyrębki
17	4 bronie . . . . .	3	—	3	20	Jan Gociek
18	Pług . . . . .	2	50	2	80	Paweł Szymek
	Razem . . . . .	298	80	404	98	

słowem: czterysta cztery reńskie i 98 ct.

Niesprzedano dwóch czapek z przyczyny, iż nikt nie chciał  
podać wartości szacunkowej. Zaczem niniejszy protokół ukończono  
i podpisano.

Adam Cieplik, przełożony gminy.  
Andrzej Kolik, świadek.  
Paweł Szymik, świadek.

Podanie odsyłając protokół sprzedaży wraz z pieniędzmi do sądu:

Wewnątrz: *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Wskutek polecenia sądowego z dnia 11. lutego br. do l. 1633, przedsięwziętem licytacyjną sprzedaż ruchomości należących do spadku po zmarłym Pawle Byrtusie z Rudzicy

A) i zasylał protokół licytacyjny pod A) wraz z utarżonemi pieniędzmi w ilości . . . . . 401 złr. 98 ct. z prośbą o przyjęcie tychże, po odrzuceniu stępla na protokół licytacyjny (Skala III). . . . . 3 „ 75 „

pozostaje . . . . . 401 złr. 23 ct.

Oraz upraszam o przyznanie należitości dla mnie 1 złr. 50 ct. a dla wywoływacza . . . . . — „ 50 „

Razem . . . . . 2 złr. — ct.

W Rudzicy, dnia 20. kwietnia 1883.

Adam Cieplik, przełożony gminy.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Adam Cieplik, przełożony gminy w Rudzicy do Nr. 1633

zasyła protokół licytacyjny sprzedaży ruchomości do spadku po Pawle Byrtusie należących wraz z pieniędzmi 401 złr. 23 ct. w. a.

Z załącznikiem A) i 401 złr. 23 ct. gotówką.

### VIII. Oszacowanie rzeczy nieruchomości.

Oszacowanie nieruchomości w postępowaniu spadkowym uskutecznia się albo na żądanie dziedziców, albo celem wyrachowania części obowiązkowej albo z innych ważnych przyczyn. Do oszacowania większych realności przywołuje się dwóch budowniczych i dwóch ekonomów; przy mniejszych realnościach zaś wystarcza dwóch zaprzysiężonych szacowników z gminy. Przy oszacowaniu realności uważać należy na miejscowość, na położenie i jakość gruntu, na stan zabudowań, na koszt utrzymania budynków i podatki, nareszcie na zwykłą cenę gruntów w ogóle. Oszacowanie dzieje się zwykle pod przewodnictwem urzędnika sądowego, może jednak być poleconem przełożonemu gminy.

## Podanie o oszacowanie rzeczy nieruchomości:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

W inwentarzu spisany po Pawle Byrtusie z Rudzicy oznaczoną jest wartość pozostałego po nim gruntu Nr. 28 w Rudzicy na 4.000 złr. w. a.

Realność ta jednak musi mieć większą wartość, bo budynki są murowane i pola bardzo dobre. Ceny gruntów też obecnie dosyć wysoko stoją.

Upraszam tedy Świętnego c. k. sądu powiatowego, aby raczył zezwolić na sądowe oszacowanie tejże realności i aby przedsięwzięcie tego oszacowania poleconem zostało przełożonemu gminy w Rudzicy. Załączam tu potrzebny do spisania protokołu szacunkowego stępel 36 ct.

W Cieszynie, dnia .....

Paweł Byrtus.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Paweł Byrtus, kowal w Cieszynie,  
uprasza o zezwolenie sądowego  
oszacowania realności Nr. 28  
w Rudzicy należącój do pozosta-  
łości po Pawle Byrtusie.

Załącza się stępel 36 ct.

## Wzór protokołu szacunkowego rzeczy nieruchomj:

Stępel 36 ct.

**Protokół**

spisany na dniu 1. maja 1883 pod Nr. 28 Rudzicy w celu oszacowania gruntu należącogo do pozostałości po zmarłym Pawle Byrtusie Nr. 28 w Rudzicy z polecenia świętnego c. k. sądu powiatowego w Strumieniu z dnia 25. kwietnia 1883 do l. 1853.

## Obecni:

Adam Cieplik,  
przełożony gminy.

Antoni Olbrecki,  
majster mularski.  
Paweł Lipowczan,  
majster ciesielski.  
Andrzej Chmiel,  
właściciel gruntu.

} jako  
szacownicy.

Szacownicy po przypomnieniu im ich przysięgi, zawezwani zostali realność tę we wszystkich częściach dokładnie obejrzeć

i zbadać i na zasadzie tego o jej wartości orzec. Po dokładnem ojejrzeniu i zbadaniu sporządzono, następujący

o p i s:

Realność ta położoną jest w środku wsi Rudzicy, graniczy się od wschodu i południa z gruntem Nr. 29, od zachodu z drogą polną, a od północy z rzeczką. Grunta i łąki leżą w gromadzie i tworzą podłużny czworobok. Według katastru należy do tego gruntu pola ornego 10 morgów (jochów) pierwszej klasy a 6 morgów drugiej klasy, łąk 2 morgi 1.200 sążni kwadratowych, pastwisk 1 morg 400 sążni kwadratowych. Pole utrzymane jest w porządku i odpowiedniej uprawie.

W środku pola znajdują się zabudowania gospodarskie: domek mieszkalny, stodoła i chlew. Domek mieszkalny jest murowany i pokryty gontami (szędziełem), od strony zachodniej słomą. Po prawej ręce od wchodu jest izba obszerna dla czeladzi, sklepiona i deskami wydelowana; obok kuchnia i sklep. Po lewej ręce od wchodu znajduje się świetnica a obok niej izdebka obydwie sklepione i deskami wydelowane. Na dole jest piwnica obszerna. Z sieni wychodzi się po drewnianych schodach na górę (strych) mającą dwa przepierzone oddziały, między którymi się przedgórze znajduje. Budynek ten ma 8 sążni długości a 6 sążni szerokości i znajduje się w dobrym stanie.

O dziesięć kroków na zachód położona jest stodoła z drzewa, nakryta słomą; ma dwa sąsieki i piętro z desek. Do stodoły dobudowana jest szopa dla narzędzi gospodarskich i plewnik. Ściany i pokrycie stodoły są liche i potrzebują naprawy.

Od północnej strony wybudowany jest chlew z twardego materiału, nakryty gontami; delówka i żłoby drewniane; ma miejsce na dziesięć krów. Z boku od zachodu dobudowane są chlewki z drzewa dla trzody. Cały budynek jest w dobrym stanie utrzymany.

Od południowej strony położony jest ogród z drzewami owocowymi, nowo ogrodzony stachetami. W kącie między ogrodem a domem znajduje się studnia z wiadrem do czerpania wody.

Oszacowanie.

Ze względu na powyższy opis i na obecne ceny gruntów oszacowali znawcy grunt Nr. 28 w Rudzicy następnie:

1. Dom mieszkalny na . . . . .	1.000 złr.
2. Stodołę na . . . . .	100 „
3. Chlew z chlewkami na . . . . .	400 „
4. 10 morgów pola I. klasy po 200 złr. czyni . . . . .	2.000 „
5. 6 morgów pola II. klasy po 160 złr. czyni . . . . .	960 „
6. 2 morgi 1.200 □ siąg łąk po 200 złr. czyni . . . . .	550 „
7. 1 joch 400 □ siąg pastwisk po 100 złr. czyni . . . . .	125 „
Czyni razem . . . . .	<u>5.135 złr.</u>

Od powyższej sumy odtrącić wypada następujące ciężary:

Podatki roczne razem wzięte . . . . .	46 złr. 75 ct.
Reparatury roczne . . . . .	10 „ — „
Razem . . . . .	56 złr. 75 ct.

Te ciężary rachując po pięć procentów tworzą kapitał . . . . . 1.135 złr.

Odrąciwszy od wartości całkowitej . . . . . 5.135 złr.

powyższe ciężary kapitalizowane . . . . . 1.135 „

Pozostaje . . . . . 4.000 złr.

słowem cztery tysiące złr. wal. austr. jako czysta wartość szacunkowa realności pod Nr. 28 w Rudzicy. Zaczem protokół szacunkowy zakończony i podpisany został.

Adam Cieplik, przełożony gminy.  
 Antoni Olbrecki, majster mularski,  
 jako szacownik.  
 Paweł Lipowczan, majster ciesielski,  
 jako szacownik.  
 Andrzej Chmiel, właściciel gruntu,  
 jako szacownik.

Podanie odsyłając tenże protokół do sądu:

Wewnątrz: *Świętny c. k. sędzię powiatowy!*

Wskutek polecenia sądowego z dnia 25. kwietnia br. do liczby 1853 oszacowany został grunt pod Nr. 28, należący do pozostałości po zmarłym Pawle Byrtusu z Rudzicy. Załączając pod A) protokół szacunkowy do dalszego użytku.

A) upraszam o przyznanie należności za oszacowanie, a zwłaszcza:  
 dla mnie . . . . . 1 złr. 50 ct.  
 dla trzech szacowników po 1 złr. 50 ct. . . . . 4 „ 50 „  
 Razem . . . . . 6 złr. — ct.

W Rudzicy, dnia 26. kwietnia 1883 r.

Adam Cieplik, przełożony gminy.

Zewnątrz: *Do c. k. sądu powiatowego  
 w Strumieniu.*

Adam Cieplik, przełożony gminy  
 w Rudzicy  
 zasłała protokół szacunkowy  
 względem gruntu Nr. 28 w Rudzicy.

Z załącznikiem A).



## IX. Sprzedaż nieruchomości.

Dziedzicom wolno jest za wspólném porozumieniem tak ruchomości i nieruchomości przed ukończeniem postępowania spadkowego sprzedać. Jeżeli dziedzice lub jeden z nich są małoletni, tedy sprzedaż nieruchomości tylko w razie koniecznej potrzeby, lub oczywistej korzyści dla małoletniego, za zezwoleniem sądu opiekuńczego zwykle przez publiczną licytację może być uskutecznioną. Dziedzice pełnoletni niepotrzebują na sprzedaż nieruchomości zezwolenia sądowego, a sprzedaż w tym razie może być przez licytację z wolnej ręki (freiwillige Licitation) lub też bez licytacji przedsięwziętą. Do podania o sprzedaż licytacyjną powinny być dołączone warunki licytacyjne.

Wzór podania o sprzedaż nieruchomości:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Światny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Pozostały po Andrzeju Ciepliku grunt siedlaczy Nr. 25 w Pogwizdowie przypada jego dwóm małoletnim synom Karolowi i Józefowi Cieplikowi. Starszy syn Karol liczy 6, a młodszy Józef 5 lat. Realność ta sądownie oszacowaną jest na 4.000 złr. Matka tych małoletnich dzieci zmarła przed trzema laty, a macosze dodzierżania tego gruntu nie można powierzyć.

Wszystkie budynki téj realności są stare i do dalszego użytku niezdatne, postawienie zaś nowych budynków wymagałoby nakładu wyżej 2.000 złr. Ponieważ w pozostałości niemasz żadnej gotówki, wypadałoby pożyczkę zaciągnąć, a tu zachodziłaby trudność, gdyż realność ta jest już długiem 1.000 złr. obciążoną. Trudno także byłoby znaleźć rzetelnego dzierżawcę, któryby realność tę w swoim czasie oddał dziedzicom w dobrym stanie.

Wrazie sprzedaży umieszczone by zostały działy dziedziczne małoletnich w kasie sierocój a procent pomnażałby je z roku na rok, tak że przy dojściu do pełnoletności każdy podwójną sumę podnieść by mógł.

Jako opiekun m. dziedziców upraszam tedy:

Światny c. k. m. del. sąd powiatowy jako sąd opiekuńczy raczy na publiczną licytację siedlaczego gruntu Nr. 25

w Pogwizdowie z masy spadkowej Andrzeja Cieplika zezwolić,  
A) załączone pod A) warunki licytacyjne zatwierdzić i termin  
do licytacji ogłosić.

W Cieszynie, dnia . . . . . Józef Borski, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Józef Borski, właściciel realności  
w Markłowicach, jako opiekun dzieci  
po Andrzeju Ciepliku z Pogwizdowa  
uprasza o zezwolenie publicznej  
licytacji realności Nr. 25 w Pogwiz-  
dowie z masy Andrzeja Cieplika.

Z załącznikiem A).

Stępel 50 ct.

**Warunki licytacyjne**

A)

celem sprzedaży z wolnej ręki przez publiczną licytację gruntu sie-  
dlaczego pod Nr. 25 w Pogwizdowie z pozostałości po Andrzeju  
Ciepliku.

1. w a r u n e k.

Grunt siedlaczy Nr. 25 w Pogwizdowie należący do pozosta-  
łości po Andrzeju Ciepliku na dobrowolnej publicznej licytacji  
w cenie szacunkowej 4.000 złr. wywołanym i z tejże pozostałości  
najwięcej dającemu do własności odstąpionym będzie. Podana cena  
niżej 4.000 złr. przyjętą nie będzie.

2. w a r u n e k.

Chcący licytować powinni przed rozpoczęciem licytacji złożyć  
na stół licytacyjny wadium w ilości 400 złr. w. a. albo gotówką  
albo w papierach publicznych według kursu, jaki się w dniu licy-  
tacji okaże. Wadium najwięcej dającego potrzymanem, innym zaś  
licytantom po ukończonej licytacji zwróconem zostanie.

3. w a r u n e k.

Długi na tej realności zainstalowane w ilości 1.000 złr.  
przyjmie nabywca do zastępowania i zapłaceniu i straconą będzie ta  
suma 1.000 złr. z podanej ceny za ten grunt. Nabywca zobowią-  
zany będzie resztę podanej ceny w trzech terminach, pierwszy na  
1. października 1883, drugi z końcem grudnia 1883 i trzeci z koń-  
cem marca 1884 z procentem po pięć od sta rachując od 1. pa-  
ździernika 1883 r. do rąk sądowych złożyć.

4. w a r u n e k.

Nabywca obowiązany będzie dawać i pobywać wymienek  
Annie Cieplikowej, który według kupu z dnia 16. października 1870

r. na téj realności dla niej jest zainstalowany, bez jakiegokolwiek wynagrodzenia z podanej ceny.

5. warunek.

Oddanie rzeczzonego gruntu do własności i użytku nabywcy nastąpi na 1. października 1883 r. po złożeniu pierwszej raty. Od tego czasu nabywca wszystkie pożytki téj realności pobiera i wszystkie ciężary ponosi.

6. warunek.

Nabywcy niesłuży żadne prawo do ewikcji.

7. warunek.

Nabywca powinien powyższe warunki tém pewniej wypełnić, bo w razie niewypełnienia tychże, realność ta na żądanie dziedziców podpadałaby relicytacji, i przy jednym terminie na koszt i niebezpieczeństwo nabywcy nawet poniżej ceny nabycia sprzedana by została.

8. warunek.

Nabywcy wydany będzie po wypełnieniu tych warunków dekret, na mocy którego jako właściciel do ksiąg gruntowych wpisać się może, przyczem koszt licytacji i należytość od przeniesienia własności (Vermögensübertragungs-Gebühr) sam zapłacić jest powinien.

W Cieszynie, dnia . . . . .

Podpisy.

## X. Wierzyciele spadkowi.

Dziedzice niezawsze mają dokładną wiadomość o tém, komu był zmarły co dłużeń, nie mogą tedy dokładnego stanu dłużeń podać. Dlatego wierzyciele zmarłego sami powinni się o to starać, aby ich pretensye (pożądania) przy spisaniu inwentarza do tegoż wciągnięte i wpisane zostały. Mogą jednak wierzyciele wprost do sądu spadkowego ze swojemi pretensyami się zgłosić.

Wzór podobnego podania :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

W miesiącu maju przeszłego roku kupił Jan N. z Wisłom odemnie krowę za 60 złr. w. a. i zobowiązał się kupić cenę w krótko zapłacić.

Gdy zaś Jan N. zmarł a kupnej ceny mi niewypłacił, tedy zgłaszam się z tą moją pretensją do jego spadku i upraszam :

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy moje zgłoszenie się przyjąć do wiadomości i polecić dziedzicom, aby mi kupną cenę za krowę w ilości 60 złr. wypłacili.

W Ustroniu, dnia . . . .

Paweł Kostka.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Kostka, zagrodnik Nr. 10  
w Ustroniu

zgłasza się z pretensją 60 złr. do  
pozostałości po Janie N. z Wiseł.

Na terminie przedkłada sędzia zebranych dziedzicom powyższe podanie i pyta się ich, czy uznają tę pretensję za prawdziwą. Wrazie jeżeli ją uznają za prawdziwą wpisuje się do długów inwentarza. Wrazie zaś jeżeli jej nie uznają za prawdziwą, uwiadamia sędzia Pawła Kostkę, że dziedzice jego pretensję odrzucili i za nieprawdziwą uznali, i pozostawia mu wolność udania się do drogi prawa i skarżyć dziedziców o jej zapłatę.

Sędzia otrzymawszy podanie Pawła Kostki, może też dziedziców wprost wezwać, aby na to podanie Pawła Kostki dali pisemną odpowiedź. W tym razie wystosować należy następujące podanie:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Pretensję 60 złr. w. a. z którą się Paweł Kostka do pozostałości po Janie N. z Wiseł zgłosił, uznajemy za prawdziwą.

Albo też:

Pretensya 60 złr. Pawła Kostki, którą do pozostałości po Janie N. z Wiseł zameldował nie jest rzetelną ani wypłacalną. Nie możemy wprawdzie zaprzeczyć, że Jan N. został Pawłowi Kostce za krowę 60 złr. winien, i że jej gotówką nie wypłacił; ale w miesiącu październiku br. Paweł Kostka kupił od Jana N. dziesięć baranów po 6 złr. i został mu całą kupną cenę 60 złr. w. a. winien. Zaraz przy kupi ustanowionem zostało, że kupna cena 60 złr. za krowę i kupna cena 60 złr. za barany na wzajem się znoszą i kompenzują, tak że z tego kupna jeden drugiemu nic płacić ani też nic dopłacać nie będzie powinien. Okoliczność ta może być w razie potrzeby świadkami udowodnioną. Ztąd wynika, że pretensya Pawła Kostki nie jest rzetelną i prawdziwą, i że masa

spadkowa Jana N. obowiązana nie jest, zgłoszoną sumę 60 złr. Pawłowi Kostce wypłacić.

Upraszamy tedy:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy nasze oświadczenie do wiadomości przyjąć i Pawła Kostkę z jego mniemaną pretensją do drogi prawa odesłać.

Wisła, dnia .....

Paweł N.  
Jan N.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Dziedzice po Janie N. z Wisł

zasyłają przychylną odpowiedź  
odmówną  
względem zameldowanych 60 złr.  
do pozostałości po Janie N.  
z Wisł.

### XI. Wezwanie sądowe wierzycieli spadkowych.

Spadkobiercy nie zawsze mogą dowiedzieć się o wszystkich długach zmarłego, mianowicie jeżeli zmarły prowadził jaki handel lub przemysł i miał różne styczności z ludźmi o podal zamieszkałymi. W takim razie spadkobiercy postąpią sobie ostrożnie, jeżeli edyktem wezwą wszystkich niewiadomych wierzycieli, aby się w przeciągu oznaczonego czasu ze swoimi pretensjami do masy spadkowej zgłosili i takowe wykazali. Skutek takiego wezwania jest ten, że ci wierzyciele którzy się w terminie nie zgłoszą, z żądaniami swemi przepadną w tym razie, gdyby masa spadkowa przez zgłoszonych wierzycieli wyczerpaną została. Dalej postąpią sobie spadkobiercy ostrożnie, jeżeli nie będą wypłacać wierzycieli, aż gdy wszystkie długi zmarłego będą im wiadome.

Wzór podania o zawezwanie edyktem wierzycieli spadkowych:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Z rachunków i zapisków pozostałych po zmarłym Pawle Janoszu z Jabłonkowa domniemywamy się, że jeszcze nie wszyscy wierzyciele zgłosili się do jego spadku.

Aby ztąd niepowstała dla nikogo szkoda, i abyśmy o stanie jego długów dokładną powziąć mogli wiadomość, upraszamy aby: Świetny c. k. sąd powiatowy raczył wszystkich z imienia i miejsca pobytu niewiadomych wierzycieli masy zmarłego Pawła Janosza z Jabłonkowa edyktem zawezwać, by się ze swemi pretensjami do jego spadku w sądownie oznaczyć się mającym terminie zgłosili.

W Jabłonkowie, dnia . . . . .

Andrzej Janosz.  
Karol Janosz.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Spadkobiercy po Pawle Janoszu, tkaczu z Jabłonkowa upraszają o edyktalne zawezwanie wierzycieli do zgłoszenia się z pretensjami do masy spadkowej po Pawle Janoszu.

## XII. Przesłuchanie pod przysięgą świadków testamentu ustnego.

Wolno jest testatorowi ostatnią swoją wolę pisemnie lub ustnie sporządzić. Jeżeli testator swoją ostatnią wolę ustnie, to jest bez spisywania jej na papier, sporządził, tedy wolno jest świadkom w późniejszym czasie, przed śmiercią lub też po śmierci testatora, ustne jego rozporządzenie dla lepszej pamięci na papier przenieść i do sądu podać. Jeżeli tego nie uczynią, woła ich sąd z urzędu i spisuje wypowiedzi świadków do protokołu. Gdyby zaś spadkobiercy mieli jakiegokolwiek domniemanie, że świadkowie nie dokładnie lub niezupełnie o woli testatora się wyrazili, tedy wolno im upraszać sądu, aby tenże świadków pod przysięgą wysłuchał.

Wzór o przesłuchanie pod przysięgą świadków testamentu ustnego:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Brat mój Jan Ciosk sporządził testament ustny, w którym cały swój majątek kościołowi w Bystrzycy odporeczył. Z powodu iż z bratem moim zawsze w najlepszej przyjaźni żyłem i tenże krótko

przed śmiercią mi oświadczył, iż wraze śmierci tylko mnie za dziedzica ustanowi, mam powody o rzetelności tego postanowienia wątpić.

Upraszam tedy, aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył wszystkich trzech świadków ustnego testamentu mojego brata Jana Cioska pod przysięgą przesłuchać.

W Bystrzycy, dnia . . . . .

Paweł Ciosk.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Ciosk, chałupnik w Bystrzycy uprasza o przesłuchanie pod przysięgą świadków ostatniej woli Jana Cioska w Bystrzycy.

### XIII. Oświadczenie przyjęcia zapisu (legatu).

Tak jak każdy powołany do spadku, musi się zgłosić i oświadczyć, czy chce dziedziczyć czy nie, podobnież każdy legataryusz (osoba której testator jaką rzecz w testamencie zapisał) musi się oświadczyć czy zapis (legat) przyjmując chce lub nie.

Wzór takiego oświadczenia:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Filip Marek, stolarz w Kocobędzu zapisał mi w swoim testamencie legat 500 złr. i dwie krowy.

Oświadczam niniejszém, iż zapis ten przyjmuję i upraszam c. k. m. del. sądu powiatowego, aby to moje oświadczenie raczył przyjąć do wiadomości.

W Kocobędzu, dnia . . . . .

Anna Pinkasowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Anna Pinkasowa, wymownica w Kocobędzu

oświadcza, iż przyjmuje legat 500 złr. i 2 krowy po Filipie Marku z Kocobędza.

## XIV. O wykazie majątku pod przysięgą.

(Eidesstädtiges Vermögensbekenntniss).

Jeżeli spadkobiercy zgłosili się bezwarunkowo do spadku, tedy zamiast inwentarza mają podać do sądu spadkowego spis i oszacowanie majątku pozostałego. Spis ten podobnie jak inwentarz składa się 1. ze stanu czynnego (majątku), 2. ze stanu biernego (długów), 3. z porównania (bilansu). Spis ten nazywa się wykazem majątku pod przysięgą, i jest podstawą przy uprządkowaniu spadku. Spis ten i oszacowanie rzeczy w nim zawartych skuteczniają sami dziedzice.

Wzór wykazu majątkowego pod przysięgą:

Stępel 15 ct.

## W y k a z

pod przysięgą majątku spadkowego po zmarłym na dniu 1. kwietnia 1883 Pawle Kostku, właścicielu realności Nr. 10 na Saskiej Kępie w Cieszynie.

## A) Stan czynny.

1. W gotówce znaleziono . . . . .	50 złr. 20 ct.
2. Odzież i bielizna w wartości . . . . .	20 " — "
3. Sprzęty domowe w wartości . . . . .	40 " — "
4. Sprzęty gospodarskie w wartości . . . . .	50 " — "
5. Dwie krowy w wartości . . . . .	100 " — "
6. Obsonek na realności . . . . .	30 " — "
7. Z obligacyi Pawła Liszki z Nieborów dnia 15. września 1881 zainstabulowanej na jego gruncie Nr. 20 w Nieborach, pożyczka . . . . .	400 " — "
procent po 5 od sta do dnia śmierci . . . . .	5 " — "
8. U Jana Branego chałupnika w Lésznej pożyczka bez obligacyi . . . . .	100 " — "
i bez procentu.	
9. Realność pod Nr. 10 na Saskiej Kępie składająca się z domku mieszkalnego, chlewa i szopki, dalej pola ornego w wymiarze 1 morg 1200 □ siąg z kontr. kupna dnia 1. listopada 1880 według ceny kupna . . . . .	3.000 " — "
Stan czynny razem . . . . .	3.795 złr. 20 ct.



B) *Stan bierny* (długi).

1. Koszta pogrzebowe wynoszą . . . . .	120 złr. — ct.
2. Tabularne długi:	
a) Według kupu z dnia 1. listopada 1880 r. przedawacielowi Janowi Kotasowi reszta ceny kupna . . . . .	2.000 " — "
z procentem po 5 od sta rachując do dnia śmierci . . . . .	25 " — "
b) z obligacyi dnia 6. stycznia 1883 Janowi Karasowi z Dzingielowa . . . . .	100 " — "
bez zaległego procentu.	
3. Inne długi:	
a) Annie Mylikowej z Cieszyna za krowę . . . . .	50 " — "
b) Katarzynie Sobkowej za różne usługi . . . . .	10 " 20 "
Stan bierny razem . . . . .	<u>2.305 złr. 20 ct.</u>

C) *Porównanie.*

Jeżeli od stanu czynnego w ilości . . . . .	3.795 złr. 20 ct.
odtrąca się długi w ilości . . . . .	<u>2.305 " 20 "</u>
tedy czysty majątek spadkowy wynosi . . . . .	1.490 złr. — ct.

Prawdziwość tego wykazu majątkowego stwierdzamy naszymi podpisami miasto przysięgi.

W Cieszynie, dnia 1. maja 1883.

Jan Kostka.  
Andrzej Kostka.

## XV. Akt działu majątkowego. (Theilungsact).

Jeżeli dziedzice są pełnoletni, mogą podział spadku przed lub po przyznaniu dziedzictwa (Einantwortung) przed sądem lub po-za sądem skutecznić. Jeżeli małoletni dziedzice w spadku biorą udział, tedy akt działu przed przyznaniem spadku sądowi do zatwierdzenia przedłożony być powinien. Akt działu zawierać w sobie powinien: 1. stan majątku według inwentarza lub wykazu majątkowego pod przysięgą; 2. stan długów; 3. wszystkie zmiany, ubytki i przybytki w majątku i długach, utarżonki licytacyjne itp.; 4. obliczenie działów dziedzicznych; 5. rozdział rzeczy samych mających służyć na pokrycie działów.

Wzór :

Stępel 36 ct.      **Podział majątku spadkowego**  
 Jana Gasia, chałupnika z Dolnego Cierlicka.

*I. Stan czynny.*

1. Ze sprzedanych ruchomości utarżono przy licytacji . . . . .	98 złr. 50 ct.
2. Obligacya Jana Mazanka z dnia 1. lutego 1878 r. zainstabulowana na jego gruncie Nr. 10 w Grodziszczu . . . . . bez zaległego procentu.	500 " — "
3. Pożyczka u Pawła Marcinka, chałupnika Nr. 5 w Nieborach w ilości . . . . . z procentem po pięć od sta licząc do dnia śmierci testatora . . . . .	250 " — " 12 " 50 "
4. Bydło: a) 2 krowy w wartości . . . . . b) 2 świnię w wartości . . . . .	80 " — " 32 " — "
5. Chałupniczy grunt Nr. 8 w Dolnym Cierlicku według kupu z dnia 15. lipca 1870 w cenie kupna . . . . .	3.500 " — "
Razem . . . . .	<u>4.473 złr. — ct.</u>

*II. Stan bierny.*

1. Koszta pogrzebowe według kwitów . . . . .	85 złr. — ct.
2. Długi tabularne:	
a) Z kupu dnia 15. lipca 1870 reszta ceny kupna Pawłowi Gasiowi . . . . .	200 " — "
b) Z obligacyi dnia 17. marca 1875 kasie oszczędności w Cieszynie 800 złr. po odtrąceniu spłaconych ratami 180 " . . . . .	620 " — "
3. Inne długi:	
a) Janowi Ostruszce z Grodziszczu pożyczkę z 5 procentem licząc do dnia śmierci . . . . .	100 " — " 3 " 85 "
b) Pawłowi Turoniowi z Cieszyna pożyczkę . . . . .	20 " — "
c) Annie Gawlasowej, służącej, zaległe myto . . . . .	6 " — "
Razem . . . . .	<u>1.034 złr. 85 ct.</u>

*III. Porównanie.*

Odrąciwszy od majątku w ilości . . . . .	4.473 złr. — "
długi spadkowe w ilości . . . . .	1.034 " 85 "
Pozostaje czysty majątek spadkowy . . . . .	<u>3.438 złr. 15 ct.</u>



## Rozdział pieniężny:

Według woli testatora mają się z jego pozostałości następujące legaty wypłacić:

a) Czytelnii ludowej w Cieszynie . . . . .	20 złr.	
b) Towarzystwu naukowej pomocy w Cieszynie . . . . .	20 „	
c) Funduszowi szkoln. w Cierlicku . . . . .	20 „	
Razem . . . . .	60 złr.	— ct.
Pozostaje dla dziedziców . . . . .	3.378 złr.	15 ct.

Testator rozporządził w swoim testamencie, aby najmłodszy syn jego Jan Gaś o 150 złr. większy dział odebrał, jak drugie jego dzieci; zaczem otrzymają jako działy dziedziczne:

1. Syn Jerzy Gaś . . . . .	1.076 złr.	05 ct.
2. Córka Katarzyna Gasiowa . . . . .	1.076 „	05 „
3. Syn Jan Gaś . . . . .	1.226 „	05 „
Czyni razem . . . . .	3.378 złr.	15 ct.

## Rozdział rzeczowy.

1. Syn Jan Gaś otrzyma w rzeczach:

a) Chałupniczy grunt Nr. 8 w Dolnym Cierlicku w wartości . . . . .	3.500 złr.	— ct.
b) Bydło w wartości . . . . .	112 „	— „
Razem . . . . .	3.612 złr.	— ct.

i powinien będzie z tego majątku zapłacić:

a) Długi tabularne na tej realności ciążące . . . . .	820 złr.	— ct.
b) Inne nieintabulowane długi . . . . .	129 „	85 „
c) Legat Czytelnii ludowej w Cieszynie . . . . .	20 „	— „
d) Legat Towarzystwu naukowej pomocy w Cieszynie . . . . .	20 „	— „
e) Legat funduszowi szkolnemu w Cierlicku . . . . .	20 „	— „
f) Siostrze Katarzynie Gasiowej na uzupełnienie jej działu . . . . .	661 „	05 „
g) Bratu Józefowi Gasiowi na uzupełnienie jego działu . . . . .	715 „	05 „
Razem . . . . .	2.385 „	95 „
zaczem pozostaje mu wyrachowany dział dziedziczny . . . . .	1.226 złr.	05 ct.

## 2. Córka Katarzyna Gasiowa otrzyma w rzeczach:

a) Pożyczkę z obligacji Jana Mazanka intabulowaną na gruncie Nr. 10 w Grodziszczu w ilości . . . . .	500 złr. — ct.
b) Od brata swego Jana Gasia z odziedziczonego gruntu wypłacić mającą się kwotę .	661 „ 05 „
Razem .	<u>1.161 złr. 05 ct.</u>
Z téj sumy potrąci sobie wynałożone na pogrzeb pieniądze w ilości . . . . .	85 „ — „
zaczem jój pozostaje wyrachowany dział dziedziczny . . . . .	1.076 złr. 05 ct.

## 3. Syn Jérzy Gaś otrzyma na swój dział:

a) Utarżonek ze sprzedanych przy licytacji ruchomości . . . . .	98 „ 50 „
b) Pożyczkę u Pawła Marcinka z Nieborów 250 złr. i procent zaległy 12 złr. 50 ct. razem . . . . .	262 „ 50 „
c) Od brata Jana Gasia z odziedziczonego przez niego gruntu wypłacić się mającą kwotę . . . . .	715 „ 05 „
Czyni razem jego dział dziedziczny .	<u>1.076 złr. 05 ct.</u>

Zaczem cały spadek rozdzielony i dziedzicom przekazany został.

Jan Gaś obowiązany będzie przypadające z gruntu odziedziczonego kwoty: siostrze Katarzynie Gasiowej w ilości 661 złr. 5 ct. i bratu Jérzemu Gasiowi 715 złr. 5 ct. za ćwierćrocznym wypowiedzeniem spłacić, z tych działów piąte procento rachując od dnia śmierci testatora w półrocznych terminach z dołu uiszczając, i te kapitały dać na odziedziczonym gruncie Nr. 8 w Dolném Cierlicku zauścić.

Działo się w Dolném Cierlicku, dnia 14. kwietnia 1883.

Jérzy Gaś.  
Katarzyna Gasiowa.  
Jan Gaś.

Podanie odsyłając powyższy dział do sądu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Prześwietny c. k. sądzie obwodowy (Kreisgericht)!*

Wskutek wezwania sądowego z dnia 1. kwietnia 1883

l. 2.809 sporządziliśmy podział spadku po zmarłym na dniu 1. marca 1883 r. Janie Gasiu, chałupniku Nr. 8 w Dolném

A) Cierlicku i przedkładamy go pod A) z prośbą: Prześwietny

c. k. sąd obwodowy raczy podział spadkowy po Janie Gasiu z D. Cierlicka zatwierdzić.

W Dolném Cierlicku, dnia 14. kwietnia 1883.

Jérzy Gaś.  
Katarzyna Gasiowa.  
Jan Gaś.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Dziedzice po Janie Gasiu, chałupniku z Dolnego Cierlicka zasyłają podział majątku spadkowego z prośbą o zatwierdzenie tegoż.

Z załącznikiem A).

## XVI. Wykaz testamentowy. (Testamentsausweis.)

Jeżeli zmarły sporządził testament, tedy dziedzice jego przed przyznaniem im spadku obowiązani są wykazać, iż we wszystkiém wolę testatora wypełnili.

Wzór wykazu testamentowego:

Stępel 36 ct. **Wykaz wypełnienia testamentu**

Jana Chmiela, chałupnika z Dol. Cierlicka zmarłego 6. marca 1883 r.

Jan Chmiel uczynił w swoim testamencie z dnia 1. lutego 1883 r. następujące rozporządzenie:

§. 1. Mój pogrzeb ma się skromnie odbyć i nie więcej jak 40 złr. kosztować.

ad 1. Kwity znajdujące się w rękach sądowych wykazują, że pogrzeb nie więcej jak 40 złr. kosztował.

§. 2. Ustanawiam dzieci moje Pawła i Annę dziedzicami mojej pozostałości.

ad 2. Paweł Chmiel i Anna Chmielowa zgłosili się do pozostałości Jana Chmiela, jako dziedzice, i zgłoszenie ich w dniu 12. marca 1883 r. do l. 1580 przyjęto sądownie do wiadomości.

§. 3. Moją chałupę Nr. 20 w Cierlicku odporeczam synowi mojemu Pawłowi Chmielowi, a on powinien z wartości tejże wypłacić siostrze Annie dział dziedziczny.

ad 3. Według działu sporządzonego i do sądu przedłożonego, oświadczył się Paweł Chmiel do przyjęcia chałupy i wypłacenia z jej wartości Annie Chmielowej dział dziedziczny 1.000 złr.

§. 4. Moja żona Ewa Chmielowa będzie miała na tej chałupie aż do jej śmierci następujący bezpłatny wymówek.

ad 4. Wymówek w testamencie oznaczony zobowiązał się Paweł Chmiel matce swojej dawać.

§. 5. Na bibliotekę szkolną w Cierlicku zapisuję 20 złr. w. a.

ad 5. Według załączonego kwitu legat ten już wypłacony został.

Zaczem wypełnienie wszystkich rozporządzeń testatora wykazane zostało.

W Dol. Cierlicku, dnia 15. maja 1883.

Paweł Chmiel.  
Anna Chmielowa.

Podanie odsyłając wykaz testamentowy do sądu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Prześwietny c. k. sądzie obwodowy!*

Ponieważ przeprowadzenie pozostałości po Janie Chmielu, chałupniku z Cierlicka jest na ukończeniu, a wola testatora we wszystkim wypełnioną została, tedy zaszliśmy wykaz testamentowy pod A) z prośbą:

A) testamentowy pod A) z prośbą:

Prześwietny c. k. sąd obwodowy raczy wykaz testamentowy po Janie Chmielu z Cierlicka przyjąć do wiadomości.

W Dol. Cierlicku, dnia 15. maja 1883 r.

Paweł Chmiel.  
Anna Chmielowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Dziedzice po Janie Chmielu z Dol.  
Cierlicka

zasiłają wykaz testamentowy.

Z załącznikiem A).

## XVII. Wykaz spadkowy.

(Nachlassnachweisung).

Nim dziedzicowi spadek przyznany i dekret dziedzictwa wręczony zostanie, musi się wykazać, że opłacił należności spadkowe (taksy, Gebühren). W tym celu musi sporządzić wykaz spadkowy i przedłożyć go do sądu; sąd zaś odseła wykaz do urzędu podatkowego dla wymierzenia i obrachowania należności.

Wykaz spadkowy składa się z czterech części: W pierwszej części spisuje się majątek spadkowy według inwentarza lub wyjawu majątkowego. W drugiej części spisują się długi spadkowe. W trzeciej części oznaczyć i pomianować należy wszystkie osoby, które są powołane do odebrania spadku z oznaczeniem sumy pieniężnej która im przypada. W czwartej części zaś wymianować należy osoby, które są powołane objąć majątek nieruchomy zmarłego. Do spisania wykazu spadkowego służą formularze drukowane, których w każdym urzędzie podatkowym nabyć można, a z tego powodu tu żadnego wzoru umieszczać nie będziemy.

## XVIII. O należnościach spadkowych.

Przepisy o należnościach spadkowych są bardzo obszerne, tak że tu po krótko tylko o nich pomówić można, i dajemy w tym celu następujący przykład:

Zmarły pozostawił realność, którą dłużej jak 10 lat posiadał w wartości 2 000 złr. i ruchomego majątku składającego się: z gotówki, odzieży, sprzętów domowych i gospodarskich, pieniędzy po ludziach itd. razem 1.000 złr.

Długów nie masz żadnych. Czysta pozostałość wynosi tedy 3.000 złr.

1. Jeżeli ta pozostałość przechodzi na dzieci lub wnuki zmarłego i odwrotnie, dalej na zięciów, synowe i pasierbów, wreszcie na małżonka w czasie śmierci w nierozetwanym związku ze zmarłym żyjącego: tedy dziedzice opłacają od wartości całego spadku 3.000 złr. po 1% z dodatkiem 25%, co czyni . . . 37 złr. 50 ct. zaś od wartości gruntu 1½% z dodat-

kiem 25%, co czyni . . . . . 37 „ 50 „

Cała należytość tedy wynosi . 75 złr. — ct.

2. Jeżeli powyższa pozostałość przechodzi w braku dzieci lub wnuków na rodzeństwo i potomstwo (bratanców, siostrzeńców, bratanice, siostrzenice itd.), na rodzeństwo osób, których potomkiem jest zmarły (wujowie, stryjowie itd.), na braci i siostry stryjeczne, wujeczne, cioteczne (dzieci rodzeństwa rodziców): tedy ci dziedzice opłacają od wartości całego spadku 3.000 złr. po 4% z dodatkiem 25%, co czyni . . . . . 150 złr. — ct.

a od wartości gruntu 2.000 złr. 1½%

z dodatkiem 25%, co czyni . . . 37 „ 50 „

Cała należytość tedy wynosi . 187 złr. 50 ct.

3. Jeżeli powyższa pozostałość przechodzi w braku bliższych krewnych na jeszcze dalszych krewnych lub na osoby ze zmarłym niespokrewnione, tedy ci dziedzice opłacają od wartości całego spadku 3.000 złr. po 8% z dodatkiem 25%, co czyni . . . . . 300 złr. — ct.

a od wartości gruntu 2.000 złr. 1½%

z dodatkiem 25%, co czyni . . . 37 „ 50 „

Cała należytość tedy wynosi . 337 złr. 50 ct.

Uwolnione od należytości spadkowej są: tak zwane pobożne zapisy, zapisy dla ubogich, spuścizny które bez potrącenia długów 50 złr. nieprzenoszą, jeżeli przechodzą na krewnych pod 1. wymienionych. Należytość spadkowa od spadku ruchomego, nieprzenosząca nad 25 złr. uiszcza się markami stęplowemi.



### XIX. O przyznaniu spadku. (Einantwortung).

Jeżeli spadkobierca swoje prawo do spadku należycie udowodnił, jeżeli wszystkie obowiązki nań włożone odpowiednio wypełnił i należności spadkowe uścił: może o przyznanie spadku i wydanie dekretu dziedzictwa (Einantwortungsurkunde) upraszać.

Wzór odpowiedniego podania :

Wewnątrz: Stempel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Ponieważ przeprowadzenie (pertraktacja) masy spadkowej po Pawle Byrtusu ukończone zostało, również należności spadkowe według załączonego kwitu urzędu podatkowego

A) (Steueramt) z dnia 1. lipca 1883 pod A) zapłacone są, tedy upraszam, aby Świętny c. k. sąd powiatowy raczył spadek po Pawle Byrtusu jego dziedzicom przyznać i dekret dziedzictwa wydać.

W Cieszynie, dnia 15. lipca 1883.

Paweł Byrtus.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Paweł Byrtus, kowal w Cieszynie  
uprasza o przyznanie spadku  
i wydanie dekretu dziedzictwa  
po Pawle Byrtusu z Rudzicy.

Z załącznikiem A).

Prośba o wydanie gotówki spadkowej z depozytu :

Wewnątrz: Stempel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

A) Według dekretu dziedzictwa pod A) z dnia 18. sierpnia 1883 do l. 3.580 należy nam się w spadku po ojcu naszym Pawle Byrtusu z Rudzicy między innymi część gotówki znajdującą się w depozycie, każdemu po 150 złr. razem tedy 300 złr.

Ponieważ tę gotówkę podnieść chcemy, tedy na zasadzie powyżej przytoczonego dekretu dziedzictwa upraszamy, aby Świętny c. k. sąd powiatowy raczył udzielić zezwolenie na wydanie gotówki każdemu z nas po 150 złr. razem tedy

300 złr. i aby odpowiedny nakaz urzędowi depozytowemu wydał.

W Cieszynie, dnia 25. sierpnia 1883.

Paweł Byrtus.  
Jan Byrtus.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Paweł Byrtus, kowal w Cieszynie i Jan Byrtus, chałupnik na Bobrku przy Cieszynie, jako spadkobiercy po Pawle Byrtusu z Rudzicy. Do l. 3.580.

upraszają o zezwolenie na wydanie gotówki z depozytu w ilości 300 złr.

Z załącznikiem A) i 3 rubrykami.

Podanie względem wydania legatu z depozytu przed ukończeniem spadku:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Stryjenka moja Anna Kiszowa z Karwinéj poręczyła mi w testamencie pas srebrny z łańcuszkiem i dwie pary srebrnych haczków, które to rzeczy na 100 złr. oszacowane zostały.

Spadkobiercy po Annie Kiszowéj zgłosili się do spadku i uznali jéj testament za prawdziwy i ważny. Ponieważ pragnę, aby te rzeczy już obecnie przeszły w moje posiadanie, a gdy uprządkowanie masy spadkowéj jeszcze dłuższy czas potrwa, tedy upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy zezwolić na wydanie tego legatu i polecić c. k. urzędowi podatkowemu, aby mi powyższe rzeczy za pokwitowaniem z depozytu wydał.

Należytość spadkowa od tego legatu wynosi 5 złr., które tu załączam.

W Dąbrowéj, dnia . . . . .

Anna Koźdoń.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztlacie.*

Anna Koźdoniowa, właścicielka realności w Dąbrowéj

uprasza o wydanie legatu z pozostałości po Annie Kiszowéj z Karwinéj.

Załącza się gotówką 5 złr.

## XX. O przysądzeniu spadku wierzycielom. (jure crediti Einantwortung).

Jeżeli spadek długi wyczerpują, lub go nawet przewyższają a znajdzie się kto, który za oddanie mu spadku spłacić chce długi, wówczas na żądanie jego spadek jure crediti (prawem wierzyciela) przyznać mu należy.

Wzór podobnego podania :

Wewnątrz : Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Mój brat Jan Kantor umarł dnia 16. lipca 1883 i pozostawił realność pod Nr. 10 w Wendryni i sprzęty domowe i gospodarskie. Cała jego pozostałość oszacowaną została na 800 złr. w. a. Długi zaś jego wynoszą oprócz utrat pogrzebowych sumę 900 złr. Jestem gotów przyjąć tę pozostałość i zapłacić długi, na co dziedzice Jana Kantora się zgadzają. Upraszam tedy, aby

Świętny c. k. sąd powiatowy raczył mi spadek po Janie Kantorze z Wendryni jure crediti przysądzić i postępowanie spadkowe za ukończone uznać.

W Wendryni, dnia . . . . .

Podpisy dziedziców.

Zewnątrz :

*Do świętnego c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Kantor, stolarz w Wendryni  
uprasza o jure crediti przysądzenie  
spadku po Janie Kantorze  
z Wendryni.

## XXI. Zakończenie.

W sądach powiatowych i przed notaryuszami postępowanie spadkowe jest znacznie uproszczone. Sąd otrzymawszy akt pośmiertny (i inwentarz) wyznacza powołanym do spadku dziedzicom i legataryuszom termin, na który się w sądzie stawić mają. W sądzie składają się ustne oświadczenia przyjęcia spadku lub legatu, sprawdza się majątek i długi spadkowe, i skutecznia się podział całej pozostałości i spisuje się na te oświadczenia i na te czynności protokół spadkowy. W kilka dni po terminie

sąd przysela dziedzicom rezolucję (Bescheid) w której objęty jest stan i podział całego spadku i wzywa dziedziców do zapłacenia należności spadkowych. Po uiszczeniu tychże otrzymują dziedzice dekret dziedzictwa (Einantwortungsurkunde) i na tem postępowanie spadkowe się kończy.

Zaś w sądach obwodowych (Kreisgericht), postępowanie odbywa się pismiennie, krok za krokiem; tam trzeba już często brać pióro do ręki i zastosowywać powyższe wzory i formularze odpowiednio do rzeczy.

---

## Oddział drugi.

O opiece i kurateli (Vormundschaft u. Curatel).

### A) O opiece.

#### I. Ogólne przepisy.

Osobom, które pozbawione są ojcowskiej staranności, a które są albo jeszcze małoletnie (tj. nie doszły do 24 lat życia), albo też dla innych przyczyn sprawami swemi zawiadywać nie są w stanie, udzielają ustawy przez opiekuna lub kuratora szczególnej obrony.

Małoletni, dopóki żyje ich ślubny ojciec, zostają pod jego władzą; jeżeli ojciec umiera, ustanawia się im opiekun, który o ich osobę się starać i ich majątkiem zawiadywać powinien. Osobom zaś, które dla innych przyczyn jak małoletności, nie są zdolne zarządzać majątkiem swoim ustanawia się kurator.

Opieka jest trojakiego rodzaju: 1. testamentowa, 2. ustawnicza, 3. sądowa. Testamentowa opieka ma wtedy miejsce, jeżeli ojciec w sporządzonym testamencie opiekuna ustanowił. — Jeżeli zaś ojciec nieustanowił opiekuna, ma miejsce opieka ustawnicza a wtedy należy się

opieka dziadowi z linii ojczyściej, potem matce, dalej babce z linii ojczyściej, nareszcie najbliższemu i najstarszemu krewnemu. — Jeżeli nikogo z krewnych niema, obiera sąd opiekuna, przyczem na jego zdolność, stan, majątek i osiadłość uważać powinien. Opieka ta nazywa się sądową.

Niezdolnemi do sprawowania opieki są: małoletni, zbrodniarze, osoby po których nie można oczekiwać dobrego wychowania małoletniego lub odpowiedniego zarządu majątkiem, osoby które dla złego obchodzenia się z małoletnimi uznane zostały za niezdolne do opieki, dalej kobiety z wyjątkiem matki i babki, nareszcie zakonnicy i cudzoziemcy; zaś do sprawowania opieki nie mogą być przymuszeni duchowni świeccy, wojskowi, urzędnicy, 60 lat wieku mający, ci którzy mają pieczę o pięcioro dzieci lub wnuków, nareszcie ci, którzy już jedną moźolną opieką lub trzema mniejszemi obciążeni są. Ten kto swoją niezdatność do sprawowania opieki zataja, lub kto bez gruntownych powodów wzbrania się przyjąć opiekę, odpowiedzialny jest za wszelką dla małoletniego ztąd wynikającą szkodę.

Każdy opiekun oprócz dziada, matki i babki powinien daniem ręki przyrzec, iż sposobieć będzie małoletniego na człowieka poczciwego, bogobojnego i cnotliwego; że go stosownie do jego stanu na użytecznego obywatela wychowywać, w sądzie i za sądem bronić, majątkiem jego wiernie i starannie zarządzać i we wszystkim do przepisów ustawy stósować się będzie.

Sąd opiekuńczy powinien każdemu opiekunowi wręczyć dekret opieki (Vormundschaftsdekret).

## II. O uchyleniu i uwolnieniu się od opieki.

Jeżeli ten, komu sąd opiekę powierzył mniema, iż nie jest do tego urzędu zdolnym, lub że go ustawa uwalnia od przyjęcia, powinien w ciągu dni czternastu od czasu zawiadomienia go o sądowém poleceniu, żądać od sądu opiekuńczego uwolnienia. Tym samym sposobem

może opiekun w ciągu sprawowania opieki żądać uwolnienia, jeżeli zajdą okoliczności, dla którychby się był mógł zaraz na początku od opieki uchylić.

### 1. Wzór podania uchylając się od opieki:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Dekretem z dnia 10. lipca br. do l. 3.580 powołany zostałem do sprawowania opieki nad małoletnimi dziećmi po Janie Kantorku z Goleiszowa.

Nie jestem jednak w stanie przyjąć téj opieki, bo mam liczną rodzinę, składającą się z ośmiu małoletnich dzieci, i żyję tylko z pracy rąk moich. Nadto mieszkam o milę od Goleiszowa i miałbym z tego względu utrudniony dozór nad sprawami małoletnich. Z tych przyczyn muszę się uchylić od przyjęcia opieki nad małoletnimi dziećmi po Janie Kantorku z Goleiszowa i upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył mię od téj opieki uwolnić.

W Kisielowie, dnia 15. lipca 1883 r.

Paweł Lipa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Lipa, nadziennik w Kisielowie uchyła się od opieki nad m. dziećmi po Janie Kantorku z Goleiszowa

### 2. Wzór podania o uwolnienie od opieki:

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

A) Na mocy dekretu z dnia 20. września 1870 do l. 6.895 sprawuję opiekę nad małoletnim Adamem Lipowczanem z Ustronia już przez lat dwanaście. Ponieważ według rodzinnego listu (metryki chrztu) pod A) załączonego ukończyłem 60. rok życia mego, a siły moje fizyczne nie pozwalają mi dłużej prowadzić opieki i zarządzać majątkiem małoletniego, tedy upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby mię raczył od opieki nad małoletnim Adamem Lipowczanem uwolnić i innego opiekuna dla niego ustanowić.

W Ustroniu, dnia 5. maja 1883.

Andrzej Małysz.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Andrzej Małysz, gospodarz pod Nr.  
50 w Ustroniu

uprasza o uwolnienie od opieki  
nad m. Adamem Lipowczanem  
z Ustronia.

Z załącznikiem A).

### 3. Prośba o ustanowienie opiekuna:

Wewnątrz: *Świętym c. k. sądzie powiatowym!*

Paweł Libor, który sprawował opiekę nad małoletnim Adamem Miętusem, umarł na dniu 5. kwietnia br. a o ile mi wiadomém jest, pozostawił dużo długów a majątku mało. Okazuje się tedy pilna potrzeba ustanowienia nowego opiekuna, któryby poczynił stosowne kroki względem zabezpieczenia należności małoletniego, do majątku zmarłego opiekuna, a to tém pilniej, gdyż o ile mi wiadomo, Paweł Libor krótko przed śmiercią kilkakrotnie był od sądu względem złożenia rachunku z opieki napominany. Ponieważ małoletni nie ma żadnych krewnych, tedy ja o tém donoszę Świątnemu c. k. sądu powiatowemu i proszę aby małoletniemu Adamowi Miętusowi nowy opiekun ustanowiony został, i ośmielam się tutejszego gospodarza Pawła Lorka na przyszłego opiekuna przedstawić.

W Międzywiciu, dnia 8. kwietnia 1883.

Paweł Popiołek,  
przełożony gminy.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Popiołek, przełożony gminy  
w Międzywiciu

donosi o pilnej potrzebie ustanowienia nowego opiekuna dla m. Adama Miętusa z Międzywicia.

### 4. Prośba o ustanowienie opiekuna dla nieślubnego dziecka:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świątnym c. k. sądzie powiatowym!*

- A) Według rodnego listu (metryki chrztu) pod A) porodziłam na dniu 20. listopada 1882 nieślubnego syna, któremu przy chrzcie Paweł na imię dano. Ponieważ syn mój po-

trzebuje opiekuna, a gdy sędzę, że Wojciech Kubanek gospodarz pod Nr. 23 z Istebnej będzie do tego urzędu najzdatniejszy, i on dał mi przyrzeczenie, że opiekę nad moim synem przyjmie, tedy upraszam Świątynego c. k. sądu powiatowego, aby raczył opiekuna w osobie Wojciecha Kubanka dla mojego syna Pawła ustanowić.

W Istebnej, dnia 1. maja 1883.

Helena Basiukowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Helena Basiukowa pod Nr. 13  
w Istebnej

uprasza o ustanowienie opiekuna  
dla jej nieślubnego syna Pawła.

Z załącznikiem A).

### III. O prawach i obowiązkach opiekuna.

Opiekun podobnie jak ojciec ma prawo i obowiązek starać się o wychowanie małoletniego; w ważnych jednak i w wątpliwych razach, zażądać powinien wprzód od sądu udzielenia sobie zezwolenia i przepisu, jak ma postępować.

Koszta na utrzymanie małoletniego wyznacza sąd opiekuńczy, a jeżeli dochód z majątku na te koszta nie wystarcza, natenczas za zewoleniem sądu i majątek użytym być może.

Opiekun powinien majątkiem małoletniego z wszelką oględnością, jaka na poczciwego i pilnego ojca familii przystoi, zarządzać. Klejnoty, inne kosztowności i obli-gacje, powinny być w depozycie sądowym zachowane. Z gotowych pieniędzy tyle tylko w ręku opiekuna pozostać ma, ile potrzeba do wychowania małoletniego, i do porządnego utrzymania gospodarstwa; reszta ma być obrócona na pokrycie długów, na inny korzystny użytek, lub wypożyczona za ubezpieczeniem prawném. Wszelkie rzeczy ruchome, jeżeli nie są potrzebne dla małoletniego, mają być przez licytację sprzedane; nieruchomości zaś



tylko wraze koniecznej potrzeby lub dla oczywistego pożytku, za zezwoleniem sądu w drodze publicznej licytacji sprzedane być mogą. Opiekun nie jest mocen samowładnie spadku się zrzec, lub takowy bezwarunkowo to jest bez dobrodziejstw inwentarza przyjąć, rzeczy jemu powierzonych sprzedawać, kontraktów dzierżawnych zawierać, żadnego pewnie umieszczonego kapitału wypożyczać lub przyjmować i procesu zagadzać.

1. Prośba o upoważnienie do przyjęcia i pokwitowania wypowiedzianego kapitału:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- Na gruncie pod Nr. 30 w Mostach zauiszczony jest kapitał 200 złr. dla małoletniego Adama Pyszki. Ponieważ dłużnik Jan Bylski kapitał ten spłacić pragnie i według
- A) uwiadomienia pod A)  $\frac{1}{4}$ rocznie go wypowiedział: tedy upraszam Świetnego c. k. sądu powiatowego, aby mię upoważnić raczył do odebrania i ważnego pokwitowania powyższego kapitału.

W Istebnej, dnia 2. lutego 1883.

Jan Muras, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Jan Muras, opiekun m. Adama Pyszki  
z Istebnej

uprasza o upoważnienie do odebrania i pokwitowania kapitału  
200 złr.

Z załącznikiem A).

2. Prośba o upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według  $\frac{1}{4}$ rocznego sądowego wypowiedzenia A) żąda Adam Cieśla zwrotu swego kapitału 500 złr. na realności małoletniego Andrzeja Byrtusa pod Nr. 28 w Rudzicy zauiszczonego.

Ponieważ gotówka według rachunku z opieki tylko 107 złr. 36 ct. wynosi, tedy nie ma innego sposobu, jak zaciągnąć pożyczkę, aby wypowiedziany kapitał spłacić. Czynie więc wniosek, aby na częściowe pokrycie wypowiedzianego kapitału 500 złr. w. a. zaciągnąć pożyczkę w ilości 400 złr., resztę zaś 100 złr. wraz z zaległym procentem pokryć z gotówki, którą rachunek z opieki wykazuje. Z uwagi więc, iż mój wniosek przyjętym będzie, poprosiłem Jana Tepera z Brandysu przy Cieszynie o pożyczkę 400 złr. którą mi tenże przyrzekł. Załączam tedy kopię obligacyi na tę pożyczkę

B) pod B) i upraszam Świetnego c. k. sądu powiatowego, aby mię raczył do zaciągnięcia pożyczki od Jana Tepera w ilości 400 złr. i do wystawienia stosownej obligacyi i zainiszczenia tejeż na gruncie Nr. 28 w Rudzicy upoważnić.

W Cieszynie, dnia 15. maja 1883.

Paweł Byrtus, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Paweł Byrtus, majster kowalski w Cieszynie, jako opiekun m. Andrzeja Byrtusa z Rudzicy

uprasza o upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki 400 złr.

Z załącznikami A) i B).

### 3. Prośba o zezwolenie na umieszczenie kapitału:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Rachunek z opieki małoletniego Andrzeja Łyska wykazuje gotówki 200 złr. która w moich rękach się znajduje, a ponieważ potrzebne wydatki z bieżących dochodów pokryte być mogą, tedy uważam za korzystne dla małoletniego umieścić kapitał ten na procenta. Sasiad mój Matusz Rębacz właściciel gruntu pod Nr. 39 w Zawadzie pragnie pożyczyc tego kapitału. Według wyciągu z ksiąg gruntowych A) ma jego grunt 20 morgów powierzchni, warta 4.000 złr. i jest tylko kapitałem 500 złr. obciążony, będzie więc kapitał małoletniego Andrzeja Łyska na tym gruncie prawnie zabezpieczony. Załączam tedy pod B) kopię obligacyi odpowiedniej i upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy

A)

B)

mię do umieszczenia kapitału 200 złr. małoletniego Andrzeja Łyska na grunt Nr. 39 w Zawadzie upoważnić.

W Zawadzie, dnia 18. stycznia 1883.

Adam Strzempek, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztacie.*

Adam Strzempek, opiekun m. Andrzeja Łyska w Zawadzie,  
uprasza o upoważnienie do umieszczenia kapitału 200 złr. na grunt Nr. 39 w Zawadzie dla m. Andrzeja Łyska.

Z załącznikami A) i B).

4. Prośba opiekuna o upoważnienie do wypowiedzenia, zaskarżenia i odebrania zauiszczzonego kapitału małoletniego:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sędzie powiatowy!*

Na chałupniczym gruncie Pawła Mazura Nr. 30 w Mistrzowicach jest dla m. Jana Ciompy zauiszczony kapitał 300 złr. w. a. z obligacyi dnia 30. kwietnia 1875 r.

Paweł Mazur niezapłacił procentu należnego od powyższego kapitału już od dwóch lat, a gdy wszelkie napominania są bezskuteczne, a Paweł Mazur co raz to więcej się zadłuża, tedy obawiam się, aby procent a nawet i kapitał nie został narażonym na niebezpieczeństwo.

Z tych powodów upraszam Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby mię raczył upoważnić do wypowiedzenia, zaskarżenia i odebrania powyższego kapitału.

W Sibicy, dnia 30. maja 1883.

Jan Glajcar, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Jan Glajcar, właściciel gruntu w Sibicy, jako opiekun m. Jana Ciompy

z Sibicy,  
uprasza o upoważnienie do wypowiedzenia, zaskarżenia i odebrania kapitału 300 złr. m. Jana Ciompy.

## 5. Podanie składając pieniądze do kasy sierocęj (Erlagsgesuch):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Jako opiekun małoletnich po Janie Liszku z Wierzniowic pozostałych dzieci, odebrałem następujące wierzytelności należące się tymże dzieciom, a mianowicie:

1. od Pawła Latochy z Wierzniowic kapitał . . . . .	10 złr. — ct.
i procent za 2 $\frac{1}{2}$ roku po 5 od sta . . . . .	1 " 25 "
2. od Jana Marka z Nowej wsi kapitał . . . . .	80 " — "
i procent po 5 od sta za rok . . . . .	4 " — "
3. od Karola Masnego z Polskiej Lutyni kapitał . . . . .	250 " — "
i procent po 5 od sta za 3 miesiące . . . . .	3 " 13 "
Razem . . . . .	348 złr. 38 ct.

Upraszam tedy, aby Świętny c. k. sąd powiatowy raczył zewolnić na złożenie tej sumy 348 złr. 38 ct. do kasy sierocęj dla m. po Janie Liszku z Wierzniowic pozostałych dzieci, mianowicie:

dla m. Anny Liszkowej . . . . .	116 złr. 12 $\frac{2}{3}$ ct.
dla m. Pawła Liszki . . . . .	116 " 12 $\frac{2}{3}$ "
dla m. Karoliny Liszkowej . . . . .	116 " 12 $\frac{2}{3}$ "
Razem . . . . .	348 złr. 38 ct.

i celem przyjęcia odpowiedni rozkaz do c. k. urzędu podatkowego w Boguminie wystosować.

W Wierzniowicach, dnia . . . . . Jakób Myszka, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Jakób Myszka, zagrodnik z Wierzniowic, jako opiekun po Janie Liszku z Wierzniowic,

uprasza o zezwolenie na złożenie 348 złr. 38 ct. dla m. po Janie Liszku z Wierzniowic pozostałych dzieci.

Załączają się 2 rubryki.

## 6. Prośba o zezwolenie na zapłacenie kapitału hipotecznego:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Na gruncie Nr. 27 w Cisownicy należącym moim sierotom, ciąży według obligacyi z dnia 30. czerwca 1874 r. kapitał 500 złr. dla Pawła Malca z Cisownicy.

Pragnę uwolnić grunt sierocy od tego długu i spłacić go wierzycielowi Pawłowi Malcowi.

Z najmów tego gruntu zbierze się z końcem grudnia 1883	250 złr.
zaś w kasie sieroczej znajduje się gotówka . . . . .	240 „
ja z własnego majątku za zwróceniem dodaję resztę . . . . .	10 „
	500 złr.

Czyni razem . . . . .

Ponieważ Paweł Malec ma prawo z tego kapitału pobierać 6 procent, kasa sieroca zaś tylko 5 od sta wypłaca, tedy spłacenie tego kapitału idzie oczywiście na korzyść sierót.

Upraszam tedy Świetny c. k. sąd powiatowy, aby mię do wypowiedzenia i spłacenia kapitału 500 złr. Pawłowi Malcowi z Cisownicy upoważnił, i znajdujące się w kasie sieroczej pieniądze 240 złr. w tym celu do moich rąk wypłacić polecił.

W Cisownicy, dnia 2. października 1883. Jan Łaska.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Jan Łaska, chałupnik w Cisownicy,  
jako opiekun małoletnich dzieci  
Adama i Jana Lazara z Cisownicy,  
uprasza o zezwolenie spłacenia  
kapitału hipotecznego 500 złr.  
z gruntu Nr. 27 w Cisownicy.

Załączają się 2 rubryki.

## 7. Prośba o wydanie procentów z depozytu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Majątek małoletniego Franciszka Bystrzyckiego, którego jestem opiekunem składa się z trzech obligacyj razem 800 złr., z których dłużnicy spłacają procent po 5 od sta wprost do rąk sądowych. Tenże Franciszek Bystrzycki znajduje się w moim domu, gdzie wraz z moimi dziećmi również doznaje troskliwości. Wydatki na jego potrzeby mianowicie oszacenie i stół są pomimo tego znaczne i przewyższają daleko procent od jego majątku, na co niepotrzeba dowodów, bo każdy uzna, że 40 złr. rocznie na utrzymanie podrosłego chłopca jest za mało. Nie mam jednak zamiaru uszczuplać jego majątku, i chcę tymczasem kontentować się za jego utrzymanie tak miernym wynagrodzeniem, jakie mi procent od jego majątku dostarcza. Upraszam tedy Świetnego c. k. m. del. sądu powiatowego, aby raczył zezwolić na wydanie procentu 40 złr. od majątku małoletniego Franciszka Bystrzyckiego w ilości 800 złr. za ubiegły rok

1882 z depozytu sądowego, w celu pokrycia wydatków na jego utrzymanie, i odpowiednio w tym względzie polecenie wystosować.

W Cieszynie, dnia 15. stycznia 1883.

Antoni Mojżyszek, opiekun.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Antoni Mojżyszek, złotnik w Cieszynie, jako opiekun małoletniego Franciszka Bystrzyckiego, uprasza o zezwolenie do wydania procentów 40 złr. z depozytu na utrzymanie m. Franciszka Bystrzyckiego.

Załączają się 2 rubryki.

### 8. Prośba o zezwolenie na budowanie :

Wewnątrz : Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Stodoła należąca do sierocego gruntu Nr. 19 w Nawsiu potrzebuje zupełnego odbudowania. Już w inwentarzu przed 4 laty sporządzonym uczyniono uwagę, że stodoła w złym stanie się znajduje, że słupy na których spoczywa i ściany zupełnie są skrzębiałe, a że się przez dach świeci. Po upływie czterech lat stan stodoły jest jeszcze gorszym, bo wszelka reparatura okazała się bezskuteczną. Wypada więc budować nową stodołę.

Po rozmówieniu się z krewnymi sierót, postanowiono wybudować nową stodołę, dziewięć siąg długą a pięć siąg szeroką, na murowanych pilerzach i przykrytą gontami (szędziołem). Załączony tu pod A) kosztorys i szkic (obrys) wyszczególnia i wykazuje kosztą téj budowy na 625 złr. 35 ct. Koszta te pokryte byćby mogły gotówką, która się znajduje w kasie sierocój . . . . . 330 złr. i pożyczką którąby zaciągnąć wypadało . . . . . 300 „

Razem . 630 złr.

Upraszam tedy Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył budowę nowój stodoły na gruncie sierocym pod Nr. 19 w Nawsiu zezwolić, przeprowadzenie téj budowy mnie polecić i mię do zaciągnięcia pożyczki w ilości 300 złr. na ten grunt upoważnić.

W Nawsiu, dnia 30. maja 1883.

Józef Cholewa, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Józef Cholewa, młynarz w Nawsiu,  
jako opiekun po Pawle Nasypliku  
z Nawsia,

uprasza o zezwolenie na wybu-  
dowanie nowej stodoły na sierocym  
gruncie Nr. 19 w Nawsiu.

Z załącznikiem A).

### 9. Prośba o zezwolenie na reparatury:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Budynki na sierocym gruncie Nr. 10 w Pudłowie wymagają koniecznych reparatur. Potrzebném jest pokrycie budynków, sprawienie okien, drzwi, chlewków itp. Obliczyłem z tutejszym cieślą Janem Kuckiem najpotrzebniejsze reparatury w następujący sposób:

1. 60 kop gontów (szędzioła) na poprawę dachu na chałupie, chlewie i stodole po 1 złr. za kopę, czyni . . . . .	60 złr. — ct.
2. podwójne ramy do trzech okien z okuciem po 3 złr. 50 ct., czyni . . . . .	10 " 50 "
3. drzwi izbowe z okuciem . . . . .	5 " — "
4. żłób w chlewie . . . . .	6 " — "
5. przyciesie i deliny do trzech chlewków . . . . .	8 " — "
6. dwoje nowych drzwi do stodoły . . . . .	10 " — "
7. sprawienie studni . . . . .	8 " — "
Czyni razem . . . . .	107 złr. 50 ct.

Pokrycie wydatków na te reparatury uskutecznione być może z bieżących najmów.

Upraszam tedy Świetnego c. k. sądu powiatowego o upoważnienie mię do uskutecznienia powyższych reparatur.

W Pudłowie, dnia 15 maja 1883.

Adam Kobiela, opiekun.  
Jan Kucek, cieśla.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Adam Kobiela, właściciel gruntu  
w Pudłowie, jako opiekun po Pawle  
Knopku z Pudłowa,

uprasza o upoważnienie do przed-  
sięwzięcia reparatur budynko-  
wych.

## IV. O rachunkach opiekuńczych.

W ogólności każdy opiekun i kurator obowiązany jest składać rachunki z powierzonego mu urzędu. Rachunki powinny być z upływem każdego roku a najpóźniej w ciągu dwóch miesięcy po jego upływie sądowi opiekuńczemu oddane. W rachunkach tych, dochód i wydatki, przewyżka lub ubytek kapitału dokładnie wyrażone być winne. Sąd opiekuńczy powinien nakazać sprawdzić rachunki, i uwiadomić opiekuna, czy się w nich nieokazały omyłki lub wady. Jeżeli dochód nie przenosi prawdopodobnie wydatków na utrzymanie i wychowanie małoletniego potrzebnych, może sąd opiekuna uwolnić od składania rocznych rachunków. Rachunki opiekuńcze niepodlegają opłacie sądowej, jeżeli sądowi tylko do zbadania przedkładane bywają.

## Pierwszy rachunek opiekuńczy

względem majątku małoletniego Andrzeja Byrtusa z Rudzicy od 1. stycznia 1883 do 31. grudnia 1883.

	ztr.	ct.
Według dekretu dziedzictwa z dnia 3. września 1882 do l. 4.001 składa się majątek m. Andrzeja Byrtusa:		
1. z realności pod Nr. 28 w Rudzicy położonej w wartości szacunkowej . . . . .	4000	—
2. z obligacyi Adama Kropa z dnia 20. grudnia 1860 w ilości . . . . .	100	—
3. z gotówki . . . . .	63	28
Razem . . . . .	4163	28
<i>Nowy dochód.</i>		
1. Czynszu dzierżawnego z realności 28 w Rudzicy od Wojciecha Zareby na zasadzie kontraktu dzierżawy z dnia 15. grudnia 1882 potwierdzonego przez c. k. sąd powiatowy w Strumieniu z dnia 3. stycznia 1883 . . . . .	250	—
2. Procenta z obligacyi Adama Kropa w kwocie 100 ztr. za rok 1883 . . . . .		5
Suma dochodu . . . . .	4418	28



		złr.	ct.
<i>Wydatki.</i>			
A	1. Procenta od kapitału 500 złr. m. k. dla Adama Ciesli na realności Nr. 28 zainstalowanego według kwitu A)	26	25
B	2. Procenta od części spadkowej 1000 złr. dla Anny Żurkowej według kwitu B)	52	50
C	3. Procenta od części spadkowej 1000 złr. dla Jerzego Żurka według kwitu C)	52	50
D	4. Reparatury budynków pod Nr. 28 w Rudzicy na mocy sądowego zezwolenia do l. 2539 według rachunku D)	35	28
	5. Na odzież dla małoletniego Andrzeja Byrtusa . . .	4	39
	Suma wydatków .	170	92
<i>Porównanie.</i>			
	Odrzuciwszy od dochodu w ilości . . . . .	4418	28
	powyżej wymienione wydatki w ilości . . . . .	170	92
	Pozostaje majątku .	4247	36
który majątek następującym sposobem się wykazuje:			
	1. Realność pod Nr. 28 w Rudzicy . . . . .	4000	—
	2. Obligacya Adama Kropa z dnia 20. grudnia 1860	100	—
	3. Gotówka . . . . .	147	36
	Razem .	4247	36

W Cieszynie, dnia 30. stycznia 1884.

Paweł Byrtus, opiekun.

### Drugi rachunek z opieki

względem majątku małoletniego Andrzeja Byrtusa z Rudzicy od 1. stycznia 1884 do końca grudnia 1884.

		złr.	ct.
<i>Dochód z pierwszego rachunku.</i>			
	1. Realność pod Nr. 28 w Rudzicy . . . . .	4000	—
	2. Obligacya Adama Kropa z dnia 20. grudnia 1860	100	—
	3. Gotówka . . . . .	147	36
	Razem .	4247	36
<i>Nowy dochód itd.</i>			

## Czwarty rachunek z opieki

małoletnich dzieci Jana, Pawła, Ewy i Anny Skibińskich z Golezowa od 1. stycznia 1883 do końca grudnia 1883.

	nieru- chomości		obli- gacye		go- tówka	
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Z trzeciego rachunku za rok 1882 pozostało . . . . .	6400	—	2200	—	321	25
<i>Nowy dochód.</i>						
1. Dla wszystkich 4 małoletnich w równych częściach:						
a) Czynszu dzierżawnego z realności pod Nr. 36 w Golezowie od dzierżawcy Pawła Badury, na zasadzie kontraktu dzierżawnego potwierdzonego przez sąd opiekuńczy z dnia 1. września 1879	—	—	—	—	285	60
b) procent od obligacyi pożyczki narodowej Nr. 28.539 na 100 złr. od 1. października 1882 aż do ostatniego września 1883 . . . . .	—	—	—	—	5	—
c) procent od obligacyi Pawła Chmiela na 500 złr. za rok 1883 . . . . .	—	—	—	—	25	—
d) procent od obligacyi Adama Krzempka na 800 złr. od 16. grudnia 1882 do 15. grudnia 1883 . . . . .	—	—	—	—	40	—
e) obligacya Matusza Krzyżaka na 200 złr. z wypożyczonej mu za zezwoleniem sądowem gotówki rachunkowej	—	—	200	—	—	—
i) ponieważ małoletni Adam Skibiński na dniu 2. lutego br. umarł a majątek jego według pertraktacyi spadkowej (porządku pośmiertnego) z dnia 12. listopada br. do l. 8.593 pod A) jego braciom i siostrom w równych częściach przypadł, tedy stawia się tenże majątek w dochód . . . . .	1280	—	280	—	64	25
2. Dla małoletniej Ewy Skibińskiej z osobna:						
Procent od obligacyi Macieja Szaraka na 500 złr. za rok 1883 . . . . .	—	—	—	—	25	—
Znosi się . . . . .	7680	—	2680	—	766	10

		nieru- chomości		obli- gacye		go- tówka	
		złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
	Przenosi się .	7680	—	2680	—	766	10
	3. Dla małoletniej Anny Skibińskiej z osobna:						
	Procent od obligacyi Adama Szczyпки na 300 złr. za rok 1883 . . . . .	—	—	—	—	15	—
	Razem .	7680	—	2680	—	781	10
<i>Wydatki.</i>							
	1. Dla wszystkich czterech małoletnich wspólne:						
B	a) według rachunku pod B) dołączonego za stęple, podania sądowe itp.	—	—	—	—	24	28
C	b) opłata do urzędu podatkowego od przeniesienia własności części spadkowej po Adamie Skibińskim na małoletnich według kwitu C) . . . .	—	—	—	—	28	40
D	c) reperatury budynków gospodarskich pod Nr. 36 według rachunku D) . . . .	—	—	—	—	13	—
	d) wypożyczyłem na obligacyę Matuzowi Krzyżakowi sumę . . . . .	—	—	—	—	200	—
	2. Dla Jana Skibińskiego z osobna:						
	a) 2 pary butów 4 złr. 50 ct., spodnie 3 złr., kamizol 8 złr. . . . .	—	—	—	—	15	50
	b) książki i opłata szkolna . . . . .	—	—	—	—	2	10
	c) za strawne Tomaszowi Górcie według ugody . . . . .	—	—	—	—	30	—
	3. Dla Pawła Skibińskiego:						
	a) kamizol 8 złr., dwie pary spodni 7 złr. 80 ct., czapkę 1 złr. 50 ct., sześć koszul po 1 złr. 6 złr., drobiazgi 80 ct., razem . . . . .	—	—	—	—	23	10
E	b) majstrowi za naukę według ugody jak kwit E) okazuje . . . . .	—	—	—	—	25	—
F	4. Dla Ewy i Anny Skibińskiej według dołączonego rachunku pod F), dla każdej po 28 złr. 45 ct., razem . . . .	—	—	—	—	56	90
	Znosi się .	—	—	—	—	418	28

	nieru- chomości		obli- gacyjne		go- tówka	
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Przenosi się . . . . .	—	—	—	—	418	28
5. Nareszcie wpisać należy do wydatków przyjęty w dochodzie majątek zmar- łego Adama Skibińskiego . . . . .	1280	—	280	—	118	36
Uwaga. Różnica między gotówką w wydatkach . . . . . 118 złr. 36 ct. a gotówką w dochodzie 64 „ 25 „						
tém się tłumaczy, iż pozostająca suma . . . . . 54 złr. 11 ct. obroczona została na koszta pogrzebu i inne wydatki jak to uporządkowanie pozostałości po Adamie Skibińskim pod A) dołączone wykazuje.						
Razem . . . . .	1280	—	280	—	536	64
<i>Porównanie.</i>						
Odrąciwszy od wykazanego dochodu . . . . .	7680	—	2680	—	781	10
powyżej wymienione wydatki . . . . .	1280	—	280	—	536	64
Pozostaje czystego majątku . . . . .	6400	—	2400	—	244	46
<i>Majątek małoletniego Jana składa się:</i>						
1. z $\frac{1}{4}$ realności pod Nr. 36 w Goleszowie	1600	—	—	—	—	—
2. z $\frac{1}{4}$ pozostałej gotówki za rok 1882 po odciążeniu kosztów pogrzebu . . . . .	—	—	—	—	66	79
3. z $\frac{1}{4}$ czynszu dzierżawego . . . . .	—	—	—	—	71	40
4. z $\frac{1}{4}$ obligacyi na 100 złr. z procentem	—	—	25	—	1	25
5. z $\frac{1}{4}$ „ „ 500 „ „	—	—	125	—	6	25
6. z $\frac{1}{4}$ „ „ 800 „ „	—	—	200	—	10	—
7. z $\frac{1}{4}$ „ „ 200 „ „	—	—	50	—	—	—
Razem . . . . .	1600	—	400	—	155	69
Odrąca się $\frac{1}{4}$ wydatków wspólnych . . . . . 66 złr. 42 ct. jego własne wydatki . . . . . 47 „ 60 „					114	02
Pozostaje . . . . .	1600	—	400	—	41	69
<i>Majątek małoletniego Pawła składa się:</i>						
1. z $\frac{1}{4}$ realności pod Nr. 36 w Goleszowie	1600	—	—	—	—	—
2. z $\frac{1}{4}$ pozostałej gotówki z roku 1882 po odciążeniu kosztów pogrzebu . . . . .	—	—	—	—	66	79
Znosi się . . . . .	1600	—	—	—	66	79

	nieru- chomości		obli- gacje		go- tówka	
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Przenosi się .	1600	—	—	—	66	79
3. z $\frac{1}{4}$ czynszu dzierżawnego . . . . .	—	—	—	—	71	40
4. z $\frac{1}{4}$ obligacyi na 100 złr. z procentem	—	—	25	—	1	25
5. z $\frac{1}{4}$ „ „ 500 „ „	—	—	125	—	6	25
6. z $\frac{1}{4}$ „ „ 800 „ „	—	—	200	—	10	—
7. z $\frac{1}{4}$ „ „ 200 „ „	—	—	50	—	—	—
Razem .	1600	—	400	—	155	69
Odrzaca się $\frac{1}{4}$ wydatków						
wspólnych . . . . . 66 złr. 42 ct.	—	—	—	—	—	—
jego własne wydatki . . 48 „ 10 „	—	—	—	—	114	52
Pozostaje .	1600	—	400	—	41	17
<i>Majątek małoletniej Ewy składa się:</i>						
1. z $\frac{1}{4}$ realności pod Nr. 36 w Golezowie	1600	—	—	—	—	—
2. z $\frac{1}{4}$ pozostałej gotówki z roku 1882 po odtrąceniu kosztów pogrzebu .	—	—	—	—	66	78
3. z $\frac{1}{4}$ czynszu dzierżawnego . . . . .	—	—	—	—	71	40
4. z $\frac{1}{4}$ obligacyi na 100 złr. z procentem	—	—	25	—	1	25
5. z $\frac{1}{4}$ „ „ 500 „ „	—	—	125	—	6	25
6. z $\frac{1}{4}$ „ „ 800 „ „	—	—	200	—	10	—
7. z $\frac{1}{4}$ „ „ 200 „ „	—	—	50	—	—	—
8. z obligacyi Macieja Szaraka na 500 złr. z procentem . . . . .	—	—	500	—	25	—
Razem .	1600	—	900	—	180	68
Odrzaca się $\frac{1}{4}$ wydatków						
wspólnych . . . . . 66 złr. 42 ct.	—	—	—	—	—	—
jéj własne wydatki . . 28 „ 45 „	—	—	—	—	94	87
Pozostaje .	1600	—	900	—	85	81
<i>Majątek małoletniej Anny składa się:</i>						
1. z $\frac{1}{4}$ realności pod Nr. 36 w Golezowie	1600	—	—	—	—	—
2. z $\frac{1}{4}$ pozostałej gotówki z roku 1882 po odtrąceniu kosztów pogrzebu .	—	—	—	—	66	78
3. z $\frac{1}{4}$ czynszu dzierżawnego . . . . .	—	—	—	—	71	40
4. z $\frac{1}{4}$ obligacyi na 100 złr. z procentem	—	—	25	—	1	25
5. z $\frac{1}{4}$ „ „ 500 „ „	—	—	125	—	6	25
6. z $\frac{1}{4}$ „ „ 800 „ „	—	—	200	—	10	—
7. z $\frac{1}{4}$ „ „ 200 „ „	—	—	50	—	—	—
Znosi się .	1600	—	400	—	155	68

	nieru- chomości		obl- gacye		go- tówka	
	złr.	ct.	złr.	ct.	złr.	ct.
Przenosi się . . . . .	1600	—	400	—	155	68
8. z obligacyi Adama Szczypki na 300 złr. z procentem . . . . .	—	—	300	—	15	—
Razem . . . . .	1600	—	700	—	170	68
Odrąca się $\frac{1}{4}$ wydatków wspólnych . . . . . 66 złr. 42 ct.	—	—	—	—	—	—
jéj własne wydatki . . . . . 28 „ 45 „	—	—	—	—	94	87
Pozostaje . . . . .	1600	—	700	—	75	81
<i>Zestawienie.</i>						
Czysty majątek Jana Skibińskiego wynosi	1600	—	400	—	41	67
„ „ Pawła Skibińskiego „	1600	—	400	—	41	17
„ „ Ewy Skibińskiej „	1600	—	900	—	85	81
„ „ Anny Skibińskiej „	1600	—	700	—	75	81
Czyni razem powyżej wykazany czysty majątek . . . . .	6400	—	2400	—	244	46
<i>Wykaz majątku.</i>						
1. Realność pod Nr. 36 w Goleszowie . . . . .	6400	—	—	—	—	—
2. Obligacya pożyczki narodowej Nr. 28.539 na 100 złr. . . . .	—	—	100	—	—	—
3. Obligacya Pawła Chmiela na 500 złr.	—	—	500	—	—	—
4. „ Adama Krzempka „ 800 „	—	—	800	—	—	—
5. „ Matusza Krzyżaka „ 200 „	—	—	200	—	—	—
6. „ Macieja Szaraka „ 500 „	—	—	500	—	—	—
7. „ Adama Szczypki „ 300 „	—	—	300	—	—	—
8. Gotówka znajdująca się w rękach opiekuna . . . . .	—	—	—	—	244	46
Razem . . . . .	6400	—	2400	—	244	46

W Goleszowie, dnia 20. stycznia 1884.

Andrzej Cholewik, opiekun.

1. Podanie zasyłając rachunek opiekuńczy :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Jako opiekun małoletnich dzieci po Karolu Skibińskim mianowicie Jana, Pawła, Ewy i Anny Skibińskich zasyłam

za rok 1883 to jest za czas od 1. stycznia 1883 do końca grudnia 1883 r. rachunek z opieki pod  $\frac{1}{2}$  dołączony z prośbą aby Świątyni c. k. sąd powiatowy ten rachunek zatwierdzić raczył.

Oraz donoszę że: Jan Skibiński znajduje się u stryja swego Tomasza Górki w Cieszynie, zkąd do szkół Cieszyńskich uczęszcza, Paweł Skibiński jest u majstra stolarskiego Antoniego Rusza w Skoczowie w nauce, Ewa i Anna znajdują się w moim domu. Adam zaś umarł na dniu 2. lutego z r. i majątek jego jak rachunek wykazuje między małoletnich w równych częściach podzielony został.

W Golezowie, dnia 20. stycznia 1884.

Andrzej Cholewik, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Andrzej Cholewik, opiekun małoletnich Jana, Pawła, Ewy i Anny Skibińskich z Golezowa

zasyła czwarty rachunek z opieki za rok 1883.

Z rachunkiem  $\frac{1}{2}$  i załącznikami A) do F).

## 2. Prośba o uwolnienie od składania rachunków z opieki:

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świątyni c. k. sądzie powiatowy!*

Majątek m. po Janie Kantorze z Żebrzydowic pozostałych trojga dzieci składa się z 600 złr. w. a. które w kasie sierociej złożone zostały. Jako opiekun tych sierót upoważniony zostałem pobierać procent od tego majątku aż do 16. roku życia każdego z tych sierót. Procent z tego kapitału nie jest wystarczającym, aby dzieci z niego wychować i wyżywić, i muszę dla nich nie jedną ofiarę z mojego majątku ponosić.

Z tego powodu okazują się rachunki opiekuńcze zbyt ciężkie, a dla tego upraszam, aby Świątyni c. k. sąd powiatowy raczył mnie od składania rocznych rachunków opiekuńczych po Janie Kantorze z Żebrzydowic uwolnić.

W Żebrzydowicach, dnia 5. maja 1883.

Paweł Świeży, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztacie.*

Paweł Świeży, zagrodnik z Żebrzydowic, jako opiekun po Janie Kantorze uprasza o uwolnienie od składowania rachunków opiekuńczych.

## V. O małżeństwach małoletnich.

Małoletni nie mogą bez zezwolenia opiekuna i sądu opiekuńczego wstępować w stan małżeński. Sąd powinien zbadać majątek i dochody, również przymioty i stosunki przyszłego małżonka i przekonać się, czy małoletni z wolnej woli i z rozmysłem związek małżeński zawrzeć pragnie. Dla niedostatku potrzebnego dochodu, złych obyczaj, zaraźliwych chorób może być zezwolenie odmowionem. Co do wieku wymagany jest według ustaw kościelnych u protestantów 18. rok dla młodzieńców a 15. rok dla dziewczyn; u katolików 14. rok dla młodzieńców, a 12. rok dla dziewczyn.

### 1. Prośba o zezwolenie na małżeństwo:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Umieniłem sobie wstąpić w stan małżeński i pojąć za żonę małoletnią Annę Maroszównę z Łyżbic. Według rodnych A) B) listów (metryki krztu) pod A) i B) ukończyłem 28. rok a moja narzeczona 18. rok wieku swego.

Jestem właścicielem gruntu pod Nr. 30 w Łyżbicach mającego wartości 3.000 złr. jako dekretem dziedzictwa po moim ojcu Adamie Karmiku pod C) dołączony wykazuje, a gdy grunt ten i budynki gospodarskie w porządku są utrzymywane a nadto i poradę w domu mam, tedy będę w stanie porządnie utrzymać żonę, chociaż ona nie ma żadnej przemogi (majątku).

Upraszam tedy Świetnego c. k. sądu powiatowego, aby mi raczył dać zezwolenie ożenić się z Anną Maroszówną sierotą po Andrzeju Maroszu z Łyżbic.

W Łyżbicach, dnia 2. lutego 1883.

Paweł Karmik.



Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Karmik, właściciel gruntu pod  
Nr. 30 w Łyżbicach,

uprasza o zezwolenie na mał-  
żeństwo z m. Anną Maroszoną  
z Łyżbic.

Z załącznikami A), B) i C).

## 2. Podobna prośba:

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzię powiatowy!*

- Jako opiekunka małoletniej córki mojej Ewy, która we-  
A) dług rodneg listu A) 18 lat wieku ukończyła, zezwoliłam  
na jej zamęcie z Andrzejem Krzywińskim z Dziećmorowic.  
B) Według rodneg listu B) ukończył Andrzej Krzywiński 28.  
rok wieku swego. Sądząc po jego dobrém zachowaniu się  
i pilności, tuszę sobie, iż córka moja lepszego wyboru zrobić  
nie mogła, tém więcej gdyż narzeczony jej dosyć jest za-  
możny, posiada domek z ogrodem w Dziećmorowicach i pro-  
wadzi ze znacznym zyskiem rzemiosło stolarskie. Względem  
majątku córki mojej który około 750 złr. wynosi, spisano  
C) przed notaryuszem kontrakt małżeński C) który tu do zatwier-  
dzenia sądowego przedkładam. Ponieważ podpisany współ-  
opiekun na zawarcie tego małżeństwa zupełnie się zgadza,  
tedy upraszam: aby Świętny c. k. sąd powiatowy jako  
władza nadopiekuncza raczył zezwolić na zamęcie małolet-  
niej córki mojej Ewy z Andrzejem Krzywińskim z Dzieć-  
morowic.

W Darkowie, dnia 2. lutego 1883.

Marya Kondrotkowa, opiekunka.  
Adam Lemiesz, współopiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
we Frysztacie.*

Marya Kondrotkowa, opiekunka m.  
córki swojej Ewy w Darkowie,  
uprasza o zezwolenie na zamęcie  
córki swojej Ewy z Andrzejem  
Krzywińskim z Dziećmorowic.

Z załącznikami A), B) i C).

## VI. O ustaniu i ukończeniu opieki.

Opieka kończy się:

1. przez śmierć małoletniego, lub śmierć opiekuna;
2. przez ustanie przeszkód wykonywania władzy ojcowskiej;
3. przez dojście małoletniego do pełnoletności;
4. przez darowanie lat czyli upełnoletnienie;
5. przez odwołanie opiekuna.

ad 1. Jeżeli małoletni umiera, opiekun powinien złożyć rachunek ostateczny z opieki i prosić o uwolnienie z opieki.

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Małoletni Jan Wróbel syn po Andrzeju Wróblu z Godziszowa umarł w przeszłym miesiącu. Jako opiekun tegoż A) przedkładam pod A) ostateczny rachunek opiekuńczy i upraszam Świętny c. k. sąd powiatowy, aby mi z prowadzenia rachunków absolutoryum udzielić i mię z opieki uwolnić raczył. Oraz upraszam o przyznanie mi 20 złr. w. a. z majątku małoletniego za sprawowanie opieki.

W Godziszowie, dnia 2. lutego 1883.

Paweł Łabzik, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Łabzik, chałupnik z Godziszowa, przedkłada ostateczny rachunek z opieki zmarłego m. Jana Wróbla z Godziszowa z prośbą o uwolnienie z opieki i przyznanie wynagrodzenia.

Załącznik A).

ad 2. Jeżeli ojciec stracił rozum, jeżeli za marnotrawcę jest uznany, lub skazany za zbrodnię na karę więzienia więcej niż na rok jeden, jeżeli wynosi się samowolnie z kraju, albo jeżeli jest nieobecny dłużej aniżeli przez rok jeden, i żadnej o swoim pobycie nie daje wia-

domości: naówczas władza ojcowska ustaje i opiekun ustanowiony będzie. Po ustaniu powyższych przeszkód, ojciec wraca znów do swojej władzy.

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Przed pięcioma laty udałem się do Rosyi za zarobkiem. Ponieważ podczas mojej nieobecności dla moich m. dzieci opiekun ustanowiony został, a ja z powrotem moim do kraju wróciłem do władzy ojcowskiej: tedy upraszam Świętny c. k. sąd powiatowy, aby Jana Kaczora jako ustanowionego opiekuna od dalszego sprawowania opieki nad moimi dziećmi usunąć raczył.

W Międzyrzeczu, dnia 5. maja 1883.

Józef Wybraniec.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Bielsku.*

Józef Wybraniec, bednarz w Międzyrzeczu,

uprasza o usunięcie Jana Kaczora od opieki nad jego dziećmi.

ad 3. Opieka ustaje natychmiast, gdy małoletni ukończył 24. rok życia swego; jednakże sąd opiekuńczy, na żądanie opiekuna lub po wysłuchaniu krewnych, może dla wad ciała lub umysłu małoletniego, dla marnotrawstwa lub dla innych ważnych przyczyn utrzymać opiekę na czas dłuższy i nieoznaczony. Takie atoli rozporządzenie w stosownym przeciągu czasu przed dojściem do pełnoletności, do publicznej wiadomości podanem być powinno.

Wzór prośby o przedłużenie opieki:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Małoletni Paweł Tomek nad którym przez lat 10 sprawowałem opiekę, dojdzie za sześć miesięcy do pełnoletności. Pomimo iż się starałem przysposobić go na porządnego i gospodarnego człowieka, Paweł Tomek się niepodarzył, ponieważ nie pilnuje pracy, nie oszczędza grosza, owszem okazuje się lekkomyślnym i do marnotrawstwa skłonny. Nietylko że to co zapracuje przepuści, ale oprócz tego znacznie się w karczmie zadłużył. Zachodzi tedy

obawa, że Paweł Tomek odebrawszy odziedziczony majątek po ojcu, wkrótce go przemarni i stanie się z czasem gminie ciężarem. Nie mogę go tedy uważać za zdolnego zarządzać swoim majątkiem po dojsciu do pełnoletności, i upraszam aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył opiekę nad małoletnim Pawłem Tomkiem na czas nieoznaczony przedłużyć.

W Lipowcu, dnia 1. czerwca 1883.

Adam Drózd, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Drózd, właściciel gruntu w Lipowcu, jako opiekun m. Pawła Tomka z Lipowca,

uprasza o przedłużenie opieki nad m. Pawłem Tomkiem na czas nieoznaczony.

ad 4. Małoletniemu po skończeniu lat dwudziestu, może sąd opiekuńczy, po wysłuchaniu zdania opiekuna, a według okoliczności po wysłuchaniu zdania najbliższych krewnych, brakujące do pełnoletności lata darować i uznać go za pełnoletnego. Upełnoletnienie ma zupełnie te same skutki prawne, co rzeczywiste dojscie do pełnoletności.

Prośba opiekunki o przyznanie pełnoletności:

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Wiek podeszły i złączona z nim ułomność cielesna niepozwalają mi dłużej sprawować opieki nad moim małoletnim synem Pawłem. Ponieważ syn mój według załączonego pod A) A) rodnegu listu ukończył rok dwudziesty, zawsze się przyzwojnie i przyzwoicie sprawuje, porządne i przykładne życie prowadzi, pilność i oszczędność okazuje, we wszystkich sprawach oględnie i rozsądnie sobie postępuje: tedy mam to przekonanie, że bez wszelkiego uszczerbku potrafi swoimi sprawami samoistnie zarządzać, i że opieki nadal już nie potrzebuje. A gdy podpisany współopiekun równego jest zemną zdania, tedy ośmielał się upraszać aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczył mojemu synowi

Pawłowi z darowaniem czterech lat pełnoletność przyznać,  
i jemu majątek do samoistnego zarządu oddać.

W Nieborach, dnia 8. lutego 1883.

Anna Balikowa, opiekunka.  
Wawrzyniec Orlik, współopiekun.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Anna Balikowa, opiekunka małolet-  
niego syna Pawła,  
uprasza o przyznanie pełnolet-  
ności synowi swemu Pawłowi.

Z załącznikiem A).

ad 5. Odwołanie opiekuna nastąpić może w sposób  
trojaki :

- a) przez usunięcie opiekuna z urzędu, jeżeli  
nie sprawuje opieki wedle przepisów ustawy, jeżeli  
uznanym będzie za niezdolnego, lub jeżeli takie co  
do jego osoby zajdą przeszkody, dla których na mocy  
ustawy nie mógłby przyjmować opieki. Jeżeli matka  
opiekunka wchodzi w powtórne związki małżeńskie,  
powinien sąd opiekuńczy zbadać i orzec, czyli dalsze  
sprawowanie opieki może jój być dozwoloném.

Prośba o usunięcie opiekuna :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Adam Tomica chałupnik z Jasienicy ustanowiony został  
opiekunem małoletnich po Pawle Gabryśiu z Jasienicy pozostałych  
dzieci, i sprawuje tę opiekę od lat czterech. Ponieważ w ciągu tego  
czasu okazał się Adam Tomica do sprawowania opieki niezdolnym,  
gdyż nie składa regularnie rachunków, zatrzymuje pieniądze sierot  
u siebie, nie dogląda gospodarstwa a przesiadując w karczmie, wię-  
cój o nią jak o własne gospodarstwo i o dobro sierot pamięta,  
tedy jako brat zmarłego i najbliższy krewny sierot upraszam: aby  
Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zawczasu Adama Tomicę  
od sprawowania opieki nad sierotami po Pawle Gabryśiu usunąć,  
a w jego miejsce innego zdatnego opiekuna ustanowić.

W Jasienicy, dnia 18. kwietnia 1883.      Andrzej Gabryś.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Bielsku.*

Andrzej Gabryś, komornik w Jasienicy, uprasza o usunięcie Adama Tomicy z opieki po Pawle Gabrysiu z Jasienicy, i ustanowienie innego opiekuna.

- b) Na żądanie opiekuna, jeżeli w ciągu sprawowania opieki takie zajdą przyczyny, dla którychby stosownie do ustawy opiekun od przyjęcia uwolnionym lub wyłączonym był został.  
(Patrz wzór odpowiedniej prośby str. 45).
- c) Na prawne żądanie osób innych. Tym sposobem matka lub brat, którzy w czasie ustanowienia opieki sami jeszcze byli małoletnimi, mogą po dojściu do pełnoletności żądać, aby im opieka powierzona była. Także opiekun, którego ojciec ustanowił, jeżeli opieki objąć nie mógł dla jakiej przeszkody, np. dla oddalenia, może żądać oddania sobie opieki w ciągu roku po ustaniu przeszkody.

Podanie o odstąpienie opieki:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Brat mój Józef Baran ustanowił mnie w testamentem opiekunem swoich małoletnich dzieci. Ponieważ pełniłem aż dotąd służbę wojskową, tedy nie mogłem powierzony mi opieki objąć. Gdy zaś obecnie powróciłem do domu i woli brata mego zadosyć uczynić pragnę, tedy zgłaszam się do objęcia opieki nad dziećmi brata mego i upraszam Świetnego c. k. sądu powiatowego, aby mnie opiekunem nad dziećmi brata mego Józefa Barana ustanowić a dotychczasowego opiekuna Pawła Liszkę od téjże opieki usunąć raczył.

W Zawadzie, dnia 5. marca 1883.

Jerzy Baran.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztaście.*

Jerzy Baran, chałupnik w Zawadzie, uprasza o usunięcie Pawła Liszki z opieki nad dziećmi Józefa Barana z Zawady, ustanowienie opiekuna testamentem oznaczonego.

## VII. O złożeniu rachunku ostatecznego i oddaniu majątku.

Opiekun obowiązany jest, najpóźniej we dwa miesiące po skończeniu opieki złożyć sądowi swój ostateczny rachunek. Z końcem opieki również obowiązany jest opiekun małoletniemu, który stał się pełnoletnim oddać majątek za pokwitowaniem i z dopełnienia tego wykazać się w sądzie. Oddanie majątku nastąpić winno podług spisane go inwentarza i rachunków corocznie zatwierdzanych. Gdyby opiekun tych obowiązków nie dopełnił, wolno jest zażądać pomocy sądowej.

### 1. Prośba o oddanie majątku :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według rodnego listu (metryki chrztu) pod A) ukończyłem w dniu 1. marca 1883 r. 24. rok życia mego. Jestem tedy pełnoletnim i do zarządzania moim majątkiem uprawnionym, i mój były opiekun jest prawnie obowiązany oddać mi odziedziczony po ojcu majątek, i złożyć rachunek ostateczny z opieki. Ponieważ mój były opiekun pomimo nalegań dotąd ani rachunku ostatecznego nie złożył, ani majątku mi nie oddał, tedy zmuszony jestem uciec się pod opiekę sądu i upraszać: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy byłemu opiekunowi Pawłowi Pniakowi nakazać, aby ostateczny rachunek z opieki złożył i majątek mi oddał.

W Goleszowie, dnia 15. maja 1883.

Adam Broda.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Broda, właściciel gruntu w Goleszowie,

uprasza o nakaz Pawłowi Pniakowi do złożenia ostatecznego rachunku i oddania majątku.

Załącznik A).

## 2. Podanie donoszące o oddaniu majątku przez opiekuna:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Po osiągnięciu mojej w dołączonym pod A) rodnym liście wykazanej pełnoletności oddał mi były opiekun Andrzej Staroń mój po ojcu Janie Karkoszku z Małych Górek odziedziczony majątek do własnego zarządu. Również złożył mi ostateczny rachunek z opieki, który znalazłem w porządku. Donosząc o tém Świątnemu c. k. sądu powiatowemu, upraszam wraz z opiekunem o przyjęcie tych faktów do wiadomości, i o uwolnienie Andrzeja Staronia od opieki.

W Małych Górkach, dnia 16. czerwca 1883.

Paweł Karkoszka.  
Andrzej Staroń.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*Paweł Karkoszka, właściciel gruntu  
i Andrzej Staroń, bednarz, obaj w Ma-  
łych Górkach,uwiadamiają o oddaniu i przy-  
jęciu majątku odziedziczonego po  
Janie Karkoszku, z prośbą o uwol-  
nienie opiekuna od opieki.

Z załącznikiem A).

## 3. Prośba o wydanie działu dziedzicznego z kasy sierocój:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świątny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według metryki chrztu (rodnego listu) pod A) załączonego ukończyłam 24. rok wieku mego. Skończyła się tedy opieka moja i osiągnęłam przez pełnoletność prawo wolnego i nieograniczonego zarządu moim majątkiem.

Upraszam tedy Świątnego c. k. sądu powiatowego o wydanie mi mojego działu dziedzicznego po ojcu Janie Opacznym z Zabłocia, składającego się z kapitałów 500 złr. i 200 złr. i przyrosłych pod czas mojej opieki procentów, i o stosowne polecenie do c. k. urzędu podatkowego.

W Zabłociu, dnia 1. maja 1883.

Anna Opaczna.



Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Anna Opaczna z Zabłocia,  
udowodnia pełnoletność swoją,  
i uprasza o wydanie działu dzie-  
dzicznego z kasy sierocój.

Załącznik A) i dwie rubryki po 15 ct. Stpl.

### VIII. O nagrodzie opiekuna.

Opiekunom pilnym, może sąd z oszczędzonych do-  
chodów wyznaczyć stosunkowe roczne wynagrodzenie.  
Wynagrodzenie to więcej nad pięć od sta czystego do-  
chodu wynosić nie może. Gdy majątek małoletniego tak  
jest szczupłym, iż mało co, albo wcale nic nie da się  
z niego rocznie oszczędzić, naówczas przynajmniej przy  
skończeniu opieki stosowne do okoliczności wynagrodze-  
nie opiekunowi udzieloném być może.

Prośba opiekuna o przyznanie mu wynagrodzenia:

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Opieka moja nad m. Janem Cierką z Brennėj skończyła się  
przez jego dojście do pełnoletności, i objęcie majątku odziedzicz-  
onego w własny zarząd. Opiekę tę sprawowałem przez lat dwanaście  
ze wszelką pilnością i oględnością i sędzę, że mi się należy za  
pracę, trudy i stratę czasu odpowiednie wynagrodzenie. Ze względu,  
iż Jan Cierka jest moim krewnym, niechęć go ociążać i rachuję  
sobie tylko dwa reńskie rocznie, co czyni za lat dwanaście 24. zfr.  
— Upraszam tedy Świetny c. k. sąd powiatowy, aby mi  
przyznać raczył za dwunastoletnie sprawowanie opieki nad Janem  
Cierką z Brennėj, nagrodę w ilości dwadzieścia cztery reńskie, i po-  
lecić Janowi Cierce, aby mi tę sumę wypłacił.

W Brennėj, dnia 1. lipca 1883.

Paweł Cholewa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Cholewa, chałupnik w Brennėj,  
uprasza o przyznanie mu nagrody  
za sprawowanie opieki nad Ja-  
nem Cierką z Brennėj.

**B) O kurateli.**

Dla osób, które same sprawami swemi zajmować się i praw swych same bronić nie mogą, powinien sąd ustanowić zastępcę, jeżeli władza ojcowska lub opiekuńcza miejsca nie ma.

Taki zastępca nazywa się kuratorem, ten zaś, który się sam bronić nie może, nazywa się kurandem, a przepisy prawne, stosunek kuratora i kuranda określające, nazywają się kuratelą. Kurator ustanowiony do wszystkich spraw pewnej osoby, nazywa się po prostu kuratorem, ustanowiony zaś tylko do jednej, oznaczonej sprawy, nazywa się kuratorem ad actum (aktum).

Przypadki ustanowienia kuratora zachodzą :

1. Co do małoletnich, w interesach prawnych z rodzicami lub kuratorem, w sporach między dwoma lub więcej małoletnimi, mającemi jednego opiekuna, lub między dziećmi tego samego ojca itp. Weźmy np. że ojciec chce sprzedać małoletniemu synowi lub małoletniej córce swój grunt, tedy w tej sprawie nie może ojciec syna lub córki zastępować, ale dla małoletniego musi być kurator ad actum ustanowiony, któryby się z ojcem umówił i kontrakt kupna w imieniu małoletniego syna lub córki jako kupujący podpisał.

2. Dla obłąkanych i głupowatych (przygłupich). Takie osoby nie mogą pełnić władzy ojcowskiej, sprawować opieki lub kurateli, nabywać posiadania, zawierać umowy i sporządzać ostatniej woli. Za obłąkanego lub przygłupiego ten tylko mianowany być może, który za takiego sądownie po dokładnym zbadaniu jego zachowania się, i po wysłuchaniu wyznaczonych do tego przez sąd lekarzy, uznanym zostanie.

3. Dla marnotrawców. Za marnotrawcę ten ma być przez sąd uznanym, o którym według uczynionego doniesienia, i następnie przedsięwziętego dochodzenia, sąd przekona się oczywiście, że majątek swój nierozważnie trwoni, a przez lekkomyślne, lub pod zgubnemi warun-

kami zaciąganie długów, siebie albo swoją rodzinę na nędzę w przyszłości naraża. Takie osoby nie mogą pełnić władzy ojcowskiej, nie mogą przyjmować na siebie zobowiązania, i mogą być wydziedziczonemi na rzecz swych dzieci. Marnotrawcy mogą rozporządzać na przypadek śmierci, tylko połową swojego majątku.

4. Dla nieobecnych lub z pobytu niewiadomych, gdyby z tego powodu ich prawa mogły być na niebezpieczeństwo narażonemi, albo prawa drugich nie mogły być wykonywanemi.

### Wzory odpowiednich podań.

1. Prośba ojca o ustanowienie kuratora małoletniej córce z powodu zawarcia kontraktu kupna :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Umieniłem sobie sprzedać mój grunt chałupniczy pod Nr. 20 w Bażanowicach córce mojej Annie, zamężnej Baranowej. Ponieważ córka moja Anna jest małoletnia, tedy się nie może w tej sprawie sama zastępować i kupu jako kupicielka podpisać.

Upraszam tedy aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczył dla mojej małoletniej córki Anny Baranowej, kuratora ad actum w osobie jej męża Pawła Barana, kowala w Bażanowicach ustanowić.

W Bażanowicach, dnia 10. maja 1883. Jerzy Górniak.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Jerzy Górniak, chałupnik w Bażanowicach,

uprasza o ustanowienie kuratora ad actum dla swojej córki Anny Baranowej.

2. Prośba przedkładając kopię kupu do zatwierdzenia:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Jako ustanowiony kurator ad actum mojej żony Anny Baranowej, umówiłem się z jej ojcem Józefem Górniakiem

o warunki kupna i sprzedaży jego gruntu Nr. 20 w Bażanowicach, i spisana odpowiednią kopię kupu przedkładam pod

- A) A) Świetnemu c. k. m. del. sądu powiatowemu, z prośbą o jój kuratelarne zatwierdzenie.

W Bażanowicach, dnia 25. maja 1883.

Paweł Baran.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Baran, kowal w Bażanowicach, jako kurator ad actum swojej m. żony Anny Baranowej, przedkłada kopię kupu o chałupniczy grunt Nr. 20 w Bażanowicach do zatwierdzenia.

Z załącznikiem A).

3. Prośba przedkładając do zatwierdzenia oryginał kontraktu kupna, według kopii spisane go:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

- A) Niniejszém przedkładam pod A) oryginał kupu z dnia 10. czerwca 1883 r. tyczący się gruntu chałupniczego pod Nr. 20 w Bażanowicach, spisany według załączonej i sądowo zatwierdzonej kopii B) i upraszam aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy przedłożony kontrakt kupna kuratelarnie zatwierdzić i mnie doręczyć raczył.

W Bażanowicach, dnia 12. czerwca 1883.

Paweł Baran, kurator.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Baran, kowal z Bażanowic, jako kurator m. żony swojej Anny Baranowej, uprasza o kuratelarne zatwierdzenie kontraktu kupna o grunt Nr. 20 w Bażanowicach.

Z załącznikami A) i B).

#### 4. Prośba o zbadanie stanu umysłowego pewnej osoby:

Wewnątrz: *Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Tutejszy siedlak Paweł Mazur, właściciel gruntu Nr. 3 w Trzycieżu dostał już od kilku miesięcy pomieszania zmysłów. Raz oblecze się w strój żeński, wdzieje pończochy, przypnie kieckę na biodra, oblecze kabotek, nakrywa głowę szatką i tak chodząc po wsi macha rękami, podskakuje, podryguje i zaczepia każdego, kogo spotyka. Drugi raz mając jeno koszulę na sobie, goni po polu i przewraca kozły. Inny raz wylazi na drzewo i huśtając się na gałęziach, przepędza tam całe dnie. Niedawno chciał swoje pierzyny z łóżka sąsiadowi darować, iż mu to w domu zawadza.

Z tych oznak wnosić można, iż się Pawłowi Mazurowi w głowie przewróciło, a gdy majątek jego przy takim stanie umysłowym już znaczny poniósł uszczerbek, tedy podaję to do sądowej wiadomości i upraszam

Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy po dokładnym zbadaniu stanu umysłowego Pawła Mazura według okoliczności ustanowić dla niego kuratora.

W Trzycieżu, dnia 1. marca 1883.

Paweł Trombik, przełożony gminy.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Trombik, przełożony gminy Trzycieskiej,

prosi o zbadanie stanu umysłowego Pawła Mazura z Trzycieża.

#### 5. Prośba o ustanowienie kuratora dla marnotrawcy:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Mój mąż Paweł Dudek już od dłuższego czasu niepatrzy roboty i gospodarstwa, siedzi po całych dniach i nocach w karczmie, i pije sam lub też z kamratami, do domu tylko dla tego przychodzi, aby siły swoje do dalszej pijatyki pokrzepić. Niedosyć na tem, jeździ co sobota do miasta, a zabrawszy ostatni grosz z domu, zasiada tam do kart i co ma przegrywa. Gospodarka przez to w domu niszczeje, a co gorsza, długów z każdym dniem przybywa. Mój mąż odebrał odemnie wiana w gotówce 1000 złr. i już znaku z nich niema. Dalej pożyczyl na swój grunt z cieszyńskiej kasy oszczędności 800 złr. i te także roztrwonil. W karczmie u Mojżesza

Pinkla dłużeń za trunki 185 złr. a u Markusa Sterna także za trunki 58 złr. Oprócz tego dłużeń jest tymże i innym jeszcze karczmarzom pieniądze z podpisanych przez niego weksli. Co gorsza, mój mąż zaczyna obecnie grunt swój kawałkami za bezcen wydzierżawiać; pobrane naprzód czynsze dzierżawne zawsze znikają.

Wszystkie powyższe okoliczności mogą być udowodnione następującymi świadkami: N. N. itd. Wszelkie prośby i napominania z mojej strony i przestrogi sąsiadów okazały się bezskuteczne, i nie mam już nadziei, żeby mój mąż bez przymusu się poprawił. Przez takie postępowanie rozproszy się ostatek naszego majątku, i mąż mój wbije siebie, mnie i szworo małych dzieci do biedy.

Z tych przytoczonych powodów upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy za poprzedniem zbadaniem rzeczy dla mojego męża Pawła Dudka kuratora ustanowić.

W Wiślicy, dnia 10. maja 1883.

Katarzyna Dudkowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Katarzyna Dudkowa w Wiślicy,  
prosi o ustanowienie kuratora  
dla jej męża Pawła Dudka, sie-  
dlaka Nr. 25 w Wiślicy z po-  
wodu marnotrawstwa.

6. Prośba o ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej i z miejsca pobytu niewiadomej:

Wewnątrz: Stepel 1 złr.

*Świętny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Po zmarłym przed dwunastu laty Pawle Lasotu z Bobrku odziedziczyły dzieci jego: Jan, Maryanna, Józef i Jakób Lasota chałupniczy grunt Nr. 48 w Bobrku z tém zastrzeżeniem, że po dojściu do pełnoletności wszystkich dzieci, jedno z nich grunt ten odebrać i drugich gotówka wypłacić ma. Ponieważ już wszystkie dzieci doszły do pełnoletności, tedy sprawę powyższą wypada uporządkować. Gdy zaś Jakób Lasota poszedł w świat, i nie można się dowiedzieć o miejscu jego pobytu, tedy upraszamy: aby Świętny c. k. m. del. sąd powiatowy raczył do przeprowadzenia powyższej sprawy dla Jakóba Lasoty kuratora w osobie jego stryja Karola Lasoty, zagrodnika w Bobrku ustanowić.

W Bobrku, dnia 2. maja 1883.

Jan Lasota.  
Maryanna Lasota.  
Józef Lasota.

Zewnatrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Dziedzice po Pawle Lasotu, chałup-  
niku Nr. 48 w Bobrku,  
upraszają o ustanowienie kura-  
tora dla nieobecnego Jakóba La-  
soty.

### Zakończenie.

Prawa i obowiązki kuratorów oceniać należy według przepisów postanowionych dla opiekunów. Kurator, podobnie jak opiekun powinien rachunki składać, przy zakończeniu kurateli majątek oddać, i może corocznie lub na końcu kurateli, stosownego wynagrodzenia za pracę swoją się domagać.

Zresztą nadmienić należy, że opiekunom i kuratorom wolno we wszystkich sprawach odnoszących się do ich urzędu, udawać się ustnie do odpowiedniego sądu, który przyjąć ma ich prośby, wnioski, przedstawienia i zażalenia do protokołu, i zarządzić co według sprawy wypadnie.

---

### Oddział trzeci.

#### O księgach gruntowych (hipotecznych).

Księga gruntowa jest księgą publiczną, w której zapisane są wszystkie dobra nieruchome (większe posiadłości czyli tak zwane państwa, domy miejskie i grunta wiejskie). Każda wioska ma swoją osobną księgę gruntową, w której zapisane są wszystkie grunta wiejskie. Podobnie ma każde miasto swoją osobną księgę gruntową, w której zapisane są wszystkie domy i grunta miejskie. I większe posiadłości, czyli tak zwane państwa, mają swoją osobną księgę, a ta księga nazywa się tabulą

krajową (Landtafel), zaś księgi, w których zapisane są majątności wiejskie i miejskie nazywają się księgami gruntowymi (Grundbuch). Sąd obwodowy (Kreisgericht) w Cieszynie, prowadzi tabulę krajową i księgę gruntową posiadłości miejskich cieszyńskich; miejsko-delegowany sąd powiatowy (städtisch-delegirtes Bezirksgericht) w Cieszynie, prowadzi księgi gruntowe gmin należących do powiatu Cieszyńskiego; zaś wszystkie inne sądy powiatowe (Bezirksgerichte) prowadzą księgi gruntowe posiadłości miejskich i wiejskich, każdy w swoim powiecie.

Księga gruntowa składa się: a) z księgi głównej (Hauptbuch) i b) z księgi dokumentów, czyli zbioru dokumentów (Urkundensammlung). Księga główna złożona jest z wykazów hipotecznych (Grundbuchseinlagen), a każdy wykaz z trzech kart.

Na pierwszej karcie tj. karcie posiadania (Gutsbestandsblatt), wpisuje się ciało hipoteczne (Grundbuchskörper) tj. nazwa jego, np. chałupniczy grunt Nr. 36 w Kozakowicach. dalej wszystkie parcele toż ciało hipoteczne stanowiące i wreszcie prawa i obowiązki przywiązane do niego.

Na drugiej karcie tj. na karcie własności (Eigentumsblatt) wpisuje się imię i nazwisko właściciela posiadłości i dokument, na mocy którego stał się właścicielem posiadłości.

Na trzeciej karcie tj. na karcie ciężarów (Lastenblatt) wpisuje się wszystkie długi i ciężary téż posiadłości.

Księga gruntowa jest księgą publiczną; może ją każdy w obecności urzędnika hipotecznego przejrzeć i brać z niej odpisy czyli wyciągi (Grundbuchsextracte).

Wpis w księgę gruntową jest albo 1. intabulacją lub extabulacją (Einverleibung), albo 2. prenotacją (Vormerkung), albo 3. adnotacją (Anmerkung).

1. Przez **intabulację** rozumiemy bezwarunkowe nabycie praw rzeczowych np. prawa własności, prawa odkupu, prawa pierwokupna, dzierżawy, służebności, zastawu itp.



Przez extabulację (wymazanie, wykreślenie) rozumiemy bezwarunkową utratę praw nabytych i w księdze gruntowej zauiszczonych np. prawa dzierżawy, prawa zastawu, prawa wymowku itp.

2. Przez **prenotację** (zastrzeżenie) rozumiemy warunkowe nabycie praw rzeczowych. Jeżeli dokumenta nie mają wszystkich wymogów prawem przepisanych, tedy nie mogą być intabulowane, ale tylko prenotowane.

Na przykład: Paweł sprzedał mi swój grunt i spisano tymczasem kopia. Na drugi dzień Paweł o kopii niechce nic wiedzieć i znów sąsiadowi chce swój grunt sprzedać. Ja tedy wnoszę kopię do prenotacji, aby mi sąsiad z kupem dokładnie i formalnie spisaniem nie ubiegł. Drugi przykład: Jan pożyczył odemnie 400 złr. i wystawił mi obligację, która nie została legalizowaną, a dla tego nie może być intabulowaną. Dowiaduję się, że Jan chce swój grunt sprzedać. Podaję więc prośbę o prenotację obligacji mojej na jego grunt, aby swoje pieniądze uratować. Przez prenotację atoli uzyskałem tylko warunkowe prawo, i potrzeba prenotację usprawiedliwić, a dopiero po usprawiedliwieniu teje, mogę uzyskać bezwarunkowe prawo czyli intabulację. Usprawiedliwienie następuje albo przez skargę, albo też przez wystawienie odpowiedniego dokumentu ze strony dłużnika. Gdyby zaś w terminie przez sąd hipoteczny wyznaczonym, usprawiedliwienie nie nastąpiło, prenotacja na żądanie zobowiązanego, zostałaby wymazaną, a ja utraciłbym to, co chciałem uzyskać.

3. Przez **adnotację** rozumiemy zapisanie hipoteczne

- a) celem uwidocznienia stosunków osobistych, mających taki skutek prawny, że ktokolwiek uzyska wpis jaki do księgi gruntowej, nieświadomością tych stosunków wymawiać się nie może, np. zapisanie małoletności, kurateli, przedłużenie władzy ojcowskiej lub opiekuńczej itp. albo
- b) celem osiągnięcia pewnych skutków prawnych np. zapisanie pierwszeństwa, działu gruntów, wypowied-

dzenia kapitału hipotecznego, ustanowionego sekwestru, licytacji egzekucyjnej, itp.

### O dokumentach.

Intabulacje i prenotacje mogą być uzyskane tylko na podstawie dokumentów sporządzonych w formie oznaczonej przepisami prawnymi.

Dokumenta zawierać mają ważny prawny powód (Rechtsgrund) jako to: pożyczka, kupno, najem; mają być wolne od wszelkich rażących usterek, któreby wiarogodność tychże osłabiały. Jeżeli na kilku arkuszach spisane są, mają być w ten sposób zeszyte, aby żaden arkusz wyjętym być nie mógł. Osoby w sprawie udział biorące, powinny być w dokumentach tak wymienione, aby nie było można wziąć ich za inne; nadto ma być w dokumentach wyrażone miejsce, dzień, miesiąc i rok ich sporządzenia. Dokumenta są albo prywatne, albo publiczne.

Jeżeli intabulacja na podstawie prywatnego dokumentu uzyskana być ma, tedy dokument zawierać powinien oprócz ogólnych wymagań:

- a) dokładne wymienienie majątności lub prawa, względnie którego intabulacja uzyskana być ma;
- b) wyraźne oświadczenie osoby, której prawo ograniczone, obciążone, zniesione, lub na inną osobę przeniesione być ma, że na intabulację zezwala;
- c) podpisy na dokumentach prywatnych muszą być sądownie lub notaryalnie legalizowane.

Dokumenta publiczne, na mocy których intabulacja nastąpić może, są:

- a) dokumenta tyjące się czynności prawnych (Rechtsgeschäfte), przez władzę publiczną lub notaryusza w granicach ich mocy urzędowej wystawione;
- b) ugody sądowe (executionsfähige Vergleiche) lub przed innemi do tego uprawnionemi władzami lub osobami z mocą eksekucyi zawarte;

- c) nakazy płatnicze (Zahlungsaufträge), dotyczące się prawnych należności, wykazy zaległych podatków i opłat publicznych;
- d) orzeczenia (wyroki, uchwały, Erkenntnisse), prawomocne, podziały ceny kupna za sprzedane na licytacji nieruchomości, dekrety przysądzające realności przymusowo sprzedane i w drodze spadku przyznane (Einantwortungsurkunden).

Następujące dokumenta są wtedy tylko ważne, jeżeli są sporządzone aktem notaryalnym:

- a) umowy przedślubne (smowy, Ehepacten);
- b) pomiędzy małżonkami zawarte umowy o kupno, zamianę, pensję dożywotną i pożyczkę, tudzież deklaracje długu przez jednego małżonka na rzecz drugiego zeznane;
- c) pokwitowania odebranego posagu (wiana);
- d) umowy o darowiznę bez rzeczywistego oddania;
- e) wszelkie dokumenty dotyczące się czynności prawnych między żyjącymi, a wystawione przez niewidomych, lub też przez głuchych nieumiejących czytać, albo przez niemych nieumiejących pisać, o ile ci wchodzi w czynność prawną we własnej osobie.

### O prośbach.

Do sądu obwodowego (Kreisgericht) prośby hipoteczne na piśmie podawane być mają; do sądów powiatowych (Bezirksgerichte) mogą być na piśmie lub też ustnie wnoszone.

W każdej prośbie hipotecznej wymienić należy sąd hipoteczny, do którego takowa ma być podana, tudzież imię i nazwisko oraz miejsce zamieszkania proszącego, i tych osób, które o załatwieniu (Erledigung) mają być zawiadomione.

Wykazy hipoteczne do których wniesienie ma być skutecznioném, wymienić należy z temi samemi oznaczeniami, pod którymi znajdują się w księdze gruntowej.

W żądaniu należy wyrazić dokładnie, co do księgi gruntowej ma być wniesione.

W jednej prośbie wolno żądać a) więcej wniesień (Eintragungen) opartych na jednym dokumencie, tudzież b) wniesienia jednego prawa do kilku wykazów hipotecznych (Grundbuchseinlagen), lub c) wniesienia kilku praw do jednego wykazu hipotecznego.

ad a) Tak np. podając kup do intabulacji, prosić można o wpisanie do księgi gruntowej prawa własności dla kupiciela, prawa zastawu za resztę ceny kupna dla sprzedającego, prawa wymowy dla sprzedającego i jego żony itp., bo te wniesienia oparte są na jednym i tym samym dokumencie.

ad b) Dalej można przedkładając obligację do intabulacji, prosić o wpisanie prawa zastawu dla pożyczonego kapitału np. 400 złr. na realności dłużnika pod Nr. 20, 21 i 36, gdyż te wniesienia w różne hipoteki opierają się na jednym i tym samym dokumencie.

ad c) Nareszcie można w jednej prośbie żądać wykreślenia (wymazania) różnych ciężarów, długów, prawa wymowy i różnych innych praw, intabulacji prawa zastawu dla kapitału itp. jeżeli wpisanie lub wykreślenie tyczy się jednej i tej samej realności.

Dokumenta, na mocy których ma nastąpić wpisanie w księgę gruntową, należy przedłożyć w pierwopisie (oryginał) i w odpisach. Odpisy potrzebne są do zbioru dokumentów i są wolne od stępla. Odpisy muszą się zgadzać z oryginałem; z każdego oryginału w regule jeden tylko odpis na całym arkuszu przedłożyć należy. Drugi odpis wtedy tylko dołączyć potrzeba, jeżeli czynność prawna mymiar należytości skarbowej (taksy) za sobą pociąga. Oryginały po skutecznym wpisie zwracają się osobie, która prośbę podała, lub która do odbioru ich oznaczoną została.

Podania tabularne wnoszą się pojedynczo, to jest w jednym egzemplarzu; tylko w sprawach spornych poda-

nie w dwóch a według okoliczności i więcej egzemplarzach podane być powinno. Do prośby dołączyć należy tyle rubryk (napisów), ile osób o załatwieniu prośby być ma uwiadomionych, a według okoliczności jedną lub dwie rubryki urzędowe bez stępli. Na napisach (rubrykach) wymienić należy główne szczegóły żądania w prośbie wyrażonego, i osoby, którym rubryki mają być doręczone.

### O stęplach na podania hipoteczne.

Podania hipoteczne wymagają w regule stępel 1 zlr. 50 ct. od pierwszego arkusza, a od każdego dalszego arkusza 50 ct. Jeżeli w podaniu prosi się o wniesienie do ksiąg gruntowych różnych urzędów hipotecznych, tedy stępel 1 zlr. 50 ct. tyle razy się daje, ile jest tychże urzędów. Np. Paweł posiada jedną realność w cieszyńskim, drugą w jabłonkowskim, trzecią w skoczowskim powiecie i jest dłużen Janowi 1000 zlr. Jeżeli Jan chce sobie na tych trzech realnościach tę sumę zaintabulować przez jedną prośbę, tedy musi dać na prośbę stępel 3 razy po 1 zlr. 50 ct., razem 4 zlr. 50 ct.

Podania celem zaintabulowania kwot pieniężnych do 50 zlr. wymagają stępla 36 ct., do 100 zlr. 75 ct., nad 100 zlr. 1 zlr. 50 ct.

Rubryki (napisy) służące do zawiadomienia o s ó b o załatwieniu prośby, podlegają każda opłacie stęplowej 15 ct. Do podań zawierających prośbę o wpis prawa zastawu dla kapitałów do księgi gruntowej, zaczawszy od sta aż do 800 zlr. należy osobno dołączyć stęple według skali  $\frac{1}{2}\%$  z dodatkiem np.

od 100 zlr. do 120 zlr.	dołącza się stępel	— zlr. 75 ct.
„ 120 „ „ 140 „ „ „ „	„ „ „	— „ 87 $\frac{1}{2}$ „
„ 140 „ „ 160 „ „ „ „	1 „	— „
„ 160 „ „ 180 „ „ „ „	1 „	12 $\frac{1}{2}$ „
„ 180 „ „ 200 „ „ „ „	1 „	25 „
itd. „ 800 „ „ „ „	5 „	— „
przypada więc za każde 20 zlr. stępel		12 $\frac{1}{2}$ ct.

Przy wyższych kapitałach przepisuje c. k. urząd podatkowy według téj samej miary należytość od wpisu do księgi gruntowej, którą należytość w tymże urzędzie uiścić należy.

### Przykłady.

1. Wzór podania o intabulację kupu (kontraktu kupna):\*)

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy A) kupu z dnia 1. czerwca 1883 A), zawartego między mną Adamem Janikiem jako kupicielem, a Pawłem Turońm jako przedawacielem, raczył zezwolić na intabulację prawa własności dla mnie jako kupiciela na zagrodniczym gruncie Nr. 20 w Istebnej, wykaz hipoteczny 14, i przeprowadzenie téj czynności urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

Uwiedomieni być mają:

1. Adam Janik, zagrodnik w Istebnej, z dołączeniem oryginału A).

2. Paweł Turoń, zagrodnik w Istebnej.

W Istebnej, dnia 4. czerwca 1883.

Adam Janik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Adam Janik, zagrodnik w Istebnej, uprasza o intabulację prawa własności na zagrodniczym gruncie Nr. 20 w Istebnej, w. h. 14.

Załącza się oryginał A), 2 odpisy i 2 rubryki.

2. Wzór podania o intabulację obligacyi:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy.*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy obligacyi wystawionéj i podpisanéj przez Jakóba Ma-

\*) W podaniach tyczących się ksiąg gruntowych, nie jest konieczném, na początku wyłuszczać i przedstawiać całą sprawę o którą chodzi; można zaraz do samej próby przystąpić.

- A) rosza z dnia 5. kwietnia 1883 r. A), raczył zezwolić na intabulację prawa zastawu dla sumy 400 złr. w. a. z procentem po 5 od sta na moja korzyść na realność dłużnika Jakóba Marosza pod Nr. 12 w Cisownicy, wykaz hipoteczny 8, i uskutecznienie téj czynności polecić urzędowi ksiąg gruntowych.

Uwiedomić sie maja:

1. Paweł Miętus, chałupnik w Górno-Lesznej, z załączeniem oryginału A).

2. Jakób Marosz, chałupnik Nr. 12 w Cisownicy.

W Górno-Lesznej, dnia 9. kwietnia 1883.

Paweł Miętus.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Miętus, chałupnik w Górno-Lesznej,

uprasza o intabulację prawa zastawu dla kapitału 400 złr. z procentem na realność pod Nr. 12 w Cisownicy, w. h. 8.

Załącznik A) w oryginale i w odpisie, dwie rubryki i 2 złr. 50 ct. w markach stepowych, jako należytość od wpisu.

3. Wzór podania o intabulację różnych praw z jednego dokumentu na jedną realność:

Wewnątrz: Stepel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy kupu sporządzonego między mną, jako kupicielem a Józefem

- A) Pawlicą, jako sprzedawacielem z dnia 1. marca 1883 pod A) na gruncie siedlaczym Nr. 35 w Zabłociu, wykaz hipoteczny 35, raczył zezwolić na

1. intabulację prawa własności na moja korzyść;

2. intabulację prawa zastawu dla reszty ceny kupna a mianowicie:

- |   |          |
|---|----------|
| a) na rzecz Andrzeja Pawlicy, syna sprzedawacza, dla sumy . . . . . | 200 złr. |
| b) na rzecz Pawła Pawlicy, syna sprzedawacza, dla sumy . . . . .    | 200 „    |
| c) na rzecz Anny Pawlicowej, córki sprzedawacza, dla sumy . . . . . | 200 „    |

- d) na rzecz Katarzyny Pawlicowej, żony przedawaciela, dla sumy . . . . . 500 złr.  
 e) na rzecz Józefa Pawlicy, przedawaciela . . . . . 500 „  
 wszystkie kwoty z procentem po pięć od sta, zaczawszy od 1. marca 1883;

3. intabulację prawa wymowy w ustępie 5. powyższego kupu wyszczególnionej, na korzyść przedawaciela Józefa Pawlicy i jego żony Katarzyny Pawlicowej;

4. intabulację prawa użytkowania tegoż gruntu przez przeciąg dwóch lat, zaczawszy od 1. marca 1883 aż do końca lutego 1885 r. na rzecz przedawaciela Józefa Pawlicy;

5. intabulację prawa sustentacyi (wyżywienia, zaopatrzenia) wymienionej w ustępie 6. powyższego kupu, na korzyść niedołęznego Pawła Pawlicy syna przedawaciela — i wykonanie tych czynności urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

O czém uwiadomieni być mają:

1. Adam Pawlica, właściciel gruntu w Zabłociu.
2. Józef Pawlica, wymienkarz Nr. 35 w Zabłociu.
3. Katarzyna Pawlicowa, wymienkarka Nr. 35 w Zabłociu
4. Andrzej Pawlica, chałupnik w Drogomyślu.
5. Paweł Pawlica, nadziennik Nr. 35 w Zabłociu.
6. Anna Pawlicowa, dziewczka Nr. 35 w Zabłociu.
7. Urząd podatkowy w Strumieniu.

W Zabłociu, dnia 5. marca 1883. Adam Pawlica.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Adam Pawlica, właściciel gruntu Nr. 35 w Zabłociu,

uprasza, aby na gruncie siedlaczym Nr. 35 w Zabłociu, w. h. 35 zainstabulowano:

- a) prawo własności na rzecz Adama Pawlicy;
- b) prawo zastawu dla reszty ceny kupna na rzecz Andrzeja Pawlicy, Pawła Pawlicy i Anny Pawlicowej po 200 złr. dla Józefa Pawlicy i Katarzyny Pawlicowej po 500 złr. z procentem;
- c) prawo wymowy dla Józefa i Katarzyny Pawliców;
- d) prawo użytkowania dla Józefa Pawlicy;
- e) prawo sustentacyi dla Pawła Pawlicy.

Załącza się A) w oryginale i w dwóch odpisach i 7 rubryk.



#### 4. Wzór podania o intabulację różnych dokumentów na jednej realności :

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świętny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby zezwolił i urzędowi ksiąg gruntowych polecić raczył, następujące wpisy na mojej realności Nr. 3 w Dolnym Żukowie, wykaz hipoteczny 3:

1. Intabulację prawa zastawu dla kapitału 400 złr. z procentem po 5 od sta i możliwymi kosztami w wysokości 40 złr., na korzyść Pawła Hławiczki siedlaka z Dolnego Żukowa, na mocy przezemnie wystawionej, legalizowanej obligacyi z dnia 1. maja 1883 r. pod A);
- A) 2. Intabulację prawa zastawu dla kapitału 300 złr. z procentem po 5 od sta, na korzyść tegoż Pawła Hławiczki siedlaka z Dolnego Żukowa, na mocy obligacyi dnia 15. maja 1883 r. pod B);
- B) 3. Intabulację wykreślenia prawa zastawu dla kapitału Jana Wróbla w ilości 600 złr. z przynależnościami, z obligacyi dnia 30. września 1870 r., na mocy kwitu wystawionego przez Jana Wróbla z dnia 1. maja 1883 r. pod C);
- C) 4. Intabulację wykreślenia prawa zastawu dla kapitału Jerzego Janika w ilości 300 złr. z procentem i kosztami w wysokości 20 złr., zabezpieczonego z kupu dnia 13. października 1875 r., na mocy jego kwitu z dnia 15. maja 1883 r. pod D);
- D) 5. Intabulację wykreślenia wymowy na rzecz Jana Gaury z kupu dnia 18. stycznia 1868 r. zahipotekowanej, na mocy zmarłego listu Jana Gaury z dnia 8. lutego 1883 r. pod E) załączonego.
- E)

Zawiadomić należy o tém:

1. Andrzeja Liszkę, właściciela realności Nr. 3 z Dolnego Żukowa z dołączeniem oryginałów C), D) i E).
2. Pawła Hławiczkę, siedlaka z Dolnego Żukowa z dołączeniem oryginałów A) i B).
3. Jana Wróbla, chałupnika w Mostach przy Cieszynie.
4. Jérzego Janika, siedlaka w Stanisłowicach.
5. Pawła Gaure, syna zmarłego Jana Gaury, zagrodnika w Górnym Żukowie.

Załącza się należytość od wpisu 700 złr. w markach stęplowych 4 złr. 37<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ct.

W Dolnym Żukowie, dnia 18. maja 1883.

Paweł Mamica.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Mamica, właściciel gruntu Nr. 3  
w Dol. Żukowie,

uprasza o intabulację prawa zastawu dla kapitałów 400 złr. i 300 złr. na rzecz Pawła Hławiczki, wykreślenia 600 złr. Jana Wróbla i 300 złr. Józefa Janika i wymowy Jana Gaury — na swojej realności pod Nr. 3 w Dol. Żukowie, w. h. 3.

Załączają się oryginały A), B), C), D) i E) i odpisy tychże, pięć rubryk i 4 złr. 37<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ct. w markach stęplowych.

5. Wzór podania o intabulację jednego dokumentu na dwóch realnościach, znajdujących się w powiecie jednego sądu:

Wewnątrz: 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy A) obligacji A) wystawionej przez Jana Dziadka chałupnika w Bystrzycy z dnia 30. marca 1883 r. raczył zezwolić intabulację prawa zastawu dla kapitału 600 złr. w. a. z procentem po 5 od sta na moją korzyść, na jego gruntach a mianowicie:

- a) na chałupniczym gruncie Nr. 24 w Bystrzycy, wykaz hipoteczny 23, jako wykazie głównym (Haupteinlage),
- b) na chałupniczym gruncie Nr. 19 w Karpetnej, wykaz hipoteczny 19, jako wykazie pobocznym (Nebeneinlage), i uskutecznienie urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

O tém mają być uwiadomieni:

1. Paweł Gazda, chałupnik w Bystrzycy, z załączeniem oryginału A).

2. Jan Dziadek, chałupnik w Bystrzycy.

W Bystrzycy, dnia 1. czerwca 1883. Paweł Gazda.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Gazda, chałupnik w Bystrzycy, uprasza o intabulację prawa zastawu dla kapitału 600 złr. na jego korzyść na gruncie chałupniczym Nr. 24 w Bystrzycy, w. h. 23, i na gruncie chałupniczym Nr. 19 w Karpętnej, w. h. 19.

Z załącznikiem A) w oryginale i w odpisie, dwie rubryki i 3 złr. 75 ct. w markach stęplowych.

6. Wzór podobnego podania, jeżeli realności znajdują się w różnych powiatach sądowych :

Wewnątrz: Stępel 3 złr.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Jan Bartek pożyczył mi kapitał 1000 złr. a ja zezwoliłem na zauszczenie tegoż na moich realnościach w Sibicy i Łyżbicach.

A) Upraszam tedy Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby na mocy przezemnie wystawionj obligacyi dnia 15. maja 1883 r. A) raczył zezwolić na intabulację prawa zastawu dla kapitału 1000 złr. z procentem po 5 od sta na rzecz Jana Bartka, siedlaka z Sibicy na moim siedlaczym gruncie Nr. 5 w Sibicy, wykaz hipoteczny 5, jako wykazie głównym, i aby polecił tegoż przeprowadzenie wpisu urzędowi ksiąg gruntowych.

Dalj upraszam, aby moja prośba odesłana została do Świetnego c. k. sądu powiatowego w Jabłonkowie, który upraszam, aby raczył zezwolić na intabulację prawa zastawu dla kapitału 1000 złr. w. a. z procentem po 5 od sta na rzecz Jana Bartka, na moim chałupniczym gruncie Nr. 31 w Łyżbicach, w. h. 31, jako wykazie pobocznym, i aby przeprowadzenie tegoż urzędowi ksiąg gruntowych polecił.

O tém mają być uwiadomieni :

1. Jan Bartek, siedlak z Sibicy z dołączeniem oryginалу A).

2. Karol Szuścik, siedlak w Sibicy.

W Cieszynie, dnia 18. maja 1883.

Karol Szuścik.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Karol Szuścik, siedlak z Sibicy,  
uprasza o intabulację prawa zastawu  
dla kapitału 1000 złr. na rzecz Jana  
Bartka na siedlaczym gruncie Nr. 5  
w Sibicy, w. h. 5, jako wykazie  
głównym i na chałupniczy grunt  
Nr. 31 w Łyżbicach, w. h. 31, jako  
wykazie pobocznym.

Załącznik A) w oryginale i dwa odpisy, dwie rubryki.

### 7. Wzór podania o intabulację kontraktu najmu :

Wewnątrz : Stępel 1 złr. 50 ct.

*Przeświety c. k. sądzie obwodowy!*

Upraszam Przeświety c. k. sąd obwodowy, aby na mocy  
kontraktu najmu zawartego między mną a Józefem Bernaci-  
kiem na dniu 16. marca 1883 r. pod A) raczył zezwolić in-  
tabulację prawa najmu na dom małomieszczański Nr. 248  
na Saskiej kępie w Cieszynie, wykaz hipoteczny 246, na moją  
korzyść na lat trzy, tj. od 1. kwietnia 1883 r. aż do końca  
marca 1886 r. za roczny najem 200 złr. i urzędowi ksiąg  
gruntowych przeprowadzenie wpisu polecić.

O czém uwiadomieni być mają :

1. Leopold Śnieżyk, kupiec w Cieszynie z załączeniem  
oryginału A).

2. Józef Bernacik, właściciel domu w Cieszynie.

W Cieszynie, dnia 24. marca 1883.

Leopold Śnieżyk.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Leopold Śnieżyk, kupiec w Cieszynie,  
uprasza o intabulację prawa najmu  
na małomieszczański dom Nr. 248  
na Saskiej kępie w Cieszynie, w. h.  
246, dla Leopolda Śnieżyka.

Załącznik A) w oryginale i odpisie, dwie rubryki i należytość od  
wpisu 3 złr. 75 ct. w markach stęplowych.

## 8. Wzór podania o intabulację kontraktu dzierżawy :

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

- A) pod A), zawartego między mną Andrzejem Klimszą i Antonim Wiewiorką, właścicielem gruntu zagrodniczego Nr. 14 w Hażlachu, upraszam:

Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy intabulację prawa dzierżawy na grunt zagrodniczy Antoniego Wiewiorki Nr. 14 w Hażlachu, wykaz hipoteczny 14, przez przeciąg lat sześciu, tj. od 1. lutego 1883 r. aż do końca stycznia 1889 r. za roczny czynsz dzierżawny 50 złr. na moję korzyść zezwolić i wykonanie wpisu urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

Uwiedomieni być mają:

1. Andrzej Klimsza, komornik w Kocobędzu z załączeniem oryginału A).

2. Antoni Wiewiorka, zagrodnik w Hażlachu.

W Cieszynie, dnia 5. stycznia 1883.

Andrzej Klimsza.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Andrzej Klimsza, komornik w Kocobędzu, uprasza o intabulację prawa dzierżawy dla siebie na grunt zagrodniczy Nr. 14. w Hażlachu, w. h. 14.

Załącznik A) w oryginale i odpisie, dwie rubryki i 1 złr. 87½ ct. w markach stęplowych.

## 9. Wzór podania o intabulację cessyi:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Na mocy obligacyi z dnia 5. marca 1875 r. jest na gruncie Jana Czyża Nr. 8 w Kocobędzu dla Pawła Drobika za-intabulowany kapitał 800 złr. Według cessyi z dnia 8. kwietnia 1883 odstąpił mi Paweł Drobik wszystkie swoje prawa do tego kapitału.

- A) upraszam tedy, aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy na mocy wspomnianej cessyi A) z dnia 8. kwietnia 1883 r. raczył zezwolić na intabulację przeniesienia prawa zastawu

dla kapitału 800 złr. z procentem, zhipotekowanego z obligacyi z dnia 5. marca 1875, na moją korzyść na grunt siedlaczy Nr. 8 w Kocobędzu, wykaz hipoteczny 8, i aby wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych polecił.

Uwiadomieni być maja :

1. Adam Ociepka, zagrodnik w Kocobędzu, z dołączeniem oryginału A).

2. Paweł Drobik, chałupnik z Wendryni.

3. Jan Czyż, siedlak w Kocobędzu.

W Cieszynie, dnia 10. kwietnia 1883.

Adam Ociepka.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Adam Ociepka, zagrodnik w Kocobędzu, uprasza o intabulację przeniesienia prawa zastawu dla kapitału 800 złr. z procentem na grunt siedlaczy Nr. 8 w Kocobędzu, w. h. 8, na korzyść własną.

Załącznik A) w oryginale i odpisie, trzy rubryki i 5 złr. w markach steplowych.

## 10. Wzór podania o intabulację wymowy :

Wewnątrz: Stepel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Według aktu notaryalnego z dnia 8. grudnia 1878 r. zapisał mi mój mąż Jan Czudek dożywotną i bezpłatną wymowę na swoim siedlaczym gruncie Nr. 3 w Polskiej Lutyni.

A) Uraszam tedy Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy aktu notaryalnego A) z dnia 8. grudnia 1878 r., l. 5833, na grunt mojego męża Jana Czudka Nr. 3 w Polskiej Lutyni, wykaz hipoteczny 3, raczył zezwolić intabulację prawa wymowy na moją korzyść.

O tém uwiadamiają się :

1. Jan Czudek, siedlak w Polskiej Lutyni.

2. Anna Czudkowa, żona tegoż w Polskiej Lutyni, z dołączeniem oryginału A).

W Boguminie, dnia 1. lipca 1883.

Anna Czudkowa.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Anna Czudkowa, żona siedlaka w Polskiej  
Lutyni,

uprasza o intabulację prawa wymowy  
dla siebie na siedlaczy grunt Nr. 3  
w Polskiej Lutyni, w. h. 3.

Załącza się A) w oryginale z dwoma odpisami i dwie rubryki.

11. Wzór podania o intabulację dekretu dziedzictwa  
(Einantwortungs-Urkunde):

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Niżej podpisany Jan Lipowczan upraszam, aby: Świętny  
A) c. k. sąd powiatowy na mocy dekretu dziedzictwa A) po  
zmarłym Pawle Lipowczanu z Ustronia z dnia 8. kwietnia  
1883 r. na siedlaczy grunt Nr. 23 w Ustroniu, wykaz hipo-  
teczny 23, zezwolił raczył:

1. Intabulację prawa własności dla mnie Jana Lipow-  
czana;

2. Intabulację prawa zastawu dla działów dziedzicznych  
a zwłaszcza na korzyść:

a) Anny, zamężnej Fox w Nierodzimiu . . . 500 złr.

b) m. Pawła Lipowczana . . . . . 600 „

c) m. Katarzyny Lipowczanowej . . . . . 1000 „  
z procentem po 5 od sta;

3. Intabulację prawa wymowy dla pozostałej wdowy,  
Maryanny Lipowczanowej.

O czém umiędziomieni być mają:

1. Jan Lipowczan, siedlak w Ustroniu, z dołączeniem  
oryginału A).

2. Anna Foxowa w Nierodzimiu.

3. Piotr Harok, kowal w Ustroniu, jako opiekun m.  
Pawła i Katarzyny Lipowczanów.

4. Maryanna Lipowczanowa, wymownica w Ustroniu.

5. C. k. urząd podatkowy w Skoczowie.

W Ustroniu, dnia 30. lipca 1883.      Jan Lipowczan.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Jan Lipowczan, właściciel gruntów Ustro-  
niu,

uprasza o intabulację prawa włas-  
ności dla siebie, prawa zastawu dla  
działów dziedzicznych na korzyść  
Anny Foxowej 500 złr., m. Pawła  
Lipowczana 600 i m. Katarzyny Li-  
powczanowej 1000 złr. i prawa wy-  
mowy dla Maryanny Lipowczanowej  
na siedlaczy grunt Nr. 23 w Ustro-  
niu, w. h. 23.

Załącza się A) w oryginale i odpisie i 5 rubryk.

## 12. Drugi wzór podobnego podania:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Według dekretu dziedzictwa z dnia 5. grudnia 1882 po  
zmarłym Adamie Rychłem, chałupniku w Kiczycach, odzie-  
dziczyły jego małoletnie dzieci kapitał, ciężący na gruncie  
siedlaczym Nr. 27 w Drogomyślu.

Jako opiekun tychże m. dzieci upraszam, aby Świętny  
c. k. sąd powiatowy, na mocy dekretu dziedzictwa z dnia  
A) 5. grudnia 1882, l. 8580, pod A) raczył na gruncie siedla-  
czym Nr. 27 w Drogomyślu, wykaz hipoteczny 27, na inta-  
bulację przeniesienia prawa zastawu względem kapitału z obli-  
gacji dnia 8. listopada 1875 dla Adama Rychłego na tym  
gruncie ciężącego, na rzecz jego dziedziców a mianowicie:

1. Na małoletniego Pawła Rychłego . . . 400 złr.
2. Na małoletniego Pawła Rychłego . . . 300 "
3. Na małoletnią Katarzynę Rychłą . . . 300 "

zezwolić i u c. k. sądu powiatowego w Strumieniu stosowne  
kroki względem wykonania tego wpisu uczynić.

O czém zawiadomieni być mają:

1. Jerzy Małysz, chałupnik w Kiczycach, jako opiekun  
m. dzieci po Adamie Rychłem, z załącznikiem A).
- 2: Paweł Kaszparek, siedlak Nr. 27 w Drogomyślu.

W Kiczycach, dnia 8. marca 1883.

Jérzy Małysz.



Zewnątrz :

Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.

Jérzy Małysz, chałupnik w Kiczycach,  
jako opiekun m. dzieci po Adamie  
Rychłem z Kiczyc,

uprasza o intabulację przeniesienia  
prawa zastawu dla kapitału 1000 złr.  
na siedlaczy grunt Nr. 27 w Drogo-  
myślu, w. h. 27, dla m. dziedziców  
po Adamie Rychłem.

Załącznik A) w oryginale i odpisie i dwie rubryki.

13. Wzór podania o intabulację odkupionej części  
gruntu :

Wewnątrz: Stepel 1 złr. 50 ct.

*Świątyni c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świątyni c. k. m. del. sąd powiatowy, aby na  
A) mocy kupu z dnia 8. lutego 1883 r. A) zezwolił raczył:

1. Na odpisanie następujących całych parcel od siedla-  
czego gruntu Nr. 18 w Koniakowie, wykaz hipoteczny 18,  
a mianowicie:

a) parceli 48, pole orne, w wymiarze	2 jochy 254	□	siąg
b) parceli 49, las, wymiarze . . .	— " 528		"
c) parceli 50, pastwisko, w wymiarze	— " 124		"
	<hr/>		
Razem .	2 jochy 906	□	siąg

2. Na otwarciu nowego wykazu hipotecznego w księdze  
gruntowej gminy Koniakowa dla powyższych parcel, razem  
2 jochy 906 □ siąg;

3. Na intabulację prawa własności na powyższe parcele  
Nr. 48, 49 i 50 razem w wymiarze 2 jochy 906 □ siąg  
w tymże wykazie hipotecznym dla mnie Pawła Smelika, i aby  
przeprowadzenie tych czynności urzędowi ksiąg gruntowych  
poleciał.

O czém mają być uwiadomieni:

1. Paweł Smelik, chałupnik w Koniakowie, z dołączeni-  
em oryginału A).

2. Jan Gaś, siedlak Nr. 18 w Koniakowie.

3. Naryanna Gasiowa, wymownica Nr. 18 w Koniakowie.

4. C. k. urząd podatkowy w Cieszynie.

5. C. k. starostwo powiatowe w Cieszynie.

6. C. k. krajowa reklamacyjna komisja do podatku gruntowego w Opawie.

(4., 5. i 6. rubryka bez stępli).

W Cieszynie, dnia 10. lutego 1883.

Paweł Smelik.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Smelik, chałupnik w Koniakowie, uprasza o odpisanie parcel Nr. 48, 49 i 50 od siedlaczego gruntu Nr. 18 w Koniakowie, w. h. 18, otwarcie nowego wykazu hipotecznego i intabulację prawa własności na te parcele dla Pawła Smelika.

Z załącznikiem A) w oryginale i 2 odpisach i 6 rubrykach.

14. Wzór podania o intabulację kupu dla dwóch kupicielei:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

- A) Na mocy kupu z dnia 14. maja 1883 r. pod A), zawartego między Adamem Wojnarem i jego żoną Zuzanną Wojnarową jako kupicielami a Pawłem i Maryanną Adamik jako sprzedającymi, upraszamy Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył zezwolić na intabulację prawa własności na zagrodniczym gruncie Nr. 20 w Ropicy, wykaz hipoteczny 20, dla Adama Wojnara na połowicę i dla Zuzanny Wojnarowej na połowicę, dalej intabulację prawa zastawu za resztę ceny kupna 800 złr. w. a. z procentem po 5 od sta dla Pawła Adamika na połowicę 400 złr. i dla Maryanny Adamikowej na połowicę 400 złr. i polecić wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych.

Uwiadomieni być maja:

1. Adam Wojnar, chałupnik w Ropicy, z załączeniem oryginału A).

2. Zuzanna Wojnarowa, chałupniczka w Ropicy.

3. Paweł Adamik, zagrodnik w Ropicy.

4. Maryanna Adamikowa, zagrodnica w Ropicy.

5. C. k. urząd podatkowy w Cieszynie.

W Cieszynie, dnia 18. maja 1883 r.

Adam Wojnar.  
Zuzanna Wojnarowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Adam Wojnar i Zuzanna Wojnarowa,  
chałupnicy w Ropicy,  
upraszają o intabulację prawa własności dla Adama Wójnara na połowice, dla Zuzanny Wojnarowej na połowice i prawa zastawu dla reszty ceny kupna dla Pawła Adamika 400 złr. dla Maryanny Adamikowej 400 złr. z procentem, na zagrodniczym gruncie Nr. 20 w Ropicy, w h. 20.

Z załącznikiem A) w oryginale i dwóch odpisach i 4 rubryki.

15. Wzór podania o egzekucyjną intabulację na realność:

Wewnątrz: Stęple 75 ct. i 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Według wyroku (rozsądku, Urtheil) z dnia 18. lutego 1883 r., l. 640 obowiązany jest Paweł Kostka zapłacić mi dłużny kapitał 80 złr. z procentem i kosztami do dnia 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

Ponieważ Paweł Kostka dotąd z długu się nieuiścił, tedy przymuszony jestem uciec się do egzekucyi i upraszam, aby  
A) Świetny c. k. sąd powiatowy raczył na mocy wyroku A) z dnia 18. lutego 1883, l. 640, zezwolić na gruncie chałupniczym Pawła Kostki Nr. 41 w Simoradzu, wykaz hipoteczny 40, na intabulację egzekucyjnego prawa zastawu dla kapitału 80 złr., z procentem po 5 od sta zacząwszy od 1. stycznia 1883 i kosztów procesowych 4 złr. 58 ct. na rzecz Adama Sikory, chałupnika z Simoradza, i polecić wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych.

O czém uwiadomieni być mają:

1. Adam Sikora, chałupnik w Simoradzu, z załącznikiem A).

2. Paweł Kostka, chałupnik Nr. 41 w Simoradzu.

Oraz upraszam o przyznanie mi następujących kosztów:

Za spisanie próby . . . . .	1 złr.	50 ct.
Odpisy . . . . .	—	30 "
Stęple 75 ct., 36 ct. i 15 ct. . . . .	1 "	26 "
Poczta . . . . .	—	10 "

W Simoradzu, dnia 1. kwietnia 1883.

Adam Sikora.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego**w Skoczowie.*

Adam Sikora, chałupnik w Simoradzu

przeciw

Pawłowi Kostce, chałupnikowi w Simoradzu

do Nr. 640

uprasza o intabulację egzekucyjnego  
prawa zastawu dla kapitału 80 złr. w. a.  
z przynależnościami na chałupniczym  
gruncie Nr. 41 w Simoradzu, w. h. 40,  
na korzyść proszącego.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie. \*)

16. Wzór podania o wymazanie kwitu (prawa zastawu):

Wewnątrz: Stepel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy  
kwitu wystawionego przez Jana Raszkę dnia 1. maja 1883 r.  
A) pod A) załączonego, raczył zezwolić na intabulację wykre-  
ślenia prawa zastawu dla kapitału 350 złr. tegoż Jana Raszki,  
z obligacji dnia 1. listopada 1875 r. zahipotekowanego, na  
moim siedlaczym gruncie Nr. 48 w Mazańcowicach, wykaz  
hipoteczny 48, i urzędowi ksiąg gruntowych wykonanie polecić.

Uwzględnić się mają:

1. Jan Kosztyfoł, właściciel gruntu Nr. 48 w Mazańco-  
wicach, z dołączeniem oryginału A).

2. Jan Raszka, komornik w Brennėj.

W Mazańcowicach, dnia 6. maja 1883.

Jan Kosztyfoł.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego**w Bielsku.*Jan Kosztyfoł, właściciel gruntu  
Nr. 48 w Mazańcowicach,

uprasza o wymazanie prawa za-  
stawu dla kapitału 350 złr.  
z gruntu siedlaczego Nr. 48  
w Mazańcowicach, w. h. 48.

Załącznik A) w oryginale i odpisie i dwie rubryki.

\*) Prośby o egzekucję podają się w dwóch egzemplarzach  
z jedną rubryką. Stepel na pierwszy egzemplarz 75 ct. (bo sprawa  
idzie niżej sta złr.), drugi egzemplarz 36 ct., rubryka 15 ct. Niżej  
sta złr. nie uiszcza się należności od wpisu.

## 17. Wzór podania o wymazanie wymowy: \*)

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Z kupu dnia 28. września 1871 r. ciąży na moim gruncie Nr. 10 w Godziszowie dla Anny Mrózkowej wymowa. Ponieważ Anna Mrózkowa przed trzema laty zmarła, tedy upraszam Świętny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy zmarłego listu (metryki śmierci) wystawionego dnia 5. czerwca 1883 A) pod A), raczył na intabulację wykreślenia (wymazania) wymowy Anny Mrózkowej z kupu dnia 28. września 1871 r., zaintabulowanej na moim chałupniczym gruncie Nr. 10 w Godziszowie, wykaz hipoteczny 10, zezwolić i wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

O czém mają być uwiadomieni:

1. Jan Mrózek, chałupnik Nr. 10 w Godziszowie z dołączeniem oryginału A).

2. Anna Mrózkowa, do rak ustanowić się mającego kuratora w osobie Pawła Cymorka, burmistrza w Godziszowie.

W Godziszowie, dnia 8. czerwca 1883.

Jan Mrózek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Jan Mrózek, chałupnik w Godziszowie, uprasza o wymazanie wymowy Anny Mrózkowej z chałupniczego gruntu Nr. 10 w Godziszowie, w. h. 10.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i 2 rubryki.

## 18. Wzór podania o wymazanie kontraktu dzierżawy:\*\*)

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Na naszym zagrodniczym gruncie Nr. 24 Grodziszczu jest dla Jana Durczaka z kontraktu dnia 25. listopada 1875 r.

\*) Na mocy zmarłego listu (sepultury, Todtenschein) wymazane być mogą wymowy dopiero po upływie trzech lat, rachując od dnia śmierci wymownika. Gdyby zaś właścicielowi gruntu zależało na wcześniejszém wymazaniu wymowy, tedy muszą dziedzice wymownika do tego udzielić sw. je zezwolenie. Zezwolenie to mogą dziedzice udzielić albo przy porządku po zmarłym (przy pertraktacji spadku), albo przez osobną przez nie wystawioną i podpisaną deklarację.

\*\*) Dzierżawy i najmy wymazane być mogą tylko na mocy zezwolenia byłego dzierżawcy i najemnika. Właściciel gruntu powi-

zaintabulowane prawo dzierżawy na czas od 1. października 1875 r. aż do 1. października 1882 r.

- A) Ponieważ czas kontraktu upłynął i dzierżawa się skończyła, tedy nam Jan Durczok wystawił deklarację z dnia 15. października 1882 r. pod A), w której na wymazanie prawa dzierżawy z naszego gruntu zezwala.

Upraszamy tedy: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy na mocy deklaracji z dnia 15. października 1882 r. na intabulację wykreślenia (wymazania) prawa dzierżawy Jana Durczaka z kontraktu dnia 25. listopada 1875 r. na naszym zagrodcznym gruncie Nr. 24 w Grodziszczu, wykaz hipoteczny 20, zezwolić i wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

O czém uwiadomieni być mają:

1. Adam Krzystek, zagrodnik Nr. 24 w Grodziszczu z dołączeniem oryginału A).
2. Ewa Krzystkowa, zagrodnica Nr. 24 w Grodziszczu.
3. Jan Durczak, dzierżawca w Grodziszczu.

W Grodziszczu, dnia 3. kwietnia 1883.

Adam Krzystek.  
Ewa Krzystkowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Adam Krzystek i Ewa Krzystkowa zagrodnicy z Grodziszcza, upraszają o intabulację wykreślenia (wymazania) prawa dzierżawy Jana Durczaka na gruncie zagrodcznym Nr. 24 w Grodziszczu, w. h. 20.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i 3 rubryki.

## 19. Wzór podania o prenotację kapitału:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

- A) Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy wystawionej przez Jana Słowika obligacji A) z dnia 5. marca 1883 (niemającej przepisanych do intabulacji formalności), raczył zezwolić na prenotację prawa zastawu dla kapitału

nien tedy po skończonej dzierżawie lub skończonym najmie nalegać na dzierżawcę lub najemnika, aby wystawili i podpisali odpowiednie zezwolenie na wymazanie ich praw z realności, którą używali.

600 złr. w. a. z procentem po pięć od sta na korzyść Pawła Kasparka, na gruncie Jana Słowika Nr. 52 w Wiślicy, wykaz hipoteczny 52, i aby polecił wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych.

O czém umiadowieni być mają:

Paweł Kasperek, siedlak z Simoradzu, z dołączeniem obligacyi A).

Jan Słowik, siedlak Nr. 52 w Wiślicy.

W Simoradzu, dnia 1. lipca 1883.

Paweł Kasperek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Kasperek, siedlak w Simoradzu, uprasza o prenotacyę prawa zastawu dla kapitału 600 złr. z procentem, na gruncie Nr. 52 w Wiślicy, w. h. 52, na korzyść Pawła Kasparka.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie, dwoma rubrykami i należyścią od wpisu 3 złr. 75 ct. w markach sęplowych.

## 20. Wzór podania o prenotacyę najmu:

Wewnątrz: Stepel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Na mocy kontraktu najmu sporządzonego między mną a Andrzejem Sikorą, właścicielem domu Nr. 102 w Frysztacie, z dnia 10. marca 1883 r. A) upraszam: aby Świetny c. k. sad powiatowy raczył zezwolić prenotacyę prawa najmu na dom Nr. 102 w Frysztacie, wykaz hipoteczny 99, celem nabycia warunkowego prawa najmu dla siebie na miejscowości w tymże domu się znajdujące i w kontrakcie najmu wyszczególnione, przez czas trzech lat, zaczawszy od 1. kwietnia 1883 aż do końca marca 1886, za roczny czynsz 100 złr. i polecić wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych.

Oraz upraszam o termin dni 30 do usprawiedliwienia téjże prenotacyi.

O czém uwiadomieni być mają:

1. Paweł Harok, stolarz w Frysztacie, z załączeniem oryginału A).

2. Andrzej Sikora, właściciel domu Nr. 102 w Frysztacie.

W Frysztacie, dnia 6. maja 1883 r.

Paweł Harok.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztaście.*

Paweł Harok, stolarz w Frysztaście,  
uprasza o prenotację prawa najmu  
dla siebie na dom Nr. 102 w Fry-  
sztaście, w. h. 99, i o termin do  
usprawiedliwienia tejże.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie, dwie rubryki i 1 złr.  
87<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ct. w markach stęplowych od wpisu.

### 21. Wzór podania o prenotację wymazania :

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na mocy  
kwitu wystawionego przez Adama Dymacza z dnia 3. marca  
A) 1883 pod A) załączonego, raczył zezwolić na prenotację wy-  
kreślenia prawa zastawu dla kapitału Adama Dymacza  
w ilości 400 złr., ciężącego z obligacji dnia 8. października  
1878 r. na moim siedlaczym gruncie Nr. 5 w Kopytowie, wy-  
kaz hipoteczny 5, i wykonanie urzędowi ksiąg gruntowych  
polecieć.

O czém uwiadomić potrzeba :

1. Antoniego Koczego, siedlaka Nr. 5 w Kopytowie,  
z dołączeniem oryginału A).
2. Adama Dymacza, kowala w Kopytowie.

W Kopytowie, dnia 30. marca 1883.

Antoni Koczy.

Zewnątrz :

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Antoni Koczy, siedlak Nr. 5 w Kopytowie,  
uprasza o prenotację wykreślenia  
prawa zastawu dla kapitału Adama  
Dymacza w ilości 400 złr. na grun-  
cie siedlaczym Nr. 5 w Kopytowie,  
w. h. 5.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i dwie rubryki.

### 22. Wzór podania o dalszy termin do usprawiedli- wienia prenotacji :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

A) Według rezolucyi (Bescheid) A) z dnia 3. lipca 1883 r.,  
liczba 3855, uzyskałem prenotację prawa zastawu dla kapi-



tału 600 złr. z procentem na gruncie Nr. 52 w Wiślicy, a udzielony mi został do usprawiedliwienia téj prenotacyi termin dni 14.

W tak krótkim terminie jednak nie jestem w stanie wygotować i podać skargi usprawiedliwiającej tą prenotacyę, bo teraz żniwa na karku i nie można się z domu ruszyć. Zresztą przyrzekł mi dłużnik Jan Słowik, iż mi wystawi na ten kapitał dokładną do intabulacyi zdatną obligacyę, wskutek czego nie potrzeba by było skargi podawać.

Upraszam tedy: aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył mi do usprawiedliwienia powyżej wymienionéj prenotacyi dalszy termin 30 dni udzielić i o tém Jana Słowika uwiadomić.

W Simoradzu, dnia 30. lipca 1883.

Paweł Kasperek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Kasperek, siedlak w Simoradzu  
przeciw  
Janowi Słowikowi, siedlakowi w Wiślicy  
do Nr. 3855,

uprasza o udzielenie dalszego 30. dniowego terminu do usprawiedliwienia prenotacyi prawa zastawu w ilości 600 złr. na gruncie Nr. 52 w Wiślicy.

Z załącznikiem A) w oryginale. (Prośba podaje się w 2 egzempl.)

### 23. Wzór podania o wymazanie nieusprawiedliwionéj prenotacyi:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Paweł Kasperek, siedlak w Simoradzu uzyskał według A) rezolucyji A) z dnia 3. lipca 1883 r., l. 3855, na swoje imię prenotacyę prawa zastawu dla kapitału 600 złr. z procentem na moim gruncie Nr. 52 w Wiślicy.

Ponieważ Paweł Kasperek prenotacyi ani w pierwotnym ani w przedłużonym terminie nieusprawiedliwił, tedy upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy zezwolić na wpis wykreślenia powyżej wymienionéj prenotacyi prawa zastawu dla kapitału 600 złr. i procentu, z mojego gruntu Nr. 52 w Wiślicy, w. h. 52.

O tém uwiadomieni być mają:

1. Jan Słowik, siedlak w Wiślicy, z dołączeniem oryginału A).

2. Paweł Kasperek, siedlak w Simoradzu.

W Wiślicy, dnia 1. listopada 1883. Jan Słowik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Jan Słowik, siedlak w Wiślicy,  
uprasza o wymazanie nieuprawiedli-  
wionej prenotacyi prawa zastawu dla  
kapitału 600 złr. i procenta na rzecz  
Pawła Kasparka, z gruntu Nr. 52  
w Wiślicy, w. h. 52.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i dwie rubryki.

24. Wzór podania o adnotacyę przedłużenia opieki  
(patrz stron. 68):

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

A) Według dekretu A) z dnia 25. czerwca 1883, liczba 4580, przedłużoną została opieka nad małoletnim Pawłem Tomkiem z Lipowca na czas nieoznaczony.

Upraszam tedy Świętny c. k. sąd powiatowy, aby na zasadzie dekretu A) raczył zezwolić na gruncie siedlaczym pod Nr. 24 w Lipowcu, wykaz hipoteczny 24 adnotacyę, iż opieka nad małoletnim Pawłem Tomkiem, właścicielem tegoż gruntu na czas nieoznaczony, przedłużoną została. Proszę wykonanie wpisu urzędowi ksiąg gruntowych polecić i mnie z dołączeniem dekretu A) uwiadomić.

W Lipowcu, dnia 30. czerwca 1883.

Adam Drózd, opiekun.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Drózd, właściciel gruntu w Lipowcu,  
jako opiekun m. Pawła Tomka z Lipowca,  
uprasza o adnotacyę na siedlaczym  
gruncie Nr. 24 w Lipowcu, w. h. 24,  
iż opieka nad m. Pawłem Tomkiem  
na czas nieoznaczony przedłużoną  
została.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i jedną rubryką.

## 25. Wzór podania o adnotację skargi o wymazanie:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Paweł Mazur, komornik z Pogorza, ma z obligacyi dnia 18. listopada 1876 r. na moim gruncie zagrodniczym Nr. 10 w Pogorzu, zaintabulowany kapitał 400 złr. Kapitał ten wypłaciłem Pawłowi Mazurowi przed dwoma miesiącami, a on przyrzekł, że mi na drugi dzień pokwitowanie na tę sumę wystawi i odda.

Ponieważ tego pomimo nalegań dotąd nieuczynił, byłem przymuszony skargę o wymazanie tego kapitału podać, a gdy jestem w obawie, aby liczni wierzyciele Pawła Mazura nie rościli sobie jakich praw do tego kapitału, tedy upraszam:

- Świętny c. k. sąd powiatowy raczy na zasadzie dołączonej
- A) pod A) skargi, przy kapitale 400 złr. Pawła Mazura, na moim zagrodniczym gruncie Nr. 10 w Pogorzu, wykaz hipoteczny 10 adnotację skutecznie, iż skarga o wymazanie tego kapitału podana została.

O tem uwiadomieni być mają:

1. Adam Czudek, zagrodnik w Pogorzu, z dołączeniem oryginału A).

2. Paweł Mazur, komornik w Pogorzu.

W Pogorzu, dnia 24. marca 1883.

Adam Czudek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Czudek, zagrodnik w Pogorzu, uprasza na gruncie zagrodniczym Nr. 10 w Pogorzu, w h. 10 przy kapitale 400 złr. Pawła Mazura, adnotować, że skarga o wymazanie tego kapitału podana została.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie i dwie rubryki.

## 26. Wzór podania o wymazanie adnotacyi:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Według rezolucyi z dnia 5. lipca 1883, l. 4839 uskuteczniiono na moim siedlaczym gruncie Nr. 24 w Lipowcu, adnotację, że władza opiekuńcza nademną na czas nieoznaczony przedłużoną została.

- A) Ponieważ według dekretu A) z dnia 30. grudnia 1885, l. 8653, przedłużona władza opiekuńcza się skończyła, i mnie

odziedziczony majątek do własnego zarządu oddanym został, tedy upraszam :

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy na mocy powyższego dekretu, skuteczną adnotację z mojego siedlaczego gruntu Nr. 24 w Lipowcu, wykaz hipoteczny 24, wykreślić (wymazać), i mnie o tem z dołączeniem dekretu A) uwiadomić.

W Lipowcu, dnia 31. grudnia 1885.

Paweł Tomek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Tomek, siedlak w Lipowcu,  
uprasza o wymazanie adnotacji z jego  
siedlaczego gruntu Nr. 24 w Lipowcu,  
w. h. 24, tyczącej się przedłużenia  
władzy opiekuńczej.

Z załączeniem A) w oryginale i odpisie i jedną rubryką.

### *Oddział czwarty.*

Podanie i prośby różnej treści.

#### I. O wypuszczeniu z władzy ojcowskiej.

Ojciec może dzieci swoje niemające jeszcze lat dwudziestu czterech, a nawet ani dwudziestu, wypuścić z pod władzy swojej. Dzieje się to w ten sposób, iż ojciec wnosi do sądu stosowne podanie a sąd powziąwszy przekonanie, iż upełnoletnienie nie będzie na szkodę małoletniego, przyzwala na upełnoletnienie i wystawia mu dekret pełnoletności.

Wzór podania ojca, chcącego swego syna z pod władzy swojej wypuścić :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Mój syn Adam ukończył według rodneg listu  
A) A) 22 rok wieku swego. Przykładne jego sprawowanie się,

pilność i oszczędność a przedewszystkiém miłość i przywiązanie do mnie spowodowały mię, iż sobie umieniłem oddać mu w zupełny i nieograniczony zarząd moją realność pod Nr. 48 w Kopytowie. Nadto pragnie syn mój Adam wkrótce się ożenić, z czém się zupełnie zgadzam. Tuszę sobie, że tym sposobem szczęście syna mego ugruntowane zostanie, i mam pewną nadzieję, że i nadal będzie sobie postępował roztropnie i oględnie. Aby zaś w samoistnym zarządzie majątkiem mu powierzonym niedoznawał ograniczeń z małoletności wypływających, tedy wypuszczam go z jego porozumieniem z mojej ojcowskiej władzy, — upraszając Świetny c. k. sąd powiatowy, aby na wypuszczenie syna mego Adama z władzy ojcowskiej przyzwolić raczył.

W Kopytowie, dnia 4. kwietnia 1883.

Jan Skrzydełko.

Adam Skrzydełko.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Jan Skrzydełko, włościanin z Kopytowa, uprasza o przyzwolenie do wypuszczenia syna swego Adama z władzy ojcowskiej.

Z załącznikiem A).

## II. O przedłużeniu władzy ojcowskiej.

Ojciec może również z ważnych przyczyn władzę swoją nad dziećmi przedłużyć. Prawnymi przyczynami, dla których przedłużenie władzy ojcowskiej sądownie żądanem być może, są: Kiedy dziecię mimo pełnoletności, dla wad ciała lub umysłu, nie jest w stanie samo się wyżywić, i mieć o sprawach swoich staranie; albo gdy w czasie małoletności wielkie pozaciągało długi, lub dopuściło się takich uchybień, z powodu których jeszcze dłużej pod ścisłym dozorem ojca trzymane być musi.

Wzór podania o przedłużenie władzy ojcowskiej:

Wewnątrz: Stępel 1 zkr.

*Świetny c. k. m. del. sędzie powiatowy!*

- A) Syn mój Adam, urodzony według rodzego listu A) dnia 31. marca 1859, ukończy za trzy miesiące 24. rok wieku

swego. Z bolem serca wyznać muszę, że mi się ten syn nie podarzył. Nie okazywał on nigdy odpowiedniej chęci do pracy, do porządku, do gospodarstwa, a co gorsza, nie miał przywiązania do mnie i do domu. Spodziewałem się, że go służba w wojsku poprawi, ale omyliłem się. Powróciwszy bowiem po trzech latach do domu, nie ima się pracy, ale wyśiadywa w karczmach, pije i robi długi, a karczmarze nalewają chętnie, bo wiedzą, iż posiada majątek po matce swojej odziedziczony. Tym sposobem napił u Jóska 50 złr., u Mojżesza 35 złr. a u Barucha 18 złr. Wszystkie moje napominania, przestrogi i karcenia okazały się bezskuteczne, a gdy zachodzi uzasadniona obawa, że syn mój po dojrściu do pełnoletności swój dział dziedziczny po matce w krótkce roztrwoni, tedy upraszam:

Świętyn c. k. m. del. sąd powiatowy raczy władzę ojcowską nad moim synem Adamem na czas nieoznaczony przedłużyć.

W Gumnach, dnia 10. stycznia 1883.      Paweł Gabryś.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Gabryś, siedlak w Gumnach,  
uprasza o przedłużenie władzy oj-  
cowskiej nad swoim synem Adamem  
Gabrysiem.

Z załącznikiem A).

### III. O nadużyciu władzy ojcowskiej.

Przeciwko nadużyciom władzy ojcowskiej, przez które dziecię w prawach swoich zostaje ukrzywdzonem, lub przeciwko zaniedbaniu obowiązków z władzą tą połączonych, nietylko samo dziecię, ale nawet każdy, kto o tém ma wiadomość a szczególnie najbliżsi krewni, pomocy sądu zażądać mogą. Sąd obowiązany jest przedmiot zażalenia zbadać i stosowne do okoliczności poczynić rozporządzenia.

Wzór doniesienia o nadużyciu władzy ojcowskiej:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętyn c. k. sędzie powiatowy!*

Mój sąsiad, Paweł Marek obchodzi się z swemi dziećmi nie-  
miłosiernie i nie po chrześcijańsku już od dłuższego czasu, mianowicie

od czasu gdzie po przestał pracy, i zaczął w karczmacz wysiadywać. Nietylko że ich nieprzyodziewa i nie posyła do szkoły, ale przyszedłszy pijany do domu, bije, katuje i wypędza ich na wpołnagie podczas zimy z domu.

W przeszłą niedzielę popołudniu zaczął dzieci swoje bić i katować, tak że musiały u sąsiadów schronienia szukać, a podobne piekło często się u niego odbywa.

Przez takie postępowanie niszczeją i marnieją jego dzieci cielesnie i umysłowo.

Upraszam więc c. k. sąd powiatowy, aby moje doniesienie do wiadomości przyjąć raczył i aby podobnemu nadużywaniu władzy ojcowskiej koniec położył.

W Kąkolnój, dnia 30. marca 1883.

Paweł Szary.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Fryszacie.*

Paweł Szary, zagrodnik w Kąkolnój, donosi, iż Paweł Marek, siedlak w Kąkolnój nadużywa władzy ojcowskiej.

#### IV. O przysposobieniu (adoptyi, przyjęciu dziecka za swe).

Osoby niemające dzieci prawych, mogą sobie przysposobić dziecię za własne (przyjąć za swe). Osoba, która przysposabia, nazywa się ojcem przysposabiającym (przysposobicielem) lub matką przysposabiającą (przysposobicielką), dziecię przysposobione, nazywa się przysposobieńcem.

Przysposobiciel lub przysposobicielka powinni mieć pięćdziesiąt lat skończonych, a przysposobieniec powinien być przynajmniej o ośmnaście lat młodszym od przysposobicieli.

Przysposobienie dziecięcia małoletniego, może tylko mieć miejsce za zezwoleniem ojca prawego, a w braku tego, tylko za zezwoleniem matki, opiekuna i sądu. Zezwolenie ojca prawego dopóki żyje, jest potrzebném, chociażby dziecię było pełnoletnie.

Istotny prawny skutek przysposobienia dziecięcia jest ten, iż przysposobieniec przybiera nazwisko przysposobiciela lub nazwisko familijne przysposobicielki, zatrzymuje jednak obok tego dawniejsze swoje nazwisko familijne.

Między przysposobicielami a przysposobieńcem i jego potomstwem, te same zachodzą prawa, co między prawami rodzicami i dziećmi. Do przysposobienia potrzeby jest pisemny kontrakt. Podania o przysposobienie wnoszą się do sądu powiatowego, jeżeli przysposobieniec jest małoletni; zaś do sądu obwodowego, jeżeli przysposobieniec jest pełnoletni.

### Wzór kontraktu adopcyjnego:

Stępel 50 ct.

#### Kontrakt adopcyjny

który między Janem Trzynieckim i Anną Trzyniecką, właścicielami gruntu w Trzanowicach, z jednej strony, a Katarzyną Macurową, matką i opiekunką, i Adamem Sojką, współopiekunem małoletniego Pawła Macury, z drugiej strony, umowiony i zawarty został.

1. Małżonkowie Jan Trzyniecki i Anna Trzyniecka niemając żadnych dzieci, i będąc już w tak przedeszlým wieku, iż nie mogą oczekiwać dzieci, przysposabiają sobie miasto prawego dziecka, małoletniego Pawła Macurę, syna po Andrzeju Macurze, komorniku z Trzanowic i przyjmują przeto na siebie wszelkie obowiązki, które prawnie na przysposobicielu ciąży, i nadają oraz małoletniemu Pawłowi Macurze wszelkie prawa, które jemu jako przysposobionemu według przepisów prawnych przysługują.

2. Katarzyna Macurowa, matka i opiekunka małoletniego Pawła Macury i współopiekun tegoż Adam Sojka, oświadczają niniejszým wyraźnie, iż się zupełnie zgadzają z wolą małżonków Jana Trzynieckiego i Anny Trzynieckiej, i że przenoszą na nie wszelkie prawa i obowiązki, jakie im dotychczas przeciw małoletniemu Pawłowi Macurze prawnie przysługiwały.

3. Przysposobiony Paweł Macura będzie odtąd nosił imię: Paweł Macura Trzyniecki.

4. Ważność i płaćność tego kontraktu zależeć będzie od zatwierdzenia sądu opiekuńczego.

W Cieszynie, dnia 25. marca 1883.

Podpisy stron i dwóch świadków.

### Prośba o zatwierdzenie kontraktu adopcyjnego:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Nie mając własnych dzieci umieniliśmy sobie przysposobić i przyjąć za swe małoletniego Pawła Macurę, syna po



Andrzeju Macurze, komorniku z Trzanowie. W tym celu A) sporządziliśmy kontrakt adopcyjny, który tu pod A) przed-B)C)D)kładamy. Według załączonych pod B), C) i D) rodnych listów, liczy każdy z nas przeszło 50 lat, zaś Paweł Macura 15 lat, jesteśmy więc od niego o więcej jak 18 lat starsi.

Upraszamy tedy wraz z matką i współopiekunem, aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczył przedłożony kontrakt A) zatwierdzić, i prośbę naszą Prześwietnemu c. k. sądu obwodowemu celem uzyskania potrzebnego przyzwolenia, przedłożyć.

W Cieszynie, dnia 26. marca 1883.

Podpisy.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Jan Trzyniecki i Anna Trzyniecka, właściciele gruntu w Trzanowicach, upraszają o zatwierdzenie kontraktu adopcyjnego i przedłożenie aktów c. k. sądu obwodowemu w Cieszynie.

Z załącznikami A), B), C) i D).

Uwaga: Od przyjęcia za swe, różni się przyjęcie dziecięcia — na wychowanie. Przyjmować na wychowanie jest każdemu wolno; dzieje się to zwykle na podstawie ustnej umowy. Wychowaniec i wychowanka nie mają prawa do dziedzictwa po wychowującym. Wychowujący nie mają żadnego prawa do zwrotu kosztów na wychowanie łożonych.

## V. O dobrowolnym szacunku i sprzedaży.

Każdemu wolno jest swoją własność za pośrednictwem sądu oszacować i przez publiczną licytację sprzedać. Oszacowanie dóbr nieruchomości skutecznym być może tylko przez sąd rzeczowy, to jest ten sąd, w obwodzie którego rzecz nieruchoma położona jest, oszacowanie zaś rzeczy ruchomych przez sąd powiatowy, w obwodzie którego rzeczy te się znajdują. Sprzedaż rzeczy nieruchomości przez publiczną licytację, należy do sądu rzeczowego, sprzedaż należności np. kapitału, w do sądu

powiatowego, zaś sprzedaż rzeczy ruchomych zwyczajnie do politycznego urzędu. Sprzedaż i bez poprzedniego oszacowania skuteczną być może.

### 1. Prośba o sądowe oszacowanie :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według wyciągu tabularnego pod A) załączonego, jestem właścicielem gruntu pod Nr. 140 w Kozakowicach. Ponieważ mi zależy dowiedzieć się o prawdziwej wartości tegoż gruntu, tedy upraszam: aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić na dobrowolne oszacowanie mojego gruntu pod Nr. 140 w Kozakowicach, i to oszacowanie skutecznić.

W Kozakowicach, dnia 1. czerwca 1883.

Adam Szalbot.

Zewnątrz:

*Do świetnego c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Szalbot, właściciel gruntu pod  
Nr. 140 w Kozakowicach,  
uprasza o dobrowolne oszacowanie  
gruntu pod Nr. 140 w Kozakowicach.

Z załącznikiem A).

### 2 Prośba o dobrowolną publiczną licytację rzeczy ruchomych :

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetne przełożństwo gminy!*

Z powodu iż opuszczam miasto Strumień, i nie mogę wszystkich rzeczy ruchomych ze sobą zabrać: mam zamiar takowe przez dobrowolną publiczną licytację sprzedać. Do tych rzeczy należą sprzęty domowe: stoły, stołki, kanapy, zwierciadła, zegary, obrazy, łóżka; dalej dwie krowy, 20 cent. siana, 5 kop słomy, 10 korcy zboża i inne drobiazgi, które to rzeczy znajdują się w mojem pomieszkaniu pod Nr. 250. Licytanci powinni nabyte rzeczy zaraz gotowem pieniędzmi zapłacić.

Upraszam tedy: aby Świetne przełożństwo gminy raczyło na dobrowolną publiczną licytację powyżej wymienionych rzeczy zezwolić, i względem ogłoszenia i skutecznienia licytacji co potrzebne zarządzić.

W Strumieniu, dnia 12. lipca 1883.

Karol Pytlica.

Zewnątrz:

*Do przełożenia gminy  
w Strumieniu.*

Karol Pytlica, obywatel w Strumieniu  
pod Nr. 250 zamieszkały,  
uprasza o zezwolenie na dobrowolną pu-  
bliczną licytację swoich ruchomości.

### 3. Prośba o dobrowolną publiczną licytację rzeczy nieruchomych:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świętny c. k. m. del. sędzię powiatowy!*

Umieniłem sobie sprzedać realność pod Nr. 48 w Sibicy,  
A) której według załączonego pod A) wyciągu tabularnego  
właścicielem jestem, przez dobrowolną publiczną licytację.

W tym celu ustanowiłem cenę wywołania 3500 złr. w. a.,  
B) wygotowałem warunki licytacji pod B) dołączone, i upraszam  
Świętnego c. k. m. del. sądu powiatowego, aby raczył na do-  
browolną publiczną licytację realności mojej pod Nr. 48  
w Sibicy zezwolić, do skutecznienia termin na miejscu usta-  
nowić i licytację w zwykłej drodze i przez Gwiazdkę Cie-  
szyńską ogłosić.

W Sibicy, dnia 1. marca 1883.

Michał Jakubek.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Michał Jakubek, właściciel realności pod  
Nr. 48 w Sibicy,  
uprasza o zezwolenie na dobrowolną  
publiczną licytację realności pod  
Nr. 48 w Sibicy i skutecznienie  
tężże.

Z załącznikami A) i B).

### 4. Warunki licytacji B)

celem dobrowolnej publicznej sprzedaży realności pod Nr. 48 w Sibicy.

1. Realność pod Nr. 48 w Sibicy położona jest obok drogi  
cesarską zwaną. Według ostatniego pomiaru ma realność na 16  
morgów powierzchni, 12 morgów należy do pierwszej, 3 morgi do  
drugiej klasy a jeden morg pastwisk i miejsc nieurodzajnych.  
Wszystkie pola położone są w równinie nieco ku południu pochyłej,  
z której strony z małą rzeczką Sibiczanką zwaną się granicza.  
Prawie w środku na małym wzgórku położone są zabudowania

gospodarskie, składające się z domku mieszkalnego o 3 izbach, kuchni, piwnicy i sypania (śpiczlerza) pod jednym dachem, osobnej stajni i stodoły, wszystko murowane i w należyłym porządku utrzymane. Obok domku mieszkalnego położony jest ogród owocowy, wybornymi drzewkami obsadzony a w nim znajduje się wysiadka (altana) drewniana. Realność ta bez wszelkiego inwentarza i przydawku sprzedaną będzie, tylko zasiewy zimowe bez dalszego wyhodzenia do nabywcy należeć będą.

2. Za cenę wywołania ustanawiam 3500 złr. w. a.; podanie niższej ceny przyjętem nie będzie.

3. Każdy chęć kupna mający, powinien będzie przed rozpoczęciem licytacji 350 złr. jako zadatek czyli wadium w gotówce lub w papierach publicznych według kursu, do rąk komisji licytacyjnej złożyć, który zadatek licytantom z wyjątkiem nabywcy, zaraz po ukończonej licytacji zwrócony będzie; zadatek zaś przez nabywcę złożony, wrachowany będzie do ceny nabycia, a tymczasowo posłuży jako kaucya na kosztą i straty, jakieby w razie niedotrzymania warunków licytacji wyniknąć mogły.

4. Nabywca przyjmie zainstalowane na tej realności długi do zapłacenia a zwłaszcza:

a) Pawłowi Krzyczale, kapitał . . . . .	1050 złr.
b) Józefowi Zabłockiemu, kapitał . . . . .	840 złr.
c) Józefowi Otrębie, kapitał . . . . .	210 „

Razem . . . . . 2100 złr.

wraz z procentem po pięć od sta od dnia nabycia; dalej złoży do dni czternastu od dnia nabycia rachując 1000 złr. do moich rąk; resztę zaś ceny nabywczej z doliczeniem powyższego zadatku, wraz z procentem po 5 od sta od dnia nabycia, zapłaci nabywca do moich rąk za trzy miesiące od dnia nabycia. Wrazie zaś, gdyby nabywca w księdze gruntowej odkrył więcej długów, jak powyżej wymienione 2100 złr., wolno mu z ceny nabycia tyle zatrzymać, ileby dla jego pewności potrzebnem się okazało, i tak długo, dopóki bym nadwyżki tych długów na moje kosztą nie dał wymazać.

5. Nabywca będzie powinien zauszczoną na tej realności dla Anny Komarowej wymowę, w tej samej objętości jak w księdze gruntowej zapisane, i jak dokument z dnia 5. listopada 1849 opiewa, aż do śmierci Anny Komarowej pobywać, i nie będzie miał prawa wartości tego ciężaru z ceny nabycia sobie potrącić.

6. Nabywcy nie służy prawo do ewikcyi.

7. Od dnia licytacji czyli nabycia, obejmie nabywca realność tę w fizyczne posiadanie, i powinien od tego dnia ponosić wszelkie podatki i ciężary na tę realność przypadające, i zastępować jakkolwiek niebezpieczeństwa; wszelkie zaś pożytki od dnia nabycia jemu należeć się będą.

8. Dopiero po wypełnieniu niniejszych warunków licytacji, otrzyma nabywca zezwolenie do zapisania się w księgi gruntowe,

jako właściciel nabytej realności pod Nr. 48 w Sibicy, i powinien będzie wszelkie opłaty z aktu nabycia wynikłe, z własnego majątku ponosić.

9. Gdyby nabywca warunków niniejszych ściśle niedotrzymał, tedy realność ta wskutek mojego żądania na jego koszta i niebezpieczeństwo, przez publiczną licytację sprzedaną będzie, a wrazie ociążenia niższej ceny, ubytek nagrodzić będzie obowiązany.

10. Właściciel Michał Jakubek zatrzymuje sobie prawo zatwierdzenia sprzedaży przez czas trzech dni; gdyby więc w przeciągu tych trzech dni sędownie się oświadczył, iż tego aktu niezatwierdza, sprzedaż ma być uważaną za nieważną.

W Sibicy, dnia 1. marca 1883.

Michał Jakubek.

5. Podanie donoszące, iż sprzedający licytacji nie zatwierdza :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Ścietny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Dnia 30. marca 1883 nabył Paweł Chałupka na dobrowolnej licytacji realność moją pod Nr. 48 w Sibicy za 3800 złr. W warunkach licytacyjnych zastrzegłem sobie prawo zatwierdzenia lub odwołania tej sprzedaży przez czas trzech dni. Ponieważ mi się lepszy kupiec nadarzył, który mi za tę realność 4000 złr. ofiarował, tedy sprzedaż na licytacji uskutecznionej zatwierdzić nie mogę i upraszam: aby Ścietny c. k. m. del. sąd powiatowy moją deklarację do wiadomości przyjąć i Pawła Chałupkę o niej uwiadomić raczył.

W Sibicy, dnia 2. kwietnia 1883.

Michał Jakubek.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Michał Jakubek, właściciel realności Nr. 48 w Sibicy, donosi, iż sprzedaży licytacyjnej swego gruntu Nr. 48 w Sibicy nie zatwierdza.

6. Podanie o relicytację gruntu:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Ścietny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Paweł Chałupka nabył moją realność pod Nr. 48 w Sibicy w drodze publicznej dobrowolnej licytacji. Według warunków licy-

tacyjnych był tenże obowiązany, złożyć mi do dni czternastu 1000 złr., resztę zaś podanej ceny kupna 700 złr. z procentem po pięć od sta, do trzech miesięcy, rachując od dnia nabycia.

W punkcie 9. warunków licytacyjnych zastrzegłem sobie prawo, żądać relicytacji tegoż gruntu, w razie, gdyby nabywca warunków licytacyjnych nie dotrzymał.

Ponieważ Paweł Chałupka ani pierwszej ani drugiej raty nie dotrzymał, i nie mi dotąd nie wypłacił, tedy upraszam: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy na relicytację realności Nr. 48 w Sibicy, według warunków licytacyjnych z dnia 1. marca 1883 r. zezwolić, i celem przedsięwzięcia stosowne kroki poczynić.

W Sibicy, dnia 1. października 1883.

Michał Jakubek.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Michał Jakubek, chałupnik Nr. 5 w Sibicy,

uprasza o relicytację realności pod Nr. 48 w Sibicy, z powodu niedopełnionych warunków licytacyjnych.

Załączają się dwie rubryki.

7. Podanie z wykazem dopełnionych warunków licytacyjnych:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Dnia 30. marca 1883 r. nabyłem w drodze publicznej dobrowolnej licytacji realność pod Nr. 48 w Sibicy za cenę 3800 złr.

Według warunków licytacyjnych z dnia 1. marca 1883 r. obowiązany jest nabywca przyjąć do zastępowania kapitały tabularne w ilości 2100 złr. i wymówek Anny Komarowej, dalej zapłacić sprzedawcielowi Michałowi Jakubkowi do dnia 14 od dnia licytacji 1000 złr., a resztę 700 złr. do trzech miesięcy z procentem po 5 od sta.

Warunki oznaczone wypełniłem zupełnie, bo przyjąłem tabularne długi 2100 złr. do zastępowania, również wymówek dla Anny Komarowej, i spłaciłem Michałowi Jakubkowi pozostałą dla niego resztę ceny nabycia 1000 złr. i 700 złr.

A) B) w terminach oznaczonych, jak to załączone pod A) i B) kwity wykazują.

Upraszam tedy, aby Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy wypełnienie warunków licytacyjnych do wiadomości przyjąć, i mnie na nabytą realność Nr. 48 w Sibicy dekret własności (kup) wygotować i doręczyć raczył.

W Sibicy, dnia 1. lipca 1883. Paweł Chałupka.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Chałupka, nabywca realności Nr. 48 w Sibicy,

donosząc o wypełnieniu warunków licytacyjnych, uprasza o wydanie dekretu własności.

Z załącznikami A) i B) w oryginale.

## VI. O umorzeniu zastarzałych długów.

Bardzo często napotykać można na gruntach długi pieniężne, które tamże dłużej jak 50 lat ciążyą. Długi te zwykle dawno już są zapłacone, ale przez niedbałość właściciela z księgi gruntowej zostały niewymazane. Kwitów na te długi nie masz, wierzyciel dawno nieżyje, a jego dziedzice, którzyby uiszczenie długu poświadczyli, nie są znajomi. Zaś bez kwitu, żaden dług nie może być z księgi gruntowej wymazany. W takich przypadkach niepozostaje nic innego, jak prosić sądu o umorzenie podobnych długów. Na podaną prośbę wzywa sąd wierzyciela i jego dziedziców, aby się w przeciągu roku i sześć niedziel po odebranie kapitału zgłosili, w przeciwnym razie by kapitał za umorzony uznany został.

Wzór prośby o rozpoczęcie kroków, celem umorzenia zastarzałych długów tabularnych:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Na mojej posiadłości pod Nr. 31 w Michałkowicach, zapisany jest dług 360 reń. w. w. dla Adama Podeszwy z obligacji dnia 15. października 1831, wystawionej przez byłego właściciela tejże posiadłości Pawła Kostki, jak to wyciąg

A) z księgi gruntowej pod A) wykazuje. Ponieważ przez 50 lat

nikt się o kapitał ten nie zgłosił a mnie ani wierzyciel ani jego dziedzice nie są wiadomi, a gdyż mi na wymazaniu tego długu z księgi gruntowej zależy, tedy upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, ażeby w celu umorzenia powyższego długu stosowne kroki rozpocząć raczył.

W Michałkowicach, dnia 3. września 1883.

Karol Jaśkowski.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Karol Jaśkowski, właściciel posiadłości Nr. 31 w Michałkowicach, uprasza o rozpoczęcie stosownych kroków, w celu umorzenia długu 360 reń. w. w. na posiadłości Nr. 31 w Michałkowicach.

Z załącznikiem A).

U w a g a: Po upływie terminu w edykcie oznaczonego, podaje się prośba następującej treści:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Według rezolucyi z dnia 20. września 1883 do l. 6593, A) pod A) rozpoczęte zostały stosowne kroki w celu umorzenia długu z obligacyi dnia 15. października 1831 na mojej posiadłości pod Nr. 31 w Michałkowicach, na rzecz Adama Podeszwy zapisanego. Ponieważ termin w edykcie oznaczony już upłynął, a dotąd nikt prawa swego do powyższego kapitału nie ogłosił, tedy upraszam: aby Świetny c. k. sąd powiatowy powyższy dług w ilości 360 reń. w. w. za umorzony uznać, i mnie stosowny dokument celem wymazania tego długu z ksiąg gruntowych doręczyć raczył.

W Michałkowicach, dnia 1. listopada 1884.

Karol Jaśkowski.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Karol Jaśkowski, właściciel posiadłości pod Nr. 31 w Michałkowicach, uprasza o wyrok amortyzacyjny, celem wymazania długu 360 reń. w. w.

Z załącznikiem A).



U w a g a : Wyrok wydany przez sąd zastępuje miejsce kwitu, a dług na mocy tegoż wyroku z księgi grun-  
townej wymazany być może.

### VII. O uznaniu (ogłoszeniu) kogo za umarłego.

W wątpliwości, czy nieobecny lub ten, który zni-  
knał, zostaje jeszcze przy życiu lub przeciwnie, domnie-  
manie jest, że umarł, w następujących tylko przypadkach :

1. Kiedy od czasu jego urodzenia 80 lat upłynęło,  
a miejsce jego pobytu od lat 10 nie jest wiadomém,  
2. bez względu na jego wiek, gdy przez lat 30 wiadomości  
o nim nie masz; 3. gdy na wojnie ciężko był raniony,  
lub był na okrucieie wtenczas, gdy tenże się rozbił, albo  
w inném jakim bliskim niebezpieczeństwie życia się  
znajdował, a od tego czasu nie masz go przez lata trzy.  
We wszystkich tych przypadkach można żądać, aby był  
za umarłego uznany. Na takie żądanie, sąd ustanawia  
nieobecnemu kuratora, i zapożywa nieobecnego przez Edykt  
z tym dodatkiem, że jeżeli w terminie jednego roku się  
nie stawi, lub nie da o sobie wiadomości, za umarłego  
ogłoszonym i uznanym będzie.

Prośba o wprowadzenie postępowania w celu uzna-  
nia kogo za zmarłego :

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Prześwietny c. k. sądzie obwodowy!*

- A) Według świadectwa pod A) załączonego, brat mój Jérzy  
oddany został do wojska na dniu 15. lutego 1826 r. Od  
tego czasu ani nie powrócił ani nie dał o sobie żadnej wia-  
domości, a wszelkie moje dowiadywania się o nim zostały bez-  
skuteczne. Na moją prośbę do komendy półkowej o zmarły  
list jego, lub o jaką wiadomość o bracie moim, odebrałem od-  
powiedź pod B) załączoną, że już w roku 1830 jako zapo-  
dziany i znikły w rejestrach wojskowych zapisany jest. Musze  
się tedy domniemywać, że brat mój już umarł. Ponieważ od  
roku 1826, gdy oddany został do wojska, więcej już jak lat  
30 upłynęło, a gdy mi na tém zależy, aby względem majątku  
jego, składającego się z dwóch kapitałów po 400 złr. razem  
800 złr., znajdujących się w rękach sądowych, porządek po-

śmiertny uczyniony został, tedy upraszam Prześwietny c. k. sąd obwodowy, aby raczył względem uznania mojego brata Jé-rzego Nurka, syna po Pawle Nurku, zagrodniku z Grodziszczu, za zmarłego, stosowne postępowanie zaprowadzić.

W Grodziszczu, dnia 6. lutego 1883.

Paweł Nurek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Andrzej Nurek, gospodarz w Grodziszczu, uprasza o wprowadzenie postępowania, w celu uznania brata swego Jé-rzego za zmarłego.

Z załącznikami A) i B).

U w a g a: Po upływie terminu oznaczonego, podaje się następująca prośba:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Prześwietny c. k. sądzie obwodowy!*

A) Według rezolucyi z dnia 20. lutego br. do l. 859 pod A), wprowadzonym zostało postępowanie względem uznania brata mego Jé-rzego za zmarłego.

Ponieważ termin w edykcji oznaczony dawno już upłynął, a brat mój ani do sądu się nie zgłosił, ani żadnej wiadomości o sobie nie dał, tedy upraszam: aby Prześwietny c. k. sąd obwodowy raczył brata mego Jé-rzego za zmarłego uznać.

W Grodziszczu, dnia 30. maja 1884.

Paweł Nurek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Paweł Nurek, gospodarz z Grodziszczu, uprasza o uznanie brata swego Jé-rzego za umarłego.

Z załącznikiem A).

### VIII. O wypowiedzeniach.

Wypowiedzenie jest oświadczeniem, że i kiedy pewna umowa ma przestać obowiązywać. Tak można wypowiedzieć pożyczkę, służbę, dzierżawę, najem, pełnomocnictwo, spółkę itp. Wypowiedzenie może nastąpić ustnie albo na piśmie, prywatnie albo sądowo. Wypowiedzenie sądowe, uskutecznia się przez wniesienie po-

dania do sądu (zwykle w dwóch egzemplarzach). Terminy do wypowiedzi są rozmaite, i kierują się zwykle według kontraktu.

Jeżeli kontrakt zawarty jest na czas oznaczony, np. dwa, trzy, cztery lata, tedy rozwiązuje się po upływie tego czasu, a wypowiedź w tym razie nie jest potrzebna. Jeżeli zaś kontrakt zawarty jest na czas nieoznaczony, ale z wypowiedzią miesięczną, ćwierćroczną lub półroczną, tedy według woli jednej lub drugiej strony, kontrakt tylko za wypowiedzią oznaczoną rozwiązany być może. Jeżeli zaś w kontrakcie nie masz wzmianki o wypowiedzi, tedy kapitał ćwierćrocznie, najem 6 tygodni przed kwartałem, zaś dzierżawę sześć miesięcy w takim czasie wypowiedzieć należy, aby dzierżawca urodzaje polne zebrać mógł. Ostrożność wymaga, aby wypowiedź sądowa iść uskuteczniłą została; bo często się zdarza, że osoba wypowiedziana twierdzi, iż wypowiedź nienastąpiła, czego przy wypowiedzi sądowej uczynić nie może.

### 1. Wzór sądowego wypowiedzenia kapitału:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Z obligacyi na dniu 15. sierpnia 1866 r. wystawionój, powinien mi Jan Długi, właściciel gruntu pod Nr. 59 w Zabrzegu, spłacić kapitał 500 złr. m. k. z procentem po 5 od sta, za ćwierćroczną wypowiedzią. Ponieważ tego kapitału obecnie potrzebuje, tedy mu go ćwierćrocznie z zaległym procentem niniejszém wypowiadam, i upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby niniejszą wypowiedź Janowi Długiemu doręczyć polecił.

W Zabrzegu, dnia 15. czerwca 1883. Adam Kuczera.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Bielsku.*

Adam Kuczera, kołodziej w Zabrzegu, wypowiada Janowi Długiemu, właścicielowi gruntu pod Nr. 59 w Zabrzegu, kapitał w ilości 500 złr. m. k. do ćwierćrocznej spłaty.

Uwaga: Podanie wnieść należy w dwóch egzemplarzach.

## 2. Wzór sądowego wypowiedzenia najmu :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

W moim domu pod Nr. 36 w Cieszynie, ma pan Józef Piekarski w najmie pomieszkanie, składające się z trzech pokoi, kuchni, piwnicy i stajni na czas nieoznaczony. Ponieważ tém pomieszkaniem inaczej zarządzić zamysłam, tedy je wypowiadam panu Józefowi Piekarskiemu sześciotygodniowo, aby się z końcem miesiąca czerwca br. wyprowadził, i upraszam Świętny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby niniejszą wypowiedź panu Józefowi Piekarskiemu, stosownie do przepisów ces. rozporządzenia z dnia 16. listopada 1858 r., N. 213 dz. p. p., do jego wiadomości i zastosowania się bezzwłocznie doręczyć polecił.

W Cieszynie, dnia 6. maja 1883.

Antoni Szołtys.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Antoni Szołtys, właściciel domu 36 w Cieszynie,  
przeciwno

panu Józefowi Piekarskiemu, nauczycielowi muzyki  
w Cieszynie,

wypowiada pomieszkanie w domu pod  
Nr. 36 w Cieszynie z terminem do wypro-  
wadzenia się z końcem czerwca br.

U w a g a: Podanie należy wnieść w dwóch egzemplarzach.

## 3. Wzór sądowego wypowiedzenia pełnomocnictwa :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

W miesiącu maju 1880 r. udzieliłem panu doktorowi Albertowi Blau, adwokatowi w Bielsku, pełnomocnictwo powszechne, aby mię we wszystkich moich sądowych i pozasadowych sprawach zastępował. Pełnomocnictwo to niniejszém wypowiadam panu doktorowi Albertowi Blau, z dodatkiem, aby z dniem odebrania wypowiedzi wstrzymał się od dalszego prowadzenia spraw moich i upraszam Świętny c. k. sąd powiatowy, aby raczył niniejszą wypowiedź panu doktorowi Albertowi Blau doręczyć

W Kamesznicy, dnia 1. lutego 1883.

Jan Lipowski.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Bielsku.*

Jan Lipowski, młynarz w Kamesznicy,  
wypowiada panu doktorowi Albertowi  
Blau, adwokatowi w Bielsku, udzie-  
lone pełnomocnictwo.

(W dwóch egzemplarzach.)

### IX. O odnowieniu granic.

Gdy znaki graniczne z jakichkolwiek przyczyn tak są uszkodzonymi, iżby zupełnie zaginać mogły, natenczas każdy spółnik ma prawo, domagać się spólnego odnowienia granic. Do téj czynności sąsiedzi graniczący wezwani, granice dokładnie opisane, a koszta przez wszystkich w miarę długości ich linii granicznych, zaspokojone być mają. Najważniejszymi dowodami przy poprawieniu czyli odnowieniu granic są: rozmiar i opisanie lub też odrysowanie spornego gruntu; dalej księgi publiczne i inne dokumenty; nakoniec zeznania świadków i znawców.

Prośba o odnowienie granic:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Granice między moją posiadłością pod Nr. 31, a między posiadłością sąsiada mego Jana Pośpiecha pod Nr. 32 w Koszarzyskach, zatarły się zupełnie, tak że na całej przestrzeni granicznej ani jednego kopca lub znaku granicznego spostrzedz niemożna. Ażeby z czasem pomiędzy nami lub naszymi następcami nie powstał spór graniczny, uważam za potrzebną i nagłą rzecz, granicę oznaczyć i uwidocznić. Upraszam tedy Świętny c. k. sąd powiatowy, aby raczył celem odnowienia, a według okoliczności ustanowienia granicy pomiędzy powyższymi posiadłościami, termin (komisyę) w miejscu wyznaczyć, i dla ułatwienia sprawy Pawła N., Karola F. i Jana S. jako pamiętników przedwołać.

W Koszarzyskach, dnia 1. maja 1883.

Michał Piaseczny.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Michał Piaseczny, właściciel posiadłości pod Nr. 31  
w Koszarzyskach,  
przeciwno

Janowi Pospiechowi, właścicielowi posiadłości  
pod Nr. 32 tamże,  
uprasza o odnowienie granic pomię-  
dzy posiadłościami pod Nr. 31 i 32  
w Koszarzyskach.

(W dwóch egzemplarzach.)

### X. O depozytach.

Kasy depozytowe znajdują się zwykle w urzędach podatkowych, i służą do tego, aby przyjmowały na skład gotowe pieniądze, kosztowności, obligacye publiczne i prywatne, i inne ważne dokumenty odnoszące się do wartości pieniężnej. Przyczyny dla których się te rzeczy do depozytu składają, są rozmaite; np. jeżeli dłużen jestem komu kapitał, w oznaczonym dniu spłacić się mający, a nikt się poń nie zgłasza; jeżeli więcej osób domaga się odemnie zwrotu pieniędzy pożyczonych, a ja niewiem dokładnie, który z nich właściwie ma prawo je odebrać: tedy składam pieniądze do depozytu aby uniknąć skargi i kosztów sądowych. Składają się do depozytu dalej różne kaucye, papiery wartościowe należące do pozostałości zmarłego itp. Od kas depozytowych odróżnić trzeba kasy sieroce. Gotowe pieniądze złożone do depozytu, nie przynoszą żadnych odsetków, a dla tego gdzie można, mianowicie przy kaucyach, przy wadyach, lepiej i korzystniej jest składać papiery wartościowe noszące odsetki. Tak przy składaniu rzeczy wartościowych do depozytu, jak też przy podnoszeniu tychże, potrzebnym jest podanie do sądu, który przyjęcie lub wydanie urzędowi depozytowemu poleci.

Przy podnoszeniu czyli wybieraniu rzeczy z depozytu, opłaca się należytość skarbowi, która się kieruje według wartości i według czasu, przez który się rzeczy w depo-

zycie znajdowały. A tak odpłaca się z każdego reńskiego do 1 roku  $\frac{1}{2}$  ct., od 1 do 5 lat 1 ct., od 5 do 10 lat  $1\frac{1}{2}$  ct., od 10 do 15 lat 2 ct., nad 15 lat 3 ct. Sierotom i kurantom nie liczy się nigdy wyższej należitości nad 2 ct. w. a. Od papierów będących przedmiotem obiegu, należy się połowa powyższych należitości. — Za dokumenty prawne, np. obligacye prywatne, cessye itp. należy się od czasu trwania przechowania do 5 lat 30 ct., do 10 lat 60 ct., do 15 lat 90 ct., nad 15 lat 1 złr. 20 ct., nigdy zaś więcej, jak stępel dokumentu wynosi. Za wszystkie inne pisma opłaca się do lat 5, 12 ct.; do lat 10, 24 ct.; do lat 15, 36 ct.; nad 15 lat 48 ct.

### 1. Prośba o pozwolenie do złożenia kapitału:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Jan Dygoś, chałupnik z Jaworzynki oddał mi przed dwoma laty obligacyę państwową z dnia 1. lipca 1868, Nr. 25881 w nominalnej wartości na 100 złr. do przechowania. Po jego śmierci natchodzą mię jego dziedzice, i każdy domaga się, abym jemu obligacyę wydał, że mu ją ojciec poręczył. Ponieważ nie wiem komubym mógł wydać tę obligacyę bez dalszej odpowiedzialności, a gdy dziedzice co raz to bardziej na mnie nacierają, a nawet skargą mi grożą: tedy jestem spowodowanym obligacyę do depozytu złożyć, i upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył zezwolić na złożenie obligacyi państwowej z dnia 1. lipca 1868, Nr. 25881 — z kuponami, z których pierwszy na 1. czerwca 1883 jest płatny, do depozytu dla masy spadkowej Jana Dygosia, chałupnika z Jaworzynki, i polecić przyjęcie jęj c. k. urzędowi podatkowemu jako urzędowi depozytowemu.

W Karpetnej, dnia 1. maja 1883.

Jan Raszka.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Jan Raszka, chałupnik Nr. 20 w Karpetnej,

prosi o zezwolenie do złożenia obligacyi państwowej na 100 złr. do depozytu.

Załączają się dwie rubryki na stęplach po 15 ct.

## 2. Prośba o pozwolenie do złożenia kosztowności:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Zmarła w dniu 5. lipca 1883 r. Anna Król, siedlaczka w Rostropicach, poręczyła (zapisała) mojej małoletniej córce Jadwidze: dwoje srebrnych haczków do sukni w wartości 10 złr., srebrny pas w wartości 50 złr. i łańcuszek srebrny, pięć metrów długi w wartości 30 złr. w. a.

Tych kosztowności niechcę z różnych przyczyn u siebie przechowywać, a więc upraszam, aby:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić na złożenie powyżej opisanych przedmiotów, to jest: haczków, pasa i łańcuszka dla mojej małoletniej córki Jadwigi Lipusowej do depozytu, i polecić c. k. urzędowi depozytowemu przyjęcie tych przedmiotów.

W Świętoszówce, dnia 30. lipca 1883.

Katarzyna Lipus.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Katarzyna Lipus, chałupnica w Świętoszówce, jako matka i opiekunka swojej małoletniej córki Jadwigi Lipus, prosi o zezwolenie do złożenia wewnątrz mianowanych kosztowności do depozytu dla m. Jadwigi Lipusowej.

Załączają się dwie rubryki po 15 ct. stępel.

## 3. Prośba o wydanie wadyum z depozytu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

W dniu 30. marca 1883 nabyłem na publicznej licytacji grunt siedlaczy Nr. 20 w Dolnym Żukowie, i złożyłem przy licytacji do rak sądowych wadyum, składające się z książeczki kasy oszczędności w Cieszynie, Nr. 2050 na . . . 300 złr.  
i gotówki . . . . . 200 „

Ponieważ warunki licytacji wypełniłem, tak że mi już A) dekret własności na ten grunt pod A) wydanym został, tedy upraszam:

Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy zezwolić na wydanie mi z depozytu wadyum, składającego się z powyżej opisanej książeczki kasy oszczędności na 300 złr. i gotówki



200 złr., i polecić c. k. urzędowi depozytowemu uskutecz-  
nienie tego wydania.

W Dolnym Żukowie, dnia 1. lipca 1883.

Paweł Bernacik.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Bernacik, siedlak w Dolnym Żu-  
kowie, jako nabywca gruntu Nr. 20  
w Dolnym Żukowie,

uprasza o wydanie wadyum składa-  
jącego się z książeczki na 300 złr.  
i gotówki 200 złr.

Z załącznikiem A) i dwoma rubrykami z stemplem po 15 ct.

## XI. O pożyczkach z kas publicznych, i kas pod nad- zorem rządowym zostających.

W obecnych czasach rzadko się gospodarz u swojego sąsiada założyć może, bo kto posiada gotowy grosz, zanoszą go do kas oszczędności lub kas zaliczkowych, jakie się prawie we wszystkich miastach znajdują, skąd go w razie potrzeby zaraz, lub za krótką wypowiedzią na powrót odebrać może. Niepozostaje tedy potrzebującym i szukającym pieniędzy nic innego, jak udać się o pożyczkę do kas publicznych i kas pod dozorem rządowym zostających. W tym celu podaje się prośba, w której udowodnić potrzeba, iż pożyczający posiada nieruchomość (grunt, dom), która daje prawną pewność, iż kapitał z procentem w danym razie, napowrót odebrany czyli spleconym zostanie. Pewność zaś wtedy tylko za prawną (pragmatyczną, pupilarną) uważaną być ma, jeżeli suma wszystkich ciężarów, wraz z nowym zaciągnięciem się mającym długiem, i trzechletnim procentem po pięć od sta, nieprzenosi: a) przy domach, połowy prawdziwej wartości domu, b) przy innych posiadłościach  $\frac{2}{3}$  części ich prawdziwej wartości. Kasy do których o pożyczkę zwykle się uciec można, są: a) kasy sieroce, b) kasy oszczędności, c) kasy sypkowe czyli kontrybucyjne; te wypożyczają kapitały na hipoteki,

d) kasy zaliczkowe; te wypożyczają kapitały zwykle na weksle za poręczeniem.

### Wzór prośby o pożyczkę:

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

- Potrzebuję kapitału 1000 złr. w. a. Według kupu pod  
 A) A) załączonego, jestem właścicielem posiadłości pod Nr. 88  
 w Gumnach, na której tylko dwa kapitały 400 złr. i 800 złr.  
 razem tedy . . . . . 1200 złr.  
 zainstalowane są, jak to wyciąg z księgi grun-  
 towej pod B) wykazuje. Wrachowawszy do tej  
 B) sumy kapitał, który zaciągnąć pragnę . . . . . 1000 złr.  
 i 3 roczny procent od całej dłużnej sumy po  
 5 od sta . . . . . 330 złr.  
 Czyni razem . . . . . 2530 złr.

Posiadłość moja ma powierzchni 50 morgów; kupiłem ją przed trzema laty za 5830 złr., ale wartość jej prawdziwa daleko jest wyższa, gdyż pola poprawiłem i budynki gospodarskie nowo pobudowałem. Rachując morg pola tylko po 150 złr. uczyni sumę 7500 złr., która stanowi prawdziwą obecną wartość posiadłości mojej. Ciężary powyższe wraz z kapitałem nowym, razem 2530 złr. niedosięgają ani połowy wartości gruntu, jest tedy dla kapitału wypożyczyć się mającego, dostateczna pewność prawna. Upraszam tedy, aby mi Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy na moją posiadłość pod Nr. 88 w Gumnach, kapitał 1000 złr. z kasy sieroczej wypożyczyć raczył.

W Gumnach, dnia 3. września 1883.

Adam Nowak.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
 w Cieszynie.*

Adam Nowak, właściciel posiadłości pod  
 Nr. 88 w Gumnach,  
 uprasza o wypożyczenie kapitału  
 1000 złr. z kasy sieroczej, na swoją  
 posiadłość pod Nr. 88 w Gumnach.

Z załącznikami A) i B).

## ROZDZIAŁ DRUGI.

*Sprawy sporne.*

## Wstęp.

Jeżeli jedna strona twierdzi, a druga przeczy; jeżeli jedna strona mówi: to jest moje, a druga strona mówi, to nie jest twoje, to jest moje: tedy pomiędzy temi stronami powstaje spór, a sprawa o którą się jedna, jest sprawą sporną. Jeżeli chodzi o prawa lub o majątek, a sprawa pomiędzy samemi stronami nie da się pogodzić i załatwić, tedy każdej stronie wolno jest, uciec się do sądu właściwego z prośbą, aby tenże orzekł, po której stronie jest prawo. Osoby pomiędzy sobą spór wiodące, nazywają się wobec sądu stronami (Parteien), spór ich nazywa się procesem, a zbiór wszystkich czynności, celem wyszukania, udzielenia i przeprowadzenia jakiego prawa spornego, nazywa się postępowaniem sporném (procedurą, Streitverfahren).

Postępowanie w sprawach spornych jest albo zwyczajném, które stanowi regułę, i ma zastosowanie do wszystkich spraw prawnych, albo nadzwyczajném, które tylko wyjątkowo i dla pewnych spraw prawnych ma miejsce.

**I. O zwyczajném postępowaniu w sprawach spornych.**

W postępowaniu sporném obowiązuje zasada, że sędzia nigdy nie postępuje z urzędu, tj. iż urzędownie nie dochodzi istoty czynu, ale w zupełności pozostawia stronom przedstawienie stanu rzeczy, podanie i wyszukanie dowodów i oznaczenie żądania. Czego strona nie żąda, tego jej przysądzić nie można, chociażby i prawo do tego miała. Każda strona powinna fakt, który przytacza, udowodnić, albowiem w razie przeciwnym fakt ten, o ile mu

strona druga zaprzeczy, nie byłby przy rozstrzygnięciu sporu uważany za prawdziwy.

## II. O skardze (Klage).

Proces rozpoczyna się podaniem skargi. Skarżyciel (powód, žalobnik, Kläger) winien w skardze

- a) przedstawić stan rzeczy (fakt), z którego prawo swoje wywodzi w zupełności, z wszelkimi okolicznościami, które do wykazania tegoż prawa posłużyć mogą;
- b) wskazać dowody, któremi swe prawo popiera,
- c) oznaczyć najdokładniej, czego żąda od oskarżonego.

W jednej i tej samej skardze, można wtedy jedynie przedstawiać kilka przedmiotów spornych, jeżeli takowe zostają z sobą w związku, tj. jeżeli wynikają z tej samej umowy lub czynów, albo jeżeli je można udowodnić tym samym dokumentem. Przedmiotów, nie zostających z sobą w związku, oddzielnymi skargami dochodzić należy.

Skarga podaje się zwykle w dwóch egzemplarzach; jeden egzemplarz z odpisami załączników, doręcza się oskarżonemu, drugi egzemplarz skarżycielowi. Jeżeli jest więcej oskarżonych, skargę podać należy w trzech egzemplarzach z odpowiednią ilością rubryk. Każdy egzemplarz skargi opatrzony być winien stępem 36 ct., zaś załączniki i rubryki stępem 15 ct. W sprawach zaś o sumy pieniężne aż do 50 zlr., opatrzyć należy: skargę 12 ct. a załączniki i rubryki stępem 10 ct.

## III. O obronie (Einrede).

Sąd doręcza wniesioną skargę oskarżonemu (pozwanemu), i wyznacza mu termin do wniesienia obrony na piśmie. Zwykle zaś sąd wyznacza termin do ustnej rozprawy i wzywa obie strony, aby się w oznaczony dzień do sądu stawiły. Po stawieniu się obóch stron, zapytuje sędzia oskarżonego, czy ma jakie zarzuty przeciwko skardze. Jeżeli oskarżony oświadczy, że nie ma żadnych zarzutów, tedy proces kończy się ugodą, która wpisuje się

do protokołu, i ma moc wyroku sądowego. Jeżeli zaś oskarżony oświadczy, że ma zarzuty przeciwko skardze, tedy winien na nią dać dokładną odpowiedź, która odpowiedź obroną się zowie. W obronie winien oskarżony na każdy fakt, na każdą okoliczność przytoczoną w skardze, dać poszczególną odpowiedź. Nie wystarczy tu w żaden sposób ogólne zaprzeczenie, np. że wszystko co skarżyciel udał, jest nieprawdziwem i fałszywem.

Przy dokumentach winien oskarżony oświadczyć, czy je uznaje za prawdziwe lub nieprawdziwe, i powinien żądać, aby mu w oryginale przez skarżyciela przedłożone zostały. Co do świadków musi oświadczyć, czy i których świadków odrzuca, czy i którzy są podejrzani, i podać powody dla czego. Co do wskazanych przysiąg, musi oświadczyć, czy je przyjmuje, czy je chce odkazać.

Po takiej odpowiedzi na skargę, winien oskarżony w swjej obronie stan rzeczy uzupełnić, i przedstawić owe okoliczności, które skarżyciel przemilczał lub przeinaczył, i przytoczyć wszystkie zarzuty i okoliczności, o których sądzi, że mu takowe do obrony posłużyć mogą. Również powinien przy każdym fakcie przytoczyć i wskazać dowody, i przedłożyć dokumenty, na których obronę swoją opiera. Nakoniec winien jak najdokładniej oznaczyć swoje żądanie.

Po skończonej obronie, wnosi skarżyciel swoją replikę, czyli odpowiedź na okoliczności w obronie przytoczone, i przytacza te okoliczności wraz z dowodami, które służą do odparcia zarzutów oskarżonego. Innych nowych okoliczności, w replice przytaczać nie wolno.

Po skończonej replice, wnosi oskarżony nareszcie swoją duplikę, w której odpowiada na zarzuty w replice podane.

Na tych czterech pismach kończy się zazwyczaj proces, i zamyka się rozprawa. Zaczem następuje spisanie (inrotulacja) aktów, i składa się skarga z dowodami piśmiennymi, obrona z dokumentami przyłączonymi, odrocze-

nia, protokoły, pełnomocnictwa, spisy kosztów itp. Taki spis aktów nazywa się rotulusem.

#### IV. O odroczeniu terminów (*Erstreckung*).

Proces rzadko kiedy kończy się na jednym terminie, boć też nie można żądać od strony, aby na wszystkie zarzuty i dowody swego przeciwnika, bez przygotowania zaraz dała swoją odpowiedź. Często też zdarzyć się mogą okoliczności, np. nagła choroba, dla której strona pomimo najlepszej woli, na termin stawić się nie może. W podobnych przypadkach, uprasza się sądu o odroczenie czyli przedłużenie terminu, na późniejszy czas. Prośba o odroczenie terminu, wnosi się albo na samym terminie ustnie do protokołu, albo też trzy dni przed terminem na piśmie.

Jeżeli podana przyczyna jest ważną i uzasadnioną, tedy sędzia z urzędu odracza termin, zaś w innych razach, strona przeciwna musi dać do odroczenia swoje zezwolenie. W każdym razie strona odraczająca, musi zapłacić kosztu stawienia się na termin, stronie przeciwniej.

Czasem zdarza się, że żadna strona na terminie nie stanie; w tym razie pozostaje proces w zawieszeniu, i wolno skarżycielowi i oskarżonemu, każdego czasu rozpoczęcia dalszych kroków żądać.

Jeżeli oskarżony na termin się nie stawi, tedy wolno skarżycielowi żądać, aby był zaocznie (*in contumaciam*) zasądzony.

Jeżeli zaś skarżyciel na termin nie stanie, tedy wolno oskarżonemu wnieść swoją obronę, a po ukończeniu téjże upraszać, aby postępowanie sądowe, bez dalszego dochodzenia zamkniętem zostało, i aby wyrok wydanym był.

Zresztą może strona stawająca na termin, darować niestawiennictwo drugiej stronie, i na odroczenie terminu zezwolić.

Za niestawającego ten będzie uważanym, kto przez całą godzinę, więc jeżeli termin na godzinę 9. był naznaczony, do godziny 10. się nie stawi.

Jeżeli kto na terminie dla ważnych przeszkód nie stanie, musi w dniach 14 (w innych postępowaniach spornych w dniach 8) po ustaniu przeszkody, wnieść podanie usprawiedliwiające niestawiennictwo, a sędzia po wysłuchaniu strony przeciwniej orzeka, czy niestawiennictwo uznać należy za usprawiedliwione, czy nie.

### V. O dowodzie (Beweis).

Kto w sporze jaki fakt lub okoliczność przytacza, musi ją udowodnić. Dowodami prawnymi w sądzie są: 1. przyznanie, 2. dokumenty, 3. świadkowie, 4. rzeczoznawcy, 5. przysięga.

1. Przyznanie (Eingeständniss). Jeżeli sama strona lub jej zastępca przyznaje sądownie fakt lub okoliczność, przytoczoną przez stronę przeciwną w ciągu procesu, natenczas taka okoliczność uważaną być winna, za dowiedzioną zupełnie w tymże procesie. Skarżyciel twierdzi np. w skardze swojej, że oskarżonemu wyliczył pożyczkę 100 złr. gotówką; oskarżony w obronie swojej odpowiada, że mu skarżyciel 100 złr. jako pożyczkę gotówką wyliczył: tedy fakt ten stanie się przed sądem prawdą, i nie potrzeba już żadnych innych dowodów, bo przyznanie oskarżonego samo jest dowodem.

2. Dokumenty (Urkunden). Przez dokument rozumieamy każdy pisemny środek dowodowy. Dokumenty publiczne i przed notaryuszem spisane, mają zupełną wiarę co do czynu, dla potwierdzenia którego są wystawione. Dokumentom prywatnym dana będzie wiara przeciw temu, który je wystawił lub podpisał. Listom dłużnym wtedy jedynie wiara daną być ma, jeżeli je wystawiciel własnoręcznie pisał i podpisał, lub jeżeli takowe obok podpisu wystawiciela, podpisane są jeszcze przez dwóch wiarogodnych świadków. Księgi handlowe, fabryczne i rzemieślnicze,

stanowią pół dowodu przez jeden rok i sześć miesięcy; drugą połowę dowodu zastąpi przysięga uzupełniająca.

3. Świadkowie. Do zupełnego dowodu, który jedynie przez świadków ustanowiony być ma, potrzeba jednozgodnego zeznania dwóch wiarogodnych świadków. Według okoliczności także zeznanie jednego świadka wiarogodnego, oraz kilku podejrzanych świadków, może posłużyć do uzupełnienia dowodu.

Zupełnie odrzucalnymi i bezwzględnie niedopuszczalnymi świadkami są: 1) urzędnicy w sprawach swego urzędu lub służby; 2) księży, którym powierzono sprawy sumienia pod warunkiem milczenia; 3) osoby, które dla usposobienia cielesnego lub umysłowego, o niewątpliwj prawdziu czynu, żadnej nie mogli powziąć wiadomości, lub takowej niewątpliwie przedstawić nie mogą; 4) dzieci nieliczące lat 14; 5) ci którzy uznani zostali winnymi zbrodni, wpływającej z chciwości (kradzieży, oszustwa, przemieszczenia).

Względnie odrzucalnymi świadkami są: 1) wszyscy krewni w linii wstępnej i zstępnej; 2) adwokaci w sprawie której bronią; 3) ci którzy się jakiej korzyści lub szkody z procesu spodziewają.

Podejrzanymi świadkami są: 1) w dalszych stopniach spokrewnieni i spowinowaceni; 2) służący za swoim słuźbodawcą; 3) ci, którzy jeszcze nieskończyli 20. roku życia swego; 4) ci, którzy skończyli lat 20, lecz zeznawać mają o tém, co się wydarzyło przed dopełnieniem tychże lat; 5) żyjący z stroną przeciwną w wielkiej nieprzyjaźni; 6) wszyscy uznani za winnych zbrodni; 7) ci, którzy podpadli w śledztwo za zbrodnię.

4. Rzeczoznawcy (Sachverständige). Przez znawców lub biegłych w sztuce, rozumieją się tylko ci, którzy posiadają dostateczne uzdolnienie do ocenienia stanu rzeczy, o którą się spór toczy.

5. Przysięga. Jeżeli strona spór wiodąca, nie ma żadnych innych dowodów, może prawdziwość twierdzeń swoich przysięgą udowodnić; w tym razie taka przysięga



jest przysięgą główną. Ten któremu przysięga wskazana została, może ją albo przyjąć i złożyć, albo też może ją przeciwnikowi odkazać. Jeżeli strona niedostarczyła zupełnego dowodu, lecz tylko połowę, lub więcej niż połowę dowodu, tedy może dowód niezupełny przysięgą swoją uzupełnić, a w tym razie przysięga nazywa się przysięgą uzupełniająca.

Jeżeli ktoś udowodnił, że ma prawo do żądania względem strony przeciwniej, ale co do wysokości tego żądania, nie ma dostatecznego dowodu, natenczas może być przypuszczony do przysięgi na ilość swojego żądania. Taka przysięga jest przysięgą szacunkową.

Szczególnym rodzajem przysięgi, jest przysięga wyjawienia czyli przysięga manifestacyjna. Ta przysięga ma miejsce w dwóch przypadkach: 1) jeżeli kto jest obowiązany do wyjawienia majątku lub długów; 2) jeżeli przeciw komu zachodzi domniemanie, że mu wiadomo o zatajeniu majątku. Wypadek ten zdarza się często przy pozostałościach.

#### VI. O wyroku (Urtheil).

Każda sprawa sporna nie ugodzona, rozstrzygnięta bywa przez wyrok (rozsądek, Urtheil). Wyrok doręczony bywa stronom na piśmie, wraz z zasadami wyroku (Beweggründe). Ten, któremu wyrokiem nałożone zostało prowadzenie jakiego dowodu, musi w dniach trzech po prawomocności wyroku, tj. po dniach 14 (w postępowaniach nadzwyczajnych, po dniach 8.) zgłosić się do dowodzenia, tj. wniesić podanie o termin do złożenia przysięgi, lub do przesłuchania świadków. Kto wyrokiem mieni się być ucieżonym, może założyć apelację.

#### VII. O postępowaniu sumarycznym (summarisches Verfahren).

Postępowanie sumaryczne (skrócone) ma zastosowanie:

- a) w sporach o sumy pieniężne nie przenoszące 500 złr.;

- b) w sporach o inne przedmioty jeżeli skarżyciel oświadcza wyraźnie, że zamiast takowych, przyjmuje sumę pieniężną, nie przenoszącą 500 złr. Jeżeli rzecz sporna ma większą wartość niż 500 złr., podpada pod postępowanie zwyczajne.

W postępowaniu sumarycznym, mogą się strony same przed sądem zastępować, i nie jest koniecznym, aby przeprowadzenie sprawy oddane zostało adwokatowi, jak to w postępowaniu zwyczajnym jest przepisaniem. Strony które dla ważnej przyczyny nie mogą się do sądu osobiście stawić, mogą ustanowić pełnomocników, którzy nie są adwokatami. Ci jednakowoż liczyć muszą 24 lat, być mężczyznami i wykazać się pełnomocnictwem na piśmie. Znani pisarze pokątni, nie mogą być dopuszczeni jako pełnomocnicy. Skarga i wszystkie pisma sporne, mogą być ustnie do protokołu w sądzie wniesione, lub też na piśmie podane. Pisemne podania niepotrzebują być podpisane przez adwokata, jeżeli je strona sama ułożyła i podpisała.

Na wniesioną skargę, wzywa sąd obie strony na termin. Jeżeli obie strony się stawiają, sędzia po rozpoznaniu sprawy będzie starał się pogodzić strony, a jeżeli ugoda nie nastąpi, wyrokiem sprawę rozstrzygnie. Wciągu rozprawy potrzeba przedłożyć wszystkie dokumenta i dowody, i oświadczyć się trzeba względem przyjęcia lub odkazania przysięgi.

Apelacya musi być zgłoszoną w ośmiu dniach, wyrok staje się z upływem 8 dni prawomocnym; zgłoszenie się do złożenia przysięgi, w trzech dniach po prawomocności wyroku nastąpić powinno; również wniesić należy w 8 dniach usprawiedliwienie niestawiennictwa na termin.

### VIII. Postępowanie w sporach o naruszenie w posiadaniu (Besitzstörung).

Jeżeli ktoś przez drugiego, ze złej woli naruszonym bywa w posiadaniu rzeczy ruchomej lub nieruchomej,

albo też w wykonaniu prawa, ma się najpóźniej udać w 30 dniach z skargą do sądu, w okręgu którego naruszenie nastąpiło, i prosić o obronę.

Takie przypadki naruszenia zachodzą np. w sporach granicznych, w budowach, używaniu drogi przez grunt drugiego, w razie orania się do gruntu itp. W skardze skarżyciel udowodnić powinien: a) że był dotąd w spokojnym posiadaniu rzeczy, i b) że go oskarżony w tym spokojnym posiadaniu naruszył.

Wskutek takiej skargi, zarządza sąd szybkie i krótkie postępowanie, które ogranicza się tylko do opieki albo przywrócenia posiadania naruszonego; wszelkie inne pytania o prawo w ogóle, lub mocniejsze prawo, rzetelność lub nierzetelność posiadania, należą do zwykłej drogi spornej. Sąd ustanawia zwykle na miejscu sporu termin, i wzywa strony sporne do stawienia się ze świadkami i dokumentami na miejsce. Po rozpoznaniu rzeczy, nakłania sędzia strony do zawarcia ugody, a jeżeli się ugoda nie uda, tedy zaraz na miejscu spór rozstrzyga. Rekurs przeciwko rezolucyi sędziego, wolno do 8 dni podać.

### IX. O postępowaniu w sprawach drobiazgowych (bagatelnych).

Spory o sumy pieniężne, nieprzenoszące 50 złr. i o inne przedmioty, nie mające większej wartości jak 50 złr. w. a., podlegają postępowaniu drobiazgowemu. Postępowanie to zasadza się na jawności, ustności, i różni się od postępowania sumarycznego głównie tym, iż jest krótszym, iż sędzia może przesłuchiwać strony spór wiodące jako świadków, iż swobodnie a nie według przepisów oceniać może dowody, i że wyrok sędziego jest niewzruszalnym.

Skargę można wnieść na piśmie lub ustnie do protokołu. W pewnych dniach sądowych, wolno skarżycielowi z stroną przeciwną, nawet bez poprzedniego zawez-

wania stawić się przed sądem, w celu wytoczenia sporu i przeprowadzenia rozprawy. W jednej i tej samej skardze, można zaskarżyć kilka pretensyj przeciw pozwanemu, chociażby te z sobą nie miały żadnego związku. Stronom wolno stawiać się osobiście, lub przez pełnomocników; żony mogą występować jako pełnomocniczki swoich mężów. Pisarze pokątni, nie mogą być przypuszczeni jako pełnomocnicy do rozprawy.

Na wniesioną skargę, wyznacza sędzia krótki termin, w nagłych przypadkach nawet na ten sam dzień, w którym skarga wniesioną została. Strony winny przynieść z sobą dokumenty, i przyprowadzić z sobą świadków na termin. Rozprawy są jawne, jednak tylko osoby dorosłe mają przystęp jako słuchacze; rozprawy są ustne, i tylko najważniejsze punkta zapisują się do protokołu. Żądanie skargi może być zmienione a nawet rozszerzone, jeżeli się temu oskarżony nie sprzeciwi. Jeżeli rozprawę z ważnych przyczyn odroczyć wypada, sędzia zaraz ustnie wyznaczy dzień do przyszłej rozprawy. Jeżeli strony się ugodziły, ugoda ma być do protokołu wpisana i podpisana. Jeżeli jedna strona się na termin nie stawia, wolno drugiej stronie żądać zaocznego zasądzenia. Prośby usprawiedliwiające niestawiennictwo, muszą być do dni ośmiu podane. Kto się w izbie sądowej nieprzyzwoicie zachowa, kto ubliża sądowi, stronie lub jej pełnomocnikowi i świadkowi, tego sędzia może skazać na karę pieniężną aż do 10 złr., lub na karę aresztu do 24 godzin. Takie uchwały są natychmiast wykonalne.

Sędzia wysłuchawszy strony i świadków, zbadawszy dokumenty i przytoczone w sporze dowody, ogłasza zakończenie rozprawy i wydaje wyrok. Ogłoszenie wyroku następuje ustnie, zaraz po zakończeniu rozprawy; z ważnych tylko przyczyn może sędzia ustanowić osobny termin do ogłoszenia wyroku, który nie później jak do 8 dni ma być wyznaczony. Strona przegrywająca, winna obowiązki wyrokiem na nią nałożone, do 8 dni pod zagrożeniem egzekucyi wypełnić.

## Wzory podań w sprawach spornych.

## 1. Skarga o zapłacenie ceny kupna za grunt:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według kupu w odpisie pod A) dołączonego, zobowiązał się przeciwnik, zapłacić mi 1. marca rb. resztę ceny kupna za sprzedany mu grunt pod Nr. 3 w Harbutowicach, w ilości 200 złr. wraz z procentem po 5 od sta od 1. stycznia 1883, która okoliczność powyższym dokumentem udowodnioną będzie. Ponieważ dotąd tylko 50 złr. odebrałem, a przeciwnik z oddaniem reszty z dnia na dzień zwleka, tedy jestem przymuszony, uciec się do drogi prawa, i upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy do sumarycznej rozprawy termin ustanowić i orzec: iż przeciwnik winien mi zapłacić resztę ceny kupna za grunt pod Nr. 3 w Harbutowicach, w ilości 150 złr. wraz z procentem po 5 od sta, licząc od 1. stycznia br. i kosztami sądowemi do dni czternastu pod zagrożeniem egzekucyi.

W Harbutowicach, dnia 1. czerwca 1883.

P. Malik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*Paweł Malik, chałupnik pod Nr. 5 w Harbutowicach  
przeciwJózemu Nowakowi, właścicielowi gruntu Nr. 3  
w Harbutowicach,skarży sumarycznie o zapłacenie reszty  
ceny kupna 150 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) w odpisie.

2. Skarga o zapłacenie ceny kupna za rzecz  
ruchomą:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

W przeszłej jesieni sprzedałem przeciwnikowi 20 mierzyc	
owsa po 1 złr. czyni razem . . . . .	20 złr. — ct.
80 mierzyc ziemniaków po 1 złr. 5 ct., czyni razem	84 " — "
18 mierzyc pszenicy po 5 złr. 20 ct., czyni razem	93 " 60 "
Razem . . . . .	197 złr. 60 ct.

które rzeczy przeciwnik odemnie odebrał i zobowiązał się, powyższą

sumę w dwóch terminach: 1. listopada 1882 97 złr. 60 ct. a 1. grudnia 1882 resztę 100 złr. do moich rąk zapłacić.

Okoliczności te, wrazie zaprzeczenia, udowodnić jestem gotów świadkami: żoną moją Anną i synem moim Pawłem, i przysięgą uzupełniająca, a wrazie potrzeby przysięgą główną, którą przeciwnikowi w formie przeczącą wskazuję, a gdyby jej nie przyjął, w formie potwierdzającej sam złożyć gotów jestem.

Na powyższą sumę . . . . .	197 złr. 60 ct.
odebrałem dopiero w styczniu br. . . . .	57 „ 60 „
	<hr/>
pozostaje tedy . . . . .	140 złr. — ct.

a ponieważ pomimo częstych nalegań niemożę reszty od niego wydobyc, widzę się przymuszony skarżyć i upraszać:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy do sumarycznej rozprawy termin ustanowić, i orzec: Że przeciwnik jest winien zapłacić mi sumę 140 złr. z procentem zwłoki 6 od sta, od dnia niniejszej skargi, i kosztami sądowemi, których spis później załączę, do dni czterestu, pod zagrożeniem egzekucyi.

W Nawsiu, dnia 1. marca 1883.

Paweł Miarka.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Miarka, dzierżawca gruntu Nr. 28 w Nawsiu,  
przeciw

Izakowi Lewiemu, arendarzowi w Nydku,  
skarży o zapłacenie 140 złr. z p. n.

### 3. Skarga o zwrot rzeczy w zastaw danej:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

W przeszłym miesiącu pożyczył mi Aron Senft 15 złr., które mu do dni 14 zwrócić się zobowiązałem, i dałem mu w zastaw srebrny zegarek z złotym łańcuszkiem, w wartości 60 złr. W oznaczonym czasie zwróciłem Aronowi Senftowi pożyczone 15 złr. i żądałem zwrotu zastawu; on jednakże zegarka z łańcuszkiem dotąd mi nie zwrócił. Okoliczności powyższe udowodnię przysięgą główną. Upraszam tedy: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy do sumarycznej rozprawy termin ustanowić i orzec: iż Aron Senft jest mi powinien zwrócić dany mu w zastaw srebrny zegarek z złotym łańcuszkiem, w wartości 60 złr. w. a., do dni 14, i oraz koszta sądowe wynagrodzić do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Cieszynie, dnia 3. marca 1883.

Paweł Lazar.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*Paweł Lazar, czeladnik stolarski, w ulicy srebrnej  
pod Nr. 259 zamieszkały,

przeciw

Aronowi Senftowi, krupnikarzowi w Cieszynie,  
skarży o zwrot srebrnego zegarka z złotym  
łańcuszkiem w wartości 60 złr. z p. n.

## 4. Skarga o zwrot pożyczki:

Wewnątrz: Stepel 12 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

W miesiącu maju 1882 r. przyszedł do mnie Paweł Rakus i prosił mię, abym mu 30 złr. w. a. pożyczył. Wskutek tój prośby wyliczyłem jemu 30 złr. i uczyniłem warunek, że mi je na św. Michała 1882 r. zwrócić będzie powinien, który to warunek Paweł Rakus przyjął i punktualnie wypełnić przyrzekł. Okoliczności te wraze zaprzeczenia udowodnione będą przez świadków Łukasza O. i Jana C., chałupników z Nydku i przez zeznanie moje pod przysięgą.

Ponieważ św. Michał dawno upłynął a Paweł Rakus pożyczki niezwrócił, tedy jestem przymuszony skarżyć i prosić:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy po przeprowadzeniu bagatelnej rozprawy zawyrokować: że Paweł Rakus powinien jest zwrócić mi pożyczkę w ilości 30 złr. w. a. wraz z procentem po 6 od sta od dnia skargi, i kosztami sądowemi do dni 8 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Jabłonkowie, dnia 15. stycznia 1883.

Jan Malik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Skarga bagatelna:

Jana Malika, tkacza pod Nr. 109 w Jabłonkowie,  
przeciwPawłowi Rakusowi, właścicielowi gruntu pod Nr. 58  
w Nydku,o zwrot pożyczki w ilości 30 złr. w. a.  
z p. n.

## 5. Skarga o zwrot rzeczy:

Wewnątrz: 12 ct.

*Świetny c. k. m. del. sędzie powiatowy!*

W przeszłą niedzielę pożyczyłem Adamowi Rubalowi na wesele srebrny zegarek kieszonkowy w wartości 20 złr. w. a., i było

między nami umowioném, że mi go zaraz po weselu, to jest we wtorek zwróci. Okoliczności te wrazie zaprzeczenia udowodnione będą zeznaniem mojem zaprzysiężoném.

Ponieważ wtorek jako dzień zwrotu zegarka już upłynął, a strona przeciwna zegarka zwrócić mi niechce, tedy upraszam: ażeby Świetny c. k. m. del. sad powiatowy do bagatelnej rozprawy dzień ustanowił i wyrok wydał: że Adam Rubal jest powinien mój srebrny zegarek kieszonkowy do dni 8 pod zagrożeniem egzekucyi mi zwrócić, i oraz koszta sądowe nagrodzić.

W Cieszynie, dnia 20. stycznia 1883.

Maciej Orlik.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Skarga bagatelna:

Macieja Orlika, czeladnika stolarskiego pod Nr. 152  
w Cieszynie,  
przeciw

Adamowi Rubalowi, czeladnikowi krawieckiemu u Pawła  
Rybki w Cieszynie mieszkającego,  
o zwrot srebrnego zegarka kieszonkowego  
z n. p.

## 6. Skarga o zapłacenie roboty:

Wewnątrz: Stępel 12 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Na żądanie Pawła Korcza sporządziłem temuż w przeszłej jesieni parę nowych butów z juchtowój i parę nowych butów z cielęcój skóry, i odniosłem je do jego pomieszkania, żądając zapłaty 10 złr. za nie. Paweł Korcz zapłacił mi tylko 2 złr., i przyobiecał resztę 8 złr. 1. grudnia przeszłego roku oddać.

Gdyby Paweł Korcz prawdziwość powyższych okoliczności przed sądem zaprzeczał, tedy jako świadek stwierdzę je pod przysięgą.

Ponieważ termin już dawno upłynął, a ja pomimo częstych nalegań zapłaty otrzymać nie mogę, tedy upraszam: Świetny c. k. sad powiatowy raczy po przeprowadzeniu rozprawy w postępowaniu dla spraw drobiazgowych wyrok wydać, że Paweł Korcz winien mi zapłacić za robotę szewską z roku 1882 dłużną resztę ośm złr., wraz z procentem po 6 od sta od 1. grudnia 1882, i kosztami sądowymi do dni 8 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Bąkowie, dnia 4. maja 1883.

Adam Rusz.



Zewnątrz :

Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.

Skarga bagatelna:

Adama Rusza, majstra szewieckiego w Bąkowie,  
przeciw  
Pawłowi Korczowi, karczmarzowi w Bąkowie,  
o zapłacenie 8 zřr. w. a. z p. n.

## 7. Skarga o zapłatę za robotę polną :

Wewnątrz: Stępel 12 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Na początku tegorocznych żniw, umowiłem się z Maciejem Bajakiem w ten sposób, że u niego podczas żniw w polu pracować będę, o ile mi od własnej mojej roboty czasu zbędzie, a on zobowiązał się zapłacić mi za każdy dzień, w którym u niego pracować będę 15 ct. w. a.

Wskutek téj umowy pracowałem u niego od 15. czerwca aż do 20. sierpnia, a zwłaszcza w miesiącu czerwcu . . .	11 dni
w miesiącu lipcu . . . . .	19 „
a w miesiącu sierpniu . . . . .	10 „
	Razem . . . . . 40 dni

Okoliczności te wraze zaprzeczenia udowodnione będą zeznaniem mojem zaprzysiężonem.

Za te 40 dni po 15 ct. rachując, należy mi się razem	6 zřr. — ct.
a ponieważ na tę sumę już odebrałem w czerwcu 5 miarek jęczmienia za umowioną cenę	1 zřr. — ct.
na początku lipca gotówką . . . . .	— „ 80 „
a mąki za . . . . .	— „ 50 „
nareszcie przy ukończeniu roboty gotówką . . . . .	2 „
	co uczyni razem . . . . . 4 „ 30 „

tędy pozostaje jeszcze dla mnie reszta . . . . . 1 zřr. 70 ct. której domagać się mam prawo.

Gdy zaś strona przeciwna, pomimo kilkakrotnych napomnień téj sumy zapłacić mi niechce, tędy przymuszony jestem uciec się do drogi prawa i upraszać: aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył do drobiazgowej rozprawy dzień wyznaczyć, a potem orzec: że Maciej Bajak jest mi powinien zapłacić, za moją robotę podczas żniw na jego polu, dłużną resztę 1 zřr. 70 ct. w. a. i koszta sądowe, do dni 8 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Polskiej Ostrawie, dnia 20. października 1883.

Jan Kubisz.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Boguminie.*

Skarga drobiazgowa:

Jana Kubisza, wyrobnika pod Nr. 29 w Polskiej  
Ostrawie zamieszkałego,  
przeciw  
Maciejowi Bajakowi, właścicielowi gruntu pod Nr. 30  
w Polskiej Ostrawie,  
o zapłacenie 1 zřr. 70 ct. w. a. za robotę  
w polu z p. n.

## 8. Skarga solidarna z zaręczenia:

Wewnątrz: Stepeł 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

W roku 1881 prowadziłem z Janem Bierskim handel zbożem na wspólny rachunek, i przy końcu tegoż roku obrachowaliśmy się wzajemnie, według którego porachunku mi Jan Bierski 185 zřr. 82 ct. został winien, i zobowiązał się, tę sumę 1. lipca 1882 r. wraz z procentem po pięć od sta zapłacić. Do tego dęgu przystąpiła żona Jana Bierskiego Anna jako ręczycielka, i zobowiązała się solidarnie z mężem swoim, zapłacić mi powyższą sumę pod temiż samemi warunkami.

Okoliczności te wrazie zaprzeczenia, udowodnione będą świadkami Adamem Korblem, zagrodnikiem pod Nr. 5, Pawłem Kajfaszem, chałupnikiem pod Nr. 9 i Józefem Kałużą, wyrobnikiem pod Nr. 25 w Podrudowie, moją przysięgą uzupełniającą, i przysięgą główną.

Ponieważ termin zapłaty dawno już minął, a dęźnicy po dobremu płacić nie chcą, widzę się spowodowany skarżyć i prosić: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy raczy ustanowić termin do rozprawy sumarycznej, i zawyrokować: że małżonkowie Jan i Anna Bierscy winni są solidarnie zapłacić mi sumę 185 zřr. 82 ct. w. a., wraz z procentem po pięć od sta od dnia 1. lipca 1882 r., i kosztami sądowemi, do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Boguszowicach, dnia 12. marca 1883. Paweł Korcz.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Korcz, młynarz w Boguszowicach,  
przeciw  
małżonkom Janowi i Annie Bierskim, pod Nr. 59  
w Boguszowicach,  
skarży o solidarną zapłatę sumy 185 zřr.  
82 ct. w. a. z p. n.

## 9 Skarga o zapłacenie czynszu (komornego):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Najałem Aronowi Kiksowi pomieszkanie w moim domu pod Nr. 159, składające się z dwóch izb, kuchni i piwnicy, na jeden rok od 1. stycznia 1882 do końca grudnia 1882, za czynsz 100 złr., który to czynsz w ćwierćrocznych terminach zgóry po 25 złr. a zwłaszcza przy objęciu pomieszkania, potem na matkę Bożą, na św. Jana, i na św. Michała Aron Kiks płacić się zobowiązał. Na te okoliczności przytoczę przy rozprawie sądowej dowody, gdyby Aron Kiks prawdy tychże zaprzeczał.

Ponieważ Aron Kiks żadnej raty nie zapłacił, tedy uciekam się do drogi prawa, i proszę:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy po przeprowadzeniu rozprawy sumarycznej zawyrokować: że Aron Kiks jest winien, zapłacić mi czynsz za pomieszkanie w moim domu pod Nr. 159 za rok 1882, w ilości 100 złr. wraz z procentem zwłoki po 6 od sta od dnia skargi, i kosztami sądowymi, do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

W Skoczowie, dnia 15. grudnia 1882.

Paweł Skutecki.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Skutecki, właściciel domu Nr. 159 w Skoczowie,  
przeciw

Aronowi Kiksowi, kramarzowi w Skoczowie,  
skarży o zapłacenie czynszu w ilości  
100 złr. z p. n.

## 10. Prośba o zastawnicze opisanie rzeczy ruchomych:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Według równocześnie podanej skargi, zapoznałem Arona Kiksa o zapłatę zaległego czynszu za pomieszkanie w moim domu Nr. 159 w Skoczowie, w ilości 100 złr. Ponieważ Aron Kiks od nowego roku nietylko z pomieszkania się wynosi, ale i Skoczów opuszcza, tedy z należnym mi się czynszem jestem w niebezpieczeństwie, i upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy na zastawnicze opisanie wszelkich ruchomości, znajdujących się w pomieszkaniu Arona Kiksa, mianowicie sprzętów domowych, pierzyn, odzieży, bielizny,

zegarów, wszelkich towarów bawełnianych, zboża itp. rzeczy do wysokości 150 złr. zezwolić, i opisanie to bez zwłoki skutecznić. Stępel 36 ct. do protokołu potrzebny załącza się.

W Skoczowie, dnia 15. grudnia 1882. Paweł Skutecki.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Skutecki, właściciel domu Nr. 159 w Skoczowie,  
przeciw

Aronowi Kiksowi, kramarzowi w Skoczowie,  
prosi o zastawnicze opisanie ruchomości,  
w celu zabezpieczenia czynszu w ilości  
100 złr. z p. n.

Załącza się stępel 36 ct.

### 11. Skarga wyzywająca :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Już od dłuższego czasu przechwała się Adam Myłek, że mu jestem winien 300 złr. To udowodnię świadkami Adamem W. Janem S. i Pawłem T. z Rudzicy. Ponieważ ja Adamowi Myłkowi wcale nic nie jestem winien, tedy postępowanie jego muszę uważać za próżną przechwałkę. Ponieważ niechcę, aby podobne przechwałki na mnie ciążyły, tedy upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy Adamowi Myłkowi nakazać: że powinien swoje przechwałki przeciw mnie względem dłużnych 300 złr. udowodnić, inaczéj wieczne milczenie nakazaném mu będzie. Kosztów sądowych od strony przeciwnéj domagać się będę.

W Drogomyślu, dnia 3. kwietnia 1883.

Michał Kuś.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Michał Kuś, właściciel gruntu Nr. 89 w Drogomyślu,  
przeciw

Adamowi Myłkowi, wyrobnikowi w Drogomyślu,  
skarży na udowodnienie przechwałki  
względem 300 złr. z p. n.

### 12. Podanie o nakaz wiecznego milczenia :

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Według rezolucyj z dnia 10. kwietnia br. do l. 839, pod

A) A) dołączonej, nakazaném zostało Adamowi Myłkowi, aby

do dni trzydziestu oddał odpowiedź na moją skargę względem przechwałek o 300 złr., inaczej wieczne milczenie nakazanem mu będzie. Ponieważ termin 30 dni już dawno upłynął, a Adam Myłek nieoddał żadnej odpowiedzi, ani nie prosił o zwłokę do oddania téjże, dla tego upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy nakazać mu wieczne milczenie, i przynąć mi następujące koszta, które Adam Myłek do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi zapłacić powinien:

Spisanie skargi wyzywającej . . . . .	1 złr. 50 ct.
2 stęple po 36 ct. . . . .	— " 72 "
Posłowi za doręczenie . . . . .	— " 35 "
Niniejsze podanie . . . . .	1 " 50 "
2 stęple po 36 ct. . . . .	— " 72 "
2 stęple do nakazu po 1 złr. 25 ct. . . . .	2 " 50 "
Za doręczenie . . . . .	— " 35 "

W Drogomyślu, dnia 5. czerwca 1883.

Michał Kuś.

Zewnątrz:

Do c. k. sądu powiatowego

w Strumieniu.

Michał Kuś, właściciel pruntu Nr. 89 w Drogomyślu,  
przeciw

Adamowi Myłkowi, wyrobnikowi w Drogomyślu,  
prosi o nakaz wiecznego milczenia, względem  
przechwałki o 300 złr.

Z załącznikiem A) i 2 stęplami po 1 złr. 25 ct.

13. Skarga o wymazanie przedawnionych ciężarów z ksiąg gruntowych:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. i 36 ct.

Świetny c. k. sądzie powiatowy!

Na mojej realności pod Nr. 53 w Otrębowie znajdują się według kontraktu z dnia 5. maja 1840 następujące ciężary:

1. Dla Adama Berka z Otrębowa . . . 100 reń. m. k.
2. Dla Pawła Berka z Otrębowa . . . 100 "
3. Dla Katarzyny Berkowej z Otrębowa 100 "

A) które to okoliczności wyciągiem z ksiąg gruntowych pod A) dołączonym, udowodnione będą.

Według twierdzenia poprzedników moich, powyższe trzy kapitały po 100 reń. m. k. wierzycielom już dawno zapłacone zostały, i w samej rzeczy już dłużej jak lat trzydzieści nikt się z wymienionych wierzycieli lub ich prawnych następców

ani po kapitał ani po procent nie zgłosił, a dla tego powyższe należitości za przedawnione uważane być winny.

Ponieważ o pobycie wszystkich powyżej wymienionych wierzycieli dowiedzieć się nie mogę, a powyższe ciężary z ksiąg gruntowych wymazane mieć pragnę, tedy upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy dla Adama, Pawła i Katarzyny Berków z Otrębowa, których pobyt nie jest wiadomy, kuratora ad actum ustanowić, i po przeprowadzeniu rozprawy wyrokiem orzec: że zapisane na mojej realności pod Nr. 53 w Otrębowie ciężary, z kupu na dniu 5. maja 1840 wystawionego, mianowicie:

1. Dla Adama Berka z Otrębowa . . . 100 reń. m. k.
2. Dla Pawła Berka z Otrębowa . . . 100 "
3. Dla Katarzyny Berkowej z Otrębowa 100 "

są przedawnione, i z mojej realności pod Nr. 53 w Otrębowie wymazane być mogą, i że jestem uprawniony na zasadzie prawomocnego wyroku, prosić o wymazanie tych ciężarów z mojej realności, nareszcie, że oskarżeni winni są wraże oporu, nagrodzić mi koszta sądowe.

W Otrębowie, dnia 2. lutego 1883. Jan Kąkolny.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztacie.*

#### S k a r g a

Jana Kąkolnego, właściciela realności pod Nr. 53  
w Otrębowie,  
przeciw

Adamowi, Pawłowi i Katarzynie Berka, niewiadomego  
pobytu, przez ustanowić się mającego kuratora ad actum,  
o wymazanie przedawnionych ciężarów  
z gruntu pod Nr. 53 w Otrębowie.

Z załącznikiem A) w kopii.

14. Prośba o nakaz do zapłacenia pożyczki intabulowanej:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według obligacyi A) z dnia 20. maja 1866 r. zaintabulowanej dnia 25. maja 1866 r., dłużeń mi przeciwnik z tytułu pożyczki sumę 420 złr. w. a. wraz z procentem od 1. stycznia 1883. Ponieważ tego kapitału potrzebuję, tedy go według przyłączonej rezolucyi B) z dnia 1. listopada 1882 do l. 8593, według brzmienia obligacyi ćwierćrocznie wypowiedziałem, która wypowiedź przeciwnikowi na dniu 15. listopada 1882 doręczoną była.

Ponieważ ćwierć roku dawno już upłynęło, a przeciwnik dotąd pożyczki nie zwrócił, tedy upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy przeciwnikowi nakazać, aby mi z obligacyi z dnia 20. maja 1866, dłużny kapitał w ilości 420 złr. w. a. wraz z procentem 5 od sta od 1. stycznia 1883, i kosztami sądowemi do dnia 14 pod zagrożeniem egzekucyi zapłacił.

Upraszam o przyznanie następujących kosztów:

Niniejsza prośba . . . . .	1	złr.	50	ct.
Stęple 2 po 36 ct., 2 po 15 ct. . . . .	1	"	02	"
Przepisanie . . . . .	—	"	60	"
Należytość za doreczenie . . . . .	—	"	35	"
Oplata od nakazu . . . . .	5	"	—	"

W Wojkowicach, dnia 1. kwietnia 1883.

Paweł Mach.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frydku.*

Paweł Mach, kowal pod Nr. 3 w Wojkowicach,  
przeciw

Adamowi Hulajkowi, właścicielowi gruntu  
pod Nr. 63 tamże,

uprasza o nakaz do zapłacenia pożyczki  
420 złr. w. a. z p. n.

Z załącznikami A) i B) w oryginale i odpisie, i stępem 5 złr.

### 15. Skarga o naruszenie posiadania ścieszki:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Z gruntu mojego pod Nr. 23 w Orłowej, prowadzi ścieszka przez grunt przeciwnika pomiędzy parcelami Nr. 258 i 259 z prawej, a parcelą Nr. 283 z lewej strony do wsi, którą ścieszka zawsze bez przeszkodnie chadzałem, jak również moi poprzednicy od niepamiętnych czasów, w każdym razie dłużej jak lat 30, tą ścieszką chadzali. Okoliczności te udowodnione będą świadkami: Andrzejem Karkoszką, Pawłem Lipusem i Janem Kałużą, chałupnikami w Orłowej.

W przesłań srode, to jest 4. kwietnia br., naruszył mnie przeciwnik w posiadaniu prawa tej ścieszki w ten sposób, iż przy parceli Nr. 258 nabił kołów w poprzek ścieszki, i utworzył płot z gałęzi wierzbowych; dalej o sto kroków, gdzie ścieszka niżej jak powierzchnia gruntu leży, założył ścieszkę kamieniem, nareszcie przy parceli 283 podobny jak przy parceli Nr. 258 płot ugrodził, tak że żadnym sposobem ścieszką iść nie można.

Że przeciwnik ścieszkę w sposób opisany sam zagroził, udowodnić trzema świadkami powyżej wymienionymi. Przez ten czyn widzę się w mojem posiadaniu pokrzywdzonym, a dla tego przymuszony jestem prosić:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy do naocznego obejrzenia i rozprawy, termin na miejscu sporu ustanowić, mnie w posiadaniu prawa ścieszki przez grunt przeciwnika, pomiędzy parcelami Nr. 258 i 259 a Nr. 283 prowadzącej obronić, przeciwnikowi przywrócenie do pierwotnego stanu z tym dodatkiem nakazać, aby mie pod karą 20 złr. w posiadaniu prawa ścieszki dalej nie naruszał, i koszta sporu do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi mi zapłacił.

W Orłowej, dnia 14 kwietnia 1883.

Adam Brumowski.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztacie.*

Skarga

Adama Brumowskiego, właściciela gruntu pod Nr. 23  
w Orłowej,  
przeciw

Pawłowi Rybie, właścicielowi gruntu pod Nr. 24 tamże,  
o naruszenie posiadania ścieszki.

Naglące, z powodu naruszenia w posiadaniu.

### 16. Skarga o naruszenie posiadania gruntu :

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Od dziesięciu lat jestem właścicielem gruntu pod Nr. 24 w Bystrzycy. Sąsiad mój, właściciel gruntu Nr. 25, z którym się moje pola od strony zachodniej graniczą, naruszył mię w spokojnem posiadaniu mojego gruntu w ten sposób, iż 1. października br. 1. przyorał do swojego gruntu od mojej parceli Nr. 859 cztery skiby, wyrzuciwszy jeden kamień graniczny; 2. iż poniżej téjże parceli, znajdujące się na mojej stronie cztery wierzby ściał, i sobie przywłaszczył; 3. iż przekopał wał rozgraniczający grunt mój przy parceli Nr. 893, i opuścił wodę ze swojego gruntu na moje pola.

Okoliczności powyższe, mianowicie iż jestem w posiadaniu gruntu Nr. 24 w Bystrzycy od lat dziesięciu, dalej że przeciwnik naruszył mię w dniu 1. października br. w posiadaniu w sposób powyżej opisany, udowodnić świadkami Pawłem L., Andrzejem K., Janem Z. i Pawłem M., właścicielami gruntów w Bystrzycy.

Ponieważ takowej krzywdy i szkody cierpieć niemogę, tedy upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył do naocznego rozpoznania i do rozprawy termin na miejscu sporu ustanowić, i uznać: iż mam być obroniony w posiadaniu naruszonych



parceli, do mojego gruntu Nr. 24 w Bystrzycy należących, że przeciwnik powinien rzeczy do dawnego stanu przywrócić, i pod karą 50 złr. od dalszego naruszania się wstrzymać, również koszta niniejszego sporu do dnia 14 pod zagrożeniem egzekucyi mi zapłacić.

W celu wynagrodzenia zrzadzonej mi szkody przez ścięcie czterech wierzb, zatrzymuję sobie prawo podania osobnej skargi.

W Bystrzycy, dnia 20. października 1883.

Michał Szumik.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego*

*w Jabłonkowie.*

Michał Szumik, właściciel gruntu pod Nr. 24  
w Bystrzycy,  
przeciw

Adamowi Krótkiemu, właścicielowi gruntu pod Nr. 25  
w Bystrzycy,

skarży o naruszenie posiadania parcel  
do gruntu swego należących.

Nagłące, z powodu naruszenia w posiadaniu.

### 17. Prośba o przyjęcie do depozytu (Erlagsgesuch):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Na mojej realności pod Nr. 29 w Sibicy zapisany jest kapitał 250 złr. z obligacyi, na dniu 20. września 1879 r. wystawionej. Właściciel tegoż kapitału Łukasz Szczurek żądał go odemnie, przez sądową wypowiedź pod A) dołączoną, a termin spłaty minął na dniu wczorajszym.

A)

Chciałem więc stosownie do wypowiedzi, na dniu wczorajszym Szczurkowi kapitał złożyć, niezastałem go jednak w domu, a domownicy jego oświadczyli mi, że się od dłuższego czasu, niewiedomo dokąd z domu oddalił. Abym zaś przez zatrzymanie dłużnego kapitału u siebie, nie poniósł jakiej szkody, składał więc dłużny kapitał . . . . . 250 złr. — ct.  
wraz z procentem półrocznym, po pięć od  
sta aż do dnia dzisiejszego . . . . . 6 „ 25 „

Razem . . . . . 256 złr. 25 ct.

do rak sądowych, i upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy na przyjęcie 256 złr. 25 ct. do depozytu, dla Łukasza Szczurka zezwolić, przyjęcie tej sumy c. k. urzędowi podatkowemu w Cieszynie polecić, i Łukasza Szczurka o tém uwiadomić.

W Sibicy, dnia 1. kwietnia 1883.

Paweł Grzybek.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Paweł Grzybek, właściciel gruntu pod Nr. 29 w Sibicy,  
przeciw  
Łukaszowi Szczurkowi, szrotkarzowi w Cieszynie.  
uprasza o zezwolenie do złożenia 256 złr.  
25 ct. w. a. do depozytu.  
Z załącznikiem A) i 2 rubrykami.

18. Prośba o odroczenie rozprawy (Erstreckungs-  
gesuch):


Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Według rezolucyi z dnia 12. marca br. do l. 2582 ustanowiony został termin do sumarycznej rozprawy, w procesie Pawła Janczara przeciwko mnie o 150 złr. na dzień 30. marca br. W tym dniu jednakże nie mogę się stawić osobiście do sądu, bo jako handlarz płótnem, jeżdżę rok rocznie do Raciborza na jarmark wiosenny, a gdy tego roku jarmark ten właśnie na dzień 30. marca przypada, a ja znaczną liczbę płótna znajomym kupcom na ten dzień dostawić się zobowiązałem, tedy by mię wielka strata spotkać mogła, gdybym słowa nie dotrzymał.

Pełnomocnika zaś do téj rozprawy stawić nie uważam dla mnie za korzystne, bo powyższy spór sam potrafię nalepiej załatwić.  
Ze względu na powyższe przyczyny upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy rozprawę, na dzień 30. marca w powyższym procesie ustanowioną, na 14 dni odroczyć.

W Strumieniu, dnia 26. marca 1883.  Antoni Zagora.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Antoni Zagora, handlarz płótna w Strumieniu,  
przeciw  
Pawłowi Janczarowi, stolarzowi w Strumieniu,  
prosi o 14 dniowe odroczenie rozprawy  
względem zapłaty 150 złr. z p. n.

19. Prośba o usprawiedliwienie niestawienia się na  
termin (Ausbleibensrechtfertigung):

Wewnątrz: Stępel 12 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

Na dniu 12. marca br. o godzinie dziewiętej, miałem stawić się do c. k. sądu do rozprawy, wskutek skargi Pawła Gawrona

o zapłacenie 50 z $\dot{r}$ . W tym dniu zachorowała nagle żona moja Anna, i musiałem do niej zaraz lekarza sprowadzić. Oczywista rzecz, iż w takim stanie nie mogłem żony mojej opuścić i z domu się oddalić. Okoliczności te udowodnić jestem gotów świadkami Józefem N. i Pawłem N. i przysięgą uzupełniająca, wrazie potrzeby przysięga główna. Ponieważ się obawiam, że wskutek mojego niestawienia, przeciwnik domagał się zaocznego zasądzenia, tedy upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy po wysłuchaniu przeciwnika uznać: iż moje niestawienie się na terminie dnia 12. maja br. jest usprawiedliwionem; oraz upraszam o ustanowienie nowego terminu do rozprawy.

W Dziedzicach, dnia 15 marca 1883.

Antoni Rużycki.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Bielsku.*

Antoni Rużycki, dzierżawca w Dziedzicach,  
przeciw

Pawłowi Gawronowi, właścicielowi gruntu w Zarzeczu,  
prosi o usprawiedliwienie niestawienia się  
na termin 12. marca 1883 w sprawie  
o 50 z $\dot{r}$ . z p. n.

## 20. Oznajmienie sporu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Dnia 11. czerwca 1883 na jarmarku w Cieszynie, kupiłem od Adama Dziadka cisawego konia za cenę 100 z $\dot{r}$ . Według wczoraj odebranej skargi, podanej dnia 21. czerwca 1883 do

A) liczby 3580, której odpis tu pod A) przyłączony jest, domaga się Jan Broda tego konia odemnie, twierdząc, iż jest jego własnością, i że mu się z pastwiska zgubił, w którym celu termin do ustnej rozprawy na dzień 30. czerwca oznaczony został.

Ponieważ Adam Dziadek w tej sprawie winien mi dać ewikcyę (porekę), tedy uwiadamiam go o podanej przeciwko mnie skardze, i upraszam Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby Adamowi Dziadkowi niniejsze podanie do wiadomości i zastosowania doreczyć polecił.

W Bażanowicach, dnia 24. czerwca 1883.

Paweł Krzemień.

Zewnątrz: *Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*  
Paweł Krzemień, właściciel gruntu w Bażanowicach,  
przeciw  
Adamowi Dziadkowi, zagrodnikowi w Trzycieżu,  
uwiadamia tegoż o sporze względem ko-  
nia.  
Z załącznikiem A).

### 21. Prośba o ponowienie rozprawy (Reasummirung):

Wewnątrz: Stępel 12 ct.  
*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*  
Ponieważ na dniu 12. bm., do rozprawy sporu zewnątrz  
oznaczonego, żadna się nie stawiła strona, a gdy mi na tém zależy,  
aby spór ten ukończony został, tedy upraszam: Świetny c. k. sąd  
powiatowy raczy na krótki czas, dzień do nowój rozprawy w tym  
sporze ustanowić.  
W Goleiszowie, dnia 20. kwietnia 1883. Paweł Malec.

Zewnątrz: *Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*  
Paweł Malec, gospodny w Goleiszowie,  
przeciw  
Jérzemu Kantorowi, chałupnikowi w Godziszowie,  
prosi o ponowienie rozprawy w sporze  
o 30 złr. z p. n.

### 22. Zgłoszenie się do dowodu ze świadków (Zeugen- beweis-Antretungsgesuch):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.  
*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*  
Według wyroku przedstanowczego (Beirtheil) w sprawie  
zewnątrz oznaczonej z dnia 11. lutego br. do l. 859, przy-  
puszczony został dowód ze świadków. Przystępuję tedy do  
A) dowodu ze świadków Pawła N. i Matusza P., według pod A)  
załączonych artykułów dowodowych, i upraszam:  
Świetny c. k. sąd powiatowy raczy zgłoszenie to przyjąć  
do wiadomości, i wyznaczyć termin do wysłuchania świadków.  
2 stęple po 36 ct. do protokołu potrzebne, załączają się.  
W Markłowicach, dnia 20. lutego 1883.  
Filip Kowalczyk.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Fryszacie.*

Filip Kowalczyk, majster ciesielski w Markłowicach,  
przeciw

Andrzejowi Krupie, sérkarczowi w Karwiněj,  
zgłasza się do dowodu ze świadków, w spo-  
rze o 125 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) i 2 stęple po 36 ct.

23. Zgłoszenie się do dowodu przez przysięę  
(Eidesantretungsesuch):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

A) Przez wyrok z dnia 6. marca br. do l. 983 pod A) do-  
łączony, orzeczono: iż strona przeciwna wtedy mi tylko po-  
winna zapłacić sumę 100 złr., jeżeli złożę przysięę główną  
według formy w wyroku oznaczonej.

B) Zgłaszam się tedy w czasie do przysięę głównej, załą-  
czam pod B) formułę przysięę, i upraszam: Świetny c. k.  
sąd powiatowy raczy moje zgłoszenie się do przysięę głównej  
przyjąć do wiadomości, i ustanowić termin do złożenia (wy-  
konania) téjże.

W Bąkowie, dnia 15. marca 1883. Józef Kaleta.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Józef Kaleta, pogrzebacz w Bąkowie,  
przeciw

Adamowi Buczkowi, mydlarzowi w Strumieniu,  
zgłasza się do wykonania przysięę głów-  
nej w sporze o 100 złr. z p. n.

Z załącznikami A) i B).

24. Rota (formuła) przysięę: B)

Stępel 15 ct.

Ja Józef Kaleta przysięgam Bogu wszechmogącemu i wszystko-  
wiedzącemu czystą przysięę: że ... (następuje wypis z wyroku).  
Do czego mi Bóg niech dopomoże!

## X. O warunkowym nakazie zapłaty. \*)

Zamiast podawania skargi, może wierzyciel w celu ściągnięcia należności w pieniądzach lub innych rzeczach zastępowalnych, żądać wydania warunkowego nakazu zapłaty przeciw dłużnikowi osobistemu, jeżeli żądana ilość lub wartość przedmiotu, bez doliczenia odsetek nieprzenosi sumy 200 złr. Sąd załatwi prośbę bez przedwołania i wysłuchania dłużnika, i doręcza jemu nakaz zapłaty z poleceniem, aby w czternastu dniach po doręczeniu nakazu, należność z odsetkami i kosztami pod zagrożeniem egzekucyi wierzycielowi uiścił, albo przeciw nakazowi zapłaty swój odpór podał.

Jeżeli dłużnik sądzi, że nie jest żądanej sumy winien, albo że nie tyle jest winien, albo że jeszcze nie nadszedł czas do płacenia, może w dniach czternastu, od dnia doręczenia nakazu, wnieść odpór (zarzut, sprzeciw) przeciw nakazowi zapłaty, ustnie lub na piśmie do sądu, nawet bez przytoczenia jakichkolwiek przyczyn. Jeżeli dłużnik we właściwym czasie wniósł odpór, nakaz zapłaty traci swą moc, a wierzyciel musi podać skargę o zapłatę, z którą się jak ze zwykłymi skargami postępuje. Jeżeli dłużnik ani nie wniósł odporu, ani zapłaty nie uiścił, sąd po upływie dni 14 na żądanie wierzyciela, zezwoli egzekucyę przeciw dłużnikowi. Nakaz zapłaty traci moc swoją, gdy wierzyciel w sześciu miesiącach, rachując od doręczenia nakazu, nie domagał się egzekucyi przeciw dłużnikowi. Z nakazem zapłaty, może także wierzyciel połączyć i skargę o zapłatę; w tym razie sąd wystosuje i doręczy nakaz zapłaty, a wrazie wniesionego odporu ze strony dłużnika, ustanawia zaraz termin, i wzywa strony do rozprawy nad wniesioną skargą.

Podania o nakaz, wnoszą się w jednym egzemplarzu opatrzonym stępem 12 ct., jeżeli suma nie przenosi 50 złr., zaś 36 ct., jeżeli suma przenosi 50 złr. Zresztą

---

\*) Ustawa dotycząca nieobowiązuje w Galicyi i na Bukowinie.

trzeba przyłączyć osobno stępel nakazowy 25 ct., jeżeli chodzi o sumę do 25 złr.; 50 ct. o sumę do 50 złr.; i 1 złr. o sumę wyższą niż 50 złr.

### Wzory podań o nakaz zapłaty.

#### 1.

Wewnątrz: Stępel 12 ct.

*Świętny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

Upraszam Świętny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby raczył Pawłowi Kaszparkowi, chałupnikowi w Mistrzowicach nakazać, iż tenże powinien jest zapłacić mi za żywność i trunki, wzięte odemnie w przeszłym roku, porachowaną sumę 35 złr. w. a. z procentem po sześć od sta od dnia dzisiejszego, i kosztami sądowemi, do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

Upraszam o przyznanie mi następujących kosztów:

za spisanie prośby . . . . .	1 złr. — ct.
za przepisanie . . . . .	— " 10 "
Stępel 12 ct. i 50 ct. . . . .	— " 62 "
za doręczenie . . . . .	— " 35 "

W Mistrzowicach, dnia 1. marca 1883. Jan Sikora.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Jan Sikora, gospodzki w Mistrzowicach,  
przeciw

Pawłowi Kaszparkowi, chałupnikowi w Mistrzowicach,  
prosi o warunkowy nakaz zapłaty wzglę-  
dem 35 złr. w. a. z przynależnościami.

Załącza się stępel 50 kr.

#### 2.

Wewnątrz: Stępel 12 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

W marcu przeszłego roku przyszedł do mnie Jan Dygoś, stolarz z Wielkich Kończyc z żoną swoją Magdaleną, i upraszali mię obaj, abym im 20 złr. pożyczył, co też zaraz uczyniłem, i zobowiązali się obaj, tę pożyczkę po upływie pół roku z procentem po 6 od sta mi zwrócić.

Ponieważ pożyczka ta, pomimo nalegań dotąd mi niezostała zwróconą, tedy upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy małżonkom Janowi Dygosiowi i Magdalenie Dygosiowej nakazać, aby mi dana im w marcu 1882 r. pożyczkę w ilości 20 złr. w. a. z procentem po 6 od sta, zacząwszy od 1. kwietnia 1882 i kosztami sądowymi, do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi solidarnie zapłacili i zwrócili.

Oraz proszę o przyznanie mi następujących kosztów:

Dwa napomnienia po 40 ct. . . . .	—	złr. 80 ct.
Spisanie skargi . . . . .	1	" 30 "
Przepisanie . . . . .	—	" 20 "
Stępel do skargi . . . . .	—	" 12 "
" do nakazu 2 po 25 ct. . . . .	—	" 50 "
Doręczenie . . . . .	—	" 52 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> "

W Żebrzydowicach, dnia 1. maja 1883.

Paweł Płużek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Frysztacie.*

Paweł Płużek, siedlak w Żebrzydowicach,  
przeciw

Małżonkom Janowi Dygosiowi i Magdalenie Dygosiowej,  
stolarzom z Wielkich Kończyc,

uprasza o warunkowy nakaz zapłaty wględem solidarnego zapłacenia 20 złr. w. a. z p. n.

3.

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

W miesiącu lutym 1883 r. sprzedałem Andrzejowi Delongowi z Próchnój 200 centnarów siana, centnar po 1 złr., któreto siano zaraz odebrał i należną zań sumę 200 złr. wkrótce zapłacić się zobowiązał.

Okoliczności te wrazie zaprzeczenia, udowodnione będą świadkami Janem P. i Pawłem K., chałupnikami z Próchnój, a wrazie potrzeby przysięgą główną.

Ponieważ mi Andrzej Delong pomimo napomnień, dotąd téj sumy niewypłacił, tedy upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy Andrzejowi Delongowi, siedlakowi w Próchnój, nakazać, aby mi za kupione i w miesiącu lutym 1883 r. odebrane siano, zapłacił należną sumę 200 złr. w. a., z procentem zwłoki po 6 od sta rachując od dnia skargi, i kosztami sądowymi do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

Wrazie uczynionego odporu (Widerspruch), upraszam o wyznaczenie terminu do rozprawy sądowej.



Oraz upraszam o przyznanie mi następujących kosztów:

Spisanie skargi . . . . .	1	złr.	50	ct.
3 stęple po 36 ct. . . . .	1	„	08	„
Stępel do nakazu . . . . .	1	„	—	„
Przepisanie skargi 3 razy . . . . .	—	„	60	„
Doręczenie . . . . .	—	„	35	„

W Próchnój, dnia 5. kwietnia 1883.

Jérzy Koźdoń.

Zewnątrz:

*Do c. k sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Jérzy Koźdoń, zagrodnik w Próchnój,  
przeciw

Andrzejowi Delongowi, siedlakowi w Próchnój,  
uprasza o warunkowy nakaz zapłaty  
200 złr. z przynależnościami, a wraze  
odporu o termin do sądowej rozprawy.

Załącza się stępel 1 złr.

U w a g a. W powyższym wzorze połączona jest prośba o nakaz zapłaty ze skargą. W podobnych razach podanie w trzech egzemplarzach wystosować, i każdy egzemplarz stępem 36 ct. lub 12 ct. opatrzyć należy. Jeden egzemplarz zostaje w sądzie, drugi doręcza się skarżycielowi a trzeci oskarżonemu. Wraze jeżeli jest dwóch oskarżonych, podanie w czterech egzemplarzach wystosować, a dwa stęple do dwóch nakazów zapłaty, dołączyć należy. Gdy oskarżony przeciwko nakazowi zapłaty, wniesie odpór, tedy sąd bez dalszych kroków skarżyciela, wzywa strony na termin do rozprawy, a po zbadaniu jój i przytoczonych dowodów, wydaje wyrok. W powyższym razie sędzia trzymać się będzie postępowania sumarycznego, gdyby zaś chodziło o sprawę nie przenoszącą 50 złr., postępowania bagatelnego.

#### 4. Wzór odporu przeciw nakazowi zapłaty:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Przeciw nakazowi zapłaty z dnia 14. kwietnia 1883, l. 3500 podnoszę niniejszém odpór, i upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, o uwiadomienie o tém przeciwnika.

(Lub obszerniej):

Według nakazu zapłaty z dnia 14. kwietnia 1883, l. 3500 mam przeciwnikowi mojemu zapłacić 200 złr. w. a. z przynależnościami do 14 dni pod zagrożeniem egzekucyi.

Ponieważ nie jestem téj sumy winien, gdyż między mną a moim przeciwnikiem nastąpił w tygodniu po odebraniu siana porachunek, mocą którego jego żądanie zupełnie wyrównaném zostało, tedy jestem zniewolony podnieść niniejszém przeciw temu nakazowi zapłaty odpór i upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy mój odpór przyjąć do wiadomości, uwiadomić o nim mojego przeciwnika, i przyznać mi następujące koszta:

Spisanie odporu . . . . .	1 złr. — ct.
stępel . . . . .	— " 36 "
przepisanie . . . . .	— " 10 "
doręczenie . . . . .	— " 35 "

W Próchnój, dnia 20. kwietnia 1883.

Andrzéj Delong.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Andrzéj Delong, siedlak w Próchnój,  
przeciw

Jérzemu Koźdoniowi, zagrodnikowi w Próchnój,  
wnosi odpór przeciw nakazowi zapłaty,  
l. 3500, względem 200 złr. w. a.

## XI. O tymczasowych środkach zabezpieczenia.

Ponieważ przeprowadzenie procesu wymaga dłuższego czasu, a wydarzyć się mogą przypadki, w których zachodzi obawa, że dłużnik pozbawi się swojego majątku i niebędzie miał czém zaspokoić wierzyciela, tedy ustawa zaprowadziła pewne środki, któremi wierzyciel może tymczasowo swoją pretensyę zabezpieczyć. Takimi środkami są:

1. Zapowiedzenie. Zapowiedzieć można rzeczy ruchome, które się znajdują w ręku trzecich osób. Starający się o zapowiedzenie, musi wykazać się dokumentami wiarogodnemi, iż ma pożądanie do przeciwnika i powinien oraz wykazać, iż mu grozi niebezpieczeństwo utraty

swojego pożądanja. Jeżeliby zaś niestawił dostatecznych dowodów na swoje pretensye, wtedy musi złożyć przez sędziego oznaczyć się mającą kaucyę, z którejby oskarżony otrzymał zadosyćczynienie za osławienie i wyrządzoną mu szkodę. Jeżeli sąd na zapowiedź zezwolił, wówczas zapowiadający winien wnieść skargę na usprawiedliwienie zapowiedzenia, najdalej w dniach czternastu, bo wrazie przeciwnym zapowiedź zostałaby zniesioną.

Prośba o zapowiedzenie (Verbotsgesuch):

Wewnątrz: Stepel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według obligacyi pod A) załączonej, z dnia 5. marca 1858, dłużeń mi przeciwnik sumę 300 złr., którą z końcem grudnia 1880 r. zapłacić był powinien. Chociaż termin dawno już upłynął, a ja kilkanaście razy się upominałem, to przecie zapłata dotąd nienastąpiła; a gdy od przeciwnika różni wierzyciele swych należności się domagają, a on jak z pewnego źródła się dowiedziałem, i jak świadectwem przełożonego gminy skoczowskiej, załączoném pod B) udowodniam, chce się z gminy wynieść, tedy jestem w niebezpieczeństwie utraty mojego kapitału. Dowiedziawszy się zaś, iż przeciwnik ma na składzie u Jana Kupczyka 20 mierzyc żyta, dalej, że zakupił od Pawła Beczki 80 mierzyc owsa, które jeszcze nie zostały odebrane, nareszcie, że ma od Andrzeja Gruszki 150 złr. do pożądanja, tedy upraszam: Ś w i e t n y c. k. s ą d powiatowy raczy zezwolić na zapowiedzenie powyżej oznaczonych rzeczy, mianowicie u Jana Kupczyka 20 mierzyc żyta, u Pawła Beczki 80 mierzyc owsa, i u Andrzeja Gruszki 150 złr. w celu częściowego pokrycia mojej należności, i strony o tém zapowiedzeniu uwiadomić. Odpowiednią kaucyę jestem na żądanie złożyć gotów.

W Górkach, dnia 3. kwietnia 1883. Paweł Wątopek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Wątopek, właściciel gruntu pod Nr. 38  
w Górkach,

przeciw

Karolowi Plincie, handlarzowi w Skoczowie,  
prosi o zapowiedzenie na rzeczy ruchome  
w sprawie o 300 złr.

Z załącznikiem A); w dwóch egzemplarzach z 3 rubrykami.

2. Sekwestracja. Sekwestracja nastąpić może: a) jeżeli między skarżycielem a oskarżonym zachodzi spór o posiadanie, lub prawo do rzeczy spornej, a żaden z nich prawa do posiadania natychmiast wykazać nie może; b) jeżeli skarżyciel występuje ze skargą o prawo lub rzecz, w których posiadaniu oskarżony znajduje, a wykaże niebezpieczeństwo, aby oskarżony takowych w ciągu procesu nie pozbył, nie zepsuł, albo jakiej szkody nie wyrządził.

Mianowany i ustanowiony sekwestrator, winien mieć o rzeczy, jako dobry gospodarz staranie, i złożyć sądowi rachunek po ukończeniu sekwestracji, gdyby zaś sekwestracja dłużej trwała, po upływie każdego roku.

Wzór rachunku sekwestracyjnego:

**Rachunek sekwestracyjny**

tyczący się posiadłości Nr. 53 w Zbytkowie, należącej do masy spadkowej po Janie Krężelu, za rok 1883.

		złr.	ct.
Z rachunku za rok 1882 pozostało w rękach moich go-			
tówki . . . . .		5	38
<i>I. Dochód w roku 1883.</i>			
	1. Za dwoje cieląt sprzedanych Pawłowi Koniecznemu w Strumieniu, odebrałem . . . . .	15	30
	2. Za sprzedany owoc z ogrodu od Anny Chwistkowej . . . . .	20	—
A	3. Za 20 mierzyc żyta od Józefa Krupy, po 4 złr. 50 ct. według rewर्सu A) . . . . .	90	—
B	4. Za 48 mierzyc owsa od Karola Szuftla po 1 złr. 30 ct., według rewर्सu B) . . . . .	62	48
C	5. Za 200 mierzyc ziemniaków od Karola Szuftla po 1 złr., według rewर्सu C) . . . . .	200	—
	6. Za 20 centnarów siana po 1 złr. 50 ct. od Jana Skiby z Bąkowa . . . . .	30	—
	Suma dochodu . . . . .	423	16
<i>II. Wydatki.</i>			
D	1. Podatki według spisu D) . . . . .	50	20
E	2. Kómornikowi Antoniemu Starkowi roczną należność według kwitu E) . . . . .	20	—
	Znosi się . . . . .	70	20

		złr.	ct.
	Przenosi się	70	20
F	3. Czeladzi jak w przeszłym roku . . . . .	39	56
	4. Robotnikom polnym, według rejestru F) . . . . .	105	30
	5. Za 15 kop gontów po 98 ct. . . . .	14	70
	6. Adamowi Grzybkowi za reperaturę dachu 6 dni po 60 ct. . . . .	3	60
	7. Drobiazgowy wydatki . . . . .	1	93
	Suma wydatków . . . . .	235	29
<i>III. Porównanie.</i>			
	Jeżeli od powyższego dochodu . . . . .	423	16
	odtrącone zostaną wydatki . . . . .	235	29
	Pozostaje gotówką . . . . .	187	87

W Zbytkowie, dnia 5. stycznia 1884.

Michał Szaruga, sekwestrator.

Podanie składając rachunek sekwestracyjny:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Jako sadownie ustanowiony sekwestrator posiadłości pod Nr. 53 w Zbytkowie, należącej do masy spadkowej po Janie A) Kreżelu, składam pod A) rachunek sekwestracyjny za rok 1883 z załącznikami A) do F) i upraszam aby:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczył przedłożony rachunek zatwierdzić i mnie za rok 1883 absolutorium udzielić.

W Zbytkowie, dnia 5. stycznia 1884

Michał Szaruga.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumieniu.*

Michał Szaruga w Zbytkowie, jako sekwestrator posiadłości pod Nr. 53 w Zbytkowie,  
składa rachunek sekwestracyjny za rok 1883.

Z załącznikami A) do F).

## XII. O prawie ubogich (Armenrecht) i dodaniu obrońcy bezpłatnego (ex offio Vertreter).

Osoby ubogie tj. takie, które nie mają większych dochodów, aniżeli wynosi zwykły zarobek dzienny, mogą w razie sporu prosić o uwolnienie od stępli i należytości, i o dodanie sobie bezpłatnego obrońcy. W tym celu mają się postarać o świadectwo ubóstwa (patrz poniżej pod dokumentami), i wnieść podanie o to przed rozpoczęciem sporu.

Jeżeli idzie o spór, w którym zastępstwo adwokata nie jest potrzebném, natenczas podanie o uwolnienie od stępli i należytości wnieść należy do sądu, w którym spór ma być przeprowadzonym. Jeżeli zaś idzie o spór, w którym zastępstwo adwokata jest potrzebném, natenczas udać się ma strona do wydziału izby adwokackiej (Advocatenkammer). Z dodaniem obrońcy bezpłatnego, połączone jest uwolnienie od stępli i należytości. Jeżeli strona uzyska środki zapłaty, winna wynagrodzić adwokata i pokryć stęple i należytości procesowe.

Wzór podania o uwolnienie od stępli i należytości:

Wewnątrz: Bez stępla.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Paweł Franek został zasądzony na karę więzienia z powodu iż mię pokaleczył, mnie zaś z mojemi pożądaniami za boleść, odesłano do drogi prawa. Jestem tedy zmuszony skarżyć Pawła Franka o wynagrodzenie. Według świadectwa ubóstwa pod A) dołączonego, nieposiadam żadnego majątku, a nawet tyle zapracować nie mogę, ile mi na chleb powszedni potrzeba. Upraszam tedy Świętny c. k. sąd powiatowy, aby mię w powyższym procesie od stępli i należytości uwolnić raczył.

W Harbutowicach, dnia 1. kwietnia 1883.

Adam Skupień.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Adam Skupień, wyrobnik w Harbutowicach,

uprasza o uwolnienie od stępli i należności w procesie przeciw Pawłowi Frankowi z Lipowca o wynagrodzenie.

Z załącznikiem A).

### Wzór podania o bezpłatnego obrońcę:

Wewnątrz: Bez stępla.

*Świętyny wydziale!*

- A) Według dokumentu pod A) dołączonego, mam na gruncie Nr. 15 w Grodziszczu zaintabulowany wymówek. Właściciel gruntu sprzeciwia się pobywać ten wymówek; jestem tedy przymuszony udać się do drogi prawa. Ponieważ w podeszłym moim wieku podupadłem na siłach, i nie mogę sobie nic zapracować, a oprócz wymowku żadnego nie posiadam
- B) majątku, co świadectwo B) wykazuje, tedy nie jestem w stanie rozpocząć procesu. Upraszam więc, aby:

Świętyny wydział izby adwokackiej raczył mi w powyższym sporze dodać obrońcę bezpłatnego z urzędu.

W Grodziszczu, dnia 6. marca 1883.

Józef Brusek.

Zewnątrz:

*Do wydziału izby adwokackiej  
w Opawie.*

Józef Brusek, wymownik w Grodziszczu, uprasza o dodanie bezpłatnego obrońcy z urzędu.

Z załącznikami A) i B).

### XIII. O egzekucyi.

Przez egzekucyę rozumiemy te kroki, za pomocą których prawo wygrywającemu przyznane lub ugodą sądową uznane, bywa urzeczywistnione i przeprowadzone. Egzekucya jest przymusem na przegrywającego, aby dopełnił tego, do czego jest wyrokiem lub ugodą sądową zobowiązany. O egzekucyę prosić należy u tego sędziego, który wydał wyrok, lub przed którym ugoda zawartą zo-

stała. Proszący winien w prośbie o egzekucyę przedłożyć wyrok lub ugodę sądową, i wyrazić swoje żądanie, czego się od przeciwnika domaga.

Egzekucyę o zapłacenie kwoty pieniężnej, prowadzić można na rzeczy ruchome i nieruchome. Każda egzekucya posiada trzy stopnie. Pierwszy stopień egzekucyi jest na rzeczy ruchome: zajęcie czyli fantunek, a na rzeczy nieruchome egzekucyjna intabulacya. Drugi stopień jest egzekucyjne oszacowanie, a trzeci stopień egzekucyjna sprzedaż. Przy rzeczach ruchomych może być 1. i 2. stopień połączony, jeżeli kwota pieniężna, o którą egzekucya się prowadzi, nie przenosi 500 złr.

Po skutecznieniu sprzedaży, składa nabywca za rzecz nabytą wysokość podanej sumy do rąk sądowych, a sąd zaspokoi prowadzącego egzekucyę z jego pretensyą.

Wzory podań w postępowaniu egzekucyjnym.

1. Prośba o zajęcie (fantunek) i oszacowanie rzeczy ruchomych:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

A) Według wyroku pod A) z dnia 5. marca 1883 do l. 1050 powinien był przeciwnik zapłacić mi do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi kapitał 180 złr., wraz z procentem po pięć od sta od 1. lipca 1882 i kosztami sądowymi w ilości 15 złr. 30 ct. Ponieważ 14 dni dawno już minęło, a przeciwnik powyższej należności dotąd mi niezapłacił, uciekam się do egzekucyi i upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy zezwolić na egzekucyjne zajęcie (fantunek) i oszacowanie ruchomości przeciwnika, mianowicie: gotówki, złota i srebra, sprzętów domowych, odzieży, bielizny, pierzyn, krów, koni, sprzętów i zasobów gospodarskich do wysokości 250 złr., i wydać stosowne polecenie względem urzeczywistnienia tych aktów.

W Bystrzycy, dnia 30. marca 1883.

Wincenty Kluczborek.



Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*Wincenty Kluczborek, ślósarz w Bystrzycy,  
przeciwJózefowi Niemcowi, właścicielowi gruntu w Bystrzycy,  
uprasza o zezwolenie i uskutecznienie  
wewnątrz wymienionych aktów egzeku-  
cyjnych w sprawie o 180 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) i stępem 36 ct.

## 2. Prośba o sprzedaż ruchomości:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

- A) Według relacji z dnia 14. maja 1883 do l. 3400, pod A), majątek ruchomy przeciwnika w drodze egzekucyjnej zajęty i oszacowany został. Ponieważ dotąd zapłaty nieodebrałem, muszę się uciec do trzeciego stopnia egzekucyi i upraszam: Świętny c. k. sąd powiatowy raczy zezwolić na egzekucyjną sprzedaż ruchomości przeciwnika, i w tym celu stosowne wydać rozporządzenie. Oraz dołączam koszta egzekucyjnego oszacowania ruchomości w ilości 2 złr. 50 ct.

W Bystrzycy, dnia 20. maja 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*Wincenty Kluczborek, ślósarz w Bystrzycy,  
przeciwJózefowi Niemcowi, gospodarzowi pod Nr. 255  
w Bystrzycy,uprasza o egzekucyjną sprzedaż rucho-  
mości w sporze o 180 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) i 2 złr. 50 ct.

3. Prośba o wstrzymanie egzekucyi (Sistirungs-  
gesuch):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sędzie powiatowy!*

Na zasadzie rezolucyi z dnia 25. maja 1883 do l. 3680, ma być przedsięwziętą na dniu 10. i 30. czerwca br. egzekucyjna sprzedaż ruchomości przeciwnika. Ponieważ mi przeciwnik w dniu dzi-

siejszym na częściowe zaspokojenie mojej należności 100 złr. wyliczył, a resztę wkrótce zapłacić przyrzekł, tedy się przychyliłem do jego prośby o wstrzymanie egzekucyi i upraszam:

Świętny c. k. sąd powiatowy raczy egzekucyę aż do dalszej prośby mojej wstrzymać, i w tym celu wydać stosowne rozporządzenie.

W Bystrzycy, dnia 6. czerwca 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Wincenty Kluczborek, śłószarz w Bystrzycy,  
przeciw  
Józefowi Niemcowi, gospodarzowi w Bystrzycy,  
uprasza o wstrzymanie egzekucyi w spozrze o 180 złr. z p. n.

4. Skarga o wyłączenie rzeczy w drodze egzekucyjnej zajętych (Excindirungsklage):

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

W sporze Pawła Źmiela przeciw mężowi mojemu o 180 złr. zajęto i oszacowano na pokrycie długu różne rzeczy, które

- A) w protokole A) wymienione są. Między temi znajdują się rzeczy, które są moją własnością, mianowicie:
- |           |  |          |
|-----------|--|----------|
| pod l. 12 | dwie brzeziatę krowy, w wartości . . . | 120 złr. |
| pod l. 18 | wierzchnia pierzyna, . . .             | 20 "     |
| pod l. 19 | 3 zagłowki po 2 złr. . . . .           | 6 "      |

Powyższe rzeczy odebrałam zaraz po mojem zameściu od matki mojej na własność. Udowodnię to świadkami Adamem R. i Pawłem Z., właścicielami gruntu z Wielamowic na artykuły dowodzące B), którzy świadkowie byli obecnymi, jak w drugi dzień po ślubie na rozkaz matki mojej, te rzeczy do mnie przeprowadzone zostały, i przysięgą uzupełniająca. Nadto wskazuje stronie przeciwniej przysięgę główną w formie przeczącej, którą w formie potwierdzającej złożyć jestem gotowa. W równy sposób udowodnić jestem wstanie tożsamość rzeczy, które od matki mam, z rzeczami powyżej opisanemi i zajętemi.

Ponieważ przez powyższe zajęcie jestem w mojem prawie własności naruszona, tedy upraszam: Świętny c. k. sąd powiatowy raczy do rozprawy termin wyznaczyć i orzec: że w protokole A) na dniu 28. lutego 1883 spisany, zajęte rzeczy, mianowicie:

pod l. 12 dwie brzeziatę krowy, w wartości . . . 120 złr.  
 pod l. 18 wierzchnia pierzyna, " . . . 20 "  
 pod l. 19 trzy zagłówki po 2 złr. . . . . 6 "  
 są moją własnością, że mają być z protokołu egzekucyjnego  
 zajęcia wymazane, a że strona przeciwna jest winna uznać  
 własność moją co do tych rzeczy, i zapłacić koszta tego sporu  
 do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi.

Osobna prośba o zastawienie dalszej egzekucyi aż do  
 ukończenia tego sporu, równocześnie podaną została.

W Godziszowie, dnia 30. marca 1883.

Anna Śniegoniowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
 w Skoczowie.*

Anna Śniegoniowa pod Nr. 26 w Godziszowie,  
 przeciw

Pawłowi Ćmielowi, chałupnikowi pod Nr. 23 w Ru-  
 dzicy i Pawłowi Śniegoniowi, właścicielowi gruntu  
 Nr. 26 w Godziszowie,  
 skarży o wyłączenie zajętych rzeczy  
 z egzekucyjnego protokołu w sporze  
 o 180 złr.

Z załącznikami A) i B) i rubryką.

Stępel 15 ct.

**Artykuły dowodowe**

B)

w procesie Anny Śniegoniowej przeciw Pawłowi Ćmielowi i Pawłowi  
 Śniegoniowi, o wyłączenie zajętych rzeczy z protokołu w sporze  
 o 180 złr., dla świadków Adama R. i Pawła Z., właścicieli gruntu  
 z Wielamowic.

**Art. I.**

Zezna świadek, iż zna Annę Śniegoniową, skarżycielkę, Pawła  
 Ćmiela i Pawła Śniegonia, oskarżonych?

**Art. II.**

Zezna świadek, iż skarżycielka odebrała od swojej matki Ka-  
 tarzyny Sobkowej zaraz po jej zameściu następujące rzeczy: dwie  
 brzeziatę krowy, pierzynę wierzchnią i trzy zagłówki?

**Art. III.**

Zezna świadek, iż na rozkaz Katarzyny Sobkowej, zaraz na  
 drugi dzień po ślubie, te rzeczy do jej córki Anny przeprowadzone  
 zostały?

W Godziszowie, dnia 30. marca 1883.

Anna Śniegoniowa.

## 5. Prośba o wstrzymanie egzekucyi:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

W sprawie Pawła Ćmiela przeciwko mojemu mężowi Adamowi Śniegoniowi o zapłatę 180 złr. został majątek jego w drodze egzekucyjnej zajęty. Ponieważ bez różnicy i moje rzeczy zajęto, tedy podałam równocześnie skargę o wyłączenie tych rzeczy z protokołu zajęcia, a gdy dalsze prowadzenie egzekucyi znaczna szkodę by mi przyniosło, tedy upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy raczy dalsze prowadzenie egzekucyi na moje rzeczy dopóty wstrzymać, dopóki skarga moja o wyłączenie rozstrzygnięta nie będzie. W razie potrzeby, oświadczam gotowość moją do złożenia odpowiedniej kaucyi.

W Godziszowie, dnia 30. marca 1883.

Anna Śniegoniowa.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego*

*w Skoczowie.*

Anna Śniegoniowa pod Nr. 26 w Godziszowie,  
przeciw

Pawłowi Ćmielowi, chałupnikowi pod Nr. 23 w Rudzicy,  
prosi o wstrzymanie egzekucyi w spra-  
wie przeciwko Pawłowi Śniegoniowi o  
180 złr. w. a.

## 6. Prośba o egzekucyjną intabulację wyroku:

Wewnątrz: Stępel 1 złr. 50 ct.

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

- A) Według wyroku A) z dnia 5. marca 1883, l. 1050, powinien przeciwnik zapłacić mi do dni 14 pod zagrożeniem egzekucyi kapitał 180 złr. z procentem po pięć od sta rachując od 1. lipca 1882 i kosztami sądowymi w ilości 15 złr 30 ct. Ponieważ termin 14 dni już upłynął, a przeciwnik dotąd się z długi nie uiscił, tedy upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy na mocy powyższego wyroku A), zezwolić intabulację egzekucyjnego prawa zastawu dla kapitału 180 złr. z procentem po pięć od sta cząwszy od 1. lipca 1882 i kosztami sądowymi w ilości 15 złr. 30 ct., na realność Józefa Niemca pod Nr. 255 w Bystrzycy, wykaz hip. 248, dla mnie Wincentego Kadłubka, i wykonanie tego wpisu urzędowi ksiąg gruntowych polecić.

Oraz upraszam o przyznanie mi następujących kosztów:

Prośba o intabulację . . . . .	1 złr. 50 ct.
stępel 1 złr. 50 ct., 36 ct., 15 ct.	2 " 01 "
przepisanie prośby . . . . .	— " 60 "
przepisanie wyroku A) . . . . .	— " 20 "
należność od wpisu . . . . .	1 " 37 <sup>1</sup> / <sub>2</sub> "
doręczenie . . . . .	— " 35 "

W Bystrzycy, dnia 30. marca 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Wincenty Kluczborek, ślósarz w Bystrzycy,  
przeciw

Józefowi Niemcowi, właścicielowi gruntu w Bystrzycy,  
uprasza o intabulację egzekucyjnego prawa  
zastawu na realności Nr. 255 w Bystrzycy  
w. h. 248, w sporze o 180 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) w oryginale i odpisie, rubryką, i 1 złr. 37<sup>1</sup>/<sub>2</sub> ct.  
w stępach, jako należność od wpisu.

## 7. Prośba o egzekucyjne oszacowanie realności:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świętny c. k. sądzie powiatowy!*

- A) Według klauzuli na wyroku A) z dnia 5. marca br. d. l. 1050 się znajdującą, zezwolono i przeprowadzono intabulację egzekucyjnego prawa zastawu, w sporze zewnątrz wymienionym, na realności pod Nr. 255 w Bystrzycy. Ponieważ należność moja dotąd nie została zapłacona, muszę się uciec do drugiego stopnia egzekucyjnego i upraszam: Świętny c. k. sąd powiatowy raczy egzekucyjne oszacowanie téjże realności zezwolić, i względem wykonania stosowne kroki poczynić.

Oraz upraszam o przyznanie mi następujących kosztów:

Spisanie prośby . . . . .	1 złr. 50 ct.
3 stęple po 36 ct. . . . .	1 " 08 "
przepisanie . . . . .	— " 40 "
doręczenie . . . . .	— " 35 "

W Bystrzycy, dnia 30. kwietnia 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*Wincenty Kluczborek, śłószarz w Bystrzycy,  
przeciwJózefowi Niemcowi, właścicielowi gruntu w Bystrzycy,  
uprasza o egzekucyjne oszacowanie real-  
ności pod Nr. 255 w Bystrzycy, w spr-  
awie o 180 złr. z p. n.

Z załącznikiem A) i stępem 36 ct.

8. Prośba o odpis protokołu szacunkowego i o wy-  
ciąg tabularny:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Rezolucyą z dnia 15. maja 1883 do l. 3500, uwiadomiony zo-  
stałem o oszacowaniu realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, i powinien  
jestem zapłacić koszta szacunkowe w kwocie 6 złr. 58 ct. Ponieważ  
do prowadzenia dalszej egzekucyi potrzebuję odpisu protokołu  
szacunkowego i wyciągu tabularnego, tedy upraszam: Świetny c. k.  
sąd powiatowy raczy względem wygotowania i doręczenia wyciągu  
tabularnego z realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, i prostego odpisu  
protokołu szacunkowego téjże realności, wydać stosowne polecenie.  
Oraz załączam koszta szacunkowe w ilości 6 złr. 58 ct., i stęple  
1 złr. do wyciągu tabularnego i 36 ct. do odpisu.

W Bystrzycy, dnia 20. maja 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*Wincenty Kluczborek, śłószarz w Bystrzycy,  
przeciwJózefowi Niemcowi, właścicielowi gruntu pod Nr. 255  
w Bystrzycy,uprasza o wyciąg tabularny i odpis pro-  
tokołu szacunkowego względem realności  
Nr. 255 w Bystrzycy, w sprawie o 180 złr.  
z p. n.

Załączają się 6 złr. 58 ct. i stęple 1 złr. i 36 ct.

## 9. Prośba o sprzedaż rzeczy nieruchomój:

Wewnątrz: Stępel 1 złr.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Według rezolucyi z dnia 20. maja 1883 l. 4568, oszacowaną została realność pod Nr. 255 w Bystrzycy, a ponieważ zapłaata należności mojej dotąd nie nastąpiła, jestem przymuszony uciec się do trzeciego stopnia egzekucyi. Załączam B) tedy pod B) wyciąg tabularny (Grundbuchsextract) i pod C) C) warunki licytacji (Licitationsbedingnisse), oraz stosowną ilość rubryk do uwiadomienia wszystkich wierzycieli téjże realności i upraszam: aby Świetny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić egzekucyjną sprzedaż realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, i stosowne w tym celu wydał rozporządzenie, oczem uwiadomieni być maja następujący wierzyciele tabularni: (tu należy wymienić według wyciągu tabularnego wszystkich wierzycieli z dodaniem miejsca ich pobytu).

Oraz proszę o przyznanie mi następujących kosztów:  
Prośba itd.

W Bystrzycy, dnia 10. czerwca 1883.

Wincenty Kluczborek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Wincenty Kluczborek, ślósarz w Bystrzycy,  
przeciw

Józefowi Niemcowi, gospodarzowi pod Nr. 255 tamże,  
do l. 3500,

uprasza o zezwolenie na egzekucyjną  
sprzedaż realności pod Nr. 255 w By-  
strzycy, w sporze o 180 złr. z p. n.

Z załącznikami A), B), C) i . . . rubrykami.

Stępel 50 ct.

## 10. Warunki licytacji C)

celem egzekucyjnej sprzedaży realności pod Nr. 255 w Bystrzycy po-  
łożonej, w sporze Wincentego Kluczborka, przeciw Józefowi Niem-  
cowi, o 180 złr. z p. n.

1. Sprzedaną będzie realność pod Nr. 255 w Bystrzycy,  
w protokole z dnia 10. maja 1883 dokładnie opisana i na 4580 złr.  
oszacowana, w drodze egzekucyjnej; na 1. i 2. terminie tylko za  
lub powyżej ceny szacunkowej, a na 3. terminie nawet poniżej ceny  
szacunkowej.

2. Cenę wywołania stanowi wartość szacunkowa w kwocie 4580 złr.

3. Przy licytacji udział brać chcący licytanci, obowiązani będą złożyć przed rozpoczęciem licytacji do rąk komisji licytacyjnej 10 odsetkowy zadatek czyli tak zwane wadium, w gotówce lub w papierach rządowych podług kursu, który to zadatek nabywcy do pierwszej raty ceny kupna wliczony, innym zaś licytantom zaraz po ukończeniu licytacji zwrócony będzie.

4. Nabywca powinien będzie cenę podaną następującym sposobem zapłacić: zaraz po ukończonej licytacji złoży do depozytu lub do rąk komisji licytacyjnej sumę 542 złr., co, wliczywszy wadium czyni razem 1000 złr. Za trzy miesiące po licytacji złoży drugie tysiąc złr., za sześć miesięcy po licytacji złoży trzeci 1000 złr., a za dziesięć miesięcy od dnia licytacji rachując, złoży resztę ceny podanej, każdą ratę z 5 procentem od sta zacząwszy od dnia licytacji; pozostawia mu się jednak wolność porozumienia się z wierzycielami tabularnymi, względem pozostawienia wierzytelności swoich na gruncie, o ile te przy nastąpić mającej likwidacji wypłacalność osiągną.

5. Nabywca zaraz po ukończonej licytacji otrzyma realność tę w faktyczne posiadanie i używanie; od tego dnia płaci wszelkie dawki i podatki, zastępuje wszelkie niebezpieczeństwa, zaco jemu wszelkie pożytki się należą.

6. Nabywcy niesłuży żadne prawo do ewikcyi.

7. Nabywca powinien wszystkie powyższe warunki tém pewniej dotrzymać, gdyż w razie niedotrzymania, realność ta na żądanie podpadłaby relicytacji, i przy jednym terminie na koszta i niebezpieczeństwo nabywcy, nawet poniżej wartości szacunkowej lub ceny nabycia, sprzedaną by była.

8. Dopiero po wypełnieniu warunków licytacji wydanym będzie nabywcy dekret, na mocy którego do ksiąg gruntowych jako właściciel może być wpisany, przyczém koszta i podatek od przeniesienia własności, ze swego majątku zapłacić powinien.

W Bystrzycy, dnia 10. czerwca 1883.

Wincenty Kluczborek.

## 11. Prośba o przyjęcie do depozytu:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Na licytacji w dniu 30. lipca 1883, nabyłem realność pod Nr. 255 w Bystrzycy za 4800 złr., i powinien jestem według warunków licytacji w trzy miesiące od dnia licytacji rachując, na pokrycie ceny nabycia, złożyć do depozytu sumę 1000 złr. Dopełniając warunków licytacji, składam drugą ratę ceny nabycia i upraszam,



aby Świątyny c. k. sąd powiatowy raczył zezwolić na przyjęcie 1000 złr. do masy egzekucyjnej Józefa Niemca z Bystrzycy, jako drugiej raty ceny nabycia realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, i wy-stosować odpowiednie polecenie do c. k. urzędu depozytowego, względem odbioru téjże sumy.

W Bystrzycy, dnia 30. października 1883.

Michał Pytel.

Zewnątrz:

Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.

Michał Pytel, nabywca realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, uprasza o przyjęcie 1000 złr. do depozytu, jako drugiej raty za realność pod Nr. 255 w Bystrzycy.

Z dwoma rubrykami.

12. Podanie wykazując dopełnienie warunków licytacyi:

Wewnątrz: Stępel 36 ct.

*Świątyny c. k. sądzie powiatowy!*

Jako nabywca realności pod Nr. 255 w Bystrzycy sprzedanej w drodze egzekucyjnej, wykazuję niniejszém, żem dopełnił warunków licytacyi, a zwłaszcza:

- |    |   |                          |
|----|---|--------------------------|
| A) | 1. Według rezolucyi A) złożyłem do rąk komisji licytacyjnej wraz z wadyum sumę . . . . .  | 1000 złr.                |
| B) | 2. Według kwitu B) złożyłem do depozytu sądowego drugą ratę . . . . .<br>wraz z procentem po 5 od sta za ćwierć roku, to jest od 1. sierpnia do końca października 1883 w ilości . . . . .                  | 1000 „<br>12 złr. 50 ct. |
| C) | 3. Według kwitu C) złożyłem do depozytu sądowego trzecią ratę w ilości . . . . .<br>wraz z procentem po 5 od sta za pół roku, to jest za czas od 1. sierpnia 1883 do końca stycznia 1884 w ilości . . . . . | 1000 „<br>25 złr.        |
| D) | 4. Według deklaracyi pod D) dołączonej pozostał mi:   |                          |
|    | a) Adam Łyczek kapitał swój na téj realności z obligacyi dnia 8. września 1878 zapisany w sumie . . . . .   | 800 „                    |
|    | Znosi się . . . . .   | 3800 złr.                |

	Przenosi się . . .	3800 zŕ.
E)	również według deklaracji pod E) dołączonej :	
	b) Andrzej Myszka, kapitał swój na tej realności z obligacji 28. listopada 1859 zapisany w sumie	600 „
	wraz z procentem od dnia licytacji, a gdy według protokołu likwidacyjnego pod F) obydwaj kapitały z ceny nabywczęj zapłacone być mają, tedy jest wszystko jedno, czy je dla wierzycieli do depozytu, czy też im wprost złożyć.	
F)		
G)	5. Według kwitu G) złożyłem do depozytu sądowego resztę ceny nabycia w ilości . . . . .	400 „
	z procentem od 1. sierpnia 1883, do końca kwietnia 1884 w ilości . . . . .	15 zŕ.
	Razem . . . . .	4800 zŕ.

Mianowicie złożyłem do depozytu razem 3400 zŕ. wraz odpowiedniami procentami,

a przyjąłem do zapłacenia wierzycielom . . . . . 1400 „

Czyni razem całą cenę nabycia w ilości 4800 zŕ.

- H) Wykazałem tedy, że wypełniłem warunki licytacyjne, a gdy według kwitu c. k. urzędu podatkowego pod H), zapłaciłem należność od przeniesienia własności, tedy upraszam: aby Świątyni c. k. sąd powiatowy raczył dopełnienie warunków licytacyjnych zatwierdzić, i mnie dokument własności na realność pod Nr. 255 w Bystrzycy wraz z zezwoleniem do intabulacji tegoż, wydać i doręczyć.

W Bystrzycy, dnia 1. maja 1884.

Michał Pytel.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Michał Pytel, nabywca realności pod Nr. 255 w Bystrzycy, podaje wykaz dopełnionych warunków licytacyjnych, i uprasza o dekret własności na realność pod Nr. 255 w Bystrzycy.

Z załącznikami A), B), C), D), E), F), G), H).

## ROZDZIAŁ TRZECI.

*Sprawy karne.*

Ustawa karna z roku 1852 daje następujący podział karygodnych czynów: 1. zbrodnie, 2. występki, 3. przekroczenia.

## I. Zbrodnie (Verbrechen).

Rodzaje zbrodni są następujące:

1. Zdrada główna (Hochverrath). — Kara: a) ciężkie więzienie od 10 do 20 lat, b) ciężkie więzienie na całe życie, c) śmierć przez powieszenie.

2. Obraza Majestatu i Członków Domu cesarskiego (Beleidigung der Majestät und der Mitglieder des kaiserlichen Hauses). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 lat.

3. Zamieszanie publicznej spokojności (Störung der öffentlichen Ruhe). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 lat.

4. Powstanie (Aufstand). — Kara: ciężkie więzienie od 5 do 10, nawet do 20 lat.

5. Rozruch (Aufruhr). — Kara: ciężkie więzienie od 10 do 20 lat; w razie zaprowadzenia sądu doraźnego kara śmierci.

6. Gwałt publiczny (öffentliche Gewaltthätigkeit), w trzynastu rozmaitych przypadkach. — Kara: ciężkie więzienie najczęściej od 1 do 10 lat.

7. Nadużycie władzy urzędowej (Missbrauch der Amtsgewalt). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5, nawet do 10 lat.

8. Fałszowanie papierów kredytowych publicznych (Verfälschung öffentlicher Creditpapiere). — Kara: ciężkie więzienie od 10 do 20 lat, nawet na całe życie.

9. Fałszowanie monety (Münzverfälschung). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 20 lat.

10. Zgwałcenie religii (Religionsstörung). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.

11. Zgwałcenie niewiasty (Nothzucht). — Kara: ciężkie więzienie od 5 do 10 lat, nawet na całe życie.

12. Zhańbienie (Schändung). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5, nawet do 10 lat.

13. Zbrodnie nierządu (Unzucht). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5, nawet do 10 lat.

14. Morderstwo (Mord). — Kara: śmierć lub ciężkie więzienie do lat 20.

15. Zabójstwo (Todschlag). — Kara: śmierć lub ciężkie więzienie do lat 20.

16. Spędzenie płodu (Abtreibung der Leibesfrucht). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.

17. Podrzucenie dziecka (Weglegung eines Kindes). — Kara: ciężkie więzienie od 1 do 5 i do 10 lat.

18. Ciężkie uszkodzenie cieleśne (schwere körperliche Beschädigung). — Kara: więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, nawet do 10 lat.

19. Pojedynek (Zweikampf). — Kara: więzienie od 6 miesięcy do roku, do 10 i do 20 lat.

20. Podpalenie (Brandlegung). — Kara: ciężkie więzienie od roku do 5, 10, 20 lat, na całe życie, nawet i śmierć.

21. Kradzież (Diebstahl). — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5 i do 10 lat.

22. Przeniewierzenie (Veruntreuung). — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, 10 i 20 lat.

23. Rozbój (Raub). — Kara: ciężkie więzienie od 5 do 10 i 20 lat, nawet na całe życie.

24. Oszustwo (Betrug). — Kara: ciężkie więzienie od 6 miesięcy do roku, do 5, 10 i 20 lat, nawet na całe życie.

25. Dwużeństwo (Zweifache Ehe). — Kara: więzienie od roku do 5 lat.

26. Potwarz (Verläumdung). — Kara: ciężkie więzienie od roku do 5 i 10 lat.

27. Danie zbrodniarzom pomocy (Verbrechern geleisteter Vorschub). — Kara: więzienie od 6 miesięcy do roku i do 5 lat.

## II. Występki i przekroczenia (Vergehen und Uebertretungen).

Rodzaje występków i przekroczeń są następujące:

A) Przepęstwa przeciwne bezpieczeństwu publicznemu, mianowicie:

a) przeciw publicznej spokojności i publicznemu porządkowi.

Takimi przępstwami są: 1. zbiegowisko; 2. uczestnictwo w towarzystwach tajemnych lub związkach zakazanych; 3. znieważenie zarządzeń władz i podburzanie przeciw tymże; 4. podburzanie do nieprzyjacielskich kroków przeciw narodowościom, społeczeństwom religijnym itp.; 5. wyrządzenie obrazy prawnie uznanemu kościołowi lub towarzystwu religijnemu; 6. rozkrzewianie sekty religijnej od rządu nie dozwolonej; 7. publiczne znieważenie małżeństwa; 8. uszkodzenie miejsc grobowych; 9. rozsiewanie fałszywych wieści itp.

b) przeciw publicznym zakładom i urządzeniom powszechnego bezpieczeństwa.

Takimi przępstwami są: 1. kuszenie urzędnika do nadużycia władzy urzędowej; 2. uraza, wyrządzona publicznym urzędnikom i sługom lub straży; 3. odjęcie publicznych pieczęci urzędowych; 4. uszkodzenie publicznego oświetlenia; 5. uszkodzenie mostów, grobli; 6. pozłacanie i pośrebrzanie monet itp.

c) przeciw obowiązkom publicznego urzędu.

Takimi przępstwami są: urazy, których się publiczny urzędnik lub sługa, w czasie sprawowania

urzędu swego dopuszczają; udawanie publicznego urzędnika lub służę itp.

B) Przeszpstwa przeciw bezpieczeństwu pojedynczych osób:

a) które zagrażają i uszczerbek niosą pojedynczym ludziom, to jest osobistemu bezpieczeństwu co do życia, zdrowia lub też ciała.

Takimi przestępstwami są: 1. nieostrożne lub prędkie jeżdżenie; 2. nieprawne zajmowanie się sztuką lékarską; 3. zaniedbanie chorego przez lékarzy; 4. zaniedbanie należnego dozoru nad dziećmi; 5. zaniedbanie doniesienia o wściekłym zwierzęciu; 6. zaniedbanie strzeżenia złośliwych zwierząt domowych itp.; 7. zaniedbanie przepisów wczasie morowego powietrza i chorób zaraźliwych; 8. zanieczyszczenia studni; 9. fałszowanie trunków itp.; 10. umyślne skaleczenie się, aby uniknąć służby wojskowej; 11. nadużycia karności domowej i szkolnej; 12. zastawienie drogi wozami, beczkami podczas nocy itp.

b) które zagrażają bezpieczeństwu co do własności albo zarobkowania.

Takimi przestępstwami są: 1. niedbalstwo lub nieostrożność w obchodzeniu się z ogniem; 2. pomniejsze kradzieże; 3. złośliwe uszkodzenie cudzej własności; 4. nabywanie podejrzanego towaru; 5. oszustwo przy wadze i miarze itp.

c) które zagrażają dobrej czci i dobrej sławie, lub bezpieczeństwu co do innych praw.

Takimi przestępstwami są: 1. bezzasadne obwinienie o zbrodnię, występki lub przekroczenie, lub o inne czyny nieuczciwe i nieobyczajne; 2. ogłoszenie innych obelżywych, chociaż prawdziwych czynów z pożycia prywatnego i rodzinnego; 3. publicznie wyrządzone lżenia; 4. publiczne obelgi lub pokrzywdzenia uczynkowe; 5. zarzuty z powodu odbytój lub darowanej kary itp.

## C) Przepęstwa, które rażą publiczną obyczajność:

Takimi przępstwami są: 1. nierząd między krewnymi lub powinowatymi; 2. cudzołstwo; 3. zhańbienie; 4. nierząd i stręczenie do nierządu; 5. żebractwo; 6. gry zakazane; 7. pijaństwo itp.

## III. O karze.

Kara za zbrodnie jak już wyżę napomknięto, jest:

- a) śmierć, która się wykonywa przez powieszenie na szubienicy;
- b) więzienie, które jest prostem albo ciężkiem więzieniem, na całe życie, albo na czas pewny. Najkrótsza kara więzienia doczasowa za zbrodnie, trwa w powszechności sześć miesięcy, najdłuższa lat dwadzieścia. Z karą więzienia zawsze jest przymus do roboty połączony.

Kara więzienia może być także zaostrzoną, a mianowicie:

- a) przez post;
- b) przez wyznaczenie twardego łóża;
- c) przez trzymanie w oddzielném więzieniu;
- d) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi;
- e) przez wygnanie z kraju po odbytej karze.

Występkę i przekroczenia karane będą:

- a) karą piękną;
- b) utratą towarów, rzeczy sprzedajnych lub sprzętów;
- c) utratą praw i poważeń;
- d) aresztem;
- e) wydaleniem z jakiego miejsca, lub
- f) z jakiego kraju koronnego, lub
- g) ze wszystkich krajów koronnych cesarstwa austriackiego.

Kara aresztu ma dwa stopnie, a) areszt prosty, b) areszt ścisły. W ogólności najkrótszy areszt liczy godzin dwadzieścia cztery, najdłuższy zaś miesięcy sześć.

Kara za występki i przekroczenia może być za-  
ostrzona:

- a) przez post;
- b) przez ciężką robotę;
- c) przez wyznaczenie twardego łoża;
- d) przez trzymanie w oddzielnym areszcie;
- e) przez odosobnione zamknięcie w ciemnej celi.

#### IV. O umorzeniu karygodnych czynów.

Zbrodnie, występki i przekroczenia umarzają się:

- a) przez śmierć winowajcy;
- b) przez odcierpienie kary;
- c) przez darowanie kary;
- d) przez przedawnienie.

1. Zbrodnie umarza się przez przedawnienie, jeżeli winowajca od dnia popełnionej zbrodni nie był pociągany do odpowiedzialności przez następujący czas:

- a) przez lat 20, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia na całe życie;
- b) przez lat 10, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia od 10 do 20 lat;
- c) przez lat 5, jeżeli popełnił zbrodnie ulegającą karze więzienia od 6 miesięcy do 5 lat.

Przedawnienie atoli jedynie temu tylko przysłuży, który:

- a) ze zbrodni żadnego więcej już pożytku w ręku nie ma;
- b) ile właściwość zbrodni dozwala, szkodę wedle sił swych wynagrodził;
- c) z krajów tych nie uszedł, i
- d) w przeciągu czasu, do przedawnienia oznaczonym, żadnej więcej zbrodni nie popełnił.

2. Czas do przedawnienia potrzebny przy występ-  
kach i przekroczeniach wynosi trzy miesiące, pół roku  
i rok cały, według czasu i stopnia kary, który jest w usta-  
wie oznaczony.



We wszystkich zaś przypadkach, w których sądowe dochodzenie jedynie tylko na żądanie strony może mieć miejsce (np. przy obrazie honoru), umarza się karygodny czyn, jeżeli strona interesowana do sześciu tygodni skargi nie wniesie.

## V. O postępowaniu w przypadkach przekroczeń.

Przedewszystkiém nadmienić wypada, że przekroczenia do sądów powiatowych, zaś występki i zbrodnie do sądów obwodowych i krajowych należą i tamże sądzone bywają. Przepisy o postępowaniu przy zbrodniach i występkach są za obszerne, abyśmy je tu umieszczać mogli. Napomkniemy tedy tylko o postępowaniu w przypadkach przekroczeń, które jedynie na żądanie stron interesowanych karane być mogą. — Gdy sąd z podanej skargi lub doniesienia, poweźmie wiadomość o przekroczeniu, ustanawia termin, tj. dzień i godzinę do rozprawy, i przedwoływa skarżyciela (poszkodowanego), oskarżonego i świadków. Na wyznaczony dzień i godzinę trzeba się koniecznie stawić do sądu, bo gdyby się skarżyciel punktualnie nie stawił, sędzia mógłby się domniemywać, że od skargi odstąpił i oskarżonemu winę darował.

Oskarżonemu wolno jest, przybrać sobie zastępcę.

Rozprawa jest jawną i rozpoczyna się od wysłuchania skarżyciela, potem następuje przesłuchanie obwinionego, a gdy tenże nie przyznaje się do winy, przesłuchuje się świadków. Następnie słuca się wniosków skarżyciela, tudzież odpowiedzi obwinionego i jego obrońcy. Po skończonej rozprawie sędzia natychmiast wydaje wyrok i ogłasza go razem z powodami.

Jeżeli ogłoszonym wyrokiem strona uważa się być skrzywdzoną, wolno jej odwołać się do sędziego wyższego tj. do sądu obwodowego (krajowego). Odwołanie (Berufung) musi być najdłużej do trzech dni w tym sądzie, który wyrok wydał, zapowiedziane, a wywód odwołania (Berufungsausführung) do ośmiu dni tamże podany.

Nakoniec dodać jeszcze należy, iż doniesienia lub skargi zawierać w sobie powinny:

- a) dokładne opisanie czynu;
- b) wymienienie czasu i miejsca popełnionego czynu;
- c) dokładne wymienienie nazwiska, zatrudnienia i miejsca zamieszkania skarżyciela, oskarżonego i świadków;
- d) żądanie wprowadzenia postępowania karnego, i ukarania winnego;
- e) żądanie nagrody kosztów sądowych, a według okoliczności nagrody za poniesioną szkodę.

Wszelkie podania i protokoły sądowe w sprawach karnych, nie podlegają opłacie stępla. Podania pojedynczo tj. w jednym egzemplarzu wystosować należy. Zasądzony na karę więzienia nieprzenoszącej sześć miesięcy, może upraszać o odroczenie kary, jeżeliby przez niezwłoczne wykonanie kary, jego stan zarobkowy, albo utrzymanie jego niewinnej familii ucierpiały, lub w nieporządek weszły, a o ucieczkę tegoż obawy nie ma. Odpowiednie podanie wnieść należy do sądu I. instancyi, tj. do sądu obwodowego, który na sześćtygodniowe odroczenie zezwolić może.

## VI. Wzory podań w sprawach karnych.

### 1. Skarga o obrazę honoru:

Wewnątrz:

*Świetny c. k. m. del. sądzie powiatowy!*

W niedzielę dnia 25. marca br. siedziałem sobie spokojnie z moimi sąsiadami przed karczmą w Trzycieżu, rozmawiając o różnych rzeczach gospodarskich. Niezadługo przybył tam Józef Czernak, zaczął bez przyczyny krzyczeć i hałasować, i nadał mi do złodzieji, cyganów, obieraczów, łachów, gałganów itp. Okoliczności te wrazie zaprzeczenia udowodnić mogą świadkowie Paweł J., Paweł R. i Jan T., gospodarze w Trzycieżu.

Ponieważ tej zniewagi nie mogę przemilczeć, tedy upraszam: Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby po wybadaniu tej sprawy, Józefa Czernaka do odpowiedniej kary pociągnąć raczył.

W Trzycieżu, dnia 30. marca 1883.

Adam Nieborowski.

Zewnątrz:

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Adam Nieborowski, gospodarz pod Nr. 58  
w Trzycieżu,  
uprasza o ukaranie Józefa Czernaka,  
kowala z Trzycieża za obrazę czci.

## 2. Podobna skarga:

Wewnątrz: *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Dnia 20. maja 1883 r. idąc z kościoła do domu, spotkał mię  
Adam Holeksa na drodze, i nic nie mówiąc uderzył mię kijem przez  
ramię i bodnął mię w piersi, że się potoczyłem i na ziemię upadłem.  
Odchodząc odemnie, sprzeżywał mię gałganem i łachem.

Świadcami tego czynu byli Paweł N., chałupnik i Jan P.,  
służący, obaj w Kisielowie.

Skarzę tedy i proszę, aby:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczył po przeprowadzonym  
śledztwie Adama Holeksę za obrazę na czci ukarać i na zwrot  
kosztów zasądzić.

W Wielamowicach, dnia 30. maja 1883.

Paweł Remiasz.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Remiasz, zagrodnik w Wielamowicach,  
przeciw

Adamowi Holeksie, wyrobnikowi w Wielamowicach,  
skarży o obrazę na czci i prosi o ukaranie.

## 3. Podobna skarga:

Wewnątrz: *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Na początku miesiąca maja br. skradziono Pawłowi Cholewie w Zarzeczcu byczka z chlewa podczas nocy. Jan Kubiczek obwinia mię bezzasadnie o ten występki, i roznosi po wsi i opowiada każdemu, że ja Pawłowi Cholewie byczka skradłem, że mój w nocy przez pruską granicę przeprowadził i tam sprzedał.

Te okoliczności udowodnione będą przez świadków Pawła R., wyrobnika, Annę F., służącą i Adama P. chałupnika wszyscy w Zarzeczcu.

Ponieważ się przez to bezzasadne obwinienie czuję obrażonym na czci, tedy skarżę, i upraszam: Świetny c. k. sąd powiatowy, aby raczył po przeprowadzoném śledztwie Jana Kubiczka o obrazę czci ukarać, i mnie zwrot kosztów sądowych przyznać.

W Zarzeczcu, dnia 20. maja 1883.

Paweł Obracaj.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumienu.*

Paweł Obracaj, wyrobnik w Zarzeczcu,  
przeciw

Janowi Kubiczkowi, wyrobnikowi w Zarzeczcu,  
prosi o ukaranie za obrazę czci.

#### 4. Podobna skarga:

Wewnątrz:

*Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Józef Wojnar, który całe życie ojca mego Jana Ostrużkę prześladował, i teraz nawet w grobie spokoju mu nie da.

W przeszły wtorek na publiczném zebraniu w Bystrzycy powstał Józef Wojnar (co nie po raz pierwszy się stało), przeciw mojemu ojcu i nazwał go złodziejem, cyganem, obieraczem, że sobie na kryminal zasłużył, że niewart spoczywać na cmentarzu, ale pod szubienicą itp.

Na udowodnienie powyższych okoliczności stawiam świadków Pawła C., Andrzeja M. i Jana S., wszystkich właścicieli gruntu w Bystrzycy.

Ponieważ podobne obelgi uwłaczają dobremu imieniu i sławie mojego ojca, tedy jestem przymuszony bronić dobrą pamięć zmarłego i upraszam:

Świetny c. k. sąd powiatowy raczy po przeprowadzoném śledztwie, Józefa Wojnara za obelgę rzuconą na mojego zmarłego ojca Jana Ostrużkę ukarać.

W Bystrzycy, dnia 8. maja 1883.

Paweł Ostrużka.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Jabłonkowie.*

Paweł Ostrużka, siedlak w Bystrzycy,  
przeciw

Józefowi Wojnarowi, chałupnikowi w Bystrzycy,  
prosi o ukaranie za obelgę wyrządzoną  
zmarłemu Janowi Ostrużce z Bystrzycy.

## 5. Podanie względem kradzieży:

Wewnątrz: *Świętny c. k. sędzie powiatowy.*

W nocy z 8. na 9. marca br. skradziono mi z chlewka 4 białe gęsi w wartości 6 złr. Nie mogę wprowadzić wymieniać osoby, która mi je skradła, ale mam podejrzenie na Pawła R. ze Skotnicy. Podejrzenie usprawiedliwiam nie tylko tém, że sąsiedzi jego Jan Warzecha i Paweł Szczurek nad ranem téjże nocy słyszeli geganie gęsi u Pawła R., ale szczególnie tą okolicznością, że żona jego Kasia, zaraz na drugi dzień niosła na targ do Skoczowa dwa wyłupki z gęsi, i tam je u Arona F. sprzedała, jak się tego od Anny Kasprowej, służącej z Harbutowic dowiedziałem. I to przytoczyć muszę, że Paweł R. aż do 9. marca żadnych niechował gęsi, i że jest człowiekiem złej sławy, i już kilkakrotnie za kradzież był karanym.

Upraszam więc Świętny c. k. sąd powiatowy, aby raczył po przeprowadzonym śledztwie na winnego stosowną karę wymierzyć, i mnie nagrodę szkody za skradzione 4 gęsi w ilości 6 złr. i koszta przysądzić.

W Harbutowicach, dnia 20. marca 1883.

Michał Bartoszek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Michał Bartoszek, gospodarz pod Nr. 125 w Harbutowicach,

donosi o popełnionej kradzieży czterech gęsi i uprasza o przeprowadzenie śledztwa.

## 6. Podobna skarga:

Wewnątrz:

*Świętny c. k. m. del. sędzie powiatowy!*

Dnia 11. czerwca br. na jarmarku w Cieszynie, rozmawiając z kilku znajomymi osobami, uczułem na raz obcą rękę w mojej kapsie. Obejrzałem się nagle, i spostrzegłem Jakóba Okorka z Gutów za mną stojącego, właśnie jak mi worek z pieniędzmi z kapsy wyciągnął. Uchwyciwszy złodzieja za rękę, odebrałem mu skradziony worek i chciałem go oddać w ręce sprawiedliwości, ale on potrafił się z moich rąk uwolnić i zgubił się pomiędzy ludźmi. Okoliczności te stwierdzić mogą świadkowie Paweł Królik, mularz z Wędryni i Michał Chowaniec z Krasnej.

Upraszam tedy Świetny c. k. m. del. sąd powiatowy, aby raczył Jakóba Okorka z Gutów za usiłowaną kradzież pociągnąć do odpowiedzialności i odpowiednią karę nań wymierzyć.

W Błogocicach, dnia 15. czerwca 1883.

Jan Rycerz.

Zewnątrz :

*Do c. k. m. del. sądu powiatowego  
w Cieszynie.*

Jan Rycerz, włościanin pod Nr. 3 w Błogocicach,

uprasza o ukaranie Jakóba Okorka z Gutów za usiłowaną kradzież.

### 7. Skarga o ciężkie skaleczenie ciała :

Wewnątrz :

*Świetna c. k. prokuratoryo (Staatsanwaltschaft)!*

Wczoraj wieczorem wszczęła się w szynku pod Nr. 385 w głębokiej ulicy w Cieszynie bijatyka, przy której młodszy brat mój Antoni poraniony został. Zostałem przywołany do niego o godzinie 10 wieczór, i znalazłem go w okropnym stanie. Głowa cała poraniona i krwią zalana, twarz zapuchła i prawe ramię posiniałe i napuchłe, tak że ręką ruszyć nie może. Lekarz przywołany oświadczył, że to jest ciężkie uszkodzenie ciała. Donoszę więc o tém Świetnej c. k. prokuratoryi z prośbą, o śpieszne naoczne obejrzenie sądowe pokaleczonego, i rozpoczęcie śledztwa przeciwko winowajcom.

W Cieszynie, dnia 8. kwietnia 1883.

Józef Kępný.

Zewnątrz :

*Do c. k. prokuratoryi  
w Cieszynie.*

Józef Kępný, blacharz w Cieszynie, donosi o ciężkiem skaleczeniu Antoniego Kępnego, kożusznika w Cieszynie i uprasza o sądowe obejrzenie i śledztwo.

Sprawa bardzo pilna.

### 8. Prośba o odroczenie rozprawy karnéj :

Wewnątrz :

*Świetny c. k. sędzie powiatowy!*

Wskutek skargi Adama Nieborowskiego, względem obrazy czci, ustanowiony został termin do rozprawy karnéj na dzień 30. marca br.

W dniu tym jednak nie mogę stawić się do rozprawy, bo już od kilku dni choruję, a gdy choroba moja jak świadectwo lekarskie pod A) załączone opiewa, jeszcze kilkanaście dni potrwa, tedy upraszam Świetny c. k. sąd powiatowy, aby powyższą rozprawę karną na dni 14 odroczył raczył.

W Iłownicy, dnia 28. marca 1883.

Adam Kłos.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Strumienu.*

Adam Kłos, gospodarz pod Nr. 28  
w Iłownicy,

uprasza o 14 dniowe odroczenie rozprawy karnéj ustanowionéj na dzień 30. marca 1883, względem obrazu czci.

Z załącznikiem A).

### 9. Prośba o zawezwanie świadków:

Wewnątrz: *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Zawezwany zostałem do c. k. sądu na dzień 26. marca br. względem mniemanéj kradzieży 4 gęsi. Udowodnić mogę świadkami, że gęsi, które posiadam, nie pochodzą z kradzieży, ale że je na dniu 6. marca od Macieja Solniczki z Cisownicy kupiłem, a ponieważ z zarzutów kradzieży oczyścić się pragnę, dlatego upraszam: aby Świetny c. k. sąd powiatowy następujących świadków: Macieja Solniczkę, handlarza z Cisownicy, Józefa Kaczkę, gospodarza pod Nr. 85 i dziewczkę u niego służącą Katarzynę Mockowną ze Skotnicy, do rozprawy karnéj na dzień 26. marca br. ustanowionéj zawezwać, i ich na powyższe okoliczności przesłuchać raczył.

W Skotnicy, dnia 23. marca 1883.

Paweł Rubek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Rubek w Skotnicy,  
uprasza o powołanie świadków do rozprawy karnéj na dzień 26. marca br. względem kradzieży 4 gęsi.

### 10. Zgłoszenie odwołania (Berufungsmeldung):

Wewnątrz: *Świetny c. k. sądzie powiatowy!*

Ponieważ wyrokiem na dniu wczorajszym ogłoszonym w sprawie o kradzież 4 gęsi, w całej jego osnowie jestem pokrzywdzonym,

tedy zapowiadam odwołanie przeciwko temuż wyrokowi, i upraszam Świątyni c. k. sąd powiatowy, aby raczył zgłoszenie odwołania do wiadomości przyjąć, i mnie wyrok celem wniesienia wyvodu odwołania doreczyć polecił.

W Skotnicy, dnia 27. marca 1883.

Paweł Rubek.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu powiatowego  
w Skoczowie.*

Paweł Rubek ze Skotnicy,  
zapowiada odwołanie przeciw wy-  
rokowi z dnia 26. marca br. wzglę-  
dem kradzieży 4 gęsi.

### 11. Prośba o odroczenie kary:

Wewnątrz: *Przeświątyni c. k. sędzi obwodowy!*

Według wyroku z dnia 5. lipca br. do l. 359, skazany zo-  
stałem za ciężkie pokaleczenie Antoniego Kępnego na karę cięż-  
kiego więzienia 5 miesięcy, obostrzoną dwu razowym postem co ty-  
dzień. Kara ta nietylko dla mnie, ale i dla mojej rodziny jest  
smutnym wypadkiem, i jest tém dotkliwszą, iż przypada na czas  
żniwa. Jest bowiem świątyni c. k. sądu wiadomo, iż posiadam realność  
w Trzycieżu, z której mam jedyne utrzymanie dla siebie i dla mojej  
rodziny; jeżeli tedy urodzaj polnych w należyty czas nie sprzątnę,  
niebędę miał przez cały rok środków do utrzymania się. Żona  
moja zaś zajęta opieką nad pięciorgiem dzieci, z których najstarsze  
10 lat najmłodsze półtora roku liczy, ledwo podoła pracy domowej  
i nie może się zająć gospodarstwem poza domem. Oprócz tego  
rozpocząłem właśnie konieczną i nieodwłoczną reparaturę budynku  
gospodarskiego, i muszę mieć dozór nad robotnikami i dostarczać  
potrzebny materiał. Moja obecność w domu najmniej przez  
dwa miesiące jest konieczna, jeżeli nie mam ponieść znacznej szkody,  
i narazić moją niewinną rodzinę na wielki niedostatek.

Upraszam tedy Przeświątyni c. k. sądu obwodowego, aby  
uwzględniając powyższe z wszelką prawdą przytoczone okoliczności,  
raczył wykonanie wyroku na dwa miesiące odroczyć.

W Trzycieżu, dnia 30. lipca 1883.

Paweł Krzyżyk.

Zewnątrz:

*Do c. k. sądu obwodowego  
w Cieszynie.*

Paweł Krzyżyk z Trzycieża,  
prosi o dwumiesięczną zwłokę kary  
ciężkiego więzienia pięciu miesięcy.



# Część druga.

## O dokumentach.

---

### Wstęp.

Każdy człowiek ma prawa wrodzone, które rodząc się na świat z sobą przynosi, a które samym rozumem poznawane być mogą. Inne prawa człowiek w życiu swoim dopiero nabywać musi. Każdy jest zdolnym nabywać prawa pod warunkami przez ustawy przepisany. Ci którzy dla braku lat, dla wad umysłowych, lub z powodu innych przyczyn, nie są zdolni o własnych swych sprawach należyte mieć staranie, zostają pod szczególną opieką ustawy. Takimi są: dzieci, które siódmego; niedorośli, którzy czternastego; małoletni, którzy dwudziestego czwartego roku życia swego jeszcze nie skończyli; tudzież: szaleni, obłąkani i niedołęźni; którzy albo całkiem pozbawieni są użycia rozumu, albo przy najmniej nie są w stanie przewidywać skutków swoich czynności; niemniej ci, którym jako uznanym marnotrawcom, sądownie wzbronioném jest zarządzanie majątkiem swoim; nakoniec nieobecni i gminy. Nawet nieurodzone dzieci mogą na wypadek, że żywe przyjdą na świat, prawa nabywać.

Prawa które się tylko na stosunkach osobistych, bez względu na stosunki majątkowe zasadzają, w szczególności prawa wynikające z stosunków familijnych, nazywają się prawami osobowemi; zaś prawa, które się odnoszą do rzeczy, to jest do pojęcia „moje“ i „twoje,“ nazywają się prawami rzeczowemi.

Rzeczą nazywa się wszystko, co się różni od osoby i służy do użytku ludzi. Rzeczy są albo własnością państwa, albo osób prywatnych. Rzeczy, które sobie każdy przywłaszczyć może, nazywają się wolnymi; rzeczy, których jedynie użycie każdemu jest dozwolone, jako to: drogi, strumienie, rzeki, mosty itp. nazywają się publicznymi.

Rzeczy dzielą się na zmysłowe, które pod zmysły podpadają, i na niezmysłowe, np. prawo polowania, rybołówstwa itd.; na ruchome, które bez uszkodzenia ich istoty z jednego miejsca na drugie przeniesionymi być mogą, i na nieruchome, np. domy, grunta itd.; na rzeczy znikome, które bez ich zniszczenia lub spożycia, nie dają żadnego pożytku, np. nasiona, rzeczy do jedzenia, trunki itp., i nieznikome, u których ten wypadek nie zachodzi.

### I. Podział dokumentów.

Dokumenta są to pisma, które stwierdzają jakiś fakt lub okoliczność. Dokumenta prywatne są pisma, które obywatele państwa w tym celu sporządzają, aby służyć mogły za dowód czynności prawnej, między nimi zawartą albo faktu, który się zdarzył. Dokumenta publiczne są pisma wydawane przez władze publiczne, albo osoby do tego upoważnione (notaryusze, duszpasterze itp). Dokumenta prywatne użyte być mogą za środek dowodowy jedynie przeciw tej osobie, która je wystawiła i podpisała; dokumenta publiczne zaś, dowodzą prawdziwości zawartych w nich faktów przeciw każdemu. Czynności prawne, stanowiące przedmiot dokumentów prywatnych, mają na celu ustanowienie, zabezpieczenie, przeniesienie, odmienienie albo nareszcie zniesienie praw prywatnych, a w miarę tego, czy wynikające ztąd prawa lub obowiązki, polegają na jednostronnym oświadczeniu woli jednej osoby, czy też na wzajemnym porozumieniu się kilku osób, dzielą się same przez się na dwa rodzaje a mianowicie:

1. Oświadczenia (deklaracje), które polegają na jednostronnej woli jednej osoby, i jedną tylko osobę obowiązują, np. świadectwo, kwit, rewers.

2. Umowy (kontrakty), które polegają na woli dwóch lub więcej osób, i tworzą z jednej strony prawo, a z drugiej obowiązek, np. najem, dzierżawa, kupno, zastaw.

## II. O formalnościach dokumentów.

Każdy dokument, jeżeli ma być ważny, musi się zastosować do pewnych formalności zewnętrznych.

Formalnościami temi są:

1. Język. Dokumenta mają być pisane w języku krajowym, to jest w tym języku, który się w kraju używa i który osoby, dokument podpisujące znają. Dokumenta spisane w obcym języku, muszą być uwierzytelnionem tłumaczeniem opatrzone, jeżeli mają urzędowi służyć do użytku.

2. Podpis. Przy oświadczeniach potrzebnym jest podpis tego, który oświadczenie czyni; przy umowach zaś podpis wszystkich, którzy nabywają prawa lub przyjmują obowiązki. Podpis czyni się po prawej ręce zaraz pod tekstem. Jeżeli wystawiający dokument, pisać nie umie lub nie może, powinien w miejscu podpisu położyć znak ręki swojej (zwyczajnie trzy krzyże), a jeden ze świadków wypisać imię i nazwisko jego, a sam podpisać się jako podpisujący imię, oraz jako i świadek, np. † † † Paweł Marosz, Jan Sikora, podpisujący imię i świadek, Jérzy Chwistek, świadek.

3. Data. Data jest to oznaczenie miejsca i czasu, gdzie i kiedy dokument spisany i podpisany został. Data powinna być wyraźnie i bez skrócenia napisana, np. w Cieszynie, dnia 3. stycznia 1883.

4. Świadkowie. Do ważności niektórych dokumentów potrzebna jest obecność i podpis świadków. Do takich dokumentów należą:

a) rozporządzenia ostatniej woli (testamenty i kodycyle);

- b) listy dłużne, (obligacje), jeżeli nie są przez dłużnika własnoręcznie pisane i podpisane;
- c) dokumenta wystawione przez osobę nieumiejącą czytać lub pisać.

Nikt niepowinien podpisywać dokumentu jako świadek, jeżeli mu wystawca nieoznajmił, iż dokument wystawiony zgadza się z jego wolą. Treść dokumentu atoli nie potrzebuje być świadkowi znana.

Świadek powinien zawsze do podpisu swego dołączyć słowa „jako świadek,“ aby tém zapobiedz wszelkiemu nadużyciu tegoż podpisu.

Przezorność wymaga, aby każdy takie tylko osoby za świadków powołał, które według przepisów są świadkami wiarogodnymi (Patrz str 135).

5. Zeszycie. Jeżeli dokument składa się z dwóch lub więcej arkuszy, powinien być zeszyty, a oba końce nici przymocowane lakiem i pieczęcią wystawcy, inaczej każdy arkusz, któryby mógł być podsunęty, za niepłatny uważany będzie.

6. Stępel. Można przyjąć za regułę, iż wszelkie dokumenta podlegają ostępowaniu. Gdy zaś przepisy stęplowe bardzo są obszerne i częściej ulegają zmianie, tedy tu dla braku miejsca opuszczone być muszą, tém więcej, gdy najpotrzebniejsze przepisy i skalę stęplową, czytelnik znajdzie w każdym kalendarzu. Winienem tylko dodać, iż stępel na dokumentach pierwszym wierszém tychże przepisany być winien, i że brak stępla nie odejmuje ważności dokumentu, ale pociąga za sobą karę stęplową, która równa się zwyczajnie potrójnej sumie stępla, który miał być użyty.

7. Legalizacya. Podpisy na wszystkich dokumentach prywatnych, które mają być wniesione do księgi gruntowej, np. listy dłużne, kwity, kontrakty itp., muszą być sądowo lub przez notaryusza legalizowane (potwierdzone).

U w a g a. Niektóre dokumenta, jeżeli mają być ważne i płatne, muszą być przed notaryuszem spisane. O tych dokumentach wspomnieliśmy już na str. 82.

## ROZDZIAŁ PIERWSZY.

### O oświadczeniach.

Oświadczenia (deklaracje, Erklärungen) są pisma, przez które wystawca opowiada i potwierdza rzeczywiste czyny i okoliczności, lub też zobowiązuje się na korzyść drugiej osoby coś uczynić lub zaniechać.

Oświadczenia zawierać w sobie powinny:

- a) Imię i nazwisko osoby, która oświadczenie robi, i osoby, na korzyść której uczynioném jest;
- b) oznaczenie rzeczy czyli przedmiotu, do którego się oświadczenie odnosi;
- c) oznaczenie warunków, pod którymi się przez oświadczenie jakiś obowiązek przyjmuje;
- d) oznaczenie miejsca i czasu, gdzie i kiedy oświadczenie wystawioném zostało.

Oświadczenia podzielić można na:

1. Świadcstwa; 2. rewersy; 3. kwity; 4. poświadczenia odbioru; 5. wypowiedzenia; 6. deklaracje tabularne; 7. testamenty i kodycyle.

#### I. Świadcstwa (Zeugnisse).

Świadcstwo jest dokumentem, w którym się stwierdza osobiste przymioty, fakta albo pewne okoliczności.

Ponieważ przeznaczeniem świadectw jest, aby służyły jako dowód, więc głównym ich przymiotem powinna być prawdziwość.

Każdy słuźbodawca obowiązany jest dać słuźde swemu świadectwo, skoro tenże słuźbę opuszcza.

Świadectwo wpisuje się w książkę służbową, albo też wystawia się osobno.

## Wzory.

## a) Świadectwa służby.

Stępel 15 ct.

1.

Ja niżej podpisany Paweł N., właściciel gruntu w Sibicy, poświadczam tém pismem, że Anna R. z Ropicy, służyła u mnie za dziewczkę do krów przez cały rok 1882, że przez czas służby zachowywała się bardzo dobrze, była pilną, pracowitą i posłuszną, tak że ją każdemu do służby jak najlepiej polecić mogę.

W Sibicy, dnia 1. stycznia 1883.

Podpis.

Stępel 15 ct.

2.

Podpisany poświadczam, że Adam N. z Pastwisk, służył u mnie za pachołka (parobka) od 1. stycznia 1883 r. aż do dnia dzisiejszego, że był pracowity i do każdej roboty bardzo zdatny, ale że się często upijał, musiałem go, chociaż niechętnie, ze służby wypuścić.

W Markłowicach, dnia 5. maja 1883.

Paweł N.

Stępel 15 ct.

3.

Niżej podpisany poświadczam niniejszém, że Paweł N. z Godziszowa, służył u mnie za młynarczyka przez lat cztery, to jest od 1. kwietnia 1879 aż do ostatniego marca 1883, przez który czas zawsze się przyzwoicie zachowywał, pilność, uwagę i akuratność we wszystkich sprawach okazywał, moralne i przykładowe życie prowadził, ze wszystkiemi w zgodzie i dobrém porozumieniu zostawał, i młynarstwa doskonale się wyuczył, tak że mu niniejsze świadectwo dla ubiegania się o lepszą służbę chętnie udzielam, i każdemu go polecam.

W Nieborach, dnia 15. kwietnia 1883.

Podpis.

## b) Świadectwa moralności.

Stępel 50 ct.

1.

Gmina Cisownicka poświadczam niniejszém, że Jakób S..., właściciel gruntu pod Nr. 20 w Cisownicy, zawsze się dobrze zachował.

wywał, z każdym w dobrém porozumieniu żył, wszelkie podatki regularnie płacił, gospodarstwo swoje w dobrym stanie utrzymywał, ludziom kłótliwym zgodę i przebaczenie zalecał, o wychowanie dzieci zabiegliwie się starał, tak że w całej gminie uważanym jest za człowieka statecznego i przykądneho, a dla swego zachowania się, używa powszechnego szacunku i poważania.

W Cisownicy, dnia 21. marca 1883.

N. N.

(L. S.)

przełożony gminy.

Stępel 50 ct.

2

Gmina Koszarzyska daje niniejszém świadectwo, że Anna L... 22 lat mająca, rodem z Wendryni, służy od roku 1876 aż dotąd u tutejszego zagrodnika Michała T., i że przez ten czas prowadziła życie moralne i przykądne, że była gospodarną, oszczędną, pilną i posłuszną, o rzeczy gospodarskie dbała, i we wszystkich jój powierzonych sprawach oględną i akuratną, tak że jój najlepsze świadectwo dać można.

Koszarzyska, dnia 21. marca 1883.

N. N.,

(L. S.)

przełożony gminy.

Bez stępla.

3.

Wskutek wezwania c. k. sądu powiatowego w Strumieniu, poświadcza gmina Zarzecze, że kowal Józef X., od lat 10 tu zamieszkały, prowadzi życie nieporządne, nie dogląda rzemiosła swego, ale w karczmie siedzi, często się upija, a potem żonę bije i z dziećmi się swarzy, że z sąsiadami żyje w ciągłych kłótniach i niezgodzie, w wyrządzaniu krzywdy ma wielkie upodobanie, że nareszcie przedłużwszy swój majątek chwycił się złodziejstwa, i o ile gminie wiadomo, już dwa razy za kradzież, a kilka razy za lekkie pokaleczenie był karany.

Zarzecze, dnia 24. marca 1883.

N. N.,

(L. S.)

przełożony gminy.

### c) Świadectwa ubóstwa.

Bez stępla.

1.

Niniejszém daje się Pawłowi B. świadectwo, że tu w gminie nieposiada ani ruchomego ani nieruchomego majątku, i o ile gmina wie, zupełnie jest ubogim i tylko z pracy rąk swoich się utrzymuje.

Gmina Pogwizdowska, dnia 24. marca 1883.

(L. S.)

N. N.,

przełożony gminy.

Bez stępla.

2.

Poświadcza się niniejszém, że Michał R. oprócz wymowku na gruncie Nr. 30 w Dolnych Błędowicach, nieposiada żadnego innego majątku, że tedy nie może opędzić kosztów procesu, który chce wytoczyć właścicielowi gruntu Nr. 30 w Dolnych Błędowicach, Jakóbowi S., o wynagrodzenie szkody w ilości 20 złr. w. a.

Gmina Dolne Błędowice, dnia 24. marca 1883.

(L. S.)

N. N.,  
przełożony gminy.

Powyższe świadectwo jako zgodne z prawdą, potwierdza się.

Urząd parafialny w Błędowicach, dnia 26. marca 1883.

(L. S.)

N. N., proboszcz.

Stępel 50 ct.

3.

Na prośbę Adama W. poświadcza się niniejszém, iż tenże oprócz zagrody, 5 jochów (morgów) przestrzemi mającej, nieposiada innego majątku, że w ogóle jest ubogim i ma pięcioro małoletnich dzieci do żywienia, i że godzien jest udzielenia mu wsparcia dla najstarszego syna Pawła, będącego w szkołach. Dla tego niniejsze wiarogodne świadectwo udzieloném mu zostało, w celu ubiegania się o stypendyum przy c. k. gimnazyum w Cieszynie dla swojego syna.

W Lipowcu, dnia 24. marca 1883.

(L. S.)

N. N.,  
przełożony gminy.

## d) Świadectwa majątkowe

Wolne od stępla.

1.

Gmina Bobrecka poświadcza tém pismem, że Maciej B., stolarz pod Nr. 83 tu zamieszkały, należy do ludzi zamożnych, że rzemiosło jego, które z pięcioma czeladnikami prowadzi, znajduje się w stanie kwitnacym, że oprócz znacznego zapasu desek i drzewa, posiada znaczną ilość gotowych sprzętów stolarskich, i oprócz tego ma kilka tysięcy reńskich pomiędzy ludźmi.

Które to świadectwo z prawdą zgodne, wskutek polecenia c. k. sądu powiatowego w Cieszynie z dnia 4. kwietnia 1883 wystawioném zostało.

Bobrek, dnia 7. kwietnia 1883

(L. S.)

N. N.,  
przełożony gminy.



Stępel 50 ct.

2.

Poświadcza się tém pismem, że Filip M... jest właścicielem gruntu pod Nr. 53 w Zamarskach, mającego wraz z łąkami i lasem 60 morgów (jochów) z budynkami murowanymi i odpowiednim inwentarzem, że całe gospodarstwo znajduje się w dobrym stanie, i Filip M. może być policzony do zamożniejszych gospodarzy wiejskich.

Gmina Zamarska, dnia 7. kwietnia 1883.

W nieobecności przełożonego gminy:  
(L. S.) N. N.,  
starszy radca gminy.

## e) Świadcstwa różnej treści.

Stępel 50 ct.

1.

Na żądanie Ludwika O... poświadcza się niniejszém, iż temuż dnia 7. kwietnia 1883 r. na drodze z Cieszyna do Jabłonkowa, we wsi Nieborach złamała się oś od wozu, że musiał sobie do dalszej drogi innego wozu wypożyczyć i przez to stracił dwie godziny czasu, a dla tego nie mógł stanąć o wyznaczonej godzinie na termin przed c. k. sądem w Jabłonkowie.

Gmina Nieborowska, dnia 7. kwietnia 1883.

(L. S.) N. N.,  
przełożony gminy.

Stępel 50 ct.

2.

Niniejszém pismem daję świadectwo, iż od Pawła R. z Frydku w miesiącu marcu br. konia za 180 złr. nie kupiłem, i że z nim nigdy o koniach rzeczy nie miałem.

W Podoborze, dnia 1. września 1883.

N. N.,  
właściciel gruntu.

Bez stępla.

3.

Poświadczam niniejszém, iż Jan Turoń z Nieborów, lat 23 liczący, religii katolickiej, znajduje się przy życiu i jest w mojej służbie.

W Cieszynie, dnia 20. marca 1883.

N. N.,  
właściciel domu.

## II. Rewersy.

Rewers jest piśmienne oświadczenie, iż jedna osoba obowiązuje się drugiej coś dać, uczynić, dozwolić lub też prawa swego się zrzec.

Na rewers używa się zwykle stępel na 50 ct.; jeżeli zaś wartość przedmiotu da się przez oszacowanie oznaczyć, podlega rewers stęplu według skali II.

## Rewers z obowiązkiem dania.

Stępel 50 ct.

Niżej podpisany zobowiązuje się, nowo wybudowanej szkole w Brennėj dawać przez całe życie swoje, na zakupienie potrzebnych książek i środków naukowych rocznie 10 złr., wyraźnie dziesięć złr. w. a., i polecam temu z synów moich, który na moim gruncie osiedzie, aby takąż sumę przynajmniej przez 8 lat, wyraźnie ośm lat, szkole téj na powyższe cele dawał.

W Brennėj, dnia 4. marca 1883.

Podpis z dwoma świadkami.

## Rewers z obowiązkiem czynienia.

Stępel 50 ct.

Tém pismem zobowiązuje się niżej podpisany, Paweł R., wymownicy mojej Annie S., dopóki żyje, cały jej wymówek na gruncie pod Nr. . . . w G. . . . własnym pociągiem obrabiać, urodzaje z pola zwozić, i jej potrzebnego drzewa na opał dostarczać, wszystko to bez jakiegokolwiek nagrody z jej strony.

W Puńcowie, dnia 1. marca 1883.

Podpis z dwoma świadkami.

## Rewers z obowiązkiem dozwoleń.

Stępel 50 ct.

Ponieważ Paweł K., właściciel posiadłości pod Nr. 39 w Kobielowie, wziął grunt Nr. 48 tamże położony na 5 lat w dzierżawę, a najbliższa droga do niego przez mój dwór prowadzi, tedy dla wygody Pawła K. zezwalam, iż tenże podczas tej 5 letniej dzierżawy, to jest do końca września 1888 r. bezpłatnie przez mój dwór może chodzić i jeździć i było pędzić.

W Kobielowie, dnia 30. września 1883.

Podpis z dwoma świadkami.

## Rewers z rzeczeniem się prawa.

Stępel 50 ct.

Ja niżej podpisany Andrzej F. mam prawo moczenia lnu w stawie Dołek zwanym, które prawo z moimi poprzednikami od niepamiętnych czasów wykonywałem. Gdy zaś właściciel tegoż stawu Jan Z. chce tamże rybnik założyć, ja zaś w innym równie dogodnym miejscu mogę len moczyć: tedy zrzekam się tego prawa na korzyść Jana Z. i jego następców w posiadaniu, i oświadczam: iż od dnia dzisiejszego zaczawszy nie będę w stawie Dołku lnu moczyć, i że nikt z moich następców prawa tego przywłaszczać sobie nie może.

W Zarzeczcu, dnia 7. maja 1883.

Andrzej F. i dwa świadkowie.

## III. Kwity.

Kwity (pokwitowania) są piśmiennym zaświadczeniem spełnionego obowiązku.

Kwit musi zawierać:

1. Imię i nazwisko dłużnika i wierzyciela;
2. dług, z oznaczeniem jego powstania, ilości, czasu i dokumentu na zasadzie którego istniał;
3. oświadczenie, w jaki sposób dług porównany został, np. przez zapłacenie gotówką, darowiznę, odrobienie, porachunek itp.;
4. pozwolenie do wymazania z ksiąg gruntowych i legalizacyę podpisu, jeżeli dług w księdze gruntowej zapisanym był.

Aby zapobiedz sporom, muszą być pokwitowania sporządzone bardzo dokładnie i wyraźnie. Sumę pokwitowaną wyrazić należy liczbą i literami. Ostrożność wymaga aby oprócz wierzyciela, dwóch świadków, którzy przy spłacie kapitału byli obecnymi, kwit podpisało. Jeżeli zaś podpis na kwicie musi być legalizowany, wtedy podpis świadków nie jest konieczny. Wierzyciel jest obowiązany dłużny list, dłużnikowi zwrócić. Dłużnik obowiązany jest całą dłużną sumę naraz spłacić, i nie może wierzyciela zmusić, aby częściowe zapłaty przyjmował.

## Wzory.

## 1.

Stępel według skali II, 94 ct.

Na 300 złr. w. a., wyraźnie trzysta złotych waluty austriackiej, które ja niżej podpisany Paweł Komar na zaspokojenie dłużnej mi sumy z ugody sądowej, na dniu 15. lipca br. do l. 3580 zawartej, od dłużnika Jana Bartka na dniu dzisiejszym gotówką odebrałem, z którejto sumy niniejszém kwituję.

W Polskiej Lutyni, dnia 20. lipca 1883.      Paweł Komar.  
N. świadek.  
N. świadek.

## 2.

Stępel według skali II, 2 złr. 50 ct.

Na 630 złr. w. a. słowem sześćset trzydzieści złotych wal. austr. które ja Jan Borski na zupełne zaspokojenie dłużnego mi kapitału z obligacyi wystawionéj na dniu 30. czerwca 1881 r. w ilości 600 złr. i procenta od dnia 30. czerwca 1882 aż do 1. lipca 1883

po 5 od sta w ilości . . . . . 30 „

Razem powyższą sumę . . . . . 630 złr.

od dłużnika Pawła Ómiela na dniu dzisiejszym gotówką do moich rąk odebrałem, dla tego niniejszém zupełnie kwituję, i oraz na wymazanie powyższej sumy z procentami z ksiąg gruntowych realności pod Nr. 38 w Kocobędzu, wykaz hipoteczny 38, zezwalam

W Cieszynie, dnia 1. lipca 1883.      Jan Borski.  
(Legalizacya podpisu jest konieczną.)

Stępel według skali II, 32 ct.      3.

Na 100 złr. w. a., wyraźnie sto złotych wal. austr., które mi niżej podpisanemu Pawłowi Maroszowi, brat mój Jerzy, właściciel gruntu pod Nr. 30 w Ligotce, jako należny dział dziedziczny (spadkowy, erbowny) po moim ojcu Adamie Maroszu, według dekretu dziedzictwa z dnia 28. marca 1878 do l. 2389, do moich rąk na dniu dzisiejszym gotówką wypłacił, z odbioru których niniejszym dokumentem kwituję a oraz zezwalam, aby mój powyższy dział spadkowy w ilości 100 złr. w. a. z przynależnościami z ksiąg gruntowych Nr. 30 w Ligotce, wykaz hipoteczny 28, wymazany został.

W Ligotce, dnia 28. marca 1883.      Paweł Marosz.  
(Podpis musi być legalizowany.)

## 4.

Stępel według skali II, 2 złr. 50 ct.

Na 485 złr. w. a, literami czterysta osmdziesiąt pięć złr. wal. austr., które ja niżej podpisany Adam Folwarczny z wyroku c. k. sądu powiatowego w Strumieniu z dnia 13. sierpnia 1881 do l. 3589 od Jana Klimosza odebrałem, a zwłaszcza:

kapitału . . . . .	400 złr. — ct.
procentu 4 od sta za czas od 1. marca 1881 do	
1. września 1883 . . . . .	40 „ — „
kosztów procesowych . . . . .	25 „ 35 „
kosztów egzekucyjnych . . . . .	2 „ 65 „

Razem powyższą sumę . . . 485 złr. — ct.

zaczem tu z tym dodatkiem kwituję, że od dalszych kroków egzekucyjnych odpuszczam, i z powyższego wyroku nic więcej nie mam do żądania.

W Wiślicy, dnia 1. września 1881.

Adam Folwarczny.  
podpisz dwóch świadków.

## 5.

Stępel według skali II, 19 ct.

Na 50 złr., które — itd. — odebrałem, mianowicie

gotówką . . . . .	20 złr.
przez potrącenie za 4 centnary siana . . . . .	4 „
przez odrobienie w czasie żniw . . . . .	10 „
przez przekazanie (assygnację) na Pawła Moronia . . . . .	10 „
resztę zaś . . . . .	6 „

dłużnikowi darowałem.

Czyni razem . . . 50 złr.

z której to sumy niniejszem kwituję.

W Cieszynie, dnia 30. września 1883.

Podpisy.

#### IV. Poświadczenia odbioru (cedółki, Empfangsbestätigung).

Poświadczenie odbioru służy za dowód, że jedna osoba od drugiej odebrała jaką rzecz na własność, na schowanie, do przerobienia, do dalszej przesyłki itp. Najczęściej wystawiają się podobne poświadczenia, jeżeli odbiera się rzecz przez pośrednika np. posła.

## Przykłady.

1.

Poświadczam, że odebrałem list zapieczętowany od właściciela gruntu Andrzeja T. z Simoradza, na dniu dzisiejszym.

W Dębowcu, dnia 5. marca 1883.

Jan W.

2.

Poświadczam tym pismem, iż odebrałem na dniu dzisiejszym przez posła Pawła O. zapieczętowany list, w którym się znajdowało 10 złr. 50 ct. w. a. od Adama W., handlarza zbożem z Kieselowa.

W Brennėj, dnia 8. kwietnia 1883.

Józef Z.

3.

Niniejszém poświadczam, iż odebrałem od Józefa F. z Karpętnėj na schowanie: kozuch barani długi, płaszcz z sukna siwego i parę nowych bótów, które rzeczy jemu na żądanie każdego czasu zwrócić obowiązują się.

W Bystrzycy, dnia 7. marca 1883.

Karol N.

4.

Niżej podpisany poświadczam, iż na dniu dzisiejszym odebrałem od wdowy Anny T. z Kamieńca 20 sztuk przędzy cienkiej, 15 sztuk przędzy pacześnej, a 8 sztuk i 5 łokci przędzy zgrzebnej, z której przędzy mam jej płótno zrobić i do 3 miesięcy odstawić.

W Boguszowicach, dnia 20. lutego 1883. Adam B., tkacz.

5.

Potwierdzam niniejszém, iż skradzione mi w dniu 1. kwietnia br. rzeczy, mianowicie: dwie pary bótów, pięć koszul i 10 łokci płótna niebielonego, na dniu dzisiejszym z c. k. sądu powiatowego w Jabłonkowie napowrót odebrałem.

W Koszarzyskach, dnia 29. czerwca 1883.

Podpis.

6.

Poświadczam, że na dniu dzisiejszym odebrałem list od Jana Kaifosza, w którym mi pomieszkanie w domu swoim Nr. 185 w Jabłonkowie sześćtygodniowo, to jest z końcem miesiąca czerwca 1883 r. wypowiada.

W Jabłonkowie, dnia 15. maja 1883.

Maciej Lipowski.

## 7.

Potwierdzam tém pismem, żem odebrał od Wojciecha Pocięja w zastaw: srebrny zegarek w wartości 20 złr., złoty pierścionek w wartości 10 złr. i płaszcz z sukna czarnego w wartości 18 złr. na dniu 8. lutego br., na które rzeczy jemu pożyczyłem 40 złr. przez czas sześciu miesięcy, i obowiązuję się jemu po zwróceniu pożyczki, te rzeczy na powrót oddać.

W Boguminie, dnia 20. lutego 1883. Antoni Zamarek.

## V. Wypowiedzenia \*).

Wypowiedzenia są pisma, przez które jedna osoba drugą uwiadamia, że kontrakt pomiędzy niemi istniejący, od pewnego czasu za zniesiony i na dal niepłatny uważany być ma.

## Przykłady.

## 1.

*Szanowny Gospodarzu!*

Ponieważ się przenoszę z Mistrzowic do Żukowa, tedy nie mogę dłużej potrzymać pomieszkania w Waszym domu pod Nr. 152 w Mistrzowicach; wypowiadam go tedy sześćtygodniowo naprzód, to jest od 1. października (św. Michała) br.

W Mistrzowicach, dnia 15. sierpnia 1883.

Jan Mostecki.

## 2.

*Szanowny Panie!*

Z pomieszkaniem, które w moim domu Nr. 13 w Jabłonkowie używacie, od nowego roku inne rozporządzenie uczyniłem. Wypowiadam Wam tedy to pomieszkanie, składające się z dwóch izb po prawej ręce na dole, kuchni, spiżarni, piwnicy, góry (strychu) i drzewni, z końcem 31. grudnia br. i upraszam Was, abyście sobie zawczasu inne pomieszkanie wyszukali.

Zostaję z szacunkiem Wam życzliwy  
Paweł Pientok.

W Jabłonkowie, dnia 14. listopada 1883.

\*) Wypowiedzenia sądowe patrz str. 121.

## 3.

Od św. Michała br. sam zaczęę gospodarować na mojej posiadłości pod Nr. 88 w Górno-Lesznój. Wypowiadam wam tedy dzierżawę téjże posiadłości z dniem 30. września 1883, i stawię się w ostatnich dniach tegoż miesiąca, celem objęcia posiadłości w własny zarząd.

Zostaję zawsze Wam przychylny  
Paweł Baron.

W Cisownicy, dnia 30. marca 1883.

## 4.

Ponieważ od nowego roku wstępuję do służby u innego gazdy, tedy Wam wypowiadam moją służbę u Was, i dziękuję oraz za Waszą przychylność i dobre obejście się zemną.

Zostaję z szacunkiem dla Was  
Paweł Konik.

W Dziećmorowicach, dnia 15. listopada 1883.

## 5.

Na św. Michała mam spłacić część kupnej ceny za kupiony grunt w Zamarskach. W tym celu muszę pościagać wszystkie moje kapitały. Jestem tedy przymuszony wypowiedzieć Wam kapitał 500 złr. w. a. z obligacyi dnia 1. stycznia 1880 ćwierćrocznie, i upraszać Was, abyście mi tenże kapitał z pewnością za trzy miesiące, to jest na 1. października br. zwrócili; zaczęm zostaję z poważaniem Wasz uprzejmy przyjaciel

Andrzej Bartek.

W Hażlachu, dnia 1. lipca 1883.

## 6.

Szanowny Panie!

Ponieważ prowadzenie wszelkich moich spraw od dnia dzisiejszego powierzyłem Wmu. Panu Józefowi K., tedy wypowiadam Panu z dniem dzisiejszym pełnomocnictwo udzielone na dniu 6. kwietnia 1881 r., upraszam o rachunek dochodu i rozchodu i spodziewam się, iż mię Pan w tym celu najdłużej do końca bieżącego miesiąca odwiedzi. Dziękując oraz za wszelkie w moich sprawach podjęte prace, zostaję Szanownego Pana zawsze życzliwy

Jakób Kalina.

W Świętoszowkach, dnia 18. lutego 1883.



## VI. Deklaracje hipoteczne.

Deklaracje hipoteczne, są to pisma, przez które jedna osoba na korzyść drugiej osoby pewne prawa hipoteczne przyznaje, lub się ich zrzeka, lub też je ogranicza. Podpisy na deklaracjach hipotecznych muszą być legalizowane.

Stępel 50 ct.

### Deklaracya.

Na mocy rezolucyi c. k. sądu powiatowego w Skoczowie z dnia 1. marca 1882 r. do l. 1512, uzyskał Jan Antosz na mojej posiadłości pod Nr. 72 w Wiślicy prenotacyę (ostrzeżenie hipoteczne) prawa zastawu, względem winnej mu podług wystawionego przezemnie dłużnego listu z dnia 2. lutego 1882 r. pożyczki w sumie 600 złr. w. a. z procentami po 5 od sta. Aby zapobiedz skardze mającej tę prenotacyę usprawiedliwić, i aby oszczędzić sobie kosztów ztąd wyniknąć mogących: uznaję tém pismem uzyskaną prenotacyę rzeczonych 600 złr. w. a. z 5. procentem za usprawiedliwioną, i zezwalam na intabulacyę (wpis) bezwarunkowego prawa zastawu względem rzeczonej pożyczki w sumie 600 złr. w. a. z procentami 5 od sta, na mojej realności pod Nr. 72 w Wiślicy, a to z prawem pierwszeństwa, wskutek rzeczonej prenotacyi nabytego.

Działo się w Wiślicy, dnia 1. maja 1883.

Podpis dłużnika.

Stępel 50 ct.

### Deklaracya.

Według obligacyi z dnia 1. lipca 1880, winien mi jest Jan Komar kapitał 600 złr. w. a., który to kapitał na jego posiadłościach pod Nr. 15 i 19 w Polskiej Lutyni zaintabulowany został.

Ponieważ Jan Komar pragnie oczyścić swoją posiadłość pod Nr. 19 ze wszelkich długów, a gdy mój kapitał na posiadłości pod Nr. 15 w Polskiej Lutyni, dostateczne znajduje bezpieczeństwo: tedy ja Józef Borek jako wierzyciel hipoteczny, zrzekam się tém pismem prawa zastawu względem posiadłości Nr. 19, i daję zezwolenie, aby prawo zastawu względem powyższego kapitału 600 złr. z procentem i kosztami, z posiadłości pod Nr. 19, w Polskiej Lutyni wymazane zostało, przez co moja pretensya i prawo zastawu na posiadłości pod Nr. 15 w Polskiej Lutyni w niczém naruszoném być nie może.

W Ostrawie, dnia 1. maja 1883

Józef Borek.

Stępel 50 ct.

### Deklaracya.

Na posiadłości pod Nr. 50 w Nierodzimiu, jest dla mnie z kupu dto. 3. maja 1873 dożywotna wymowa zaintabulowana. Po-

nieważ właściciel téjże posiadłości chce na nią nowy dług w ilości 400 złr. w. a. zaciągnąć, tedy ustępuję pierwszeństwo temuż kapitału w ilości 400 złr., wyraźnie czterysta złr. w. a. z procentem i innymi przynależnościami i zezwalam, aby niniejsza deklaracya w tém celu do ksiąg hipotecznych pod Nr. 50 w Nierodzimiu zaintabulowaną została.

Działo się w Nierodzimiu, dnia 5. listopada 1883.

Paweł Szalbot, wymownik.

## VII. O testamentach.

1. Rozporządzenie majątkiem swoim na przypadek śmierci, nazywa się rozporządzeniem ostatniej woli. Osoba, która majątkiem swoim rozporządza, nazywa się testatorem. Osoba, która obejmuje majątek po zmarłym, nazywa się dziedzicem (spadkobiercą, sukcesorem, erbem).

Jeżeli dziedzic w testamencie jest ustanowiony, wtedy nazywa się dziedzicem testamentowym; jeżeli zaś testament nie został sporządzony, nazywa się dziedzicem ustawniczym, bo wtedy nie według testamentu, lecz według ustawy (przepisów prawnych) dziedziczy.

Osoba, która obejmuje tylko pewną szczegółową rzecz z majątku zmarłego, nazywa się legataryuszem, a rzecz szczegółową, którą obejmuje, nazywa się zapisem, legatem.

Jeżeli rozporządzenie ostatniej woli obejmuje ustanowienie dziedzica, wtedy nazywa się testamentem; jeżeli zaś nieustanawia dziedzica, lecz tylko zawiera inne postanowienia, wtedy nazywa się kodycylem.

2. Pierwszym warunkiem ważności testamentu jest, aby testator zdolnym był do sporządzenia ostatniej woli. Do tego potrzebnym jest przedewszystkiém przytomność umysłu i rozważa. Kto złożony ciężką chorobą, leży na śmiertelnym łożu, nie zawsze ma przytomność umysłu, nie zawsze może wyraźnie i z rozważą przemawiać. Dla tego nie trzeba odkładać sporządzenia testamentu do ostatniej chwili, ale trzeba zawczasu domem swoim rozporządzić. Jeżeli się testator obawia, że się krewni jego o treści sporządzonego testamentu dowiedzą, i że może

będzie miał za życia swego ztąd nieprzyjemności, tedy są na to sposoby, aby się o treści testamentu nikt nie dowiedział. Wola testatora oświadczoną być powinna stanowczo, nie zaś przez samo potakiwanie czynionego mu wniosku, bez przymusu, w stanie wolnym od podstepu i istotnej omyłki. Oświadczenie jest nieważném, jeżeli dowiedzioném będzie, iż nastąpiło w stanie szaleństwa, obłąkania, głupowatości lub opilstwa. Marnotrawca tylko połową swojego majątku rozporządzić może; druga połowa przypada dziedzicom ustawicznym. Osoby niżej lat czternastu nie są zdolne sporządzić testamentu; osoby między 14. i 18. rokiem, mogą tylko ustnie przed sądem testament sporządzić; osoby zaś po skończonym 18. roku mogą w dowolnej formie testament robić.

3. Testament można sporządzić na piśmie lub ustnie; zasądownie i sądownie, lub przed notaryuszem.

A) Testamenty pisemne.

- a) Kto chce ostatnią wolę oświadczyć na piśmie i bez świadków, powinien testament lub kodycył własnoręcznie napisać i własnoręcznie przez położenie nazwiska swego podpisać.
- b) Jeżeli zaś testator pisać umiejący, testamentu lub kodycyłu własnoręcznie nie pisał, ale przez inną osobę spisać kazał, tedy powinien przed trzema zdatnymi świadkami (z których przynajmniej dwóch jednocześnie obecnymi być powinni) potwierdzić, iż to pismo jest jego ostatnią wolą. Zaczém testator i świadkowie testament podpisują.
- c) Jeżeli testator nie umie pisać, powinien oprócz zachowania formalności powyżej opisanych, zamiast podpisu znak swojej ręki w obec wszystkich trzech świadków własnoręcznie położyć. Jeden ze świadków nazwisko testatora jako podpisujący za niego napisać powinien.

W trzech powyższych przypadkach nie jest potrzebném, aby świadkowie mieli wiadomość o osnowie testamentu.

d) Gdy zaś testator nie umie czytać, powinien kazać sobie przeczytać pismo przez jednego świadka w obecności dwóch drugih świadków, którzy osnowę pisma przejrzel. Testator powinien dalej potwierdzić, że pismo to zgadza się z jego wolą. Zaczem podpisują testator i świadkowie testament

B) Testamenty ustne. Kto niechce lub nie może zachować formalności pisemnego testamentu, może uczynić testament ustny. Kto chce robić testament ustny, ten powinien oświadczyć swoją wolę stanowczo w obec trzech zdolnych świadków jednocześnie obecnych, i którzyby poświadczyć mogli, że co do osoby testatora żaden nie zaszedł podstęp lub omyłka. Ostrożność wymaga, aby świadkowie dla ułatwienia pamięci, albo wszyscy wspólnie, albo każdy dla siebie, sami spisali oświadczenie testatora, albo też takowe, jak można najspieszniej spisać kazali.

Aby ustne ostatniej woli rozporządzenie prawomocnym było, powinno być na żądanie każdego, komu na tém zależy, przez zaprzysiężone zgodne zeznanie tych trzech świadków potwierdzone.

C) Testamenty sporządzone przed sądem lub notaryuszem.

Testator może także sądownie lub przed notaryuszem na piśmie lub ustnie oświadczyć swoją ostatnią wolę. Rozporządzenie na piśmie, powinno być przynajmniej własnoręcznie przez testatora podpisane i osobiście przez niego sądowi lub notaryuszowi oddane. Jeżeli testator chce ustnie wolę swoją oświadczyć, oświadczenie to protokolarnie w obecności sędziego lub notaryusza i dwóch świadków spisane być powinno. Zaczem protokół podpisany, zapieczętowany i w aktach urzędowych złożonym być winien.

D) Świadkowie. Świadkowie ostatniej woli powinni być zdatnymi, gdyż inaczej rozporządzenia niebyłyby ważnymi.

Osoby zakonne, kobiety, młodzieńcy lat ośmnastu nie mający, na umyśle nie przytomni, ślepi, głusi albo

niemi, tudzież ci, którzy nierozumieją mowy testatora, nie mogą być świadkami ostatniej woli.

Skazany za zbrodnię oszustwa lub za inną z chciwości zysku popełnioną zbrodnię, nie może być świadkiem ostatniej woli. Dziedzic lub legataryusz co do spadku onemuż przeznaczonego, tudzież jego małżonek, rodzice, dzieci, rodzeństwo lub osoby w tym samym stopniu z nim spowinowacane, tudzież jego płatni domownicy, nie są zdawnymi świadkami. Do ważności rozporządzenia potrzeba, aby takowe przez trzech świadków, lecz nie z liczby teraz wymienionych, stwierdzonem było.

E) *Stępel*. Testamenty i kodycyle podlegają za pierwszy arkusz stęplowi na 1 złr., za każdy następny arkusz stęplowi na 50 ct. Niepotrzeba jednak, aby dokument zaraz był ostęplowany, gdyż ostęplowanie przy uporządkowaniu masy spadkowej uskutecznonem być może. Dodać jeszcze należy, iż jeżeli testament z dwóch lub więcej arkuszy się składa, takowe przed podpisem zeszyte i końce nici tam gdzie się pismo kończy, przypiętowane być winny.

#### 4. Uwagi.

*Część obowiązkowa*. Osoby, na które testator w swoim testamencie pamiętać musi, są jego dzieci, a w braku tychże, jego rodzice i dziadowie.

Testator nie musi swoich dzieci równym działem dzielić, może jednemu więcej, drugiemu mniej wyznaczyć. Najmniejsza część, którą testator dziecięciu pozostawić musi, jest połowica tego, coby nań przypadło, gdyby nie był testamentu sporządził. Najmniejsza część ta nazywa się *częścią obowiązkową* (zachówkiem, legitymą). Jeżeli np. ojciec pozostawi troje dzieci a majątku 3000 złr. tedy jeżeli testament sporządzony nie został, dziedziczy każde 1000 złr. Testator zaś może tę sumę inaczej podzielić, ale najmniejszy dział nie może być mniejszy, jak 500 złr. tj. połowica z 1000 złr., a te 500 złr. nazywają się *częścią obowiązkową*.

**Wliczenie.** Co spadkodawca dał za życia córce swój lub wnuczce na posag, synowi na wyprawę, na objęcie urzędu lub rozpoczęcie zarobku itp., wszystko się wlicza przy ustawniczym dziedziczeniu do działu. Często powstaje pomiędzy dziedzicami spór oto, co im ma być wliczone do działu, gdyż jeden twierdzi że od spadkodawcy nic nie odebrał, drugi zaś że tylko tyle odebrał, trzeci, iż mu to darem dano itp. Spadkodawca tedy ostrożnie sobie postąpi, jeżeli w testamencie oznaczy sumy przez dziedziców za życia jego odebrane, które im mają być do działu wliczone.

**Wydziedziczenie.** Dziecię może być wydziedziczonym, gdy spadkodawcę w niedostatku znajdującego się, zostawia bez pomocy; gdy z powodu zbrodni skazanym jest na dożywotnie lub dwudziestoletnie więzienie; gdy ciągle prowadzi życie przeciwne publicznej obyczajności. Jeżeli tedy spadkodawca chce dziecię wydziedziczyć, musi to w testamencie z oznaczeniem przyczyn uczynić.

**Zniesienie testamentu.** Testator może swoje rozporządzenie ostatniej woli w każdym czasie i według upodobania zmienić, znieść i odwołać, lub też uzupełnić. Zawsze jednak musi przy tém zachować formalności, jakie przy sporządzeniu testamentów zachowane być winny.

## Wzory.

### 1. Testament

Pawła Zagóry, siedlaka z Trzycieża.

Nie mając dzieci, ustanawiam i mianuję moją żonę Katarzynę Zagórową z domu (rodzoną) Miętusową, uniwersalną dziedziczką wszystkiego mojego majątku. Zaczem niniejszy testament własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Trzycieżu, dnia 1. marca 1883.

Paweł Zagóra, testator.

### 2. Dodatek do powyższego testamentu.

Moja żona Katarzyna Zagórowa będzie obowiązana, z odziedziczonego mojego majątku wypłacić zapis (legat) mojemu siostrzeń-

cowi Janowi Teperowi z Żukowa 150 złr., słowem sto pięćdziesiąt złr. w. a. zaraz po mojej śmierci.

Dodatek ten do testamentu z dnia 1. marca 1883 r. własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Trzycieżu, dnia 25. sierpnia 1883.

Paweł Zagóra, testator.

### 3. Testament.

Ponieważ żaden człowiek ostatniej godziny życia swego przewidzieć nie może, tedy umieniłem sobie po dojrzałej rozwadze sporządzić na przypadek śmierci mojej następującą ostatnią wolę.

1. Niemając nigdy upodobania w wystawności i blasku świeckim, życzę sobie, aby pogrzeb mój odbył się jak najskromniej. Kamień grobowy z krótkim napisem niech oznacza miejsce ostatniego spoczynku mego.

2. Niemając własnych dzieci, ustanawiam dziedzicami moimi żonę moją Zuzannę Olszarową, brata mego Michała Olszara i brata mego Jakóba Olszara, i zapisuję im cały mój majątek. Mianowicie zaś zapisuję żonie mojej Zuzannie Olszarowej posiadłość moją pod Nr. 38 w Puńcowie z wszelką przynależnością i całym inwentarzem, bratu Michałowi Olszarowi posiadłość moją pod Nr. 8 w Ustroniu z wszelką przynależnością i inwentarzem, nareszcie bratu Jakóbowi Olszarowi posiadłość moją pod Nr. 25 w Końskiej z wszelką przynależnością i inwentarzem.

3. Siostrze mojej Annie Olszarowej zapisuję legat 1200 złr. słowem tysiąc dwieście złr.

4. Siostrze mojej Helenie Olszarowej zapisuję legat 1000 złr. słowem tysiąc złr.

5. Przyjacielowi mojemu Józefowi Leśnemu zapisuję legat 400 złr., wyraźnie cztery sta złr.

6. Dziedzice moi będą dalej powinni następujące legaty wypłacić:

- a) kościołowi ewangelickiemu w Ustroniu na potrzebne reperatury sto pięćdziesiąt złr. (150 złr.);
- b) funduszowi szkół wiejskich pięćset złr. (500 złr.);
- c) Czytelnii ludowej w Cieszynie na zakupienie książek, tyczących się gospodarstwa, 200 złr., słowem dwieście złr.;
- d) kościołowi ewangelickiemu w Cieszynie 400 złr., słowem czterysta złr. pod warunkiem, aby coroczny procent 20 złr. obracany został na stypendyę dla ucznia gimnazjalnego w Cieszynie, przedewszystkiem dla ucznia z mojego rodzeństwa, a gdyby takiego nie było, dla każdego innego ucznia, który pilność i dobre zachowanie się okazuje, i do języka

polskiego się przykładu. Wygotowanie dokumentu fundacyjnego i oznaczenie bliższych warunków poleciłem przyjacielowi memu Józefowi Leśnemu; jemu też przysłuży prawo rozdawania stypendyi, które to prawo po jego śmierci na starość zboru przechodzi;

- e) ubogim w Puńcowie 20 złr., tj. dwadzieścia złr., które pomiędzy nie zaraz po mojej śmierci rozdane być mają.

7. Dziedzic mój Michał Olszar, obowiązany będzie dla szkoły ludowej na Polanie legat 100 złr., słowem sto złr. na posiadłości jemu zapisanej pod Nr. 8 w Ustroniu z tém przeznaczeniem zabezpieczyć, aby coroczny procent 5 złr. przez niego szkole tej płacić się mający, obracany był na zakupienie potrzebnych książek do biblioteki szkolnej.

8. Opłaty rządowe od legatów pod liczbą 6 i 7 oznaczonych, powinni są moi dziedzice uiścić, ażeby każdy legataryusz zupełną sumę jaką mu wyznaczoną została, bez wszelkiego potrącenia odebrać mógł.

9. Dziedzice moi powinni będą od wszystkich moich legatów płacić procent 5 od sta od dnia śmierci mojej, aż do czasu uskutecznionej wypłaty tychże.

10. Każdy z moich dziedziców powinien będzie zastąpić długi ciążące na posiadłości jemu zapisanej, a nikt z nich niema prawa z tego względu nagrody z masy spadkowej się domagać.

11. Żona moja Zuzanna nie będzie mieć prawa domagać się z masy spadkowej wiana 1000 złr., które w czasie naszego małżeństwa od niej odebrałem; sumę tę jak wszelkie inne pretensye potrącić sobie z posiadłości jej zapisanej pod Nr. 38 w Puńcowie.

12. Do testamentu załączony zostanie spis należności moich, i drugi spis długów, które dziedzice moi bez wszelkich zarzutów wypłacić będą powinni.

13. Gdyby po zapłaceniu kosztów pogrzebu, długów niezainstabulowanych, legatów i opłat sądowych, pozostała w masie gotówka, tedy podzielona ma być w równych częściach między trzech wyżej wspomnianych dziedziców moich. Gdyby zaś gotówka na pokrycie powyższych należności nie wystarczyła, tedy ubytek pokryty być ma z posiadłości moich w tym stosunku, że żona moja Zuzanna dwie dziesiąte części ( $\frac{2}{10}$ ), brat mój Michał trzy dziesiąte części ( $\frac{3}{10}$ ), a brat mój Jakób pięć dziesiątych części ( $\frac{5}{10}$ ) zapłaca.

14. Wykonawcą testamentu niniejszego mianuję przyjaciela mego Józefa Leśnego i upraszam go, aby ten obowiązek na się przyjął, wypłaty legatów dopilnował i dokument fundacyi na stypendyę z oznaczeniem bliższych warunków wygotował.

15. Wszelkie inne wcześniej sporządzone testamenty i dodatki do nich poczynione, niniejszém za zniesione i nieważne uważane być mają.



Na dowód czego niniejszą ostatnią moją wolę sporządziłem, własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Błogocicach, dnia 1. maja 1883.

Paweł Olszar, testator.

#### 4. Testament.

Ja Paweł Byrtus umieniłem sobie po dokładnej rozwadze sporządzić swoją ostatnią wolę jak następuje:

1. Dziedzicem moim ogólnym czyli uniwersalnym ustanawiam małoletniego syna mego Andrzeja Byrtusa, któremu cały swój nieruchomości i ruchomy majątek zapisuję.

2. Z tego majątku powinien będzie syn mój Andrzej wypłacić dzieciom po mojej córce Annie Żurkowej, mianowicie Katarzynie i Józefowi Żurek legat 1000 złr., słowem tysiąc złr. w równych częściach. Kapitał ten ma być dla nich na mojej posiadłości pod Nr. 28 w Rudzicy za procentem po 5 od sta zauiszczony, a po osiągniętej pełnoletności lub w razie pilnej potrzeby wypłacony.

3. Dalej powinien będzie syn mój Andrzej wypłacić pełnoletnim dzieciom moim Pawłowi, Janowi i Ewie Cieleckiej każdemu po 200 złr. razem 600 złr., słowem sześćset złr., a zwłaszcza Pawłowi dopiero po upływie roku, Janowi po upływie dwóch lat, a Ewie po upływie czterech lat od dnia mojej śmierci, bez procentu. W razie zaś, gdyby z tym zapisem nie byli spokojni, tedy ich ograniczam do części obowiązkowej i ma im być wliczone do tej części obowiązkowej to, co każdy z nich już odemnie za życia odebrał, mianowicie: Paweł przy rozpoczęciu rzemiosła kowalskiego 300 złr., Jan przy kupnie posiadłości na Bobrku 500 złr., a Ewa przy swoim zamęściu 600 złr.

4. Nareszcie syn mój Andrzej powinien będzie wypłacić żonie mojej Annie wiano, które zaraz po ślubie odebrałem w ilości 500 złr., literami pięćset złr. Wypłata tej sumy bez procentów dopiero wtedy nastąpić ma, gdy żona moja po dojściu syna mego Andrzeja do pełnoletności, lub z jakichkolwiek innych przyczyn na mojej posiadłości gospodarować przestanie.

5. Upraszam żonę moją Annę, aby na posiadłości mojej dalej gospodarowała i miała jak dotąd wszelką staranność o wychowanie i dobro syna mego Andrzeja, dopóki sam gospodarstwa nie obejmie. Uwalniam ją zupełnie od składania rachunków z opieki, i wszelki czysty dochód jeżeliby się okazał, może według swęj woli na własne i na potrzeby syna mego Andrzeja obracać, za co jęj żadnego innego działu nie wyznaczam a nawet ją względem wiana 500 złr. znacznie ograniczyłem.

6. Gdyby żona moja Anna po dojściu syna mego Andrzeja do pełnoletności, lub z innych przyczyn na posiadłości mojej pod

Nr. 28 w Rudzicy gospodarować przestała, tedy jój zapisuję dożywotnie wymowę w tój objętości, jaką moja niedawno zmarła matka Ewa używała i na posiadłości tój zainstabulowaną miała.

W Rudzicy, dnia 15. marca 1883.

Paweł Byrtus, testator.

Andrzej N., świadek testamentu.

Paweł N., świadek testamentu.

Michał N., świadek testamentu.

### 5. Testament.

Ażeby po mojej śmierci niepowstały pomiędzy mojami dziećmi spory względem podziału majątku mojego, tedy umieniłem sobie przy zdrowym rozumie następujące rozporządzenie uczynić.

1. Dziedzicami ustanawiam dzieci moje Adama, Pawła, Jęrzego, Katarzynę i Zuzannę Szukaj.

2. Posiadłość moję pod Nr. 35 w Cierlicku zapisuję małoletniemu synowi swemu Jęrzemu w cenie 8000 złr. słowem ośmtyięcy złr., z której co dla drugich dziedziców wypadnie, wypłacić będzie powinien.

3. Jako opiekuna małoletnich dzieci moich oznaczam Jana Kantora z Cierlicka, gdyż mam do niego wielkie zaufanie; upraszam go tedy, aby ten trudny obowiązek na siebie przyjąć raczył.

4. Żona moja Ewa dodzierzać ma posiadłość tę aż do pełnoletności syna Jęrzego, po objęciu zaś posiadłości w jego własny zarząd, wyznaczam jój aż do jój śmierci następującą wymowę: całe pole pod grabiną, pomieszkanie w świetnicy, i potrzebne drzewo na opał. (Wymowę trzeba w testamencie obszernie i zupełnie opisać.)

5. Synowi Józefowi nic niewyznaczam, bo już dawno część swoją nań przypaść mogącą w dwojnásob odemnie odebrał.

6. Syna mego Jana, który mi tyle przykrych chwil w życiu zgotował, ograniczam do części obowiązkowej; zresztą odpuszczam mu wszelkie jego przewinienia i upraszam matki jego a żony mojej, aby mu również przebaczyła.

7. Córkę Helenę, której już córką nazywać nie mogę, wydziedziczam zupełnie, ponieważ się przeciwko mnie i mojej rodzinie ciężko przegrzeszyła, prowadząc ciągle i uporczywie życie rozpustne i nieprzyzwoite.

8. Dzieciom z pierwszego małżeństwa żony mojej Ewy mianowicie Pawłowi, Andrzejowi i Annie zapisuję razem trzysta złr. (300 złr.) do równego podziału.

9. Zalecam dziatkom moim jak najusilniej zgodę pomiędzy sobą, wzajemną miłość i pobłażliwość, nie mniej uszanowanie mojej

ostatniej woli i zastosowanie się do niej bez wszelkiej zwady i sprzeczeki.

Wskutek tego niniejszy testament w obecności podpisanych trzech świadków sporządzony, spisany, od słowa do słowa przeczytany i przez testatora Pawła Szukaję, nieumiejącego pisać znakiem krzyża św. opatrzony i podpisany został.

W Cierlicku, dnia 8. kwietnia 1883.

† † † Paweł Szukaj, testator.

Jan Bremka, podpisujący testatora  
i świadek testamentu.

Józef Konderla, świadek testamentu.  
Andrzej Bryszek, świadek testamentu.

## 6. Kodycył.

Na przypadek śmierci mojej rozporządam moim majątkiem jak następuje:

1. Synowi mojemu Pawłowi zapisuję ośmset złr. (800 złr.) i moje szaty.

2. Córcie mojej Zuzannie zapisuję 400 złr. i dwie krowy według jej własnego wyboru.

3. Pawłowi Kotasowi z Kocobendza mój czarny płaszcz.

4. Ciotce mojej Annie Kotasowej z Mnisztwa zapisuję pięćdziesiąt złr. (50 złr.)

5. Szkole w Kocobendzu zapisuję dwadzieścia złr. (20 złr.)

6. Czeladzi mojej każdemu po pięć złr.

7. Ubogim w Kocobendzu pięć złr.

8. Temu, kto mię będzie opatrował w chorobie mojej zapisuję dwadzieścia złr.

9. Wszelkie moje dawniejsze rozporządzenia ostatniej woli uznaję za nieważne.

Niniejszy kodycył podokładnej rozwadze własnoręcznie napisałem i własnoręcznie podpisałem.

W Kocobendzu, dnia 2. lutego 1883.

Jan Raszka, kowal, testator.

## 7. Spisanie ustnego testamentu przez świadków.

Ustny testament Pawła Mazura, właściciela gruntu pod Nr. 85 w Gródku.

Dnia 14. marca 1883 o godzinie 6. wieczorem zawezwał nas: Jana Kozuba, Pawła Miarke i Jana Pyszkę, tutejszy gospodarz Paweł Mazur do swojego domu pod Nr. 85, i oświadczył nam, iż przeczuwając bliską śmierć swoją, pragnie przed nami jako świadkami testament sporządzić, poczem następujące rozpo-

rządzenie ostatniej woli uczynił: „Nie mając dzieci ustanawiam jedyną dziedziczką żonę moją Annę i zapisuję jej cały swój majątek, i nikt z krewnych moich niema prawa domagać się części lub jakiej rzeczy ze spadku mego. Dziedzicze mojej nie stawiam żadnego ograniczenia co do własności i użytkowania spadku mego, tak że nawet wszystko może przeżyć i spotrzebować. Tylko to jedyne zastrzeżenie czynię, aby żona moja cały swój majątek jaki się przy jej śmierci okaże, przeznaczyła na cele dobroczynne, mianowicie: na szkoły i biblioteki ludowe. Gdyby zaś żona moja przy śmierci swojej testamentu nie uczyniła, tedy zastrzegam sobie, że połowa jej spadku na powyższe cele obróconą być powinna. A na tém kończę moje rozporządzenie i upraszam was, abyście je zachowali w pamięci, a w razie potrzeby świadectwo o niem wydali.“

Po tych słowach Paweł Mazur już do nas nic nie mówił, tylko modlić się w boleściach swoich ciężko oddychał. Dodać należy, iż podczas oświadczenia ostatniej woli, oprócz testatora i nas trzech świadków, ani żony jego Anny ani kogo innego w izbie nie było, i że testator wolę swoją wyraźnie, dobitnie i zwięzle oświadczył, tak że nie można najmniejszej mieć wątpliwości, że to bez wszelkiego przymusu uczynił i że się przy pamięci i rozumie znajdował.

Wskutek tego my świadkowie zaraz na drugi dzień zebrałiśmy się, i spisaliśmy dla lepszej pamięci niniejszy ustny testament Pawła Mazura, którego treść przysięgą stwierdzić gotowi jesteśmy.

W Gródku, dnia 15. marca 1883.

Jan Kozub, świadek testamentu.

Paweł Miarka, świadek testamentu.

Jan Pyszko, świadek testamentu.

## 8. Odwołanie testamentu.

W dniu 20. marca 1881 r. sporządziłem swój testament w obecności świadków Pawła Mikuły, Jana Czakoja i Andrzeja Bubiaka, i oddałem go bratu memu Janowi Gochowi w przechowanie.

Testament ten unieważniam niniejszém i oświadczam, że takowy za niebyły i zniszczony uważany być ma, i że żadnej mocy mieć nie może.

Gdybym zatem żadnego dalszego testamentu niesporządził, tedy moja pozostałość ma być tak uporządkowana, jak gdybym bez testamentu umarł.

W Cieszynie, dnia 1. maja 1883.

Podpis odwołującego testament i trzech świadków.

## ROZDZIAŁ DRUGI.

## O umowach (kontraktach).

Coż znaczy wyraz umowa? Umowa jest to przyjęte przyrzeczenie. Kto tedy oświadcza, iż chce drugiemu czego dozwolić, coś dać, coś dla niego uczynić, albo też czego na jego korzyść zaniechać, ten obiecuje; jeżeli zaś drugi obietnicę taką ważne przyjmuje, natenczas wskutek zgodnej woli obydwóch stron następuje umowa. Dopóki przyrzeczenie z jednéj strony nie zostało dane, a z drugiéj strony nie zostało przyjęte, dopóty nie ma umowy. (Kontrakt i umowa jedno i to samo oznaczają; w języku prawniczém atoli używa się zwykle wyrazu kontrakt; strony umowę zawierające nazywają się kontrahentami).

## 1. Podział kontraktów.

Kontrakty (umowy) są jednostronnie i obustronnie obowiązujące. Jeżeli jedna tylko strona co obiecuje, a druga strona to przyjmuje (np. przy darowiznie), wtedy mamy kontrakt jednostronnie obowiązujący; gdy zaś obydwie strony przenoszą prawa jedna na drugą i takowe przyjmują (np. przy zamianie), wtedy mamy kontrakt obustronnie obowiązujący. Pierwsze nazywają się także: bezpłatnemi, drugie odpłatnemi kontraktami.

Kontrakty mogą być ustnie lub pisemnie zawarte, a dla tego dzielą się na ustne i na pisemne.

Do ważności kontraktu nie jest potrzebniem, aby tenże był spisany; jednakże pisemne ułożenie kontraktu zawsze jest korzystniejsze, gdyż strony kontrakt zawierające mają w pisemnym kontrakcie na wszelkie wypadki w rękach trwały środek dowodu. Niektóre kontrakty wtedy tylko mają moc prawną, jeżeli są przed

notaryuszem spisane. Wymienienie podobnych kontraktów uczyniliśmy na str. 82.

## 2. Na co przy zawieraniu umów (kontraktów) głównie uważać należy?

Przedewszystkiem baczyć trzeba na osobę, z którą się umowa zawiera, mianowicie czy osoba zdolna jest umowę zawrzeć czy nie. Osoby pozbawione rozumu, marnotrawcy, małoletni nie mogą wprost żadnych umów zawierać, chyba za pośrednictwem ich prawnych zastępców i za zezwoleniem i potwierdzeniem władz opiekuńczych lub kuratorskich.

Daléj trzeba przy umowie baczyć na rzecz, która jest przedmiotem umowy. Czego nie można uczynić lub co jest zabronioném, to nie może być przedmiotem umowy.

Jeżeli się rzecz jaka mianowicie rzecz większej wartości kupuje, trzeba ją wprzód dokładnie zbadać. Tak np. jeżeli kupujemy posiadłość jaką, trzeba ją nie tylko na miejscu obejrzeć, jakie ma położenie, jakie grunta, jakie budynki, ale także się dokładnie dowiedzieć, czy ma tyle morgów ile sprzedający twierdzi, czy granice nie są sprzeczne, czy nie ma na niej jakich służebności (np. przejazdu, przegonu itp.), czy w księdze gruntowej nie znajdują się jakie ograniczenia (np. substytucye, wymowy), czy nie jest zadłużoną, czy zastarzałe długi są wymazane itp.

Zwykle każdy swoją rzecz wychwala i w najlepszym świetle wystawia, a o wadach nie wspomina, owszem je zataić usiłuje. Im więcéj tacy ludzie pragną nas skłonić do zawarcia umowy, tém mniej powinniśmy im wierzyć. Ostrożność i przezorność radzi nam, abysmy się z ludźmi znanymi z chytróści i podstępu a mianowicie z pośrednikami (meklerzami, faktorami) nie wdawali w żadne umowy.

Trzeba też zważać na to, aby ten, który się podejmuje sporządzić pisemną umowę, posiadał gruntowną

znajomość prawa; bo liczne powstają procesy z powodu nieznanomości przepisów prawnych tego, który umowę na piśmie sporządza. Wszystkie punkta umowy powinny być dokładnie i jasno spisane; ciemne lub dwuznaczne punkta są przyczyną nieporozumień i sporów. Nikt nie powinien podpisać umowy wprzód, dopóki jęj w całej osnowie nie przeczytał i nie zrozumiał, a może ją przeczytać i zrozumieć wtedy tylko, jeżeli jest pisaną w tym języku, którym strony mówią. Trzeba się koniecznie wystrzegać dokumentów spisanych w obcym języku, bo nie zawsze można się spuścić na rzetelność piszącego i tłumaczącego umowę.

### 3. O rękojmi (Gewährleistung).

Gdy kto odstępuje drugiemu rzecz jaką odpłatnie (np. przy kupnie), natenczas winien jest rękojmię (ewikcyę) za to, że rzecz ma własności jakie wyraźnie umówione były, lub jakie zwykle są w niej dorozumiewane.

Kto zatem przyznaje rzeczy własności, jakich nie ma, a które wyraźnie lub dorozumianie umówionemi były; kto zataja nadzwyczajne jęj wady lub ciężary, kto pozbywa rzecz, która już nie istnieje lub do kogo innego należy; kto fałszywie udaje, że rzecz do oznaczonego użytku jest zdatną, lub że jest wolną nawet od zwyczajnych wad albo ciężarów: ten, gdy się pokaże przeciwność, jest za to odpowiedzialnym.

Gdy bydłę zachowuje lub padnie we 24 godzin po odebraniu onego, natenczas jest domniemanie, że już przed oddaniem było chore.

Podobne domniemanie ma miejsce:

- a) gdy się okażą w ciągu dni ośmiu u świń węgry, a u owiec ospa lub parchy; lub u owiec w ciągu dwóch miesięcy robaki płucne lub motyllice;
- b) gdy u bydła rogatego w ciągu 30 dni po odebraniu okaże się choroba gruczołów;

c) gdy okaże się u koni w przeciągu dni 15 po oddaniu zołza podejrzana lub nosacizna, tudzież dy-chawica, albo w ciągu dni 30, zkołowacenie, tylczak, narowitość, jasna lub kurza ślepotą.

Jednak ten, kto takie bydłę odebrał, wtenczas tylko do tego domniemania odwołać się może, gdy od-dawcę natychmiast o dostrzeżonej wadzie zawiadomi; lub w jego nieobecności zwierzchności miejscowej albo w sztuce biegłym o tém doniesie, i o naoczne obejrzenie postara się.

Jeżeli wady rzeczy są widoczne; albo jeżeli o ciężarach do rzeczy przywiązanych można się było z ksiąg publicznych przekonać; natenczas żadna nie należy się rękojmia, wyjąwszy, gdyby wyraźnie daném było zapewnienie, że rzecz jest wolną od wszelkich wad i ciężarów.

Kto chce użyć prawa rękojmi, ten co do nieruchomości w przeciągu lat trzech, zaś co do ruchomości w przeciągu 6 miesięcy prawa tego dochodzić powinien; w przeciwnym razie takowe prawo gaśnie.

#### 4. Zadatek (zawdanek, Angeld).

Co przy zawarciu umowy naprzód jest daném, to, wyjąwszy, gdyby wyraźnie co innego umowioném było, uważaném jest tylko za znak zawartej umowy lub jako zapewnienie wykonania onéjże, i nazywa się zadatkiem. Jeżeli umowa z winy jednéj ze stron wykonaną nie będzie, strona niewinna może zatrzymać powzięty zadatek, albo też żądać zwrotu danego przez nią zadatku w podwójnej ilości. Jeżeli zaś na tém przestać nie chce, domagać się może wykonania umowy, lub gdyby to już nastąpić nie mogło, wynagrodzenia szkody.

#### 5. Kara (Reugeld).

Jeżeli przy zawieraniu umowy oznaczoną zostaje pewna kwota, którą jedna lub druga strona na przypadek odstąpienia od umowy przed jej wykonaniem, ma zapłacić; natenczas umowa zawartą jest pod karą. W przypadku



takim albo umowa wykonana, albo kara pieniężna zapłaconą być winna. Kto, chociażby tylko w części wykonał umowę, lub to co drugi w wykonaniu umowy, chociażby także tylko w części uczynił, przyjął, ten nawet za zapłatą kary pieniężnej nie może więcej od umowy odstąpić.

Jeżeli zadatek był danym i zarazem umówioną była wolność odstąpienia od umowy, bez wyznaczenia osobnej kary pieniężnej; natenczas zadatek zastępuje miejsce kary. Wrazie odstąpienia zatem, dający zadatek, traci go; a ten kto wziął zadatek zwraca go podwójnie.

## 6. Części składowe kontraktów.

1. Wstęp. We wstępie wyraża się powód zawarcia kontraktu, imię i nazwisko, zatrudnienie i miejsce zamieszkania stron.

2. Właściwa treść, to jest dokładne opisanie przedmiotu, o który umowa się zawiera; warunki i uboczne postanowienia dotyczące się czasu, miejsca i sposobu wykonania umowy, oprocentowania itp.; ustanowioną sumę którą dla uniknięcia podrobień nietylko cyfrą ale i literami wypisać należy.

3. Zakończenie. Zakończenie obejmuje miejsce, dzień, miesiąc i rok wystawienia dokumentu, podpisy stron i przybranych świadków.

Pamiętać nareszcie należy, aby pisemne umowy odpowiednim stęplem opatrzone były. Stępel powinien być pierwszym wierszem umowy przepisany.

## *O szczególnych rodzajach umów.*

### I. Kontrakt darowizny.

Kontrakt, przez który rzecz jaka przenosi się na kogo darmo, nazywa się darowizną.

Jeżeli darujący rzecz darowaną oddał, a obdarzony rzecz odebrał, natenczas niepotrzeba pisemnego kontraktu sporządzać; gdy zaś rzecz darowaną dopiero później od-

dana i przyjęta być ma, natenczas kontrakt darowizny przed notaryuszem spisany być musi, inaczéj bowiem kontrakt nieważnym by był i obdarowany niemógłby się w swoim czasie rzeczy darowanój domagać.

Darowizna w rzadkich tylko przypadkach odwołaną być może.

Istotne wymogi kontraktu darowizny są:

1. Imię i nazwisko darującego i obdarowanego.
2. Dokładne opisanie rzeczy darowanój.
3. Oznaczenie czasu, kiedy oddanie rzeczy nastąpić winno.
4. Oświadczenie, iż obdarowany rzecz przyjmuje.
5. Zakończenie, data i podpisy.

Stępel na dokumenta zawierające darowiznę:

a) między żyjącymi 50 ct. od każdego arkusza; b) na przypadek śmierci 1 złr. od pierwszego, a 50 ct. od każdego dalszego arkusza. Oprócz tego opłaca się od wartości darowanego przedmiotu należytość percentualna (patrz str. 39).

### Wzory.

#### 1. Dokument darowizny:

Stępel 50 ct.

Ja Paweł Turoń, zagrodnik z Goleyszowa, oświadczam, że Janowi Cholewie z Ustronia darowałem konia cisawego, którego mu w dniu dzisiejszym oddałem, a Jan Cholewa go dziś odemnie odebrał.

W Goleyszowie, dnia 5. marca 1883.

Podpisy.

#### 2. Dokument darowizny:

Stępel 3 złr. 75 ct.

Na gruncie siedlaczym Nr. 28 w Brzezówce jest dla mnie Pawła Dziadka, wymownika w Brzezówce, zainstalowana reszta ceny kupna 1000 złr. Z téj sumy daruję niniejszém najmłodszemu synowi memu Janowi Dziadkowi 300 złr., tj. trzysta złr. w. a. z 5 procentem zacząwszy od dnia dzisiejszego, zrzekam się prawa odwołania téj darowizny i zezwalam, aby na mocy niniejszego do-

kumentu darowizny, darowana suma 300 złr. na gruncie Nr. 28 w Brzeźówce w księdze gruntowej, w. h. 28, na rzecz mego syna Jana Dziadka przepisana została.

Jan Dziadek darowiznę wdzięcznie przyjmuje.

Wskutek tego niniejszy dokument sporządzony i Janowi Dziadkowi oddany został.

Data i podpisy.

Stępel 1 złr.

### 3. Kontrakt darowizny

który między Janem Kozubkiem, siedlakiem z Puńcowa, a Pawłem Skałką, komornikiem z Dziegielowa, zawartym został.

1. Ja, Jan Kozubek, daruję niniejszém chałupkę pod lasem z drzewa wybudowaną na moim gruncie Nr. 36 w Puńcowie stojącą, Pawłowi Skałce, komornikowi z Dziegielowa, z tém zastrzeżeniem, że oddanie darowanej chałupki dopiero po mojej śmierci ma nastąpić, a że Paweł Skałka obowiązany będzie tę chałupkę zburzyć, a materiał zebrać i sprzątnąć z mojego gruntu.

2. Jan Kozubek zrzeka się wyraźnie prawa odwołania tej darowizny.

3. Paweł Skałka przyjmuje wdzięcznie tę darowiznę.

W Cieszynie, dnia 28. maja 1883.

Podpisy: Jan Kozubek.  
Paweł Skałka.

## II. Kontrakt składu (Verwahrungsvertrag).

Jeżeli kto rzecz cudzą w swój dozór przyjmuje, natenczas powstaje kontrakt składu. Ten który rzecz jakąś w dozór oddaje, nazywa się składającym, ten który ją przyjmuje nazywa się zachowcą. Obowiązkiem zachowcy jest, strzedz troskliwie powierzonej mu rzeczy przez czas oznaczony, a po upływie tegoż oddać ją składającemu w tym samym stanie, w jakim ją odebrał i z wszelkiém przybyciem; użytek rzeczy nie jest mu dozwolony. Zachowca może się tylko wtenczas nagrody za schowanie domagać, jeżeli takowa umówioną była.

Stępel. Jeżeli nagroda za schowanie umówioną została, wtedy należy się stępel na kontrakt według skali II; gdy zaś nagroda umówioną nie była, stępel 50 ct.

## W z ó r.

Stępel 7 ct.

## Kontrakt składu,

który między Pawłem Kajzarem, handlarzem zboża z Cieszyna, a Janem Kuczera, siedlakiem z Puńcowa, na dniu dzisiejszym zawarty został.

1. Paweł Kajzar oddaje Janowi Kuczerze 50, tj. pięćdziesiąt hektolitrow przedniej pszenicy w pięćdziesięciu workach do schowania, przez czas najdłużej trzech miesięcy.

2. Jan Kuczera potwierdza niniejszém odbiór 50 worków napełnionych pszenicą na skład u siebie, i obowiązuje się, tę pszenicę najstaranniej u siebie przechować, a na żądanie takową Pawłowi Kajzarowi zwrócić.

3. Paweł Kajzar obowiązuje się, od schowania pszenicy dać nagrodę Janowi Kuczerze dziennie dziesięć krajcarów, i wypłacić całą tym sposobem jemu przypadającą sumę przy zwrocie schowanej pszenicy.

W Puńcowie, dnia 1. listopada 1883.

Podpisy stron i świadków.

U w a g a. Powyższy kontrakt należy w dwóch egzemplarzach wygotować, z których jeden składającemu, drugi zaś zachowy się należy. Przynajmniej zachowca powinien wystawić składającemu pisemne poświadczenie odbioru, np.:

Poświadczam niniejszém, żem na dniu dzisiejszym odebrał od Pawła Kajzara z Cieszyna na skład pięćdziesiąt hektolitrow przedniej pszenicy w 50 workach, które jemu na żądanie za nagrodą dziennie 10 ct. zwrócić się obowiązuję.

W Puńcowie, dnia 1. listopada 1883.

Jan Kuczera.

## III. Kontrakt wygodzenia.

Jeżeli komu daną jest rzecz nieznikoma jedynie do darmego używania na czas oznaczony, natenczas powstaje kontrakt wygodzenia. Rzecz musi być nieznikoma tj. nieużywalna (patrz str. 193) a używanie jest bezpłatném. Biorący rzecz w używanie, powinien ją po upływie czasu zwrócić i za uszkodzenie lub zniszczenie jęj, właścicielowi odpowiadać; nieśmie też z rzeczy innego użytku

robić, tylko ten, który mu pozwolony został. Skarga z kontraktu wygodzenia gaśnie w przeciągu dni 30 po oddaniu rzeczy.

### W z ó r.

Stepel 50 ct.                      Kontrakt wygodzenia,  
który między Pawłem Śniegoniem, siedlakiem z Ustronia, i jego synem, Janem Śniegoniem, na dniu dzisiejszym zawartym został.

1. Daje Paweł Śniegoń swojemu synowi Janowi Śniegoniowi parę koni gniadych z zaprzęgiem i krytą bryczkę, do bezpłatnego używania przez czas kąpielowy, tj. od 15. kwietnia do 1. października 1883 r.

2. Jan Śniegoń obowiązuje się, po upływie tego czasu odebrać parę koni z zaprzęgiem i bryczką w odpowiednim stanie Pawłowi Śniegoniowi zwrócić, a wrazie uszkodzenia tych rzeczy, wszelką szkodę jemu nagrodzić.

3. O stajnię i żywienie koni Jan Śniegoń sam się starać winien.

W Ustroniu, dnia 15. kwietnia 1883.

Podpisy stron i świadków.

U w a g a. Kontrakty wygodzenia zwykle się ustnie zawierają. Ostrożność jednak wymaga, aby przy cenniejszych pożyczanych rzeczach kontrakt na piśmie był sporządzony, bo wrazie gdyby np. wierzyciele Jana Śniegonia chcieli na konie i bryczkę egzekucję prowadzić, lub gdyby Jan Śniegoń nie chciał po upływie czasu rzeczy wygodzonej zwrócić itp., Paweł Śniegoń mógłby pismem udowodnić, że wspomniane rzeczy są jego własnością, i że je tylko Janowi Śniegoniowi wypożyczył.

### IV. Kontrakt pożyczki.

Kontrakt pożyczki jest umową, mocą której się komu rzeczy znikome (z użyciu podpadające) pod tym daje warunkiem, iż wprawdzie może niemi według upodobania rozrządzać, lecz po upływie pewnego czasu tyleż i w tym samym gatunku i jakości zwrócić powinien.

Dający pożyczkę zowie się wierzycielem, biorący pożyczkę zowie się dłużnikiem; dokument na ode-

braną pożyczkę zowie się listem dłużnym. Kontrakt pożyczki może ustnie lub pisemnie być zawartym; ostrożność jednak wymaga, aby dający pożyczkę zażądał wystawienia dłużnego listu od dłużnika. Jeżeli pożyczka jest większą, i ma być na gruncie dłużnika zauszczoną, wtedy wierzyciel ostrożnie sobie postąpi, gdy przed przyrzeczeniem i wyliczeniem pożyczki przekona się przez wgląd w księgę gruntową, o stanie długów tamże zainstalowanych. Pożyczka może być albo procentową albo bezprocentową; procent wtenczas tylko żądany być może, jeżeli wyraźnie umówiony został. Gdy procent umówiony został bez oznaczenia jego wysokości, wtedy rozumieć należy 6%. Wysokość procentu nie jest ustawą oznaczona, ale wierzyciel, który wyzyskuje nierozum, niedoświadczenie i położenie dłużnika i zastrzega sobie wygórowane korzyści, które dłużnika o utratę mienia lub do niej przyczynić się muszą, podpada odpowiedzialności.

Przy zwróceniu pożyczki powinien wierzyciel na odebranie téjże wystawić kwit, i oddać go wraz z dłużnym listem dłużnikowi.

Zapis dłużny powinien w sobie zawierać:

1. Imię i nazwisko dłużnika i wierzyciela.
2. Przedmiot dłużny czyli sumę dłużną z oznaczeniem gatunku téjże (czy w złocie, w srebrze, w papierach lub obligacjach państwowych itp.).
3. Czas w którym dług wierzycielowi spłacony być ma.
4. Wysokość odsetek (procentów) i czas w którym takowe płacone być mają.
5. Zastrzeżenia w razie niepunktualnego płacenia procentów przez dłużnika.
6. Oznaczenie hipoteki jeżeli pożyczka ma być zauszczoną.
7. Oznaczenie, kto ma ponosić kosztu listu dłużnego, kosztu intabulacji i przy spłacie długu wystawić się mającego kwitu.

## 8. Data i podpisy.

Podpis dłużnika musi być legalizowanym, jeżeli list dłużny (obligacya) ma być zainstabulowanym.

Kontrakty pożyczki między małżonkami nie są ważne, jeżeli nie są spisane przed notaryuszem.

Stempel na kontrakty pożyczki kieruje się według skali II.

## Wzory.

1. Zwyczajny zapis dłużny, własnoręcznie pisany i podpisany:

**List dłużny**

Stempel 32 ct. (obligacya, skrypt, *Schuldschein*).

Ja niżej podpisany Paweł Wapienik, chałupnik z Trzyńca zeznaję, że mi Jan Pustówka, kowal z Trzyńca pożyczył i na dniu dzisiejszym wyliczył 100 złr., wyraźnie sto złr. waluty austriackiej w srebrnych reńszczakach, którą sumę jemu po ćwierćrocznej wypowiedzi w srebrnych reńszczakach zwrócić się obowiązuję.

Oraz obowiązuję się płacić od tej sumy wierzycielowi mojemu rocznie 6% wyraźnie szósty procent, w ćwierćrocznych terminach z góry (naprzód).

W Trzyńcu, dnia 1. maja 1883.

Paweł Wapienik.

2. Zapis dłużny z zarečeniem:

Stempel 2 złr. 50 ct.

**List dłużny.**

Niżej podpisany Paweł Zagóra, stolarz z Nieborów, zeznaję, że mi Andrzej Bardoń, młynarz z Błogocic, na dniu 15. maja 1883 r. pożyczył i gotówką wyliczył 600 złr., piszę sześćset złr. wal. austr. w banknotach. Poświadczając odbiór tej sumy 600 złr. zobowiązuję się, takową ratami po 100 złr., tj. sto złr., zacząwszy od 15. maja 1884 r., każdy rok na 15. maja płacić się mającemi, wierzycielowi zwrócić, i płacić jemu 6 procent od tej pożyczki, względnie od zaległych rat zacząwszy od 15. maja br.

Ja Józef Wałach, siedlak z Nieborów przystępuję do tego długu jako ręczyciel, i zobowiązuję się na przypadek, gdyby która rata lub cały kapitał od Pawła Zagóry nie mógł być ściągnięty, do zapłaty zaległych rat z należnym procentem, wierzycielowi Andrzejewi Bardoniowi.

W Błogocicach, dnia 1. czerwca 1883.

Podpisy dłużnika, ręczyciela i dwóch świadków.

## 3. Zapis dłużny z zastawem ręcznym :

Szeptel 94 ct.

**List dłużny.**

Ja Anna Paluchowa, wdowa w Cieszynie mieszkająca, zeznaję, iż mi Karol Brychcy, stolarz w Cieszynie pożyczył i w dniu dzisiejszym gotówką wyliczył 300 złr., słowem trzysta złr. w. a. Zobowiązuję się tę sumę mojemu wierzycielowi na 1. listopada 1883 r. z procentem po 5 od sta zwrócić.

Dla bezpieczeństwa dałam mojemu wierzycielowi w zastaw: dziesięć łyżek stołowych srebrnych w wartości 100 złr., dziesięć łyżeczek kawowych srebrnych w wartości 50 złr., dwa złote pierścionki brylantowe w wartości 100 złr. i złoty zegarek w wartości 80 złr., które to rzeczy przed oczyma wierzyciela w skrzynkę włózone, zamknięte, opieczętowane i jemu w zastaw oddane zostały.

W Cieszynie, dnia 1. czerwca 1883.

Podpis dłużnicy i dwóch świadków.

(Wierzyciel powinien wydać Annie Paluchowej poświadczenie odbioru powyższych w zastaw wziętych rzeczy).

## 4. Zapis dłużny z solidarną odpowiedzialnością :

Szeptel 63 ct.

**List dłużny.**

Podpisani, tj. ja Andrzej Pustówka, właściciel gruntu w Istebnej, i ja, żona jego, Katarzyna Pustówkowa, zeznajemy niniejszém, iż nam Adam Szczuka, zagrodnik z Jaworzynki, na dniu dzisiejszym 200 złr., tj. dwieście złr. w. a. pożyczył i gotówką wyliczył.

Poświadczając odbiór téj pożyczki 200 złr. zobowiązujemy się solidarnie (tj. Andrzej Pustówka za siebie i za swoją żonę, a Katarzyna Pustówkowa za siebie i za swojego męża) zwrócić ją po upływie dwóch lat, licząc od dnia dzisiejszego wierzycielowi, Adamcwi Szczuce.

Oraz zobowiązujemy się solidarnie płacić od téj pożyczki 5½ procentów wierzycielowi w półrocznych terminach z dołu (pozađ), a gdybyśmy sześć tygodni po zapadłym terminie procentu nieuiszcili, wierzyciel nasz miałby prawo do bezzwłocznego domagania się zwrotu kapitału, bez względu na umówiony dwuletni termin do spłaty danéj nam pożyczki.

W Istebnej, dnia 15. lipca 1883.

Podpis dłużników i dwóch świadków.



## 5. Zapis dłużny z zastawem hipotecznym:

Stępel 2 zřr. 50 ct.

## List dłużny.

Ja niżej podpisany Adam Kubiczek, zagrodnik z Ustronia, zeznaję tym listem, iż mi Jęrzy Płoszek, karczmarz w Ustroniu, 600 zřr. w. a., wyraźnie sześćset zřr. w gotówce wypożyczył i wyliczył.

Poświadczając odbiór wypożyczonego kapitału 600 zřr. obowiązuję się od tegoż opłacać procent rocznie 6 od 100 (sześć od sta) w półrocznych terminach każdego 1. lipca i ostatniego grudnia każdego roku, a pożyczkę za poprzednim trzechmiesięcznym obydwom stronom (wierzycielowi i dłużnikowi) przysługującym wypowiedzeniem wierzycielowi Jęrzemu Płoszkowi lub jego prawonabywcom zwrócić.

Na wypadek nieuiszczenia któręjkolwiek raty procentowęj sześć tygodni po terminie, przysługują wierzycielowi prawo i bez wypowiedzenia natychmiastowego zwrotu kapitału domagać się.

Obowiązuję siebie i moich następców w posiadaniu w zastaw danęj realności będących, wszelkie koszta, niniejszego listu dłużnego, należitości stęplowę, cesye, kwit, intabulacyę i wymazanie, i wszelkie koszta sądowe i egzekucyjne w ten sposób ponosić, aby mój wierzyciel żadnych podobnego rodzaju wydatków nie miał, i cały wypożyczony kapitał bez wszelkich wydatków napowrót odebrać mógł.

Dla pewności wierzyciela mojego tak co do kapitału, procentów i możliwych kosztów egzekucyi, zapisuję wierzycielowi mojemu zastaw na moim zagrodniczym gruncie Nr. 38 w Ustroniu, i zezwalam, aby na podstawie niniejszego dłużnego listu prawo zastawu dla kapitału 600 zřr. z procentem sześć od sta, dla możliwych kosztów sądowych i wszelkich innych wydatków, na rzecz Jęrzego Płoszka na moim zagrodniczym gruncie Nr. 38 w Ustroniu, wykaz hipoteczny 38, zaintabulowanęm zostało.

W Ustroniu, dnia 30. czerwca 1883.

Adam Kubiczek, dłużnik.

(Podpis dłużnika musi być legalizowany).

## 6. Zapis dłużny na pożyczkę zacięgnięą przez opiekuna:

## List dłużny

moą któregoj ja niżej podpisany Jan Dziadek, siedlak z Brzezówki, jako opiekun m. Jana Zieliny zeznaję, że za zezwoleniem c. k. sądu powiatowego w Cieszynie z dnia 8. czerwca 1883, l. 9580, jako władzy opiekuńczęj, Adam Adamik, zagrodnik z Brzezówki,

sumę 400 złr. wyraźnie czterysta złr. w. a., dla m. Jana Zieliny pożyczyl, i tą pożyczkę 400 złr. do moich rąk gotówką wyliczył.

Poświadczając odbiór tego kapitału, zobowiązuję się w imieniu m. Jana Zieliny ..... (patrz wzór poprzedzający.)

W Brzezówce, dnia 15. czerwca 1883.

Jan Dziadek,  
opiekun m. Jana Zieliny, dłużnik.

Uwaga. Podpis musi być legalizowany i list dłużny przez władzę opiekuńczą klauzulowany, zaczem dopiero do intabulacyi wniesiony być może.

## V. Kontrakt pełnomocnictwa.

Kontrakt, przez który przyjmuje kto na siebie sprawowanie powierzonego mu interesu (sprawunku) w imieniu drugiego, nazywa się kontraktem pełnomocnictwa.

Ten który sprawowanie interesu powierza, nazywa się mocodawcą; ten zaś który powierzony mu interes przyjmuje, nazywa się pełnomocnikiem, a dokument przez mocodawcę pełnomocnikowi wystawiony, nazywa się pełnomocnictwem (mandatem).

Kontrakt pełnomocnictwa zawartym być może ustnie albo na piśmie. Każde zlecenie dane drugiemu do załatwienia jakiego sprawunku np. kupienia lub sprzedania jakiej rzeczy na targu itp., jest pełnomocnictwem, i podobne pełnomocnictwa dają i przyjmują się (ustnie) niemal co dzień w każdym domowstwie.

Pełnomocnictwa są ograniczone albo nieograniczone, ogólne (jeneralne) albo szczególne (specyalne).

Pełnomocnik jest obowiązany sprawować powierzony mu interes pilnie i rzetelnie, a wszelkie pożytki z interesu wynikające oddać mocodawcy; on odpowiada za zrzadzoną ze swój winy szkodę. Mocodawca zaś obowiązany jest wynagrodzić pełnomocnikowi nietylko poniesione wydatki, ale też i jego usiłowania i pracę.

Pełnomocnictwa podlegają zwykle stęplowi na 50 ct.

## W z o r y.

## 1. Pełnomocnictwo szczególne żony dla męża :

Szeptel 50 ct.

**Pełnomocnictwo**

mocą którego ja podpisana Anna Koźdoniowa z Kojkowic upoważniam mojego męża Pawła Koźdonia, zagrodnika z Kojkowic, by mię w sprawie spadkowej mojego ojca Jana Majętnego z Olbrachcic sądownie i poza sądem zastępował, w mojem imieniu warunkowo lub bezwarunkowo do spadku się zgłosił, na terminach do przeprowadzenia sprawy spadkowej stawał, wierzytelności zgłaszane do spadku za prawdziwe przyznał lub takowe odrzucił, spory powstałe przez ugodę załatwiał, w ogóle wszystko to czynił i przedsiębrał, co w tej sprawie dla mego dobra za stosowne i pożyteczne uzna. Daję mu także moc i prawo do podniesienia przypadłego na mnie działu dziedzicznego czy to z depozytu, czy od dłużników, i wystawienia ważnych kwitów na odebrane kwoty pieniężne.

W Kojkowicach, dnia 5. maja 1883.

Anna Koźdoniowa.

Niniejsze pełnomocnictwo przyjmuję: Paweł Koźdoń.

## 2. Nieograniczone pełnomocnictwo szczególne:

Szeptel 50 ct.

**Pełnomocnictwo.**

Niniejszem upełnomocniam niżej podpisany Paweł Zaściera, młynarz w Łękach, mojego syna Jana Zaścierę, obywatela w Strumieniu, aby mój tamże położony dom pod Nr. 82 z gruntami do niego przynależącemi całkiem lub częściowo wynajął i wydzierżawił albo z wolnej ręki lub przez publiczną licytację sprzedał, i z odebranych pieniędzy ważnie kwitował.

W Łękach, dnia 1. marca 1883.

Paweł Zaściera.

Pełnomocnictwo przyjmuję: Jan Zaściera.

## 3. Ogólne pełnomocnictwo :

Szeptel 50 ct.

**Pełnomocnictwo**

mocą którego niżej podpisany Paweł Borek z Wiślicy, Wielmożnego Pana Dr. N., adwokata w Cieszynie upełnomocniam do zastępowania mnie i moich dziedziców we wszelkich moich sprawach przed sądem i poza sądem, do podawania i przyjmowania skarg i prowadzenia procesów, ofiarowania, przyjmowania i odkazywania przysięgi, do zawierania ugod, do zakładania rekursów, apellacyj i rewizyj,

do prowadzenia wszelkich stopni egzekucyi, do przedsiębrania wszelkich środków prowizorycznych, do odbierania pieniędzy i ważnego pokwitowania tychże, do czynienia i dawania wszelkiego rodzaju deklaracyj odnoszących się do ksiąg gruntowych, do przyjmowania spadków i zgłoszenia się do tychże warunkowo lub bezwarunkowo, przyjmowania lub odrzucania zgłoszonych pretensyj, i sporządzania wszelkich wykazów spadkowych; do bronięcia mię w sprawach karnych, i zastępowania w sprawach krydalnych; w ogóle do przedsiębrania wszystkiego, co według swęj wiedzy i sumienia uzna dla mnie za potrzebne i pożyteczne. Nadaję mu również prawo, mianowania w razie przeszkody innego pełnomocnika, z równem lub ograniczonym pełnomocnictwem.

Przyrzekam mu za to zwrócić wszelkie w moich sprawach poniesione wydatki, i dać odpowiednie wynagrodzenie za poniesione trudy i prace.

W Wiślicy, dnia 30. marca 1883.

Paweł Borek.

## VI. Kontrakt zamiany.

Zamiana jest kontraktem, przez który daje się rzecz jedną za drugą. Rzeczy zamienić się mające mogą być ruchome np. koń za konia, lub nieruchome, np. grunt za grunt, grunt za dom itp.

Rzeczy które mają być zamienione, powinny być dokładnie opisane; jeżeli jedna rzecz ma większą wartość od drugiej, powinna być umówioną suma pieniężna, którą strona obok rzeczy, drugiej stronie uiścić ma.

Jeżeli przedmiotem kontraktu zamiany są rzeczy ruchome, należy się na dokument stępel według skali III. przy rzeczach nieruchomych stępel 50 ct., a oprócz tego podatek od przeniesienia własności.

### W z ó r.

Stępel 50 ct.

Kontrakt zamiany.

który między Janem Mikułą, zagrodnikiem w Zamarskach, a Pawłem Zagorą, chałupnikiem w Zamarskach, na dniu dzisiejszym umówiony i zawarty został.

1. Jan Mikuła odstępuje i daje swój zagrodniczy grunt Nr. 28 w Zamarskach, wyk. hip. 28, który według dekretu dzieictwa z dnia 10. lipca 1880 r., l. 9880 nabył, w stanie, w jakim

się dziś znajduje, na własność Pawła Zagóry w ustanowionej cenie 2500 złr., wyraźnie dwa tysiące pięćset złr. w. a.

2. Natomiast odstępuje i oddaje Paweł Zagóra swój chałupniczy grunt Nr. 4 w Zamarskach w. h. 4, który on według kontraktu kupna (kupu) z dnia 28. lutego 1876 r. nabył, w stanie, w jakim się dziś znajduje Janowi Mikuli na własność w umówionej cenie 1500 złr., wyraźnie tysiąc pięćset złr. w. a.

3. Paweł Zagóra przyjmuje z gruntem Nr. 28 w Zamarskach następujące także intabulowane długi i ciężary do zastępowania z procentem od dnia dzisiejszego:

- |   |           |
|---|-----------|
| a) z dekretu dziedzictwa z daty 10. lipca 1880, l. 9880   |           |
| Annie Zagórowej . . . . .   | 300 złr.  |
| Pawłowi Zagórze . . . . .   | 400 „     |
| wymówek dla Katarzyny Zagórowej;  |           |
| b) z listu dłużnego, wystawionego na dniu 1. stycznia 1882 r. Andrzejowi Kaszturze z Pogwizdowa . . . | 800 „     |
| Razem . . . . .   | 1500 złr. |

zaczém pozostaje czysta suma 1000 złr.

4. Jan Mikuła przyjmuje z gruntem Nr. 4 w Zamarskach następujące także zauiszczone długi z procentem od dnia dzisiejszego do zastępowania:

- |  |          |
|--|----------|
| a) z listu dłużnego z daty dnia 2. lutego 1879                                   |          |
| Janowi Mamicy z Koniakowa kapitał. . . . .                                       | 400 złr. |
| b) z listu dłużnego z dnia 20. czerwca 1880, Annie Kozłowej z Pastwisk . . . . . | 200 „    |
| Razem . . . . .  | 600 złr. |

zaczém pozostaje czysta suma 900 złr.

5. Z zestawienia powyższego rachunku okazuje się dopłata 100 złr., wyraźnie sto złr. w. a., którą Paweł Zagóra do dni trzydziestu Janowi Mikuli zapłacić się zobowiązuje.

6. Oddanie i przyjęcie zamienionych realności z pożytkami i ciężarami nastąpiło w dniu dzisiejszym.

7. Obydwie strony zrzekają się prawa unieważnienia tego kontraktu, z powodu ukrócenia nad połowę wartości.

8. Każda strona ponosi dotyczące ją opłaty za przeniesienie własności i połowę kosztów niniejszego kontraktu.

9. Zezwalają obie strony, aby na mocy niniejszego kontraktu zamiany a) na zagrodniczy grunt Nr. 28 w Zamarskach, w. h. 28, prawo własności dla Pawła Zagóry; b) na chałupniczy grunt Nr. 4 w Zamarskach, w. h. 4, prawo własności dla Jana Mikuli zainstabulowano.

W Zamarskach, dnia 25. marca 1883.

Podpisy stron kontraktujących i legalizacya.

## VII. Kontrakt kupna.

Kontrakt kupna jest umową, mocą której jeden drugiemu jakąś rzecz za oznaczoną sumę pieniędzy odstępuje. Kupujący nabywa kupioną rzecz dopiero przez oddanie téjże; aż do czasu oddania sprzedawca zatrzymuje prawo własności. Oddanie kupionej rzeczy może nastąpić albo zaraz przy zawarciu umowy (co zwykle przy rzeczach ruchomych ma miejsce) albo po zawarciu umowy w czasie oznaczonym. Kupujący obowiązany jest odebrać rzecz zaraz lub w umówionym czasie, a zarazem cenę kupna w gotowiznie zapłacić, w przeciwnym razie sprzedawca ma prawo, odmówić mu wydania. Strony jednak mogą się i w ten sposób umówić, że cena kupna dopiero po oddaniu rzeczy uiszczona będzie. Czas w którym oddanie rzeczy i wypłata ceny kupna skuteczniejsza być ma, musi być dokładnie oznaczony.

Przy oznaczeniu czasu, w którym rzecz ma być oddaną, i na to trzeba brać uwagę, że pogorszenie lub częściowe zniszczenie rzeczy, idzie na rachunek właściciela. Jeżeli np. grunt chałupniczy w marcu kupionym został z tém zastrzeżeniem, że ma być później np. na św. Michała oddany, a budynki tego gruntu by się spaliły, tedy szkoda spada na sprzedawcę, i powinien sprzedawca wartość budynków kupującemu nagrodzić. Gdyby zaś sprzedawca grunt ten zaraz w marcu kupującemu oddał, i zastrzegł sobie tylko prawo dzierżec i używać go do św. Michała, a budynki by się w tym czasie spaliły, tedy szkodę nie sprzedawca ale kupujący ponosić powinien.

Poboczne umowy przy kontrakcie kupna są:

Odkup (Wiederkauf). Prawo odkupienia napowrót rzeczy sprzedanej, nazywa się prawem odkupu. Przy sprzedaży rzeczy nieruchomości, może sobie sprzedawca zastrzedz odkupienie sprzedanej realności od kupującego. Prawo to przysługuje tylko sprzedawcy i gaśnie po śmierci tegoż; jeżeli inne warunki nie są postawione,

natenczas oddaje się z jednéj strony rzecz kupiona w nie-pogorszonym stanie, z drugieję zaś strony oddaje się zapłaconą cenę; pożytki zaś przez obie strony w tym przeciągu czasu z pieniędzy i rzeczy odniesione, znoszą się nawzajem.

Odprzedaż (Rückkauf). Prawo odprzedania rzeczy sprzedającemu, nazywa się prawem odprzedaży. Tu mają zastosowanie te same przepisy co przy odkupie.

Pierwokupno (Vorkaufsrecht). Kto rzecz pod tym warunkiem sprzedaje, iż mu kupujący, gdyby chciał ją znowu sprzedać, do kupienia ofiarować powinien, ten ma prawo pierwokupna. Prawa tego nie można innéj osobie odstąpić. Kto ma prawo pierwokupna, powinien przy ruchomościach w 24 godzinach, przy nieruchomościach zaś w ciągu 30 dni po oświadczoném mu ofiarowaniu, z prawa tego zrobić użytek; powinien też za rzecz dać tyle, ile trzeci daje, w przeciwnym razie to prawo gaśnie.

Kupno na próbę. Przez kupno na próbę nie przechodzi własność rzeczy kupionéj na kupującego przed zapłaceniem ceny. Jeżeli kupujący zapłacił cenę za rzecz wziętą na próbę, staje się zaraz jéj właścicielem; może jednak przed upływem czasu na próbę przeznaczonego, zrzucić się z kupna. Jeżeli czas próby nie jest w umowie oznaczony, takowy ustanawia się co do ruchomości na dni trzy; co do nieruchomości na jeden rok.

Przedaż pod warunkiem lepszego kupca. Jeżeli kupno nastąpiło pod warunkiem, iż sprzedawcy służy prawo dać pierwszeństwo lepszemu kupcowi, który się w oznaczonym czasie zgłosi; natenczas w przypadku tym, gdy rzecz kupiona oddaną nie była, skuteczność umowy o kupno zawieszoną jest aż do nadejścia warunku. — Jeżeli rzecz kupiona była oddaną, kontrakt kupna jest zupełnym; rozwiązuje się jednak za nadejściem warunku. Jeżeli termin nie był oznaczonym, natenczas domniemany jest termin co do kupna na próbę przepisany. Ocenienie czyli nowy kupiec jest lepszym, należy do sprzedawcy.

Zlecenie sprzedaży. Gdy kto oddaje drugiemu swoją rzecz ruchomą do przedania za cenę oznaczoną, z warunkiem, aby mu odbierający w oznaczonym czasie albo ustanowioną cenę kupna zapłacił, albo rzecz zwrócił; natenczas oddający nie ma prawa żądać jej zwrotu przed upływem określonego czasu; odbierający zaś powinien po upływie tego czasu ustanowioną cenę kupna zapłacić.

Co to jest przynależność?

Przez przynależność rozumie się to wszystko, cokolwiek jest z rzeczą trwale połączone. Do przynależności należą:

- a) przyrostek czyli przybytek tj. wszystko to, co z rzeczy jakiej powstaje, lub się z nią naturalnie albo sztucznie łączy np. naturalne płody ziemi, jako to: zioła, grzyby, przychówek ze zwierząt, w wodach tworzące się wyspy, odsepy, oderwiska, przez ustąpienie wody powstałe suche miejsca itp.;
- b) rzeczy podrzędne, bez których rzecz główna nie mogłaby być używaną, albo które ustawa lub właściciel do ciągłego używania rzeczy przeznaczył np. przyrządy do wozu, klucz do kłotki itp.;
- c) w szczególności co do gruntów i stawów: trawa, drzewa, owoce i wszystkie używalne rzeczy, które ziemia na swój powierzchni wydaje, dopóki od ziemi nie zostaną odłączonymi; ryby w stawie nim złowione zostaną; zwierzyzna w lesie nim złapaną lub ubitą zostanie;
- d) do gruntu należą dalej te budowle, które w tym celu wystawione zostały, aby tam stałe pozostały, jako to domy mieszkalne, zabudowania gospodarskie, tudzież, nietylko to wszystko, co jest na trwanie w ziemi osadzone, wmurowane, przynitowane i gwoźdźmi przybite np. panwie, kotły, żłoby, płoty; ale także i te rzeczy, które do ciągłego użycia całości są przeznaczone np. wiadra do studzien, liny, łańcuchy, narzędzia do gaszenia ognia itp.;



- e) prawa, o ile są z posiadaniem pewnej realności połączone np. prawo polowania, służebności gruntowe itp.

Przy kontrakcie kupna trzeba zatém nie tylko rzecz główną mieć na oku, ale także i przynależności, bo zwykle, gdy sprzedawca wynosi się z gruntu, chce wszystko z sobą pozabierać i gołe pustki następcy pozostawić, z czego powstają spory, kłótnie, często nawet i sądy.

Główne punkta przy kontrakcie kupna.

Przy kontrakcie kupna należy następujące punkta ściśle oznaczyć:

- a) Imię i nazwisko sprzedawcy i kupującego;
- b) przedmiot kupna, czy jest on ruchomym lub nieruchomym; przy nieruchomościach oznaczyć należy granice, części składowe, wymiar i przynależności;
- c) cenę kupna i czas w którym takowa ma być zapłaconą;
- d) czas oddania rzeczy, i oznaczenie od którego czasu wszelkie obowiązki, prawa i pożytki na kupiciela przejść mają;
- e) postanowienia uboczne np. przydałek, wymówek itp.;
- f) kto koszta sporządzenia kontraktu i należytości od przeniesienia własności ponosić winien;
- g) zezwolenie na wpis nowego właściciela do księgi gruntowej i intabulację praw zastrzeżonych przez sprzedawcę;
- h) data i podpisy, oraz legalizacja podpisów.

## W z o r y.

### 1. Kontrakt kupna rzeczy ruchomej:

Stępel, skala III.

#### Kontrakt kupna

który między Janem Miętusem, dzierżawcą w Pogorzu i Adamem Wydrą, siedlakiem w Pogorzu, na dniu dzisiejszym zawarty został.

1. Sprzedaje Jan Miętus następujące rzeczy:

- |    |   |          |
|----|---|----------|
| a) | parę gniadych koni roboczych z zaprzęgiem w wartości                            | 150 złr. |
| b) | wóz drabiniasty z czterema drabinami i czterema gnojnicami w wartości . . . . . | 60 „     |
| c) | bryczkę zaplataną w wartości . . . . .  | 40 „     |
| d) | wózek ręczny w wartości . . . . .   | 20 „     |

Adamowi Wydrze za ustanowioną cenę kupna . . . . . 270 złr.  
 wyraźnie dwieście siedemdziesiąt złr. wal. austr., które to opisane przedmioty Adam Wydra od Jana Miętusa za 270 złr. kupił.

2. Cena kupna 270 złr. już zapłaconą została, z której Jan Miętus tu kwituje.

3. Oddanie powyżej opisanych rzeczy nastąpi na 1. listopada 1883.

4. Gdyby sprzedawca w dniu oznaczonym powyżej opisanych rzeczy nie oddał, tedy będzie powinien kupującemu za każdy dzień zwłoki 2 złr., wyraźnie dwa złr. zapłacić.

5. Koszta tego kontraktu kupujący ponosić winien.

W Pogorzu, dnia 1. lipca 1883.

Podpisy stron i świadków.

## 2. Kontrakt kupna na dom miejski:

Stępel 50 ct.

### Kontrakt kupna

który na dniu dzisiejszym między Antonim Kluzem, obywatelem w Cieszynie a Pawłem Raszka, piekarzem w Cieszynie umówiony i zawarty został.

1. Sprzedaje Antoni Kluz swój małomieszczański dom w Cieszynie w głębokiej ulicy pod Nr. 358 położony, który według dekretu dziedzictwa z daty 25. sierpnia 1883 r., l. 5388, nabył, ze wszystkimi przynależnościami Pawłowi Raszce za cenę kupna 2000 złr., wyraźnie dwatysiące złr. w. a., a Paweł Raszka kupił ten dom pod Nr. 358 w Cieszynie za 2000 złr. w. a. od Antoniego Kluz na własność.

2. Paweł Raszka zapłacił przy podpisie tego kontraktu 1500 złr. w. a. to jest tysiąc pięćset złr. w. a. z których sprzedawca kupiciela tu kwituje. Resztę zaś ceny kupna 500 złr. słowem pięćset złr. w. a. z procentem, po pięć od sta, licząc od dnia dzisiejszego zapłaci kupiciel w tym czasie, gdy sprzedający oczyści księgę gruntową z nienależnych i do zastępowania nieprzyjętych długów, do którego wyczyszczenia się sprzedający wyraźnie zobowiązuje.

3. Oddanie sprzedanego domu nastąpiło z podpisem tego kontraktu.

4. Koszta wystawienia tego kontraktu i intabulacji tegoż, niemniej należytości od przeniesienia własności (taksy) kupiciele ponieść winien.

5. Zezwala przedawca, aby na podstawie tego kontraktu na domie Nr. 358 w Cieszynie w głębokiej ulicy, wyk. hip. 354, prawo własności dla kupiciela Pawła Raszki intabulowanem zostało.

W Cieszynie, dnia 25. czerwca 1883.

Podpisy i legalizacya tychże.

### 3. Kontrakt kupna na pole bez budynków.

Stępel 50 ct.

#### Kontrakt kupna

który na dniu dzisiejszym między Janem Koźdoniem, ceglazem z Dziegielowa, przedawcą a Janem Pindorem, chałupnikiem z Dziegielowa i jego żoną Anną Pindorową tamże zamieszkałą, kupującymi, umówiony i zawarty został.

1. Jan Koźdoń sprzedaje swoje pole parc. Nr. 125 w wymiarze 2 morgi 385 □ sążni w Dziegielowie, które według dekretu dziedzictwa z daty 15. maja 1879 r. nabył, graniczące z gruntami Nr. 35, 38, 39 i 83 w Dziegielowie: małżonkom Janowi Pindorowi i Annie Pindorowej za ustanowioną cenę kupna 750 złr. wyraźnie Siedmset pięćdziesiąt złr. w. a., które to pole małżonkowie Pindorowie za 750 złr. od Jana Koźdonia kupili.

2. Zastrzega sobie Jan Koźdoń prawo używania tego pola aż do 1. października 1883 r., i zobowiązuje się oddanie tegoż w tymże czasie, to jest na 1. października br. skutecznic, zacząć pożytki i ciężary od tego dnia na kupiciele przechodzą.

3. Kupiciele złożyli na rachunek ceny kupna do rąk przedawcy 200 złr., piszę dwieście złr. w. a. z której sumy przedawca równocześnie kupiciele tu kwituje, i obowiązują się kupiciele zapłacić resztę ceny kupna 550 złr. na 1. października br. bez procentu.

4. Koszta sporządzenia niniejszego dokumentu i intabulacji, niemniej należytość od przeniesienia własności ponoszą kupiciele.

5. Zezwala się, aby na podstawie niniejszego kontraktu kupna na polu parc. Nr. 125 w Dziegielowie, wyk. hip. 18, prawo własności dla Jana Pindora na połowicę, dla Anny Pindorowej na połowicę, i prawo zastawu dla reszty ceny kupna w ilości 550 złr. na rzecz przedawcy Jana Koźdonia intabulowano.

W Dziegielowie, dnia 6. marca 1883.

Podpisy stron i legalizacya.

4. Kontrakt kupna między ojcem a synem z zastrzeżeniem dożywotnego użytkowania.

Stępel 1 złr.

**Kontrakt kupna**

który między Janem Kokotkiem a Adamem Kokotkiem umówiony i zawarty został.

1. Jan Kokotek sprzedaje synowi swemu Adamowi Kokotkowi chałupniczy grunt pod Nr. 28 w Grodźcu, który według kontraktu kupna z daty 15. listopada 1871 r. posiada, za 2000 złr., wyraźnie dwa tysiące złr. w. a., a Adam Kokotek kupił ten grunt za 2000 złr. w. a.

2. Jan Kokotek zastrzega sobie prawo dożywotnego użytkowania sprzedanego gruntu we wszystkich jego częściach, w ten sposób, że oddanie tegoż kupicielowi dopiero w dniu śmierci Jana Kokotka nastąpić ma.

3. Gdyby Anna Kokotkowa, małżonka sprzedawcy, przy tegoż śmierci była jeszcze przy życiu, wtenczas obowiązuje się kupiciel Adam Kokotek, płacić jej z tego gruntu tytułem dożywocia rok rocznie 50 złr. tj. pięćdziesiąt złr. w. a., zawsze na 1. stycznia aż do jej śmierci.

4. Cenę kupna 2000 złr. zobowiązuje się zapłacić Adam Kokotek sprzedawcy, względnie jego dziedzicom w sześciu miesiącach licząc od dnia jego tj., Jana Kokotka śmierci z procentem po pięć od sta, zaczawszy od téjże daty.

5. Przedawca ponosi podczas użytkowania wszelkie podatki i potrzebne reparatury bez jakiegokolwiek wynagrodzenia.

6. Koszta wygotowania i intabulacji niniejszego kontraktu ponosi sprzedawca, zaś należność od przeniesienia własności kupiciel.

7. Zezwala się, aby na mocy niniejszego kontraktu na chałupniczy grunt Nr. 28 w Grodźcu, w. h. 28, prawo własności dla Adama Kokotka, prawo dożywotnego użytkowania i prawo zastawu dla ceny kupna 2000 złr. z procentem 5 od sta na rzecz sprzedawcy Jana Kokotka, nareszcie prawo ewentualnego dożywocia na rzecz Anny Kokotkowej intabulowano.

W Grodźcu, dnia 18. maja 1883.

Podpisy i legalizacya tychże.

5. Kontrakt kupna z zastrzeżeniem wymowku :

**Kontrakt kupna**

zawarty na dniu dzisiejszym między Pawłem Rzepą sprzedającym z jednej strony, a Janem Dólskim kupującym z drugiej strony, względem siedlaczego gruntu pod Nr. 58 w Puńcowie.

1. Paweł Rzepa sprzedaje swój siedlaczy grunt pod Nr. 58 w Puńcowie, który według dekretu dziedzictwa c. k. sądu powiatowego w Cieszynie z dnia 20. grudnia 1870 r. do l. 15839 na własność nabył, mający według ostatniego pomiaru powierzchni 20 morgów (jochów) i 558 sążni kwadratowych, graniczący od wschodu z lasem Macieja Szczuki pod Nr. 35, od południa z polem Pawła Kopki pod Nr. 36, od zachodu z drogą prowadzącą do wsi Kojkowic, od północy z rzeką, Puńcówką zwaną — wraz z wszelkimi budynkami, prawami i ciężarami Janowi Dólskiemu za umówioną cenę kupna 4000 złr. w. a. wyraźnie czterytysiące złr. w. a., a Jan Dólski kupuje tenże grunt Nr. 58 w Puńcowie za powyższą cenę kupną 4000 złr. w. a.

2. Cena kupna następującym sposobem ma być spłaconą:

- a) kupiciel złożył zaraz przy podpisie tego kontraktu do rąk sprzedawcy sumę . . . . . 2000 złr.  
słowem dwatysiące złr. w. a., z której sprzedawca niniejszém kwituje;
- b) przyjmuje kupiciel następujące na tym gruncie zaintabulowane długi do zapłacenia a mianowicie:
- |   |        |
|---|--------|
| 1. funduszowi kontrybucyjnemu z obligacyi dnia 30. maja 1842 kapitał 500 reń. m. k. czyli w. a. . . . . | 525 „  |
| wraz z procentem od 1. czerwca br.;   |        |
| 2. Pawłowi Turoniowi z Bobrku z obligacyi z dnia 15. czerwca 1870 r. kapitał . . . .                    | 210 „  |
| wraz z procentem od 15. czerwca br.;  |        |
| 3. kasie oszczędności w Cieszynie z obligacyi z dnia 1. lipca 1880 r. kapitał . . . . .                 | 265 „  |
| wraz z procentem od 1. lipca 1883 r.  |        |
| c) resztę kupnej ceny . . . . .   | 1000 „ |

pisze tysiąc złr., co czyni razem . . . 4000 złr.

zobowiązuje się kupiciel spłacić sprzedawcy wraz procentem po 5 od sta na dniu 31. grudnia br.

3. Przedawca zobowiązuje się wszystkie inne przez kupiciela do zastępowania nie przyjęte długi i ciężary tabularne z księgi gruntowej aż do końca grudnia br. dać wyczyścić i wymazać, bo w przeciwnym razie kupiciel miałby prawo wypłatę reszty ceny kupna 1000 złr. dopóty wstrzymać, dopókiby oczyszczenie księgi gruntowej z nienależnych długów nie nastąpiło.

4. Oddanie tego gruntu w fizyczne posiadanie nastąpi dopiero na dniu 1. października br. od którego czasu kupiciel wszelkie ciężary i podatki na ten grunt przypadające ponosić i niebezpieczeństwa zastępować będzie; natomiast zaś wszelkie pożytki od tegoż czasu do niego należeć mają.

5. Na przydavek odbierze kupiciel od sprzedawcy dwie krowy, wóz, pług i brony.

6. Kupiciel będzie powinien sprzedawcy i jego małżonce Annie aż do śmierci obydwóch następujący wymówek na tym gruncie dawać i pobywać; a zwłaszcza: izdebkę od wschodu na pomieszkanie, parcele Nr. 583 i 584, które kupiciel swoim pociągiem obrobić powinien, zagrodkę mniejszą itd.

7. Obie strony zrzekają się prawa unieważnienia tego kontraktu z jakiegobądź przyczyny, a mianowicie z powodu pokrzywdzenia nad połowę wartości.

8. Zezwala się, aby na mocy niniejszego kontraktu kupna na grunt siedlaczy Nr. 58 w Puńcowie, wyk. hip. 58, prawo własności na rzecz kupiciela Jana Dólskiego, prawo zastawu za resztę ceny kupna 1000 złr. w. a. z procentem po 5 od sta na rzecz sprzedawcy Pawła Rzepy, i prawo wymowku dla Pawła Rzepy i jego małżonki Anny Rzepowej intabulowano.

9. Koszta wygotowania niniejszego kontraktu i należności ztąd wypływające ponosi kupiciel.

Działo się w Puńcowie, dnia 16. lipca 1883.

Podpisy stron i legalizacya.

### VIII. Kontrakt najmu i dzierżawy.

Kontrakt najmu i dzierżawy jest umową, przez którą dozwala się komu używać rzeczy nieznikomój na czas oznaczony i za oznaczoną cenę. Przedmiotem kontraktu najmu jest rzecz, która bez dalszego jój obrobienia może być używaną np. pomieszkanie, dom, sklep; przedmiotem kontraktu dzierżawy zaś jest rzecz, która tylko przez pracę i staranie może być używaną np. grunt, ogród, młyn, browar itp.

Kontrakt najmu lub dzierżawy powinien w sobie zawierać:

1. Imię i nazwisko osób kontrakt zawierających.

2. Dokładne opisanie przedmiotu z przynależnościami (np. pomieszkanie w tylnej części domu składające się z dwóch pokoi, kuchenki, dalej poddasza, piwnicy, drwalni itp.).

3. Trwanie kontraktu albo czas wypowiedzenia, od którego dnia czas ma się liczyć i kiedy się kończy.

4. Oznaczenie wysokości czynszu, czy ma być rocznie, półrocznie lub ćwierćrocznie, czy z góry (naprzód) czy z dołu płacony.

5. Czy kontrakt i z niego wypływające prawa i obowiązki mają być wpisane w księgę gruntową.

6. Oznaczenie czy najemca lub dzierżawca uprawniony jest wypuścić przedmiot w podnajem lub poddzierżawę.

7. Czy i kiedy najemcy lub dzierżawcy przysłuży prawo domagać się opuszczenia częściowego lub całego czynszu.

8. Oznaczenie, kto przedmiot najmu lub dzierżawy w dobrym stanie utrzymywać i zwykle naprawy uskutecznić powinien.

9. Oznaczenie, kto ma publiczne podatki i ciężary ponosić i procenta od tabularnych długów płacić.

10. Oznaczenie sposobu w jaki przedmiot zwróconym być ma, czy według inwentarza lub w takim stanie, jakiego zwyczaj gospodarski wymaga.

11. Czy w razie sprzedaży przedmiotu lub w razie śmierci jednej z stron kontraktujących, kontrakt nadal jest obowiązującym.

12. Miejsce, dzień, miesiąc i rok sporządzenia kontraktu, podpis stron i świadków.

Kupno łamie kontrakt najmu i dzierżawy; jeżeli jednak kontrakt wpisany został w księgi gruntowe, tedy także przyszły właściciel rzeczy dotrzymać go jest obowiązany.

Najemca (najemnik) lub dzierżawca może przedmiot trzeciemu osobie odnajdować lub wydzierżawić, jeżeli to w kontrakcie niebyło wyraźnie wzbronionem.

Gdy rzecz wynajęta lub wydzierżawiona z powodu nadzwyczajnych przypadków, jako to: z powodu ognia,

powodzi i gradobicia lub zupełnego nieurodzaju, wcale nie może być użytą [lub użytą, natenczas czynsz najmu lub dzierżawy nie powinien wcale być płacony.

O wypowiedzeniach kontraktu najmu i dzierżawy patrz str. 121 i 206.

Stępel na kontrakty najmu lub dzierżawy opłaca się według skali II, od całej ceny najmu lub dzierżawy.

Stępel 94 ct.

### 1. Kontrakt najmu

który na dniu dzisiejszym między Pawłem N. a Józefem Z. względem najmu pomieszkania w domu Nr. 38 w Boguminie zawartym został.

1. Paweł N., właściciel domu pod Nr. 38 w ulicy srebrnej w Boguminie położonego, wynajmuje w tymże domu pomieszkanie składające się z 3 pokoi (izb) na dole po prawej ręce od głównego wchodu, wraz z kuchnią i spiżarnią Józefowi Z. na lat trzy od 1. kwietnia 1883 r. aż do ostatniego marca 1886 za umówiony roczny czynsz 80 złr., piszę ośmdziesiąt złr. wal. austr.

2. Czynsz płacony być winien ćwierćrocznie z dołu do rąk właściciela; w razie zaś, gdyby tenże przesiedlił się, tedy Józef Z. powinien będzie jemu czynsz ćwierćroczny w listach frankowanych na miejsce wskazane przesyłać.

3. Oprócz lokalu powyżej opisanego najemca będzie miał prawo używać stosowne miejsce w piwnicy i na strychu (górze) i osobną drzewnię, którą mu właściciel wskaże.

4. Do właściciela należeć będzie naprawa pieców, zamków, drzwi i okien; najemca oprócz wymalowania pokoi, żadnych innych odmian bez zezwolenia właściciela w pomieszkaniu najętym czynić niemoże, i nie będzie mu wolno trzeciej osobie pomieszkania wynajmować.

5. Zaleca się najemcy utrzymywanie czystości, ochędostwa i porządku w domu, szczególnież zakazuje służącym swoim, aby nie wylewali brudnej wody i nie wyrzucali śmieci na ulicę, aby nie chodzili z gołębim światłem na górę (strych) i do drzewni, gdyż w przeciwnym razie za wyniknąć mogące ztąd złe następstwa odpowiedzialnym będzie.

6. Kontrakt nieniejszy w dwóch równobrzmiących egzemplarzach wygotowany, podpisany i stronom kontrakt czyniącym wręczonym został.



7. Steple na obydwu egzemplarze tego kontraktu i koszta wygotowania tegoż najemca Józef Z. ponieść winien.

W Boguminie, dnia 1. marca 1883.

Podpisy.

## 2. Kontrakt dzierżawy

Stepeł 2 z $\dot{r}$ . 50 ct.

zawarty na dniu dzisiejszym między Janem Adamusem, właścicielem gruntu Nr. 25 w Stanisławicach z jednej, a małżonkami Pawłem i Anną Borusami z drugiej strony, względem wypuszczenia w dzierżawę gruntu Nr. 25 w Stanisławicach.

1. Jan Adamus wypuszcza w dzierżawę swój grunt pod Nr. 25 w Stanisławicach ze wszystkimi do tego należącymi polami, łąkami, pastwiskami, oraz i budynkami, małżonkom Pawłowi i Annie Borusom na czas trzech po sobie następujących lat, od 1. października 1883 do 30. września 1886 r. za umówiony roczny czynsz dzierżawny 200 z $\dot{r}$ . w. a., słowem dwieście z $\dot{r}$ . w. a., co uczyni za trzy lata 600 z $\dot{r}$ . w. a.

2. Dzierżawcy powinni będą płacić czynsz półrocznie zgóry to jest o św. Michale 100 z $\dot{r}$ . a o św. Janie 100 z $\dot{r}$ ., a to tém pewniej, iż w razie, gdyby się dni 30 po upływie terminu oznaczonego z zapłatą czynszu spóźnili, właściciel gruntu Jan Adamus byłby uprawniony kontrakt rozwiązać, lub też zapłacenia zaległej raty w drodze sądowej się domagać.

3. W celu zabezpieczenia warunków w tym kontrakcie zawartych, złożyli dzierżawcy do rąk właściciela kaucyę w ilości 100 z $\dot{r}$ ., wyraźnie sto z $\dot{r}$ . w. a. gotówką, która po rozwiązaniu kontraktu wraz z procentem po pięć od sta dzierżawcom zwróconą będzie.

4. Dzierżawcy odebrali od właściciela inwentarz, który w załączniku Nr. 1. tego kontraktu opisany i wyszczególniony został, i będą powinni przy rozwiązaniu kontraktu tenże inwentarz w takim stanie, w jakim go do użytkowania odebrali właścicielowi zwrócić, a za z użyte i zniszczone lub zgubione rzeczy cenę w inwentarzu oznaczoną zapłacić.

5. Dzierżawcy obowiązani będą wszelkie podatki i ciężary na ten grunt przypadające, nie wyjmując kwaterunku wojskowego, zastępować i z własnego majątku płacić, wszelkie niebezpieczeństwa, jak gradobicia, powódzie, ogień, nieurodzaj i inne przypadkowe zniszczenia urodzajów polnych ponosić, i nie będą mieli prawa z powodu tych kłesk żądać rozwiązania tego kontraktu lub zniżenia ceny dzierżawnej.

6. Dzierżawcy powinni będą jako dobrzy gospodarze o ten grunt zawiadować, pola dobrze nawozić (gnoić) i obrabiać, budynki

w dobrym stanie utrzymywać i wszelkie reparatury i naprawy nie-przenoszące dwóch złr. własnym kosztem opędzać; o większych potrzebnych reparaaturach obowiązani są właściciela niezwłocznie uwiadomić.

7. Niemniej będą dzierżawcy obowiązani, zaczawszy od 1. stycznia 1884 ponawiać zabezpieczenie budynków mieszkalnych i gospodarskich od ognia w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń ogniowych w Krakowie.

8. W przypadku śmierci jednej lub drugiej strony, kontrakt utrzymany być winien w swojej mocy, aż do upływu czasu dzierżawy powyżej oznaczonego.

9. Zezwala właściciel Jan Adamus, aby na mocy niniejszego kontraktu dzierżawnego na grunt Nr. 25 w Stanisławicach, w. h. 25, prawa dzierżawne z tego kontraktu wypływające, dla małżonków Pawła i Anny Borusów intabulowano, przyczem się dzierżawcy zobowiązują, koszta niniejszego kontraktu i intabulację tegoż z własnego majątku zapłacić.

10. Wszystkie w niniejszym kontrakcie zawarte obowiązki powinni dzierżawcy solidarnie wypełnić.

W Cieszynie, dnia 1. lipca 1883.

Jan Adamus.

Paweł Borus.  
Anna Borusowa.

## IX. Kontrakt najmu usług.

Kontrakt najmu usług jest umową, mocą której się ktoś do świadczenia usług lub wykonania jakiego dzieła za pewną nagrodę pieniężną zobowiązuje. Kto zamawia robotę lub jakie dzieło, o tym jest domniemanie, że także zezwolił na stosowną nagrodę. Nagroda może być także w innych rzeczach, niekoniecznie w pieniądzu ustanowioną.

### Wzory.

#### 1. Kontrakt o robotę koszykarską:

Stępel według skali III.

#### Kontrakt

który między Janem Mamica, właścicielem gruntu w Trzeńcu a Janem Świbą, kupcem w Cieszynie, umówiony i zawarty został.

1. Jan Mamica zobowiązuje się sporządzić i dostawić następujące towary koszykarskie, a mianowicie:

- a) koszyków według wzoru Nr. 5, — 150, słowem sto pięćdziesiąt sztuk po cenie 30 ct., to jest trzydzieści centów za sztukę;
- b) koszyków według wzoru 8, — 180, słowem sto osmdziesiąt sztuk po cenie 60 ct., to jest sześćdziesiąt centów za sztukę;
- c) koszyków według wzoru 14, — 50, słowem pięćdziesiąt sztuk po cenie 90 ct., to jest dziewięćdziesiąt centów za sztukę.

2. Koszyki powinny być z wierzby koszykarskiej według oznaczonych wzorów dokładnie i zgrabnie sporządzone. Egzemplarze niedokładnie uplecione, lub mające wady wpadające w oczy, nie będą przyjęte.

3. Jan Mamica zobowiązuje się wszystkie zamówione koszyki w ciągu bieżącego roku Janowi Świbie na miejscu w Cieszynie dostawić. Dostawa może według jego woli i częściowo co miesiąc być uskutecznią.

4. Jan Świba zobowiązuje się, każdą częściową dostawę przyjmując i obliczoną cenę za odstawione i przyjęte koszyki Janowi Mamicy zaraz gotówką wypłacić.

5. Gdyby Jan Świba przyjętej partii koszyków zaraz niezapłacił, będzie Jan Mamica od dalszej dostawy uwolniony. Gdyby zaś Jan Mamica z końcem roku niedostawił wszystkich zamówionych koszyków, powinien będzie za każdy niedostawiony koszyk pięć centów kary Janowi Świbie zapłacić.

Data i podpisy.

## 2. Kontrakt o naukę:

Stępel 32 ct.

### Kontrakt

który na dniu dzisiejszym między Pawłem Dygosiem, stolarzem z Ustronia a Adamem Krzywoniem, chałupnikiem z Lipowca zawarty został.

1. Paweł Dygoś obowiązuje się przyjąć Jana Krzywonia, syna Adama Krzywonia z Lipowca z dniem 1. stycznia 1884 r. na cztery następne lata w naukę stolarską, wycwiczyć go dokładnie we wszystkiem, co do tego rzemiosła należy, wprawiać go do pilności i porządku, dobrze się z nim obchodzić, a po ukończeniu 4 letniej nauki dać go wyzwolić.

2. Paweł Dygoś obowiązuje się dalej, dawać rzezonemu uczniowi rano, w południe i wieczór porządną wikt przez cały czas trwania nauki, starać się o czyszczenie jego bielizny i przeznaczyć mu stosowne miejsce do spania.

3. Natomiast obowiązuje się Adam Krzywoń syna swego przyrzecząc, sporządzać mu potrzebną bieliznę, i ponosić koszta

leczenia wrazie jego choroby. Niemniej zobowiązuje się Adam Krzywoń zapłacić Pawłowi Dygosiowi za całą naukę 100 złr. w. a. literami sto złr., która to suma uiszczoną być ma w rocznych terminach po 25 złr. z góry zawsze na 1. stycznia każdego roku.

4. Koszta wyzwolenia Adam Krzywoń opłacić powinien.

5. Kontrakt niniejszy w dwóch równobrzmiących egzemplarzach sporządzony i przez obydwie strony podpisany został.

W Ustroniu, dnia 20. grudnia 1883.

Podpisy stron i świadków.

## X. Kontrakt małżeński (zmowy, snęby, Ehepacten).

Kontrakt małżeński jest umową, która z powodu związku małżeńskiego w przedmiocie majątku się zawiera. Przedmiotem kontraktów małżeńskich są: posag, oprawa, wyprawa, wiano, spółność majątkowa, dziedziczenie, dożywocie i dochód wdowi.

1. P o s a g (Heiratsgut). Przez posag (wiano) rozumie się ten majątek, który żona (albo trzeci za nią np. ojciec) daje lub zabezpiecza mężowi, dla ulżenia ciężarów z małżeńską społecznością połączonych.

Gdy narzeczona posiada własny majątek i jest pełnoletnią, od niej i od narzeczonego zależy porozumienie się w sprawie posagu. Jeżeli jednak narzeczona jest jeszcze małoletnią, natenczas musi być zawartym kontrakt przez ojca jej, lub opiekuna za zezwoleniem sądu opiekuńczego. Jeżeli narzeczona nieposiada własnego majątku, natenczas rodzice, dziadowie i babki powinni córkom i wnuczkom, gdy idą zamąż dać odpowiedni posag, lub też stosunkowo do niego się przyczynić. Córka z nieprawego łoża, jedynie od matki swojej żądać może posagu. Gdy córka poszła zamąż bez wiedzy albo przeciwko woli swoich rodziców, a sąd przyczynę od odmowienia zezwolenia za gruntowną uzna, natenczas rodzice nie są obowiązani dać onéjże posagu.

Jeżeli małżonek nie wymówił sobie posagu przed zawarciem małżeństwa, natenczas nie ma też prawa żądać takowego.

Wszystko co może być użytem, może być danem na posag. Według przepisów ustawy, posag po śmierci męża spada na jego żonę, a jeżeli ta przed nim umarła na jej dziedziców. Dopóki trwa społeczność małżeńska, użytkowanie posagu należy do męża.

2. **Oprawa (Widerlage).** Oprawą nazywa się to, co narzeczony (lub trzeci za niego) wyznacza narzeczonej dla pomnożenia posagu. Oprawę można wyznaczyć w równiej wysokości posagu, może też być większą lub mniejszą jak posag. Do ustanowienia oprawy ani narzeczony ani jego rodzice nie mogą być zmuszeni. W czasie małżeństwa nienależy się żonie użytkowanie oprawy, jednak po śmierci męża staje się oprawa własnością żony.

3. **Wyprawa (Ausstattung).** Przez wyprawę rozumie się ten majątek, który rodzice narzeczonego lub narzeczonej (żenicha lub młoduchy) dają obojgu, w celu założenia własnego gospodarstwa domowego. Wyprawa składa się zwykle z odzieży, sprzętów domowych i gospodarskich. W ten sam sposób, jak rodzice narzeczonej obowiązani są wyznaczyć dla niej posag, powinni i rodzice narzeczonego dać temuż odpowiednią ich majątkowi wyprawę.

4. **Wiano (Morgengabe).** Wianem zowie się подарunek, który mąż obiecuje dać żonie swojej pierwszego poranku po zawartém małżeństwie.

5. **Wspólność majątkowa (Gütergemeinschaft).** Sam związek małżeński nie sprawia wspólności majątkowej między małżonkami. Potrzeba do tego osobnej umowy (w kontrakcie małżeńskim), inaczej każdy małżonek zostaje i nadal właścicielem swego majątku.

Wspólność majątkowa jest albo ogólną, albo szczególną.

Wspólność majątkowa ogólna wtedy zachodzi, gdy cały majątek tj. wszystko, co oboje małżonkowie już posiadają i sobie dalej przysporzą, wspólném dobrem się staje. Wspólność majątkowa szczególna zaś

wtedy zachodzi, gdy tylko terażniejszy lub tylko przyszedły majątek, który w czasie małżeństwa przyrośnie wspólnem ma być dobrem.

W ogólności rozumie się wspólność majątkowa między małżonkami jedynie na przypadek śmierci. Każdy małżonek może więc swoim majątkiem dowolnie zarządzać i nie potrzebuje na to zezwolenia drugiego małżonka. Gdyby nawet cały majątek uległ stracie, nie ma druga strona prawa żądać odszkodowania, lecz musi się jedynie tém zadowolnić, co przy śmierci téj strony zostanie. Np. mąż posiada 2000 złr. a żona 1000 złr. majątku, które wchodzi do wspólności majątkowej. Podczas małżeństwa powiększył się majątek wspólny o 1000 złr. Przy śmierci jednego z małżonków dzieli się ten majątek na dwie równe części, na męża przypada 2000 złr. a na żonę też 2000 złr. Zostający przy życiu małżonek bierze swoją część 2000 złr., a część zmarłego małżonka 2000 złr. przypada na jego dziedziców. Gdyby zaś podczas małżeństwa z winy męża lub żony, wniesiony do wspólności majątek się uszczuplił, a przy śmierci jednego z małżonków z powyżej oznaczonego majątku tylko 1000 złr. pozostało, tedy te 1000 złr. podobnie jak powyżej rzeczono dzielą się na dwie połowice, według czego pozostający przy życiu małżonek 500 złr. a dziedzice zmarłego małżonka 500 złr. odbiorą.

6. Dochód wdowi (Witwengehalt). To co żonie na przypadek owdowienia na utrzymanie jest przeznaczonem, nazywa się dochodem wdowim. Dochód ten należy się wdowie zaraz po śmierci męża, i powinien być zawsze za trzy miesiące naprzód wypłaconym. Gdy wdowa idzie za mąż, utracą prawo do wdowiego dochodu.

7. Darowizny między małżonkami. Wszystko, co mąż dał żonie swojej do stroju, w ubiorze lub w klejnotach, uważa się za darowane. Jeżeli jednak jedno z zaręczonych, drugiemu ze względu na przyszłe małżeństwo daruje, natenczas darowizna odwołaną być może,

jeżeli małżeństwo nie zwiny darującego nie przyjdzie do skutku.

8. Wzajemne testamenty. Wolno jest małżonkom w jednym i tym samym testamencie ustanowić za dziedziców siebie samych nawzajem, lub inne osoby. Taki testament może być także odwołanym; z tego jednak, że go jedna strona odwołała, nie można wnioskować, o odwołaniu przez drugą stronę. Formalności przy odwołaniu są te same, jak przy innych testamentach.

9. Kontrakt dziedziczenia (Erbvertrag) jest umową względem przyszłego dziedzictwa (spadku), mającego przypaść temu małżonkowi na własność, który drugiego przeżyje. Kontrakt dziedziczenia daje małżonkowi zawsze większą pewność niż testament, bo testament może być odwołanym, kontrakt zaś nie. Do ważności takiego kontraktu niezbędnym jest, aby był sporządzony z formalnościami pisemnego testamentu. Czwarta część majątku jednak pozostaje zawsze wolna do dalszego rozporządzenia testamentem. Gdyby np. w kontrakcie mąż zapisał żonie na przypadek, jeżeliby wcześniej bezdzietnie zmarł, cały swój majątek, tedy czwartą częścią swojego majątku zawsze jeszcze rozporządzać może. Tą czwartą częścią może na korzyść żony lub trzecich osób rozporządzić; gdyby zaś co do tej części żadnego rozporządzenia nie uczynił, natenczas nie przypada ta część na żonę ale na dziedziców ustawicznych. Kontrakt dziedziczenia staje się dopiero po śmierci spadkodawcy obowiązującym; każda strona za życia może swym majątkiem dowolnie rozporządzać.

10. Dożywocie (Fruchtniessung auf den Todesfall). Dożywocie jest umową, mocą której małżonek dozwala drugiemu użytkowania swego majątku na przypadek przeżycia. Jeżeli małżonek przy życiu pozostały, wchodzi w nowe związki małżeńskie, lub użytkowanie komu innemu chce odstąpić: natenczas dzieci zmarłego małżonka, mają prawo żądać, żeby im takowe za opłatą rocznej stosownej sumy pozostawioném zostało.

11. Zrównanie dzieci (Einkindschaft). Zrównanie dzieci, to jest umowa, mocą której dzieci z różnych małżeństw za równe sobie pod względem dziedziczenia mają być uważane, jest nieważnym.

\* \* \*

Jeżeli nie sporządzono kontraktu małżeńskiego, natenczas każdy z małżonków zatrzymuje prawo własności na swym majątku, i to tak na tym, który wniósł do małżeństwa, jak też i na tym, który w czasie małżeństwa w jakikolwiekby sposób nabył. Według tego należy w takim razie oceniać prawa, jakie trzecim osobom do majątku jednego lub drugiego małżonka służą. Gdy jeden z małżonków ma długi, takowe tylko jego dotyczą, a wierzyciele nie mają prawa do majątku drugiego małżonka, chyba by tenże dobrowolnie za długi takie wspólnie chciał odpowiadać. Jeżeli wątpliwość zachodzi, czy dorobek (tj. majątek który w czasie małżeństwa nabyty został) pochodzi od męża czy od żony, jest domniemanie, że pochodzi od męża. Jeżeli przeto żona twierdzi, że dorobek od niej pochodzi, musi to udowodnić.

Jeżeli niesporządzono kontraktu małżeńskiego, ma żona prawo do przyzwoitego utrzymania a po śmierci męża, gdyby tenże bez testamentu i bezdzietnie zmarł, ma prawo do czwartej części pozostałego majątku. Jeżeli mąż troje lub więcej dzieci zostawi, może się żona domagać równej części z dziećmi, — a przy trojgu lub mniej dzieciach czwartej części majątku do użytkowania. Tylko w tym razie, gdy żadnych niema dziedziców ustawniczych (gesetzliche Erben), co się rzadko zdarza, przypada na nią cały majątek.

Jeżeli np. zмира mąż i pozostawia czworo dzieci a majątku 2000 złr. natenczas pozostała małżonka otrzyma równą część z dziećmi tj. 400 złr. do użytkowania czyli pobierania procentu, który rocznie 20 złr. wynosi. Kto tedy niechce się zadowolić tymi przepisami ustawy, dobrze uczyni, jeżeli przez testament lub kontrakt małżeński odpowiedni byt swojej żonie zabezpieczy.



Kontrakt małżeński może być przy zawieraniu małżeństwa lub w ciągu tegoż sporządzony. Spisanie kontraktu przed notaryuszem skutecznioném być winno, w przeciwnym bowiem razie kontrakt nie miałby żadnej mocy prawnej. Z tego powodu podawanie tu wzorów kontraktu byłoby zbyteczném.

## XI. Ugoda.

Umowa, którą sporne lub wątpliwe prawa, żądania i pretensye w ten sposób ułożone i zagodzone zostaną, że każda z stron obowiązuje się wzajemnie coś dać, uczynić lub czego zaniechać, nazywa się ugodą. Ugodę zawiera się najczęściej dla tego, aby ustalić między sobą wzajemne żądania i uniknąć długich i kosztownych sporów i procesów. Jednakżeż nikt nie może zmuszać drugiego do zawarcia ugody, i wolno jest każdemu swoje prawo w drodze sądowej przeprowadzić. I w ciągu procesu, gdy obydwie strony stają przed sądem, można spór tamże ugodzić, a w tym razie ugoda nazywa się sądową i ma moc egzekucyjną. Najczęściej zaś zawierają się ugody po za sądem, i można je sporządzić na piśmie lub też ustnie.

Na ugody opłaca się stępel według skali II., jeżeli rzecz jest ocenna, zaś 50 ct., jeżeli rzecz nie da się ocenić.

### Wzory.

#### 1. Ugoda o zwykły dług:

Stępel 19 ct.

#### U g o d a

która na dniu dzisiejszym między Adamem Frydą, siedlakiem w Bażanowicach a Józym Markiem, chałupnikiem z Gułdów zawartą została.

1. Józef Marek zeznaje, iż pożyczył w przeszłym roku od Adama Frydy gotówką 60 złr., pisząc sześćdziesiąt złr. w. a., którą to sumę jemu jest dłużen.

2. Ponieważ Józef Marek podupadł i nie może téj pożyczki zwrócić, tedy zobowiązuje się na gruncie Adama Frydy 10000 sztuk cegieł, 1000 po 3 złr., zrobić, należycie wysuszyć, pod szopą ustawić, i Adamowi Frydowi najdłużej do końca września br. oddać.

3. Przez oddanie cegły Adamowi Frydowi gaśnie jego pretenasya 60 złr. do Józego Marka, i uważaną być powinna za zapłaconą i kompensowaną.

4. Gdyby Józey Marek w czasie oznaczonym 10000 sztuk cegieł nieoddał, natenczas niniejsza ugoda traci moc swoją, a Józey Marek będzie obowiązany, Adamowi Frydzie pożyczkę 60 złr. zaraz zwrócić, a sporządzoną cegłę sobie zatrzymać i z gruntu Adama Frydy sprzątnąć.

W Bażanowicach, dnia 30. kwietnia 1883.

Podpisy stron i świadków.

## 2. Ugoda o wynagrodzenie szkody:

Stępel według skali II. **Ugoda**

która w dniu dzisiejszym między Janem Brudnym, kupcem z Frysztatu a Franciszkiem Obracajem, chałupnikiem z Bąkowa przy Frysztacie zawartą została.

1. Dnia 7. czerwca 1883 r. oddał Jan Brudny Franciszkowi Obracajowi dwadzieścia worków pszenicy do przewozu z Frysztatu do Karwiněj. Pomimo wysokiego stanu wody na rzece Olzie, Franciszek Obracaj, chcąc oszczędzić dla siebie mytowe, zamiast po moście, przejeżdżał z furą przez wodę, a wyróciwszy w pośród rzeki, pogubił większą część worków. Szkodę stąd dla Jana Brudnego wynikłą obrachowali szacownicy na 70 złr. w. a.

2. Franciszek Obracaj przyznaje się do winy, i aby uniknąć kosztów skargi, zobowiązuje się zapłacić tytułem wynagrodzenia za wyrządzoną szkodę: Janowi Brudnemu 60 złr., słowem sześćdziesiąt złr. w miesięcznych ratach po 10 złr., zaczawszy od 1. lipca br.

3. Jan Brudny przystępuje do téj ugody, zastrzegając sobie prawo poszukiwania całej szkody w drodze sądowej w razie, gdyby Franciszek Obracaj powyższych terminów nieotrzymał.

W Frysztacie, dnia 20. czerwca 1883.

Podpisy stron i świadków.

## 3. Ugoda o alimentację czyli utrzymywanie nieślubnego dziecka:

Stępel według skali II. **Ugoda**

która na dniu dzisiejszym między Pawłem M., krawcem z Cieszyna z jednéj strony, a Adamem Fucikiem, szewcem z Brandysu, jako opiekunem nieślubnego dziecka, Pawła N. i Katarzyną N. z Brandysu, jako matką tego dziecka, z drugiey strony, z zastrzeżeniem potwierdzenia władzy nadopiekuńczej zawartą została.

1. Paweł M. uznaje się być ojcem nieślubnego z Katarzyny N. na dniu 3. lutego 1883 r. urodzonego dziecka Pawła N., i obowiązkuje się, na zaopatrzenie tego dziecka w drodze dobrowolnej ugody, zaraz po nastąpieniu zatwierdzeniu téjże ugody przez władzę nadopiekuńczą, raz na zawsze złożyć 200 złr., wyraźnie dwieście złr. do rąk opiekuna Adama Fujcika pod tym warunkiem, jeżeli żadne dalsze pretensye z tego powodu nadal do niego stawiane nie będą.

2. Adam Fujcik przyjmuje powyższą ugodę, i obowiązkuje się w imieniu m. nieślubnego Pawła N. po uskutecznionem złożeniu sumy 200 złr., żadnej dalszej pretensyi z tytułu ojcowstwa do Pawła M. nie stawiać.

3. Ugodzona suma 200 złr. należec będzie wyłącznie do nieślubnego dziecka Pawła N., i obowiązkuje się opiekun Adam Fajcik tę sumę na procent umieścić, a procent aż do ukończonych czterestu lat, na wychowanie i utrzymanie m. Pawła N. obracać.

4. Jako wynagrodzenie za koszta położu zobowiązuje się Paweł M. zapłacić 20 złr., słowem dwadzieścia złr. w. a. Katarzynie N. do dni czterestu.

5. Koszta ułożenia niniejszej ugody i wyjednania potwierdzenia tejże przez władzę nadopiekuńczą, Paweł M. ponieść winien. W Cieszynie, dnia 5. maja 1883.

Podpisy stron i dwóch świadków.

## XII. Cesya.

Cesya (przelew, ustąpienie) jest umową, przez którą jedna osoba przenosi prawo swoje na drugą osobę.

Przy każdej cesyi na trzy osoby uwagę zwrócić należy. 1. na wierzyciela ustępującego swe prawo lub wierzytelność drugiemu (cedent), 2. na przyjmującego ustąpione prawo lub wierzytelność (cesyonaryusz), i 3. na dłużnika (cessus). Kto przyjmuje ustąpioną wierzytelność powinien baczyć na to, czy wierzytelność jest dostatecznie ubezpieczoną, a przynajmniej na to, czy dłużnik jest uczciwym człowiekiem i czy znajduje się w takim położeniu, aby w swoim czasie zapłatę mógł uskutecznić. Dalej wymaga ostrożność, aby dłużnik nie tylko został uwiadomionym o ustąpieniu wierzytelności, ale również, aby się oświadczył, czy sumę ustąpioną rzeczywiście jest dłużeń.

Jeżeli dłużnik przy umowie nie jest obecnym, cesyonaryusz postąpi sobie ostrożnie, jeżeli będzie wymagał, aby mu cedent zaręczył za rzetelność i możliwość odebrania ustąpionej sumy. Cena, jaką cesyonaryusz cedentowi za ustąpioną wierzytelność (kapitał) podaje, nazywa się walutą cesyjną.

Stępel na cesyę kieruje się według skali II.

### Wzory.

#### 1. Cesya wierzytelności niezauiszczonój:

Stępel według skali II.

**Cesya.**

Ja niżej podpisany Józef Macek, chałupnik w Komorowicach, pożyczyłem w przeszłym roku Andrzejowi Mikuszowi z Wapienicy 100 złr., które tenże po ćwierćrocznej wypowiedzi z procentem po 5 od sta zwrócić mi powinien.

Tę sumę 100 złr., wyraźnie sto złr. z 5 procentem licząc od 1. października 1882 r. ustępuję Adamowi Cioskowi, zagrodnikowi z Wapienicy na zupełną i nieograniczoną własność, i poświadczam, że walutę cesyjną od niego odebrałem, z której niniejszém kwituję.

Ja Andrzej Mikusz uznaję rzetelność ustąpionej sumy 100 złr. i zobowiązuję się, Adamowi Cioskowi, jako nowemu wierzycielowi, tąż sumę sto złr. z procentem po pięć od sta licząc od 1. października 1882 r. po ćwierćrocznej wypowiedzi zapłacić.

W Wapienicy, dnia 30. maja 1883.

Podpisy stron i świadków.

#### 2. Cesya wierzytelności zauiszczonój:

Stępel według skali II.

**Cesya.**

Według dekretu dziedzictwa z daty 8. lutego 1875 r., l. 858 mam niżej podpisany Jakób A. na gruncie Nr. 10 w Jaworzu intabulowany kapitał 2000 złr.

Ten kapitał w ilości 2000 złr., wyraźnie dwa tysiące złr. z procentem po sześć od sta, licząc od dnia dzisiejszego i wszelkimi prawami, jakie mnie do powyższej sumy pieniężnej przysługują: ustępuję i ceduję Jakóbowi B., kupcowi w Jaworzu na zupełną i nieograniczoną własność, jednak bez wszelkiej dalszej odpowiedzialności za byt i wypłacalność tegoż kapitału, i poświadczam, iż

walutę cesyjną zupełnie odebrałem i z tego powodu żadnych dalszych rożczeń do Jakóba B. nie mam i mieć nie będę.

Równocześnie oddałem Jakóbowi B. wszystkie do téjże wiarytelności odnoszące się pisma w oryginale, zezwalając, aby na mocy niniejszej cesyi przeniesienie prawa zastawu dla powyższego kapitału 2000 złr. z procentem na korzyść Jakóba B. na siedlaczy grunt Nr. 10 w Jaworzu, w. h. 10, intabulowano.

Ja podpisany Andrzej C., właściciel gruntu Nr. 10 w Jaworzu przyjmuję powyższą cesję do wiadomości, uznaję rzetelność tą cesją ustapionego długu tak pod względem kapitału, jako też procentów, i obowiązuję się wymieniony kapitał 2000 złr. słowem dwatysiące złr. cesyonaryuszowi Jakóbowi B. po ćwierćrocznej obydwom stronom przysługującej wypowiedzi spłacić, a do dnia rzeczywistej spłaty od téj sumy procent sześć od sta opłacać, koszta niniejszej cesyi i intabulacyi, niemniej wszelkie koszta późniejszego kwitu i wykreślenia téj sumy z księgi gruntowej sam z własnego majątku ponieść.

Oraz zezwalam, aby niniejsze uznanie rzetelności i wypłacalności sumy 2000 złr. z przynależnościami na moim gruncie Nr. 10 w Jaworzu, w. h. 10, odnośnie do pierwotnej pozycyi intabulowano.

W Jaworzu, dnia 1. maja 1883.

Podpisy stron i legalizacya podpisów.

---

# Dodatek.

## I. LISTY.

### O listach w ogólności.

List jest rozmową prowadzoną na piśmie, między dwiema osobami od siebie oddalonymi.

Pisząc list musimy przede wszystkim na to zważać, czy osoba, do której piszemy, stanowiskiem, nauką lub powołaniem wyżej od nas stoi, czy też możemy ją za równą sobie, lub niżej nas stojącą uważać, gdyż od tego cały układ listu zależy. Do wyższych powinniśmy pisać z uszanowaniem, do równych sobie z uprzejmością i przyzwoitością, do niższych z grzecznością. W ogóle względem każdego winniśmy zachować przyzwoitą grzeczność, inaczej uchylibyśmy nie tylko drugim ale i sobie.

Sposób pisania powinien być jasny, dobitny i zwięzły, trzeba się wystrzegać rozwlekłości i niejasnych wyrażeń. Pismo samo powinno być czytelne, bez błędów pisarskich i bez korektur. Dopóki piszący nie ma dostatecznej wprawy, dobrze uczyni, jeżeli spisze sobie kopię listu, odczyta ją raz lub dwa, poprawi, uzupełni, zdłuży lub skróci, a potem dopiero na czysto list przepisz.

Listy składają się 1. z intytulacji (tytułu, napisu), 2. krótkiego wstępu, 3. wykładu rzeczy, 4. zakończenia, 5. podpisu i daty i 6. adresu.

ad 1. Napis czyli tytuł. Tytuł kładzie się na samym początku listu z góry. Do krewnych, przyjaciół, znajomych lub równych sobie osób używa się tytuł: Łaskawy, poczciwy, zacny, szanowny, kochany, drogi, czcigodny; lub też: najdroższy, najukochańszy, mój jedyny,

mój poczciwy, mój złoty, wielce szanowny, wielce łaskawy; lub też: szanowny i łaskawy, szanowny i zacny, kochany i drogi itp.

Piszemy więc na wstępie listu np. Zacny przyjacielu! Szanowny sąsiedzie! Kochany bracie! Mój jedyny przyjacielu! Szanowny i łaskawy szwagrze! Kochana i droga matko! Najukochańsza siostró! Mój poczciwy, kochany, złoty przyjacielu! Albo też: Szanowny Filipie! Kochany Andrzeju! Mój Pawle itp. Gdybyśmy zaś żadnego z powyższych tytułów użyć nie mogli lub niechcieli, możemy na wstępie listu sam adres osoby, do której piszemy, położyć np. Pawłowi Fropopowi, wyrobnikowi w Gutach, itp.

Znaczniejszym osobom dać należy tytuł: Szanowny Panie! Łaskawy Panie! Wielce szanowny Panie! Mój drogi Panie! Wielce szanowna i łaskawa Pani! lub też: Szanowny Panie nauczycielu! Szanowny Panie burmistrzu! itp.

Osobom zajmującym wyższe stanowisko dać należy tytuł: Wielmożny (Wohlgeboren) np.: Wielmożny Panie! Wielmożny Panie Doktorze! Wielmożny Panie Sędzio powiatowy! Wielmożny Panie Dobrodzieju! Wielmożny Mości Dobrodzieju! Wielmożna Pani Dobrodziejko! itp. Tenże tytuł należy się i szlachcie niższej.

Hrabiom i baronom należy się tytuł: Jaśnie Wielmożny, np.: Jaśnie Wielmożny Panie Hrabio! Jaśnie Wielmożny Panie Baronie!

Książętom daje się tytuł: Jaśnie Oświecony, np.: Jaśnie Oświecony Mości Książę!

Tajnym radcom należy się tytuł: ekscelencya, np.: Wasza ekscelencyo!

Arcyksiążęta mają tytuł: Wasza cesarska Wysokość.

Osobom stanu duchownego daje się tytuł: Wielobny, przewielebny, najprzewielebniejszy. Użyć także można tytułu: Wielmożny, Jaśnie Wielmożny, Jaśnie Oświecony. Np.: Wielebny — Wielmożny Księżę Proboszczu! Przewielebny Księżę Dziekanie, — Kanoniku,

Seniorze! Najprzewielebniejszy Księżu Superintendencie!  
Jaśnie Wielmożny Mości Księżu Arcybiskupie!

ad 2. Wstęp. Wstęp zastosowany być powinien do treści listu. Jeżeli piszemy do osoby, której jeszcze nie znamy, wtenczas na wstępie trzeba dać się jój poznać, pisząc na wstępie np.: jestem rolnikiem od lat ... w ..... zamieszkałym itp.; kiedy zaś od niej mamy czego żądać, wówczas należy się uniewinnić lub usprawiedliwić, że się jój naprzykrzamy. Dobrze jest także, ażeby przez wstęp odpowiedni, osoba do której się pisze, była przygotowaną do treści listu.

ad 3. Wykład rzeczy czyli treść listu powinna mieścić w sobie w należyтым porządku wszystko to, o czém chcemy z osobą mówić. Do osób wyższych, mianowicie wtedy, jeżeli chcemy o co prosić, należy krótko, jasno i dobitnie pisać, gdyż osoby te zwykle mało czasu mają do czytania listów; do krewnych i przyjaciół można się obszerniej o rzeczach rozwodzić. Jeżeli rzecz jaką wypadnie poprzeć dowodami, wówczas należy użyć najprzód słabszych, a następnie coraz mocniejszych dowodów.

ad 4. Zakończenie zawiera w sobie zwykle polecenie się pamięci, ponowienie lub przypomnienie prośby powyżej wyrażonej albo wreszcie pisząc do osób równego stanu, załączenie serdecznego pozdrowienia, uścisków, pocałunków itp. Można też i w krótkiej formie list zakończyć np.: Zostaję z głębokim szacunkiem i poważaniem Wielmożnego Pana; lub: zostaję Twoim wiernym, przychylnym, życzliwym, szczerym, wdzięcznym, obowiązany, nieodmiennym, posłusznym, przywiązany, starym, dawnym, uniżonym, najwierniejszym, najżyczliwszym — sługą, przyjacielem, bratem, siostrą, matką, ojcem, stryjem itp.

ad 5. Podpis i data. Podpis kładzie się na dole po prawej ręce listu, na tej samej stronie, gdzie się list kończy. Według okoliczności potrzebnem jest dodanie do podpisu stanu i charakteru podpisującego, aby odbiorca listu nie miał wątpliwości co do osoby jego, i mógł mu odpowiedź nadesłać. Na listach do osób wyż-



szego stanu kładzie się podpis dwa lub trzy palce poniżej tekstu.

Data tj. miejsce pobytu, dzień, miesiąc i rok, umieszcza się albo na pierwszej stronie listu u góry po prawej ręce, albo na końcu listu po lewej ręce.

ad 6. Adres. Napisawszy list, należy się przeczytać go, poprawić drobniejsze usterki, złożyć, zapieczętować i napisać na wierzchu adres. W pierwszym wierszu kładzie się tytuł, w drugim imię i nazwisko grubszymi literami, w trzecim stan lub charakter, w czwartym miejsce zamieszkania; np.:

<i>Szanownemu</i>	5 ct.
 <i>Panu Adamowi Sikorze</i> <i>właścicielowi gruntu i radcy gminy</i>	
 <i>w</i>	
<i>Ustroniu.</i>	

Jeżeli listy odsyła się przez pocztę, należy na adres przylepić markę pocztową za 5 ct.

Do listów używa się zwykle papieru lepszego, listowego. Tytuł nie pisze się zaraz u góry, ale przynajmniej dwa lub trzy palce poniżej; taką samą przestrzeń zostawia się od dołu i z lewej strony próżną. W ciągu listu zamiast częstego powtarzania tytułu, używać można zaimków: Jego, Jemu, Mu, które się piszą wielką literą, np. Wielmożny Pan Dobrodziej pozwoli, iż Mu i Jego zaczęj małżonce przy tej sposobności . . . .

Jak rozmaitem jest życie nasze i stosunki, w których zostajemy z ludźmi, tak też i listy są rozmaitej

treści, i niepodobieństwem byłoby, chcieć je w krótkiej ramce wyczerpać.

Niniejszém tylko dodatkowo podajemy kilkanaście wzorów, aby czytelników obznajomić z formalnościami, które przy pisaniu listów koniecznie zachować potrzeba.

## Wzory.

### A) Listy zapraszające.

#### 1. Zapraszając przyjaciela na chrzciny:

*Szanowny przyjacielu!*

Moje serdeczne życzenia nareszcie spełnione zostały! Ukochana żona moja powiła mi w przeszły poniedziałek syna, z którego będę miał, da Bóg radość, a w podeszłym wieku podpore. Już dawno umieniłem sobie, że gdy nadzieja moja się spełni, będę Cię prosił na chrzciny. Otóż czas ten nadszedł, a ja udaję się do Ciebie z prośbą, abyś mi tę chrześcijańską usługę wykonał i pierworodnego syna mego do chrztu trzymał. Dzień chrztu naznaczyliśmy na dzień 30. bm. o godzinie 11. przedpołudniem. Spodziewam się z pewnością, że mi téj usługi nie odmówisz, i w oznaczonym czasie do mnie przybędziesz, przez co mnie i mojej ukochanej żonie wielką radość sprawisz. W téj miłej nadziei zostaję Twoim  
szczerym przyjacielem

W Ustroniu, dnia 27. lutego 1883.

N. N.

#### 2. List podobny do Ojca:

*Drogi Ojcze!*

Donoszę Ci z radością, że nowe szczęście zawitało do mojego domu. Moja familia pomnożoną została córeczką, która się w dniu 5. bm. urodziła. Według życzenia ukochanej żony mojej, ma jęć być na imię Anna, a chrzest ma się odbyć w poniedziałek 15. bm. Dałeś mi drogi Ojcze liczne dowody, że moje szczęście jest i Twojem szczęściem, a dla tego proszę Cię, abyś i tą razą chciał się niem zemną podzielić, a wraz z ukochaną matką moją i siostrami przybyć w poniedziałek na chrzciny do domu mego. Oczekiwamy Was wszystkich z upragnieniem.  
Twój wierny syn

W Skoczowie, dnia 8. marca 1883.

Paweł.

## 3. Prosząc przyjaciela za družbę:

W Nieborach, dnia 1. marca 1883.

*Kochany przyjacielu!*

Gospodarstwo moje i inne liczne zatrudnienia, niepozwalają mi już dłużej zostać samotnym. Umieniłem sobie tedy wstąpić w stan małżeński, i pojąć za żonę Annę N., najmłodszą córkę tutejszego gospodarza. Nie jest wprawdzie bogata, ale zato przystojna, skromna i pracowita; wszyscy ją wychwalają i mówią, że bardzo dobry wybór uczyniłem. Tuszę sobie tedy, że z nią szczęśliwe i przykładne życie będę mógł prowadzić. Zareczyny nasze odbyły się w przeszły wtorek, wesele zaś odłożono do trzech miesięcy. Donoszę Ci więc kochany przyjacielu o tém mojem przedsięwzięciu, i proszę Cię za družbę na moje wesele. Jest to obowiązek przyjacielski i chrześcijański, a dla tego tuszę sobie, że mi nie odmówisz. Postaram się o muzykę, która Ci na każdą nutę zagra, a moja narzeczona wybierze Ci družkę, która Ci pewnie głowę zawróci. Nie namyślaj się więc długo, ale przyjmij prośbę moją i przyrzecz, że będziesz družbował Twojemu dawnemu przyjacielowi

N. N.

## 4. Prosząc stryja za starostę:

*Ukochany stryju!*

Wiadomo Wam jest przez ojca mojego, że sobie postanowiłem ożenić się z córką Pawła K., zagrodnika z Bystrzycy, i że wesele moje odbędzie się 20. bm. Ojciec mój zapraszał Was już na wesele i ja tożsamo z mojej strony czynię i oraz dodaję prośbę, abyście chcieli przyjąć na siebie urząd starosty weselnego. Wasza zdatność do tego urzędu jest w całej okolicy znana, a ja też jestem pewny, iż nikt lepiej nie potrafi porządku przy weselu utrzymać i gości przyjemniej zabawić, jak Wy sami. Odmówienie i nieprzyjęcie zmartwiło by mię niezmiernie, i jużbym nie wyglądał z taką radością jak dziś dnia weselnego. Ponawiam więc prośbę moją, i oczekuję w dobrej nadziei przychylnej odpowiedzi, za co Was tém serdeczniej będzie kochać i poważać

W Mistrzowicach, dnia 10. maja 1883.

N. N.

## 5. List ojca zapraszającego gości na wesele:

*Szanowny Przyjacielu!*

Wesele córki mojej Anny z Pawłem R. z Darkowa odbędzie się we wtorek 15. bm. Zapraszam Cię więc wraz żoną Twoją uprzejmie na to wesele i spodziewam się, że nie odmówisz. Przez

to sprawisz mi i mojej familii wielką przyjemność, i będziemy się starali aby Wam na niczém nie zbywało. Rachuję na Twoją znaną mi przyjaźń i zostaję Twoim szczerym przyjacielem

W Trzanowicach, dnia . . . . .

N. N.

#### 6. List podobny :

*Kochany przyjacielu!*

Jak Ci wiadomo sprawiam skromne wesele synowi mojemu Adamowi i postanowiłem sobie tylko najbliższych krewnych, i kilku najlepszych moich przyjaciół na wesele zaprosić. Ponieważ i Ty jesteś w liczbie najlepszych przyjaciół moich, tedy Cię zapraszam na to wesele i spodziewam się, że mną nie pogardzisz. Przyjeżdżaj więc w niedzielę 25. bm., zaraz z rana do starego przyjaciela

W Godziszowie, dnia . . . .

N. N.

#### 7. List do lekarza :

*Wielmożny Panie Doktorze!*

Żona moja cierpi od kilku dni ból głowy. Mniemałem, że to jakoś przejdzie, ale od wczorajszej nocy przyłączyły się do tego gorączka i bardzo niespokojne sny, w których ciągle i niezrozumiało bełkoce. Mam tedy przyczynę obawiać się, aby z tego jaka ciężka choroba nie powstała, i upraszam Pana Doktora, abyś raczył jeszcze dzisiaj do mnie przybyć i mojej nieszczęśliwej żonie ulgę i pomoc przynieść. Rychłego przybycia oczekuję. Wielmożnego Pana Doktora  
obowiązany sługa

W Godziszowie, dnia 10. marca 1883.

N. N.

#### 8. List podobny w nagłym przypadku :

Dziś rano syn mój niebezpiecznie zachorował. Proszę o śpieszną pomoc i posłałam po Pana Dobrodzieja moje konie.

N. N.

#### 9. List podobny do doktora oddalonego :

*Wielmożny Panie Doktorze!*

Zasmucony i strapiony choroba syna mego udaję się do WPana o pomoc. Już to prawie pół roku będzie, jak mój syn powróciwszy ze szkół, zapadł na chorobę piersiową i ciągle dotąd choruje. Miejscowy lekarz cieszy mnie nadzieją, że lepiej będzie, ale ja pocieszyć się nie mogę, bo chociaż choroba się nie wzmaga, to też nieustępuje. W tém mojem utrapieniu ośmielałem się prosić

W. P. Dobrodzieja, aby raczył o ile można jeszcze w bieżącym tygodniu do mnie przyjechać. Do tej prośby byłbym się już dawno ośmielił, bo pokładam w WPanu wielkie zaufanie, ale odległość miejsca i koszta podróży były temu przeszkodą. Ale teraz chcę wszystkie przeszkody usunąć i wszystko uczynić, aby syna mego uratować. Lekarz miejscowy, któremu moje postanowienie oświadczyłem, zupełnie się zemną zgadza, i sam chce być przy naradzie obecnym. Upraszam więc jak najusilniej, W. P. Dobrodzieja nie zważać na trudy podróży do mnie, aby mi nauką i doświadczeniem swoim ukochanego syna uratować. Zostaję z głębokim szacunkiem i poważaniem Wielmożnego Pana Dobrodzieja uniżony sługa

W Ustroniu, dnia 15. marca 1883.

N. N.

### 10. Zapraszając na pogrzeb:

a)

*Drogi przyjacielu!*

Wielki smutek zawitał do mojego domu! Ukochana żona moja rozstała się z tym światem na dniu wczorajszym. Wszelkie zabiegi moje i starania lekarskie nie mogły jej wyrwać z rąk śmierci. Jutro po południu o godzinie 3. odbędzie się jej pogrzeb, na który Cię zapraszam. Spodziewam się, że zmarłej żonie mojej uczynisz tę chrześcijańską posługę, przez co i mnie dasz nowy dowód Twojej szczerzej przyjaźni, w której zostaję Twoim zawsze Cię kochającym przyjacielem

W Rostropicach, dnia 16. maja 1883.

N. N.

b)

*Wielebny księżu Dobrodzieju!*

Nie ubłagana śmierć zabrała mi na dniu wczorajszym ukochanego ojca mego. Krótko przed śmiercią objawił mi swoje życzenie, abys go W. ks. Dobrodziej raczył odprowadzić do wiecznego spoczynku i przemówić kilka słów nad jego grobem. Pełniąc tedy ostatnią wolę ojca mego, udaję się do Wieleb. ks. Dobr. z prośbą, abys raczył temu życzeniu ukochanego ojca mego zadosyć uczynić, i jutro o godzinie 4. popołudniu na pogrzeb wraz z księdzem miejscowym do mojego domu przybyć. Za co dozgonnie wdzięczny będzie

Wieleb. ks. Dobrodzieja  
uniżony sługa

W Jaworzu, dnia . . . . .

N. N.

W miastach używają zwyczajnie drukowanych kartek zapraszających na pogrzeb, które następnie ułożone być mogą:

## 1.

PAWEŁ CIOŁEK,

właściciel domu i radca gminy w Cieszynie,

przeżywszy lat 54, opatrzony śś. sakramentami, w dniu 16. maja 1883 po krótkiej chorobie życie zakończył.

Pozostała wdowa wraz z dziećmi zaprasza krewnych, przyjaciół, znajomych i pobożną publiczność na pogrzeb w dniu 18. maja, o godzinie 3. po południu, na żałobne zaś nabożeństwo w dniu następnym o godzinie 10. rano odprawić się mające.

W Cieszynie, dnia 17. maja 1883.

## 2.

Anna Maroszowna, córka Adama i Ewy Maroszków, zasnęła w Panu dnia 12. kwietnia 1883, w szesnastej wiosnie życia swego.

Pozostała rodzina zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych na pogrzeb w dniu 14. kwietnia o godzinie . . . . i na nabożeństwo następnie w kościele . . . . odbyć się mające.

W Skoczowie, dnia 13. kwietnia 1883.

## B) Listy z doniesieniem.

## 1.

*Szanowny Panie!*

Syn Wasz Paweł bawi od niedzieli u mnie, odwiedziwszy syna mojego, przyjaciela i kolegę ze szkół Cieszyńskich. Niestety syn Wasz zachorował dnia wczorajszego, a ponieważ i dzisiaj mu nie lepiej, tedy sprowadziłem lekarza do niego. Chociaż najmniejszego nie masz niebezpieczeństwa, i według zapewnienia lekarza, choroba za kilka dni zupełnie ustąpi, widzę się jednak spowodowanym, donieść Wam o tym przypadku.

Zostaję z szacunkiem

Szanownego Pana sługą.

W Grodziszczu, dnia ....

N. N.

## 2.

*Kochany Synu!*

Nigdy jeszcze z taką trudnością nie przychodziło mi pisać do ciebie drogi mój synu! jak dzisiaj, kiedy serce moje głębokim

smutkiem jest przepełnione, a twoje również smutkiem napełnić jestem przymuszony. Matka twoja ukochana zachorowała nagle, prawie dzisiaj przed sześciu dniami narzekając, że ją wszystko boli. Ponieważ po odpoczynku i użyciu środków domowych choroba się nie zmniejszyła, sprowadziłem zaraz na drugi dzień lekarza, który mi po dokładném zbadaniu stanu choroby i długim namyśle oświadczył, że choroba jest niebezpieczna. Nie straciłem jednak nadziei i miałem prędkie jej wyzdrowienie za pewne, gdy po użytych lekach na czwarty dzień znacznie jej się polepszyło. Wczoraj jednak nad wieczorem choroba na nowo i jeszcze gwałtowniej się wzmogła, tak że wszelkie starania i zabiegi, i troskliwość lekarza czuwającego przez całą noc nad łóżem chorój, nic nie pomogły i matka twoja dzisiaj o godzinie szóstej rano Bogu ducha oddała. Drogi mój synu! smutek mój nie zna granic. Utraciłem najlepszą małżonkę, ty utraciłeś najlepszą matkę; obydwa jesteśmy osieroceni. I cóż ci mam za słowa pociechy napisać, kiedy sam pociechy potrzebuję? Trzeba się poddać woli Bożej, której zmienić nie można. Jedyną jeszcze pociechą jest dla mnie, iż mam z kim podzielić się smutkiem. Przyjeżdżaj więc kochany mój synu w moje objęcia i pomóż mnie staremu nieść smutek po tak wielkiej stracie. Twój kochający cię ojciec

W Istebnej, dnia ....

N. N.

### 3.

*Szanowny gospodarzu!*

Liczne obstalunki nie pozwoliły mi na wyznaczony czas zrobić Wam zamowionego młynka. Dopiero dzisiaj ukończony został. Spodziewam się, że będziecie zupełnie ukontentowani, i że mi nie będziecie mieć za złe, że się o kilka dni spóźnił. Cenę ustanawiam na 20 złr. i możecie każdego czasu furmana po niego posłać.

Wasz

przychylny sługa

W Trzanowicach, dnia ....

N. N.

## C) Listy napominające i naganne.

### 1.

*Szanowny gospodarzu!*

Już w przeszłej zimie, kiedyśmy się ostatni raz widzieli, mówiłem Wam, że podczas lata chcę sobie stajnię postawić, i że na ten cel będę potrzebował pieniędzy. Prosiłem Was tedy, abyście pożyczzone 100 złr. na ś. Jana br. mi zwrócili. Gdy to pomimo

przyrzeczenia nie nastąpiło, pisałem do Was list zaraz po ś. Janie, w którym powtórnie upominałem się o prędkie zwrócenie mojego kapitału. Ponieważecie na mój list żadnej odpowiedzi nie dali, ani kapitału mi dotąd nie zwrócili: tedy Was upominam ostatni raz, abyście mi owe 100 złr. do ośmiu dni zwrócili, bo w razie niezwrócenia będę gwałtowną potrzebą przymuszony, zapozwać Was do sądu, przyczem wszelkie koszta ztąd wynikłe ponosić będziecie obowiązani.

Zostaję Waszym przychylnym przyjacielem  
W Mazańcowicach, dnia .... N. N.

## 2.

*Szanowny Panie Majstrze!*

Przed miesiącem przyrzekliście mi wóz mój do dni 14 okuć i przysłać. Czternaście dni dawno już minęło, a ja wozu jeszcze nie mam; a ponieważ go bardzo pilno potrzebuje, tedy Was upominam i proszę, abyście się z robotą pośpieszyli, a najdłużej do niedzieli gotowy wóz mi przysłali; ja zaś po odebraniu tegoż zaraz Wam zapłać.

Zostaję do usług gotowy  
W Bystrzycy, dnia .... N. N.

## 3.

*Szanowny Przyjacielu!*

Już kilkakrotnie słyszałem od wiarogodnych osób, że krzywo o mnie mówisz, różne rzeczy zmyślasz i plotki pomiędzy ludźmi szerzysz. Ponieważ wszystko to, coś rozgłaszał, mija się z prawdą i ubliża mojej czci: tedy Cię po dobremu i po przyjacielsku napominam, abyś trzymał język za zębami i na przyszłość o mnie rzeczy fałszywych i przez Ciebie zmyślonych przed ludźmi nierozgłaszał, bo dłużej nie będę cierpiał, abyś moje dobre imię poniewierał i wszelkiej krzywdy na drodze właściwej dochodzić będę.

W Lesznej, dnia .... N. N.

## D) Listy z usprawiedliwieniem się.

## 1.

*Zacny przyjacielu!*

Najnieprzyjemniejszą rzeczą dla mnie jest, jeżeli nie mogę dotrzymać danego słowa. W takim położeniu się obecnie znajduję, nie mogąc Ci zwrócić pożyczki 100 złr. jak przyrzekłem. Niechce Ci wyliczać strat, które mię w ostatnich czasach spotkały, ale Ci



mogę dać zapewnienie, że o długi tym nie zapomniiał i że szczerze pragnę, aby Ci go w jak najkrótszym czasie zwrócić. Miej tedy jeszcze ćwierć roku cierpliwość, i nie odmawiaj mi przyjaźni Twojej, bo toby mię bardziej zasmuciło, jak wszystkie straty, które mię dotąd spotkały. Pocziesz przychylną odpowiedzią Twojego szczerego przyjaciela.

W Olbrachcicach, dnia . . . .

N. N.

2.

*Kochany Bracie!*

Bardzo mi przykro, iż nie możemy zaproszenia Twego przyjąć a w niedzielę przyjechać do Ciebie. Przyczyna tego jest zachorowanie chłopca naszego. Niemasz wprawdzie żadnego niebezpieczeństwa, chłopiec też mógłby pod opieką starki bezpiecznie zostać, ale żona moja nieodstępując od jego łoża, o wyjeździe ani słyszeć nie chce. Załuję bardzo, iż nam ta nieprzewidziana przeszkoda zaszała w drogę, bylibyśmy się bowiem w tak liczném zebraniu krewnych i przyjaciół dobrze zabawili. Pozdrawiam Cię serdecznie wraz żoną i zostaję Twoim szczerze Cię kochającym bratem

W Markłowicach, dnia . . . .

N. N.

3.

*Szanowny Przyjacielu!*

Przyrzekłem Ci wprawdzie pożyczyci na ś. Jana br. 400 złr. Niestety! zaszły niespodziane okoliczności, że przy najszczerzej chęci danego słowa nie mogę dotrzymać. Sąsiad mój wypowiedział mi nagle kapitał 600 złr. na moim gruncie zabezpieczony; a ponieważ widzę, że go gwałtownie potrzebuje, a że w razie niespłacenia, gotówby mię do sądu zaskarżyć i na niepotrzebne koszta narazić; tedy niewidzę innej rady, tylko wypowiedziany kapitał spłacić a Ciebie za niedotrzymane przyrzeczenie przeprosić. Uznasz sam, kochany Przyjacielu, że w tym razie nie mogę sobie inaczej postąpić, i proszę Cię, abyś się gdzie indziej o pieniądze obejrzał a mnie miał za uniewinnionego.

Zostaję jak zawsze Twoim życzliwym przyjacielem

W Dębowcu, dnia . . . .

N. N.

E) Listy zawierające prośby.

1.

*Szanowny Przyjacielu!*

Udaję się do Ciebie z prośbą, abyś mi pożyczycił 150 złr. Chcę bowiem na przyszłym Cieszyńskim jarmarku kupić sobie drugą

parę koni, gdyż jedna para dawno mi już nie wystarcza do obrobienia pola, a nie chcę się dłużej najętymi końmi posługiwać. Chciałem z własnego majątku potrzebne pieniądze zebrać, ale teraz wszystko łącznie i tanie, a szkoda piękne zboże za bezcen sprzedać; dla tego uznałem za korzystniejsze, pożyczyć na krótki czas pieniędzy. Jak skoro zboże trochę poskoczy w cenę, sprzedam go i oddam Ci pożyczkę z procentem. Bądź tedy łaskaw a nie odmawiaj mi tej przysługi, a ja będę się starał, abym Ci się sownie wdzięczny. Twój wierny przyjaciel

W Brennėj, dnia 1. marca 1883.

N. N.

2.

*Szanowny Panie!*

Jużem kilka razy słyssał, że Wasz ogród obfituje w dobre drzewa owocowe, i że z wielką starannością usiłujecie się, aby je w Waszej okolicy rozmnożyć. To mię ośmiela, udać się z prośbą do Was, abyście mi posłali rewików (zrazów) do jabłek i gruszek. Mój ogród nie jest wielki, ale co jest w nim chciałbym mieć do brém, a sąsiedzi moi co rok przychodzą do mnie na rewiki, chciałbym im tedy z czasem lepszych udzielić, jakie obecnie posiadam. Szczególniej proszę o rewiki do owocu zimowego, bo tegę u nas bardzo mało, a trzeba by nam i w sadownictwie jaki postęp uczynić. W nadzieji, że prośbę moją wypełnicie, zostaję do wzajemnych usług zawsze gotowy

Wasz sługa

W Kozakowicach, dnia 15. kwietnia 1883.

N. N.

3.

*Szanowny Panie!*

Wyczytałem z Gwiazdki Cieszyńskięj, że u Was można dostać uli Dzierżonowych z pszczołami. Chociaż dotąd nie miałem pszczoł, i nie umię się z nimi obchodzić: to przecie sąsiad mój, który ma kilka zwyczajnych uli, namówił mię, aby jednego Dzierżona zakupić, gdyż i on radby go poznać. Upraszam Was tedy szanowny Panie, abyście mi jeden podobny ul na próbę przysłali, a jeżeli potrzeba dołączyli objaśnienie dla mego sąsiada, który będzie moim przewodnikiem i nauczycielem w pszczelnictwie. Był bym najraczej, gdybyście mi jaką książkę o pszczelnictwie przysłali, bo jakoś mam chęć z tą gałęzią gospodarstwa trochę, a gdyby można i dokładnie się obeznać. W terażniejszych czasach trzeba się wszystkiego imać, co gospodarzowi korzyść przynieść może.

Zostaję z szacunkiem Waszym sługa

W Ogrodzonėj, dnia 1. maja 1883.

N. N.

## 4.

*Zacny i wielce kochany Przyjacielu!*

Wiadomo Ci, że mam najstarszego syna w gimnazjum Cieszyńskim. Właśnie ukończył drugą klasę, a jak świadectwa jego wykazują, ma zdolność do nauki i pilnie się uczy. Wprawdzie nie mam zamiaru trzymać go długo w szkołach, ale przecie chciałbym, aby się cokolwiek nauczył a przynajmniej jeszcze dwa lata przebawił w szkole, nim wstąpi do jakiego zawodu. Niestety moje stosunki majątkowe nato niezézwalają, bo grunt mały a dzieci mam dużo. Idąc więc za radą naszego szanownego nauczyciela, podałem prośbę o stypendyę na ręce kuratora pana N. a ponieważ wiem, że go znasz, tedy Cię upraszam abys się wstawił za moim synem u niego, albo u kogo za potrzebne uznasz, i podparł moją prośbę ustnie. Wielce mi się przez to przysłużyysz, szczerze bowiem pragnę, aby syn mój w szkole więcej się nauczył jak ja, bo doświadczyłem tego, że nauka więcej warta jak pieniądze, i że się w żadnym stanie bez niej obejść nie można. Zapewniam Cię o mojej wdzięczności i zostaję Twoim szczerym przyjacielem

W Dziegielowie, dnia 1. września 1883.

N. N.

## 5.

*Szanowny Panie Andrzeju!*

Nigdy jeszcze nie była u nas taka biéda o czeladź jak teraz; parobcy idą za zarobkiem do miasta, a dziewczki do fabryki; nikomu już niechce się zostać przy gospodarce, tak że omałoby wypadało gospodarzowi samemu sobie krowy paść. I mnie opuszcza czeladź od nowego roku, idąc szukać lepszej pracy. Potrzeba mi parobka, któryby znał się na orce, i dziewczki do krów. Ponieważ tu w pobliżu ich nie znajduję, tedy Cię proszę, abys mi ich gdzie koło Ciebie poszukał i dał im zaraz zwyczajny zadatek. Rozumié się, abys mi poszukał najlepszych, bo u siebie niedam nikomu próżnować, ale za to też lepiéj płacę jak moi sasiedzi. Będę się usiłował, aby Ci się za tę usługę odwdzięczyć i zostaję, zasyłając pozdrowienie dla żony, Twoim przyjacielem

W Bobrku, dnia 15. listopada 1882.

N. N.

## 6.

*Wielebny Mości księżu Proboszczu!*

Potrzebna mi jest metryka (rodni list) żony mojej do użytku sądowego; ośmielam się tedy o śpieszne jej przysłanie prosić. Żona moja Anna urodziła się dnia 20. lipca 1862 r. z ojca Pawła Karasa

i matki Katarzyny z domu Grodzkiej. Do chrztu trzymali ją Paweł Kantor, młynarz i Józefa Baranowska z Wapiennicy. Załączając na pokrycie potrzebnego stępla i należności 1 zlr., zostaje z głębokim szacunkiem i poważaniem

Wielebnego księdza Proboszcza uniżonym sługa

W Łyżbicach, dnia 30. stycznia 1883.

N. N.

## F) Ojciec udziela synowi przestrogi i nauki.

*Kochany mój synu!*

Jakoś mi się smutno zrobiło, żeś tego roku przez wakacje w Wiedniu pozostał, bo gdy mi o Twoim zamiarze pozostania w Wiedniu nie doniosłeś, z każdym dniem Ciebie wyglądałem. Zdaje mi się, że teraz jakoś mniej dbasz o nas jak dawniej, bo mniej się wypytywasz o bratach, siostrach, krewnych, i o rzeczach które Cię kiedyś bardzo zajmowały. Rzadziej nawet piszesz do mnie, a jeżeli otrzymam pismo od Ciebie, to już nie takie jak dawniej bywało, pełne serdeczności i uczucia, ale jakieś wyszukane, zimne, suche i niestrawne, tak że mi się zdaje, iż wtedy tylko piszesz do mnie, jak Ci pieniędzy potrzeba. Niechcę Ci przez to wyrzutów czynić, ani Cię zasmucać, ale muszę wypowiedzieć, co mi na sercu leży. A mam do moich uwag przyczyny na doświadczeniu i ludziach oparte. Kiedy się przypatrzę terazniejszej młodzieży i ludziom co to byli w wyższych szkołach, to znajduję, że nie jeden ojciec doznał wielkiego zawodu w swoim synu. Każdy bowiem ojciec pragnie, by syn jego w wyższych szkołach wykształcił rozum i uszlachetnił serce, aby miał z niego ojciec pociechę a kraj ozdobę. Niestety! najczęściej z syna mało pociechy a żadnej ozdoby. Syn bowiem przeszedłszy kilka klas w szkole średniej, zaczyna się za swoich rodziców wstydzić; a gdy mu ojciec lub matka co sobotę przynoszą bochenek chleba i inną żywność z dalekiej wioski, syn stara się o to, aby jak najkrócej u niego bawili; nigdy ich w powrocie do domu nie odprowadza, z bojaźni, aby go kto z jego kolegów niewidział i nie dowiedział się, że ma rodziców ze wsi; bo syn umie już po niemiecku i nosi kabat, jest pan; a ojciec umie tylko po polsku i chodzi w kamizoli lub guni, jest chłop. Jest to pierwszy grzech! Skończywszy szkoły, nauczył się syn zapominać swojego języka, ponieważ i gardzić wszystkiemu co jest swojskie i rodzime, a ojca swego o tyle tylko jeszcze zna, o ile mu potrzeba pieniędzy. To jest drugi grzech! Półbiedy jeżeli taki syn idzie sobie za chlebem w świat, i już nikt o nim nic nie słyszy; gorzej gdy raczy u nas osiąść i nasz chleb zjadać. Dochrapawszy się jakiej takiej posady, zaczyna przewracać wszystko do góry nogami; gardzi ojcem i matką, gardzi narodem z którego pochodzi, gardzi językiem, który z kolebki wyniósł. Wzgardziwszy narodem, łączy się z ludźmi podobnych jemu

myśli, namawia, prosi i grozi, abyśmy przeszli do obcego nam obozu, a gdy mu się jego zabiegi nie powiodą, używa wszelkich i najniegodziwszych sposobów, aby się na nas zemścić. To jest trzeci grzech, który mu już całe życie towarzyszy!

Taki człowiek jest świecznikiem bez świecy, lampą bez oleju, latarnią bez światła; taki człowiek jest wrzodem na ciele ludzkim, taki człowiek jest gorszym od wszystkich plag egipskich.

A podobnych synów mamy u nas liczne grono; zdaje się że ich czart najał do takiej nauki i do takiej pracy.

Chciałem o tém pomówić z Tobą, gdy przyjdiesz na wakacje do domu; gdy zaś pozostałeś w Wiedniu, tedy Cię choć listownie przestrzegam, abys się wystrzeżał nauki fałszywych proroków i niechodził ich drogami, abys nie należał do towarzystw, które mają za cel poniewieranie ojczyznę i gardzenie wszystkiém tém, co jest swojskiem. Dałem Cię do szkół, abys nabył zdrowej nauki, abys był dla kraju naszego ozdobą; człowiek zaś, który gardzi ojcem i matką, który gardzi swoim językiem, który gardzi gniazdem z którego wyszedł, nie może być ozdobą kraju. Takiemu człowiekowi lepiej by było, aby sobie uwiązał u szyi kamień młyński, i rzucił się do głębokości morskich.

Rozważ to wszystko, co ci tu pisałem, a staraj się, abys został dobrym synem i ozdobą kraju!

Twój kochający Cię ojciec

W Cieszynie, dnia 7. maja 1883.

N. N.

## II. PODZIAŁ KSIĘSTWA CIESZYŃSKIEGO pod względem sądowym i politycznym.

### *A) Pod względem sądowym.*

Księstwo Cieszyńskie podzielone jest na ośm powiatów sądowych (Bezirksgerichtssprengel), do których następujące miejscowe gminy należą.

#### I. Bielsko.

Do powiatu bielskiego należą:

- |   |                     |
|---|---------------------|
| 1. Aleksandrowice (Alexan-<br>derfeld). | 2. Bielsko, miasto. |
|   | 3. Bystre.          |

- |   |  |
|---|--|
| 4. Brunów.  | Olszawka górna.  |
| 5. Czechowice.<br>Komorowice.<br>Renardowice.   | 11. Komorowice (Batzdorf).<br>12. Mazańcowice (Matzdorf).<br>13. Międzyrzecze dolne<br>(Kurzwald).<br>Franzfeld. |
| 6. Dziedzice.   | 14. Międzyrzecze górne.  |
| 7. Jasienica (Heinzendorf).   | 15. Mikuszowice (Nikels-<br>dorf).<br>Olszawka dolna.  |
| 8. Jaworze (Ernsdorf), gór-<br>ne, pośrednie, dolne.<br>Błotnice (St. Genois).<br>Nałęcz.<br>Pielgrzym. | 16. Stare Bielsko.   |
| 9. Ligota (Ellgoth).  | 17. Wapienica (Lobnitz).   |
| 10. Kamienica (Kamitz).   | 18. Zabrzeg.   |

## II. Bogumin (Oderberg).

Do powiatu bogumińskiego należą:

- |   |                              |
|---|------------------------------|
| 1. Bogumin, miasto.                             | Zamoście.                    |
| 2. Herzmanice.<br>Muglinów.                     | 9. Pietrwałd.                |
| 3. Hruszów.                                     | 10. Pudłów.                  |
| 4. Kończyce małe.                               | Wierzbie.                    |
| 5. Lutynia niemiecka<br>(Deutschleuthen).       | 11. Radwanice.<br>Lipina.    |
| 6. Lutynia polska (Pol.<br>Leuthen).            | 12. Rychwałd.                |
| 7. Michałkowice.                                | 13. Skrzeczów.<br>Nowa wieś. |
| 8. Ostrawa polska.<br>Hraniecznik.<br>Shlidnów. | 14. Szonychel.<br>Kopytów.   |
|   | 15. Wierzniowice.            |
|   | 16. Zabłocie.                |

## III. Cieszyn.

Do powiatu cieszyńskiego należą:

- |                     |               |
|---------------------|---------------|
| 1. Bażanowice.      | 3. Bobrek.    |
| 2. Błędowice dolne. | 4. Brzezówka. |

- |                             |                            |
|-----------------------------|----------------------------|
| 5. Cierlicko górne.         | 26. Mosty.                 |
| 6. Cierlicko dolne.         | 27. Mnisztwo (Mönnichhof). |
| 7. Cieszyn, miasto.         | 28. Niebory.               |
| Brandys.                    | 29. Ogrodzona.             |
| Frysztaćkie                 | 30. Pastwiska.             |
| mieście.                    | Boguszowice.               |
| Mała Łąka.                  | Kalembice.                 |
| Przykopa.                   | 31. Pogwizdów.             |
| Saska kępa.                 | Markłowice.                |
| Kamieniec.                  | 32. Puńców.                |
| Wysznia brona.              | 33. Ropica.                |
| 8. Datynie dolne.           | 34. Rzeka.                 |
| 9. Dobracice.               | 35. Sibica.                |
| Bukowice.                   | Błogocice.                 |
| 10. Domasłowice dolne.      | 36. Szobiszowice górne i   |
| Kocuwice.                   | dolne.                     |
| Wołowiec.                   | Pitrów.                    |
| 11. Domasłowice górne.      | 37. Smiłowice.             |
| 12. Dzięgielów.             | Rakowiec.                  |
| 13. Gnojnik.                | 38. Stanisłowice.          |
| 14. Grodziszcz.             | 39. Szómbark.              |
| 15. Gumna.                  | 40. Toszonowice dolne.     |
| 16. Guty.                   | Szprochowice.              |
| 17. Hażlach.                | 41. Toszonowice górne.     |
| 18. Kojkowice.              | Poleniny.                  |
| 19. Mistrzowice.            | 42. Trzanowice górne i     |
| Koniaków.                   | dolne.                     |
| 20. Końska.                 | 43. Trzeniec.              |
| 21. Kocobendz.              | 44. Trzycież.              |
| Ligota.                     | 45. Wielopole.             |
| Podobora.                   | 46. Zamarska.              |
| 22. Krasna.                 | 47. Żywocice.              |
| 23. Ligotka (Caal-Ellgoth). | 48. Żuków dolny.           |
| 24. Lészna dolna.           | Koty.                      |
| 25. Lészna górna.           | 49. Żuków gorny.           |

## IV. Frydek.

Do powiatu frydeckiego należą:

- |   |   |
|---|---|
| 1. Bartowice (Bartelsdorf).                     | 16. Morawka.                              |
| 2. Błędowice górne.<br>Szpluchów.<br>Żermanice. | 17. Noszowice.                            |
| 3. Błędowice postrzedne.                        | 18. Nowa wieś (Neuhof).                   |
| 4. Bruzowice.                                   | 19. Październa.                           |
| 5. Datynie górne.                               | 20. Pržno.                                |
| 6. Dobra.                                       | 21. Racimów.                              |
| 7. Frydek miasto.<br>Nowy dwór.                 | 22. Raszkowice.                           |
| 8. Janowice.                                    | 23. Rzepiszcze.<br>Rakowice.<br>Winohrad. |
| 9. Kaniowice.                                   | 24. Siedliszcze.                          |
| 10. Kończyce wielkie (Gross-Kunzendorf).        | 25. Skalica.                              |
| 11. Leskowec.                                   | 26. Stare hamry (Alt-hammer).             |
| 12. Lhoty górne (Ellgoth).                      | 27. Stare miasto.                         |
| 13. Lhoty dolne.                                | 28. Szonów.                               |
| 14. Lubno.                                      | 29. Wencłowice.                           |
| 15. Malenowice.                                 | 30. Wojkowice.                            |

## V. Frysztat.

Do powiatu frysztackiego należą:

- |   |                                  |
|---|----------------------------------|
| 1. Darków.                                    | 7. Kończyce wielkie.<br>Rudnik.  |
| 2. Dombrowa.                                  | 8. Kończyce małe.                |
| 3. Dziećmorowice (Dittmannsdorf).<br>Kąkolna. | 9. Łęki.                         |
| 4. Frysztat, miasto.                          | 10. Łazy.                        |
| 5. Karwina.<br>Solca.                         | 11. Markłowice górne i<br>dolne. |
| 6. Kaczyce dolne i górne.<br>Otrębów.         | 12. Orłowa.                      |
|   | 13. Olbrachcice.                 |
|   | 14. Piersna.                     |



- |                   |                            |
|-------------------|----------------------------|
| 15. Pietrowice.   | Kasparkowice.              |
| 16. Poręba.       | 21. Sucha górna.           |
| 17. Raj.          | 22. Sucha postrzedna.      |
| 18. Stare miasto. | 23. Zawada                 |
| 19. Stonawa.      | 24. Żebrzydowice (Seibers- |
| 20. Sucha dolna.  | dorf), dolne i górne.      |

## VI. Jabłonków.

Do powiatu jabłonkowskiego należą:

- |                       |                    |
|-----------------------|--------------------|
| 1. Boconowice.        | 9. Koniaków.       |
| 2. Bukowiec.          | 10. Koszarzyska.   |
| 3. Bystrzyca.         | 11. Łyżbice.       |
| 4. Gródek.            | 12. Łomna.         |
| 5. Istebna.           | Przelacz.          |
| Jasnowice.            | 13. Milików.       |
| 6. Jabłonków, miasto. | 14. Mosty.         |
| Biała.                | 15. Nawsie.        |
| Léski.                | 16. Nydek.         |
| Pioseczna.            | 17. Ondrzychowice. |
| Szygła.               | 18. Piosek.        |
| 7. Jaworzynka.        | 19. Tyra.          |
| 8. Karpentna.         | 20. Wędrynia.      |

## VII. Skoczów.

Do powiatu skoczowskiego należą:

- |  |                    |
|--|--------------------|
| 1. Bilowicko.                                | 9. Górki małe.     |
| 2. Bładnice.                                 | 10. Górki wielkie. |
| 3. Brenna.                                   | 11. Harbutowice.   |
| 4. Cisownica (Zeislowitz),<br>wielka i mała. | 12. Hermanice      |
| 5. Dębowiec (Baumgarten).                    | 13. Iskrzyczyn.    |
| 6. Godziszów.                                | 14. Kisielów.      |
| 7. Goleszów.                                 | 15. Kiczyce.       |
| 8. Grodziec.                                 | 16. Kostkowice.    |
|  | Samlowiec.         |

- |                       |                       |
|-----------------------|-----------------------|
| 17. Kowale.           | 27. Rostropice.       |
| 18. Kozakowice dólne. | 28. Simoradz.         |
| 19. Kozakowice górne. | 29. Skoczów, miasto.  |
| 20. Łazy.             | 30. Świętoszówka.     |
| 21. Łączka.           | Biéry.                |
| 22. Lipowiec.         | 31. Ustroń.           |
| 23. Międzywieć.       | 32. Wisła (Weichsel). |
| 24. Nierodzim.        | Tokarnia.             |
| Bładnice górne.       | 33. Wieszczyta.       |
| 25. Pierściec.        | 34. Wielamowice.      |
| 26. Pogorz.           | 35. Wiślica.          |

### VIII. Strumień (Schwarzwasser).

Do powiatu strumińskiego należą :

- |                           |                       |
|---------------------------|-----------------------|
| 1. Baków.                 | 9. Próchna.           |
| Rychułd.                  | 10. Rudzica.          |
| 2. Chybie.                | Laryszów.             |
| 3. Drogomyśl.             | 11. Strumień, miasto. |
| Knaj.                     | 12. Zabłocie.         |
| 4. Frelichów.             | 13. Zaborze.          |
| 5. Hłownica.              | Uchylany.             |
| 6. Landek.                | 14. Zarzecze.         |
| 7. Mnich.                 | 15. Zbytków.          |
| 8. Ochaby małe i wielkie. |                       |

W każdym powiecie sądowym znajduje się sąd powiatowy (Bezirksgericht) dla spraw cywilnych i karnych. Na czele sądu powiatowego stoi sędzia powiatowy (Bezirksrichter), któremu do pomocy dodani są adjunkci i kanceliści. Przy każdym sądzie powiatowym znajdują się a) urząd ksiąg gruntowych (Grundbuchsamt), z urzędnikiem prowadzącym księgi gruntowe (Grundbuchsführer) i b) urząd podatkowy (Steueramt). Na czele urzędu podatkowego stoi poborca (Steuereinnehmer), któremu do pomocy dodani są: kontrolor i adjunkt.

Wszystkie ośm powiatów sądowych razem wzięte, tworzą Obwód sądowy (Kreisgerichtssprengel). Sąd obwodowy (Kreisgericht) znajduje się w Cieszynie. Na czele tego sądu stoi prezydent sądu obwodowego (Kreisgerichts-präsident) i dodani mu są do pomocy radcy sądowi, adjunkci i auskultanci. Do czynności tego sądu należą a) ważniejsze sprawy cywilne, b) sprawy karne, mianowicie zbrodnie i występki.

### *B) Pod względem politycznym.*

Księstwo Cieszyńskie podzielone jest pod względem politycznym i administracyjnym na trzy starostwa powiatowe (Bezirkshauptmannschaften).

1 Starostwo powiatowe cieszyńskie, do którego należą powiaty sądowe: cieszyński, jabłonkowski i frydecki.

2. Starostwo powiatowe frysztackie, do którego należą powiaty sądowe: frysztacki i bogumiński.

3. Starostwo powiatowe bielskie, do którego należą powiaty sądowe: bielski, skoczowski i strumiński.

Na czele każdego starostwa stoi: starosta powiatowy (Bezirkshauptmann), któremu do pomocy dodani są: komisarz, adjunkt i sekretarz.

## III. SŁOWNICZEK

wyrazów prawniczych i administracyjnych, do podręcznego użytku.

**A**  
Ablehnen — odrzucić, nieprzy-  
jąć, wyłączyć, odeprzeć.

Abschlagen — odmówić, odrzucić.  
Abschliessen — ukończyć (roz-  
prawę), zawrzeć (umowę),  
zamknąć (rachunki).

Abstatten — zapłacić, uiścić.  
 Abstehen — odstąpić, zrzec się.  
 Activstand — stan czynny, majątek.  
 Afterpfand — podzastaw, zastaw na zastawie.  
 Agio — zwyżka, naddatek, łaża.  
 Amortisation — umorzenie.  
 Amt — urząd.  
 Anlegen — umieścić kapitał.  
 Anmeldung — oznajmienie, opowiedzenie, zgłoszenie się.  
 Antrag — wniosek.  
 Antragen — wnosić.  
 Anmerkung — adnotacya.  
 Annahme an Kindesstatt — przysposobienie, adopcya.  
 Anweisung — przekaz, zlecenie, przepis, instrukcyja.  
 Appellation anmelden — założyć apelacyę.  
 Aufheben — znieść, uchylić.  
 Auftrag — zlecenie, polecenie, nakazanie, upoważnienie.  
 Ausbleiben von der Tagsatzung — niestawiennictwo na terminie.  
 Ausrufen — wywołać, ogłosić.  
 Ausrufspreis — cena wywołania.  
 Aussage — zeznanie.  
 Aeusserung — wyjaśnienie, objawienie zdania.  
 Ausspruch — orzeczenie, wyrok, zdanie.  
 Ausweis — wykaz.  
 Auszug — wyciąg, wypis, ekstrakt.

## B

Bankrott — upadłość, bankructwo.  
 Bauüberschlag — kosztorys budowy.  
 Bedenkzeit — czas namysłu.  
 Bedingung — warunek.  
 Befugnis, — moc, prawo, upoważnienie.

Begnadigung — ułaskawienie.  
 Begründet — uzasadniony.  
 Behelf — dowód piśmienny.  
 Behörde — władza.  
 Beiurtheil — wyrok przedstawczy.  
 Beleidigung — uraza, obelga.  
 Bergamt, urząd górniczy,  
 Bergwerk — kopalnia.  
 Bericht — sprawozdanie, doniesienie, uwiadomienie, relacya, raport.  
 Beweis — dowód.  
 Beweisen — dowieść, dowodzić.  
 Bedenklicher Zeuge — świadek podejrzany.  
 Beweggründe — zasady, powody wyroku.  
 Bescheid — rezolucyja, odpowiedź, oświadczenie.  
 Beilage — załącznik, alegat.  
 Besitzstörung — naruszenie posiadania.  
 Berufung — odwołanie.  
 Berufen sich — odwołać się.  
 Berufung anmelden — zapowiedzieć odwołanie.  
 Berufungsausführung — wywód odwołania.  
 Bezirksgericht — sąd powiatowy.  
 Bezirk — powiat.  
 Bedingtes Recht — warunkowe prawo.  
 Beschau — oględziny.  
 Beschluss — uchwała, postanowienie.  
 Beschwerde — zażalenie, skarga, uciążliwość.  
 Betrag — suma, kwota, ilość.  
 Betrug — oszustwo.

## C

Chef — naczelnik.  
 Collaudirung — sprawdzanie.  
 Collision — sprzeczność, kolizyja.  
 Communal — gminny.

Conferenz — narada, posiedzenie.  
 Consens — pozwolenie, zezwolenie.  
 Constatiren — sprawdzić, zapewnić się o rzeczywistości czego, potwierdzić.  
 Conto — rachunek.  
 Contract — umowa.  
 Contribution — składka, podatek.  
 Contumacirung — zaoczne sąsądzenie.  
 Copialien — należność za pisanie.  
 Crida — upadłość, bankructwo.  
 Cumulativ — nagromadzony, łączny, zbiorowy.  
 Curand — bezwłasnowolny, podkuratęlą zostający.  
 Currende — okólnik.

## D

Darlehen — pożyczka.  
 Debatte — rozprawa.  
 Deficit — brak, niedobór, ubytek.  
 Definitiv — stanowczy.  
 Delegiren — wyznaczyć, wysadzić, delegować.  
 Diäten — dzienna płaca, podróżne.  
 Dienstbarkeit — służebność.  
 Dienstzeugniss — świadectwo służby.  
 Dingliches Recht — prawo rzeczowe.  
 Disciplinarstrafe — kara porządkowa.  
 Dividende — zysk udziałowy.  
 Dotation — wy-, uposażanie.  
 Drohung — odgrażanie, niebezpieczna pogróżka.  
 Dynastie — rodzina panująca.

## E

Ehrenbeleidigung — obelga, obraza na czci, obraza honoru.  
 Ehrenrührig — obelżywy, uwłaczający sławie.

Ehepacten, — umowy przedślubne (smowy, snęby).  
 Ehrenamt — urząd honorowy,  
 Einrede — obrona.  
 Einverleibung — wpis, intabulacja.  
 Eintragung — zapisanie, wniesienie.  
 Einantwortungsurkunde — dekret dziedzictwa, dekret własności.  
 Eingabe — podanie.  
 Einreichsprotokoll — protokół podawczy.  
 Eidliche Einvernahme — wysłuchanie pod przysięgą.  
 Eidesstättiges Vermögensbekenntniss, wykaz majątku pod przysięgą.  
 Einantworten — przyznać, przyśadzić.  
 Einrechnung in den Pflichtheil — wliczenie do części obowiązkowej, do zachowku.  
 Eigenberechtigt — własnowolny.  
 Einbekenntniss — wyjawienie, wykazanie, fasya.  
 Einkommensteuer — podatek od dochodu.  
 Einlagschein — list wkładowy.  
 Einlösen — wykupić.  
 Einnehmer — poborca.  
 Einrichtungsstücke — sprzęty.  
 Einstellung — wstrzymanie, zaniechanie, zawieszenie.  
 Eintragungsgebühr — wpisowe.  
 Empfangsbestättigung, — poświęcenie odbioru.  
 Einverleibung — wcielenie, zahipotekowanie, zaintabulowanie.  
 Endurtheil — wyrok stanowczy.  
 Entlastungszeuge — świadek uniewinający.  
 Entschluss — postanowienie.  
 Erstreckung — odroczenie.

Erfüllungseid — przysięga uzupełniająca.  
 Erstreckungsgesuch — prośba o odroczenie terminu.  
 Erlöschung — umorzenie.  
 Erledigung — załatwienie.  
 Erblasser — spadkodawca.  
 Erbe — spadkobierca, dziedzic.  
 Erbverzichtleistung — zrzeczenie się spadku.  
 Erklärung — oświadczenie, deklaracja  
 Erbschaft — dziedzictwo, spadek.  
 Erforderniss — wymóg, warunek, potrzeba.  
 Erkenntniss — wyrok, orzeczenie.  
 Erlass — reskrypt, rozporządzenie.  
 Ernennung — mianowanie.  
 Erfolg — wynagrodzenie.  
 Ersatzmann — zastępca.  
 Erwerbsteuer — podatek zarobkowy.  
 Execution — egzekucya, wykonanie, wypełnienie.  
 Executivgewalt — władza wykonawcza.  
 Expensen — koszta, wydatki, rozchód.  
 Extabulirung — wykreślenie, wymazanie z ksiąg gruntowych.  
 Enterben — wydziedziczyć.  
 Enterbung — wydziedziczenie.

## F

Fähiger Zeuge — zdatny świadek.  
 Fassion — wyjaw majątku, fasya.  
 Feldaufsichtspersonale — służba polowa.  
 Eeldschutzdienst — straż polna.  
 Feuerwehr — straż ogniowa.  
 Finanzbehörde — władza skarbowa.  
 Finanzministerium — ministerstwo skarbu.

Finanzwache — straż skarbowa.  
 Flurhüter — polowy.  
 Forstamt — urząd leśny.  
 Frachtbrief — list przewozowy, frachtowy.  
 Frachtlohn — przewoźne.  
 Freiwillige Licitation — licytacja z wolnej ręki.  
 Frist — termin.  
 Fuhrlohn — woźbne.  
 Fundus instructus — inwentarz gruntowy, żelazny.

## G

Geklagter — oskarżony, pozwany.  
 Gebühr — należność, taksa, opłata.  
 Gewalt, väterliche — władza ojcowska.  
 Gesetzlicher Erbe — dziedzic ustawiczny.  
 Gerichtliches Testament — testament sądowy, sporządzony przed sądem.  
 Gefällsam — urząd dochodów niestałych.  
 Gefangenaufseher — więzienny, dozorca więzień.  
 Gegenbeweis — odwód, dowód przeciwny.  
 Gehalt — płaca, pensya.  
 Gerichtsabgeordnete — wysłaniec sądowy.  
 Gerichtsbote — woźny.  
 Gerichtsdienner — służa sądowy.  
 Gerichtskosten — koszta sądowe.  
 Gerichtstag — dzień sądowy.  
 Geschwornen — przysięgli (przysiężny, w urzędzie wiejskim).  
 Gesellschafter — spółnik, uczestnik.  
 Gesetz — prawo, ustawa.  
 Gesetzgeber — prawodawca, ustawodawca.  
 Gewalt — władza, siła, gwałt.

Gewerbe — zarobek, rzemiosło, przemysł, sposób zarabiania.  
 Gewerbeordnung — ustawa przemysłowa.  
 Gewinnsucht — chciwość zysku.  
 Gnadengabe — datek z łaski.  
 Gnadengehalt — chleb łaskawy.  
 Grenzwache — straż graniczna.  
 Grossjährigkeit — pełnoletność.  
 Grossjährigkeitserklärung — uznanie pełnoletności.  
 Grundbuch — księga gruntowa.  
 Grundbuchsamt — urząd ksiąg gruntowych, urząd hipoteczny.  
 Grundbuchsführer — urzędnik hipoteczny.  
 Grundbuchseinlage — wykaz hipoteczny.  
 Grundbuchskörper — ciało hipoteczne.  
 Grundbuchsextract — wyciąg z ksiąg gruntowych, hipoteczny, tabularny.  
 Grundbuchsgesuch — podanie, prośba hipoteczna.  
 Grundbuchsgerecht — sąd hipoteczny.  
 Grundsteuer — podatek, [gruntowy, ziemski.

### III

Haupteid — przysięga główna, stanowcza.  
 Hauptbuch — księga główna.  
 Haupteinlage — hipoteka główna.  
 Hauptverhandlung — rozprawa główna.  
 Hausarrest — areszt domowy.  
 Hausdurchsuchung — rewizya, przeszukanie domu.  
 Haussteuer — podatek domowy.  
 Hauszinssteuer — podatek czynszowy.  
 Heimathsrecht — prawo swojszczyzny.

Heimathschein — świadectwo pochodzenia.  
 Heimsagen — rzec się, złożyć rzemiosło.  
 Heirathsgut — posag.  
 Hilfsamt — urząd pomocniczy.  
 Hinterlegen — złożyć do depozytu.  
 Hochgeboren — Jaśnie Wielmożny.  
 Hochlöblich — prześwietny.  
 Hochwürden — przewielebny.  
 Hofkanzlei — kancelarya nadworna.  
 Hofrath — radca nadworny.  
 Honorar — czesne, honorarium.  
 Hundesteuer — podatek od psów.  
 Hüttenarbeiter — hutnik.  
 Hüttenmeister — hutmistrz.  
 Hypothensverschreibung — zapis hipoteczny.

### I

Illiquid — niewyrzetelniiony, wątpliwy.  
 Incasso — przyjęcie do kasy.  
 Inclusive — włącznie.  
 Incompetenz — niewłaściwość.  
 Innehabung — dzierżenie.  
 Inrotuliren — spisać akta sporne.  
 Insolvent — niewypłacalny, obdłużony.  
 Instalacya — wprowadzenie na urząd.  
 Institut — zakład.  
 Intabulacya — wpisanie do ksiąg gruntowych.  
 Intabulationsgesuch — podanie hipoteczne.  
 Interessent — uczestnik.  
 Interims — tymczasowy.  
 Interpelliren — żądać odpowiedzi, wyjaśnienia.  
 Interveniren — pośredniczyć, udawać się.

Intimat — pismo doreczne.  
Irrenhaus — dom obłąkanych.

## J

Jagd — polowanie, łowy.  
Journal — dziennik, czasopismo.  
Juridisch — prawniczy.  
Justiz — sprawiedliwość, wymiar  
sprawiedliwości.  
Justizministerium — ministerstwo  
sprawiedliwości.  
Justizwesen — sądownictwo.  
Juvelen — klejnoty, kamienie  
drogie.

## K

Kaiserliche Hoheit — cesarze-  
wiczowska Mość.  
Kaiserliche Majestät — Csarska  
Mość.  
Kassabuch — księga kasowa.  
Kassenrest — pozostałość ka-  
sowa.  
Kauf — kupno.  
Kaufpreis — cena kupna.  
Kaufvertrag — kontrakt kupna,  
umowa o kupno.  
Kerker — więzienie.  
Kerkermeister — nadzorca wię-  
zień.  
Kinderbewahranstalt — ochronka.  
Kindesalter — wiek dziecinny.  
Kindesmord — dzieciobójstwo.  
an Kindesstatt annehmen — przy-  
sposobić.  
Klage — skarga, żałoba.  
Kläger — skarżyciel, powód.  
Klagen — zaskarżać, ipozywać,  
obżalować, wynieść skargę.  
Klagegrund — zasada skargi.  
Klagosstellen — zaspokoić po-  
woda.  
Klagerückerlag — zwrócenie  
skargi.  
Klassensteuer — podatek kla-  
sowy.

Kleinverschleiss — drobna sprze-  
daż.

Klostergeistlicher — zakonnik.  
Knappschaft — bractwo górnicze.  
Kopfsteuer — pogłówna.  
Körperschaft — towarzystwo kor-  
poracyjne, zgromadzenie.  
Kost — żywność, jadło, strawa,  
wikt.  
Kostenanschlag — kosztorys.  
Kostenaufwand — nakład.  
Kostgeld — strawne.  
Krankenwärter — doglądacz cho-  
rych.  
Kränkung — pokrzywdzenie  
skrzywdzenie, znieważenie,  
uraza, obraza, zelżywość,  
obelga.  
Kreisbehörde — władza obwo-  
dowa.  
Kreisgericht — sąd obwodowy.  
Kriegsfuß — stopa wojenna.  
Kriegsgericht — sąd wojenny.  
Kriegsrath — rada wojenna.  
Kronprinz — następca tronu.  
Krummschiessen — krótko okuć.  
Kündigung — wypowiedzenie.  
Kündigungsfrist — termin wypo-  
wiedzenia.  
Kundmachen — wiadomo czynić,  
podać do wiadomości.  
Kundmachung — obwieszczenie,  
ogłoszenie.  
Kunstabfund — sprawozdanie  
biegłych.  
Kunstverständiger — znawca,  
biegły w sztuce.

## L

Lagergeld — składowe, opłata  
od składu.  
Landesausschuss — wydział kra-  
jowy.  
Landesbehörde — władza kra-  
jowa.



Landesregierung — rząd krajowy.  
 Landesverrath — zdrada kraju.  
 Landesverwaltung — zarząd krajowy.  
 Landesverweisung — wygnanie.  
 Landsturm — pospolite ruszenie.  
 Landtafel — tabula krajowa.  
 Landwehr — obrona krajowa, milicya krajowa.  
 Lastzug — pociąg towarowy.  
 Legatar — legataryusz, zapisobiorca.  
 Legat — zapis, legat.  
 Lebensversicherung — zabezpieczenie życia.  
 Lebenszeugniss — poświadczenie życia.  
 Legalisiren — uwierzytelnić.  
 Legitimation — wykazanie, uprawnienie, upoważnienie.  
 Legitimationsschein — karta wywodnicza.  
 Lehranstalt — zakład naukowy.  
 Lehrbrief — list wyzwolenia.  
 Lehrgeld — płaca za naukę.  
 Lehrjahre — lata nauki rzemieślniczej.  
 Leichenbeschau — oględziny pośmiertne.  
 Leihanstalt — zakład pożyczkowy.  
 Leitung — przewodnictwo, kierownictwo.  
 Leumund — opinia, sława.  
 Letzter Wille — ostatnia wola, testament.  
 Letztwillige Anordnung — rozporządzenie ostatniej woli.  
 Licitationsbedingnisse — warunki licytacyjne.  
 Lieferant — dostarczyciel, dostawca.  
 Lieferung — dostawa, dostarczenie.  
 Liegenschaft — nieruchomość.

Liquidiren — obliczać, obrachować, wyzrietelnić.  
 Local — miejscowy.  
 Lohnvertrag — kontrakt najmu usług.  
 Löschgeräthe — narzędzia ogniowe.  
 Löschung — wykreślenie, wymazanie, extabulacja.  
 Lossprechen — uznać niewinnym, za niewinnego.

## M

Mahlsteuer — podatek od młwa.  
 Mahnbrief — list upominający.  
 Mahnverfahren — postępowanie upominalne.  
 Mäkler — pośrednik, faktor, stręczyciel, litkupnik.  
 Mandat — mandat, zlecenie, pełnomocnictwo, pełnomoc.  
 Manifestationseid — przysięga wyjawienia (manifestacyjna).  
 Manuscript — rękopis.  
 Markscheider — miernik górniczy, podziemny.  
 Maximum — najwyższy (np. cena).  
 Meilengeld — milowe.  
 Meilensäule — kamień milowy.  
 Meineid — krzywoprzysięstwo.  
 Meistboth — najwyżej podana cena, najwyższa oferta.  
 Meldung — oznajmienie, doniesienie, opowiedzenie, meldowanie.  
 Meldzettel — karta meldunkowa.  
 Miethvertrag — kontrakt najmu.  
 Milderungsgrund — okoliczność łagodząca, zwalniająca.  
 Ministerium des Aeussern — ministerstwo spraw zagranicznych.  
 Ministerium des Cultus u. Unterrichtes — ministerstwo wyznań i oświecenia.

- Ministerium der Finanzen — ministerstwo skarbu.  
 Ministerium für Handel und Gewerbe — ministerstwo handlu i przemysłu.  
 Ministerium des Innern — ministerstwo spraw wewnętrznych.  
 Ministerium der Justiz — ministerstwo sprawiedliwości.  
 Ministerium des Krieges — ministerstwo wojny.  
 Ministerium für Landeskultur u. Bergbau — ministerstwo rolnictwa i górnictwa krajowego.  
 Ministerium der Volkswirtschaft — ministerstwo gospodarstwa narodowego.  
 Ministerrath — rada ministrów.  
 Missbrauch der Amtsgewalt — nadużycie władzy urzędowej.  
 Misshandlung, thätliche — pobicie.  
 Mittelschule — szkoła pośrednia.  
 Mobilisiren — zruchomić, mobilizować.  
 Monopol — prawo wyłączne sprzedawania.  
 Moralitätszeugniss — świadectwo dobrego zachowania się, moralności.  
 Motive — wniosek, projekt, przedstawienie.  
 Motiviren — uzasadnić, przytoczyć zasady, powody.  
 Mündel — pupil, małoletni.  
 Mündig — dojrzały, dorosły.  
 Mündliches Testament — testament ustny, słowny.  
 Münzamt — urząd menniczy.  
 Musterung — przegląd, rewia (wojska).
- N
- Nachlass — pozostałość, spadek, spuścizna.  
 Nacherbe — dziedzic podstawiony.  
 Nachfolger — następca.  
 Nachgeborenes Kind — pogrobowiec, pogrobek, dzieci urodzone po śmierci ojca.  
 Nachnahme — pobranie (pocztowe).  
 Nachtheil — strata, uszczerbek, szkoda.  
 Nachweisung — wykazanie, udowodnienie.  
 Namensfertiger — podpisujący za drugiego.  
 Nationale — rodoskaz.  
 Natürliches Kind — dziecko nieślubne, z nieprawego łoża.  
 Nebengebühren — przynależności, np. procent, koszta.  
 Nebeneinlage — hipoteka poboczna.  
 Nettoertrag — dochód czysty.  
 Nichtigkeitsbeschwerde — skarga o nieważność, zaskarżenie nieważności.  
 Normale — przepis, prawo, rozporządzenie.  
 Notar — notaryusz.  
 Notarielles Testament — testament sporządzony przed notaryuszem.  
 Notherbe — dziedzic konieczny.  
 Nothwehr — obrona konieczna.
- O
- Obduction — oględziny wewnętrzne (zmarłego).  
 Obereinnehmer — nadpoborca.  
 Oberfinanzrath — nadradca skarbowy.  
 Oberförster — nadleśniczy.  
 Obergericht — sąd wyższy.  
 Oberstaatsanwalt — nadprokurator.  
 Obervormundschaft — nadopieka.  
 Obervormundschaftsbehörde — władza nadopiekuńcza.

Oberster Gerichtshof — sąd najwyższy.  
 Obsorge — piecza, troskliwość.  
 Occupation — zawłaszczenie.  
 Oeffentliches Buch — księga publiczna.  
 Ortsbehörde — władza miejscowa.  
 Original — pierwopis, oryginał.  
 Ordnungsstrafe — kara porządkowa.  
 Organisation — urządzenie.

## P

Pacht — dzierżawa.  
 Pächter — dzierżawca.  
 Pachtzins — dzierżawne, czynsz dzierżawny.  
 Pachtvertrag — kontrakt dzierżawny.  
 Parthei — strona, stronnictwo, partya.  
 Passagier — podróżny, przejeżdżający.  
 Passierschein — przepustka.  
 Pauschale — ryczałtowe.  
 Personalzulage — dodatek do osoby.  
 Pfandrecht — prawo zastawu.  
 Pfandweise Beschreibung — zastawnicze opisanie.  
 Pfandvertrag — kontrakt zastawny.  
 Pflegekind — wychowanec, wychowanka.  
 Persönliches Recht — prawo osobowe.  
 Pflichttheil — część obowiązkowa, zachówek.  
 Pränotation — ostrzeżenie hipoteczne, prenotacja.  
 Präventivmassregel — środek zapobiegawczy.  
 Proclamation — odezwa.  
 Prinzip — zasada.

Prolongation — przedłużenie.  
 Protestation — odpór, sprzeciwienie się.  
 Provisorisch — tymczasowy.  
 Prozessordnung — postępowanie sądowe.  
 Prüfen — egzaminować, sprawdzać.  
 Punktationen — warunki przedugodne.  
 Pupillengelder — fundusze sieroce, sierocińskie pieniądze do sierot należące.

## Q

Qualification — uzdatnienie, usposobienie.  
 Qualität — jakość gatunek przedmiot.  
 Quantität — ilość, mnogość.  
 Quartierbeitrag — dodatek na mieszkanie.  
 Quittung — kwit, kwitancya.  
 Quote — częśćka, ilość.

## R

Ratificiren — potwierdzić.  
 Raubschütze — szkodnik myśliwski.  
 Raubgericht — sąd rzeczowy.  
 Realisiren — urzeczywistnić.  
 Recht — 1. prawo 2. ustawa 3. sprawiedliwość, 4. słuszność.  
 Rechtsgrund — zasada prawna, powód prawny.  
 Rechtsgeschäft — czynność prawna.  
 Rechtskräftig — prawomocny.  
 Rechtsweg — droga prawa.  
 Rekurs — odwołanie się, rekurs.  
 Reel — rzeczywisty istotny.  
 Regie — zarząd.  
 Reichsgesetzblatt — dziennik praw państwa.  
 Reichsrath — rada państwa.

- Reluiren — zamienić na pieniądze, okupić, wykupić.  
 Remonte — konie świeżo dostawione lub wyłączone (w wojsku).  
 Resigniren — złożyć urząd, zrzec się urzędu.  
 Resultat — wynik, skutek, wypadek.  
 Retourrecepisse — receptis powrotny.  
 Revidiren — przeglądać, przezierać, przetrząsać.  
 Richtig — dokładny, właściwy, trafny, należyty (sprawiedliwy).  
 Rubrik — napis, rubryka.  
 Rückstand — zaległość.  
 Rüge — nagana, skarcenie.
- S**
- Sache — rzecz, przedmiot, sprawa, spór, proces.  
 Sachkundig — świadomy rzeczy, biegły, znawca.  
 Saldo — kwota niedopłacona, pozostałość z rachunku.  
 Scandal — zgorszenie, scena gorsząca, postępek wywołujący zgorszenie.  
 Schätzung — ocenienie, oszacowanie.  
 Schätzungseid — przysięga szacunkowa.  
 Schenkung — darowizna.  
 Schichtmeister — szychciarz.  
 Schimpf — obelga, hańba, zniewaga.  
 Schlafgeld — noclegowe.  
 Schlagholz — drzewo zębowe.  
 Schluss — zamknięcie, zawarcie, zakończenie, postanowienie, wniosek.  
 Schlussrede — mowa zamykająca, domówienie, wniosek końcowy.
- Schlussrechnung — rachunek ostateczny.  
 Schmerzensgeld — wynagrodzenie za pobicie.  
 Schnittwaare — towar łokciowy.  
 Schubpass — karta wydalenia.  
 Schulaufseher — dozorca szkół.  
 Schuldschein — dłużny list, obligacya, zapis długu.  
 Schwiegereltern — świekrowie, teściowie.  
 Schwurgericht — sąd przysięgłych.  
 Scontriren — obliczyć kasę, sprawdzić.  
 Scrutinium — obliczenie głosów.  
 Selbsthilfe — własna pomoc.  
 Semester — półrocze.  
 Servitut — służebność.  
 Sistiren — wstrzymać, zatrzymać.  
 Sitzung — obrada, sessya, posiedzenie.  
 Sitzung eröffnen — zagaić posiedzenie.  
 Sparcassa — kasa oszczędności.  
 Spar- und Vorschussverein — towarzystwo oszczędności i zaliczek.  
 Staatsbeamte — urzędnik publiczny.  
 Staatsdienst — służba publiczna.  
 Staatspapiere — papiery publiczne.  
 Stabil — stały.  
 Stammbaum — rodowód, drzewo rodowe.  
 Stammkapital — kapitał zakładowy.  
 Standrecht — sąd doraźny, nagły.  
 Statthalter — namiestnik.  
 Steckbrief — list gończy.  
 Stiefbruder — brat przyrodni.  
 Stiefschwester — siostra przyrodnia.  
 Streit — spór, kłótnia.

Streitverfahren — postępowanie sporne.  
 Strafgesetz — ustawa karna.  
 Sträfling — więzień.  
 Steueramt — urząd podatkowy.  
 Subaltern — podwładny, podrzędny.  
 Summarisch — skrócony, zwięzły.

## T


Tagsatzung — termin (stawka).  
 Tagebuch — dziennik.  
 Tagesordnung — porządek dzienny.  
 Tagfahrt — termin.  
 Tausch — zamiana.  
 Tauschvertrag — kontrakt zamiany.  
 Testamentserbe — dziedzic testamentowy.  
 Thatbestand — istota czynu.  
 Theilnehmer — uczestnik.  
 Theilzahlung — wpłata.  
 Thierarzt — weterynarz.  
 Tilgen — umorzyć, zatrzeć, zniszczyć.  
 Todfallsaufnahme — akt pośmiertny (szperelacya).  
 Todeserklärung — uznanie (ogłoszenie) za umarłego.  
 Todesanzeige — doniesienie o śmierci.  
 Todschlag — zabójstwo.  
 Transferiren — przenieść.  
 Tribune — mownica.

## U

Uebelthäter — winowajca, przestępca, złoczyńca.  
 Uebereinkunft — układ, ugoda.  
 Ueberlegung — rozmyśl, rozważa, zastanowienie się.  
 Ueberlegungsfrist, czas namysłu.  
 Ueberschlag — kosztorys.  
 Ueberschuss — zwyczaj, przewyżka.

Uebertragen — przenieść co, przepisać, polecić komu co.  
 Uebertretung — przekroczenie.  
 Umlage — rozkład.  
 Umsatz — odbył, obrót.  
 Umsicht — oględność, przeczność, ostrożność, bacność.  
 Umstand — okoliczność, szczegół, zachód.  
 Unbedenklich — niewątpliwy niezawodny, niepodejrzany.  
 Unbefangen — nieuprzedzony, bezstronny.  
 Unbefugt — nieupoważniony, nieuprawniony.  
 Unbeweglich — nieruchomy.  
 Uneinbringlich — przepadły, nie dający się ściągnąć.  
 Unentbehrlich — niezbędny, koniecznie potrzebny.  
 Unentgeltlich — bezpłatny, darmo.  
 Unentschiedenheit — wahanie się, chwiejność.  
 Unfähig — niezdatny, niezdolny, niesposobny.  
 Unfug — nieprzyzwoitość, zdrożność, niedorzeczność, swawola.  
 Ungebühr — nienależytość, nieprzyzwoitość.  
 Ungestörter Besitz — spokojne posiadanie.  
 Universalerbe — dziedzic ogólny, uniwersalny, całego spadku.  
 Unkörperliche Sache — rzecz niemysłowa.  
 Unkundig — nieświadomy, nieumiejący, nieznający czego.  
 Unmündig — niedorosły, nie dojrzały.  
 Unobligat — nieobowiązkowy.  
 Unpartheisch — bezstronny.  
 Unrecht — niesłuszność, krzywda, niesprawiedliwość.  
 Unredlich — niezrzetelny.  
 Unterhalt — utrzymanie.

- Unterlehrer — nauczyciel niższy.  
 Unterrichtssprache — język wykładowy.  
 Unterstand — schronienie, przytułek.  
 Untersuchen — śledzić, badać, dochodzić.  
 Untersuchungsacten — akta śledcze.  
 Untersuchungshaft — areszt śledczy.  
 Untersuchungsrichter — sędzia śledczy.  
 Untheilbar — niepodzielny.  
 Unverbrauchbar — niezużywalny.  
 Unvermögend — niemający, niezamożny.  
 Unversehrt — nieuszkodzony, nienaruszony, nietknięty.  
 Unvertretbar — niezastępny.  
 Unverzinslich — bezprocentowy, bezodsetkowy.  
 Unzulässig — niedopuszczalny.  
 Unzuständig — nieprzynależny, niewłaściwy.  
 Urgens — pismo naglące.  
 Urheber — sprawca.  
 Urkund dessen — w dowód tego.  
 Urwähler — prawyborca.  
 Urtheil — wyrok (rozsądek).  
 Urtheil verkünden — ogłosić wyrok.  
 Urkundensammlung — zbiór dokumentów.  
 Urkunde — dokument.
- V
- Vacant — opróżniony.  
 Verabredung — umówienie, umowa.  
 Veranlassung — powód.  
 Veräußerung aus freier Hand — sprzedaż dobrowolna, z wolnej ręki.  
 Vorbescheiden — udzielić, dać odpowiedź, wydać rezolucję.
- Verbindlichkeit — moc obowiązująca, obowiązek.  
 Verboth — zakaz, zapowiedzenie.  
 Verbothsgesuch — prośba o zapowiedzenie.  
 Verbreiter — roznosiciel, szerzyciel.  
 Verbürgen — zareczyć za co.  
 Verbrechen — zbrodnia.  
 Verdacht — podejrzenie.  
 Verdienstkreuz — krzyż zasługi.  
 Verein — związek, stowarzyszenie, zjednoczenie.  
 Vererblich — dziedziczny.  
 Verfahren — postępowanie.  
 Verfallszeit — termin wypłaty.  
 Verfassen — ułożyć, sporządzić, napisać.  
 Verfolgung — ściganie, prześladowanie, dochodzenie.  
 Verfügung — rozporządzenie, postanowienie.  
 Vergehen — występki.  
 Verhaftsbefehl — rozkaz przyaresztowania, uwięzienia.  
 Verhältniss — stosunek.  
 Verhandlung — rozprawa sądowa.  
 Verheimlichung — zatajenie, ukrywanie.  
 Verhör — przesłuchanie, badanie.  
 Verjährung — przedawnienie.  
 Verkehr — obrot, ruch, obcowanie, zostawanie w stosunkach.  
 Verkürzung — pokrzywdzenie, uszczuplenie.  
 Verlassenschaft — pozostałość, spadek, spuścizna.  
 Verlassenschaftsabhandlung — postępowanie spadkowe, pertraktacja.  
 Verlautbaren — ogłosić, podać do wiadomości.  
 Verläumder — potwarca, oszczerca.

- Vermächtniss — zapis, legat.  
 Vermeidung (bei) — pod karą.  
 Vermiether — wynajemca.  
 Vermögensbekenntniss — wyjaw majątkowy.  
 Vermögensumstände — stosunki majątkowe.  
 Vermögensübertragungsgebühr — należność od przeniesienia własności.  
 Vermögenszeugnis — świadectwo majątkowe.  
 Verordnen — zalecić, polecić, nakazać, rozporządzić, ustanowić.  
 Verpachtung — wydzierżawienie.  
 Verpfänder — zastawca.  
 Versäumniss — opóźnienie, zaniedbanie.  
 Verschärfen — obostrzyć.  
 Verschleiss — sprzedaż.  
 Verschwörung — spisek, sprzyśnięcie.  
 Versehen — przeoczenie, omyłka, nieuwaga, błąd, uchybienie.  
 Versuch — usiłowanie (np. zbrodni), próba.  
 Vertagen — odroczyć.  
 Vertrag — umowa, kontrakt, układ.  
 Verunehrung — zhańbienie, zesromocenie, zplamienie, znieważenie.  
 Verurtheilter — osądzony, skazany.  
 Verwahrung — schowanie, zachowanie, skład, depozyt.  
 Verwalter — rządca, zarządca.  
 Verwarnung — ostrzeżenie.  
 Verweis — nagana.  
 Verwendung — użycie.  
 Verwerflicher Zeuge — świadek odrzucalny.  
 Verzehrungssteuer — podatek konsumcyjny.
- Verzichtleistung — zrzeczenie się.  
 Verzugszinsen — procenta za zwłokę.  
 Vidimiren — poświadczyć zgodność.  
 Vollmacht — pełnomocnictwo.  
 Vollzug — wykonanie.  
 Vorbehalten — zastrzedz, wymówić sobie.  
 Vorfall — wydarzenie, zdarzenie, wypadek.  
 Vorgeben — udawanie, zmyślanie.  
 Vorgesetzter — przełożony.  
 Vorkaufsrecht — prawo pierwokupna.  
 Vorladung — pozew, wezwanie.  
 Vormerkung — ostrzeżenie, prenotacya.  
 Vormund — opiekun (poręcznik).  
 Vormundschaft — opieka.  
 Vormundschaftsbehörde — sąd, władza opiekuńcza.  
 Vormundschaftsdekret — dekret opieki.  
 Vormundschaftsrechnung — rachunek opiekuńczy, z opieki.  
 Vorschuss — zaliczka.  
 Vorsicht — przezorność, ostrożność.  
 Vorstehend — powyższy niniejszy.  
 Vorsteher — przełożony, przewodniczący, naczelnik, prezes, zwierzchnik, starszy.  
 Voruntersuchung — śledztwo, badanie wstępne.  
 Vorurtheil — przesąd.
- 
- Wahl — wybór, obiór.  
 Wahlausschreibung — rozpisanie wyborów.  
 Wählbar — obieralny, mogący być obranym.  
 Wähler — wyborca.

- Wählerliste — spis wyborców, lista wyborców.  
 Wahlvater — przysposobiciel.  
 Wahlmutter — przysposobicielka.  
 Wahlkind — przysposobieniec.  
 Waisenamt — urząd sierocy, sierociński.  
 Waisenvermögen — majątek sierocy.  
 Wanderbuch — książeczka podróżna, wędrownia.  
 Wasserleitung — wodociąg.  
 Wasserzeichen — znak wodny.  
 Werkführer — zawiadowca, kierownik, starszy czeladnik.  
 Widerspruch — zarzut, odpór, niezgodność, sprzeczność.  
 Widerrufen — odwołać.  
 Widerklage — skarga wzajemna.  
 Widerlage — oprawa.  
 Widersetzlichkeit — opór, sprzeciwianie się.  
 Widersprechen — przeczyć, zaprzeczać.  
 Wiederkaufsrecht — prawo odkupu.  
 Willfahren — przychylić się, uczynić zadość (żądaniu).  
 Wirkungskreis — zakres działania.  
 Wucher — lichwa.  
 Wuchergesetz — prawo o lichwie.
- Z**
- Zahlungsbefehl — nakaz zapłaty.  
 Zahlungsauftrag — nakaz płatniczy.  
 Zählgeld — odliczne (od pieniędzy depozytowych).  
 Zehrgeld — strawne.  
 Zeitdauer — przeciąg czasu.  
 Zeugenaussage — zeznanie świadków.  
 Zeugenbeweis — dowód przez świadków.  
 Zeugenführer — stawiający świadków.
- Zeugenverhör — badanie, słuchanie świadków.  
 Zeugenverhörprotokoll — protokół przesłuchania świadków.  
 Zeugnis — świadectwo, zeznanie.  
 Zimentirungsvorschriften — przepisy o cechowaniu miar i wag.  
 Zinsen — odsetki, procenta, stowe.  
 Zinsgrotschen — dodatek do czynszu.  
 Zollamt — urząd cłowy.  
 Zuchthaus — dom poprawy.  
 Zuerkennen — przyznać, przyśadzić.  
 Zufall — przypadek, los, traf, zdarzenie.  
 Zufristung — przedłużenie terminu.  
 Zugarbeit — robota ciągła.  
 zugeben — przydać, przyzwolić, przystać, zgadzać się na co.  
 Zugehör — przynależność.  
 Zulage — dodatek.  
 Zurechnungsfähigkeit — możność poczytania, przypisania komu winy.  
 Zurückschieben den Eid — odkazać przysięgę.  
 Zurücksetzung — upośledzenie.  
 Zusage — przyrzeczenie, obietnica.  
 Zuschlag — dodatek (do podatku), dopłata.  
 Zusprechen — przyśadzić przyznać komu co (wyrokiem).  
 Zuständig, — przynależny, właściwy.  
 Zustellung — doręczenie, dostawienie.  
 Zustellungsgebühr — drogowe, należność od doręczenia.  
 Zustellungsschein — dowód doręczenia.



Zustimmung — przychylenie się, przyzwolenie.	Zwischenfrage — pytanie po- boczne, wpadkowe.
Zutritt — przystęp, wstęp.	Zwischenraum — przedział, przeciąg.
Zuwachs — przyrostek, przy- bytek, powiększenie.	Zwist — spór, niezgoda, zwada.
Zweckmässig — stosowny do celu.	

### NAZWISKA MIESIĘCY

polskie	czeskie	niemieckie
1. Styczeń.	Leden.	Januar (Jänner).
2. Luty.	Únor.	Februar.
3. Marzec.	Březen.	März.
4. Kwiecień.	Duben.	April.
5. Maj.	Květen.	Mai.
6. Czerwiec.	Červen.	Juni.
7. Lipiec.	Červenec.	Juli.
8. Sierpień.	Srpen.	August.
9. Wrzesień.	Září.	September.
10. Październik.	Ríjen.	October.
11. Listopad.	Listopad.	November.
12. Grudzień.	Prosinec.	December.

### OBJAŚNIENIE SKRÓCEN

- br. = bieżącego roku.  
 c. = cent, krajcar.  
 c. k. = cesarsko-królewski.  
 itd. = i tak dalej.  
 itp. = i tem podobnie.  
 kr. = krajcar.  
 l. = liczba, numer.  
 L. S. oznacza, iż pieczęć przyłożyć należy.  
 m. = małoletni.  
 m. del. lub m. d. = miejski delegowany.  
 np. = na przykład.  
 tj. = to jest.  
 W. h. = wykaz hipoteczny (Grundbuchseinlage).  
 złr. = reński, złoty.  
 z pn. = z przynależnościami.

## Spis rzeczy.

Stronica		Stronica
1	Wstęp . . . . .	18
	<i>Część pierwsza.</i>	18
	Podania w sprawach sądowych.	19
	<i>Rozdział pierwszy.</i>	
	Sprawy niesporne.	
	<i>Oddział pierwszy.</i>	
	Podania w sprawach spadkowych.	20
5	I. Akt pośmiertny . . . . .	20
6	Wzór aktu pośmiertnego . . . . .	21
8	II. Opieczętowanie pozostałości, z dwoma wzorami . . . . .	21
9	III. Inwentarz . . . . .	23
	Dwa wzory podania o spisaniu inwentarza.	24
10	Wzór inwentarza . . . . .	24
13	Podanie odsyłając inwentarz do sądu . . . . .	25
13	IV. Zgłoszenie się do spadku	26
14	Warunkowe zgłoszenie się do spadku z testamentu . . . . .	26
15	Bezwarunkowe zgłoszenie się do spadku z tytułu prawnego . . . . .	27
15	Zgłoszenie się do spadku przez opiekuna . . . . .	28
16	V. Zrzeczenie się spadku, z dwoma wzorami . . . . .	28
17	VI. Termin zgłoszenia się do spadku . . . . .	29
17	Wzór podania o przedłużeniu terminu do przyjęcia lub zrzeczenia się spadku . . . . .	29
18	VII. Sprzedaż ruchomości . . . . .	29
18	Wzór podania o sprzedaż	
19	Wzór protokołu licytacyjnego rzeczy ruchomych . . . . .	
20	Podanie odsyłając protokół sprzedaży wraz z pieniędzmi do sądu . . . . .	
20	VIII. Oszacowanie rzeczy nieruchomości . . . . .	
21	Podanie o oszacowanie rzeczy nieruchomości . . . . .	
21	Wzór protokołu szacunkowego rzeczy nieruchomości . . . . .	
23	Podanie odsyłając tenże protokół do sądu . . . . .	
24	IX. Sprzedaż nieruchomości	
24	Wzór podania o sprzedaż nieruchomości . . . . .	
25	Warunki licytacyjne . . . . .	
26	X. Wierzyciele spadkowi	
26	Wzór zgłoszenia się z pretensją do sądu . . . . .	
26	Wzór przyznania lub odrzucenia pretensyi przez dziedzica . . . . .	
27	XI. Wezwanie sądowe wierzycieli spadkowych . . . . .	
28	Wzór podania o zawezwanie edyktem wierzycieli spadkowych . . . . .	
28	XII. Przesłuchanie pod przysięgą świadków testamentu ustnego . . . . .	
29	Wzór odpowiedniego podania . . . . .	

Stronica	Stronica		
XIII. Oświadczenie przyjęcia zapisu (legatu) z wzorem . . . . .	30	1. Wzór podania uchylającego się z opieki . . . . .	45
XIV. O wykazie majątku pod przysięgą . . . . .	31	2. Wzór podania o uwolnienie od opieki . . . . .	45
Wzór wykazu majątkowego pod przysięgą . . . . .	31	3. Prośba o ustanowienie opiekuna . . . . .	46
XV. Akt działu majątkowego . . . . .	32	4. Prośba o ustanowienie opiekuna dla nieślubnego dziecka . . . . .	46
Wzór podziału majątku spadkowego . . . . .	33	III. O prawach i obowiązkach opiekuna . . . . .	47
Podanie odsyłając podział spadkowy do sądu . . . . .	35	1. Prośba o upoważnienie do przyjęcia i pokwitowania wypowiedzianego kapitału . . . . .	48
XVI. Wykaz testamentowy	36	2. Prośba o upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki . . . . .	48
Wzór wykazu testamentowego . . . . .	36	3. Prośba o zezwolenie na umieszczenie kapitału . . . . .	49
Podanie odsyłając wykaz testamentowy do sądu . . . . .	37	4. Prośba o upoważnienie do wypowiedzenia, zaskarżenia i odebrania zauiszczonego kapitału . . . . .	50
XVII. Wykaz spadkowy (Nachlassnachweisung). . . . .	38	5. Podanie składając pieniądze do kasy sierociej . . . . .	51
XVIII. O należnościach spadkowych . . . . .	38	6. Prośba o zezwolenie na zapłacenie kapitału hipotecznego . . . . .	51
XIX. O przyznaniu spadku (Einantwortung) . . . . .	40	7. Prośba o wydanie procentów z depozytu . . . . .	52
Wzór podania o przyznanie spadku . . . . .	40	8. Prośba o zezwolenie na budowanie . . . . .	53
Prośba o wydanie gotówki z depozytu. . . . .	40	9. Prośba o zezwolenie na reparatury . . . . .	54
Podanie względem wydania legatu z depozytu przed ukończeniem spadku . . . . .	41	IV. O rachunkach opiekuńczych, z trzema wzorami . . . . .	55
XX. O przysądzeniu spadku wierzycielom (jure crediti Einantwortung) . . . . .	42	1. Podanie zasyłając rachunek opiekuńczy do sądu . . . . .	61
Wzór odpowiedniego podania . . . . .	42	2. Prośba o uwolnienie od składania rachunków z opieki . . . . .	62
XXI. Zakończenie. . . . .	42		
<i>Oddział drugi.</i>			
O opiece i kurateli.			
A) O opiece.			
I. Ogólne przepisy . . . . .	43		
II. O uchyleniu i uwolnieniu się z opieki . . . . .	44		

Stronica	Stronica		
V. O małżeństwach małoletnich . . . . .	63	4. Prośba o zbadanie stanu umysłowego pewnej osoby . . . . .	76
1. Prośba o zezwolenie na małżeństwo . . . . .	63	5. Prośba o ustanowienie kuratora dla marnotrawcy . . . . .	76
2. Podobna prośba . . . . .	64	6. Prośba o ustanowienie kuratora dla osoby nieobecnej i z miejsca pobytu niewiadomej . . . . .	77
VI. O ustaniu i ukończeniu opieki . . . . .	65	Zakończenie . . . . .	78
1. Prośba o uwoinienie z opieki . . . . .	65		
2. Prośba o usunięcie z opieki . . . . .	66	<i>Oddział trzeci.</i>	
3. Prośba o przedłużenie opieki . . . . .	66	O księgach gruntowych . . . . .	78
4. Prośba o pełnoletność . . . . .	67	Co rozumiemy przez intabulację, prenotację i adnotację . . . . .	79
5. Prośba o usunięcie opiekuna . . . . .	68	O dokumentach . . . . .	81
6. Prośba o odstąpienie opieki . . . . .	69	O prośbach . . . . .	82
VII. O złożeniu rachunku ostatecznego i oddaniu majątku . . . . .	70	O stęplach na podania hipoteczne . . . . .	84
1. Prośba o oddanie majątku . . . . .	70	Wzory podań hipotecznych.	
2. Podanie donoszące o oddaniu majątku przez opiekuna . . . . .	71	1. Intabulacja kontraktu kupna . . . . .	85
3. Prośba o wydanie działu dziedzicznego z kasy sieroczej . . . . .	71	2. Intabulacja obligacji . . . . .	85
VIII. O nagrodzie opiekuna Prośba opiekuna o przyznanie mu wynagrodzenia . . . . .	72	3. Intabulacja różnych praw z jednego dokumentu na na jednej realności . . . . .	86
B) O kurateli.		4. Intabulacja różnych dokumentów na jednej realności . . . . .	88
1. Prośba ojca o ustanowienie kuratora m. córce, z powodu zawarcia kontraktu kupna . . . . .	74	5. Intabulacja jednego dokumentu na dwóch realnościach, znajdujących się w powiecie jednego sądu . . . . .	89
2. Prośba przedkładając kopię kontraktu kupna do zatwierdzenia . . . . .	74	6. Tożsamo, jeżeli realności znajdują się w różnych powiatach sądowych . . . . .	90
3. Prośba, przedkładając do zatwierdzenia oryginał kontraktu kupna, według kopii spisane go . . . . .	75	7. Intabulacja kontraktu najmu . . . . .	91
		8. Intabulacja kontraktu dzierżawy . . . . .	92
		9. Intabulacja cesyi . . . . .	92
		10. Intabulacja wymowy . . . . .	93

	Stronica		Stronica
11. Intabulacya dekretu dziedzictwa na realność . . . . .	94	IV. O przysposobieniu (adopcyi) . . . . .	110
12. Intabulacya dekretu dziedzictwa na kapitał-hipoteczny . . . . .	95	Wzór kontraktu adopcyjnego . . . . .	111
13. Intabulacya kontraktu kupna o część realności	96	Prośba o zatwierdzenie kontraktu adopcyjnego . . . . .	111
14. Intabulacya kupu dla dwóch kupieli . . . . .	97	V. O dobrowolnym szacunku i sprzedaży . . . . .	112
15. Intabulacya egzekucyjna	98	1. Prośba o sądowe oszacowanie . . . . .	113
16. Wymazanie (wykreślenie) prawa zastawu . . . . .	99	2. Prośba o dobrowolną publiczną licytację rzeczy ruchomych . . . . .	113
17. Wymazanie wymowy . . . . .	100	3. Prośba o dobrowolną publiczną licytację rzeczy nieruchomych . . . . .	114
18. Wymazanie kontraktu dzierżawy . . . . .	100	4. Warunki licytacji . . . . .	114
19. Prenotacya kapitału . . . . .	101	5. Podanie, iż sprzedający licytacji niezatwierdza . . . . .	116
20. Prenotacya najmu . . . . .	102	6. Podanie o licytację gruntu . . . . .	116
21. Prenotacya wymazania	103	7. Podanie z wykazem dopełnionych warunków licytacyjnych . . . . .	117
22. Dalszy termin do usprawiedliwienia prenotacyi	103	VI. O umorzeniu zastarzanych długów . . . . .	118
23. Wymazanie nie usprawiedliwionej prenotacyi	104	z dwoma wzorami podań	
24. Adnotacya przedłużenia opieki . . . . .	105	z dwoma wzorami podań	120
25. Adnotacya skargi o wymazanie . . . . .	106	VII. O uznaniu kogo za umarłego . . . . .	120
26. Wymazanie adnotacyi . . . . .	106	z dwoma wzorami podań	
<b>Oddział czwarty.</b>		VIII. O wypowiedzeniach . . . . .	121
Podania i prośby różnej treści.		Wzór sądowego wypowiedzenia kapitału . . . . .	122
I. O wypuszczeniu z władzy ojcowskiej . . . . .	107	Wzór sądowego wypowiedzenia najmu . . . . .	123
Wzór podania ojca, chcącego swego syna z pod władzy swojej wypuścić . . . . .	107	Wzór sądowego wypowiedzenia pełnomocnictwa . . . . .	123
II. O przedłużeniu władzy ojcowskiej . . . . .	108	IX. O odnowieniu granic . . . . .	124
Wzór podania o przedłużenie władzy ojcowskiej . . . . .	108	Prośba o odnowienie granic . . . . .	124
III. O nadużyciu władzy ojcowskiej . . . . .	109	X. O depozytach . . . . .	125
Wzór doniesienia o nadużyciu władzy ojcowskiej . . . . .	109	1. Prośba o pozwolenie do złożenia kapitału . . . . .	126
		2. Prośba o pozwolenie do złożenia kosztowności . . . . .	127
		3. Prośba o wydanie wadyum z depozytu . . . . .	127

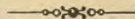
Stronica	Stronica
XI. O pożyczkach z kas publicznych i kas pod nadzorem rządowym zostających . . . . .	128
Wzór prośby o pożyczkę	129
<i>Rozdział drugi.</i>	
Sprawy sporne.	
I. O zwyczajnem postępowaniu w sprawach spornych	130
II. O skardze . . . . .	131
III. O obronie . . . . .	131
IV. O odroczeniu terminów	133
V. O dowodzie . . . . .	134
VI. O wyroku . . . . .	136
VII. O postępowaniu sumarycznym . . . . .	136
VIII. O postępowaniu w sporach o naruszenie posiadania . . . . .	137
IX. O postępowaniu w sprawach drobiazgowych . . . . .	138
Wzory podań w sprawach spornych.	
1. Skarga o zapłacenie ceny kupna za grunt . . . . .	140
2. Skarga o zapłacenie ceny kupna za rzecz ruchomą . . . . .	140
3. Skarga o zwrót rzeczy w zastaw danój . . . . .	141
4. Skarga o zwrót pożyczki	142
5. Skarga o zwrót rzeczy	142
6. Skarga o zapłacenie roboty . . . . .	143
7. Skarga o zapłacenie za robotę polną . . . . .	144
8. Skarga solidarna z zaręczenia . . . . .	145
9. Skarga o zapłacenie czynszu . . . . .	146
10. Prośba o zastawnicze opisanie rzeczy ruchomych . . . . .	146
11. Skarga wyzywająca . . . . .	147
12. Skarga o nakaz wiecznego milczenia . . . . .	147
13. Skarga o wymazanie przedawnionych ciężarów z ksiąg gruntowych	148
14. Prośba o nakaz do zapłacenia pożyczki intabulowanej . . . . .	149
15. Skarga o naruszenie posiadania ścieszki . . . . .	150
16. Skarga o naruszenie posiadania gruntu . . . . .	151
17. Prośba o przyjęcie do depozytu . . . . .	152
18. Prośba o odroczenie rozprawy . . . . .	153
19. Prośba o usprawiedliwienie niestawienia się na termin . . . . .	153
20. Oznajmienie sporu . . . . .	154
21. Prośba o ponowienie rozprawy . . . . .	155
22. Zgłoszenie się do dowodu ze świadków . . . . .	155
22. Zgłoszenie się do dowodu przez przysięgę . . . . .	156
24. Rota (formuła) przysięgi . . . . .	156
X. O warunkowym nakazie zapłaty z trzema wzorami . . . . .	157
Wzór odporu przeciw nakazowi zapłaty . . . . .	160
XI. O tymczasowych środkach zabezpieczenia . . . . .	161
1. Zapowiedzenie. Prośba o zapowiedzenie . . . . .	162
2. Sekwestracja . . . . .	163
Rachunek sekwestracyjny	163
Podanie składając rachunek sekwestracyjny . . . . .	164
XII. O prawie ubogich i daniu obrońcy bezpłatnego . . . . .	165

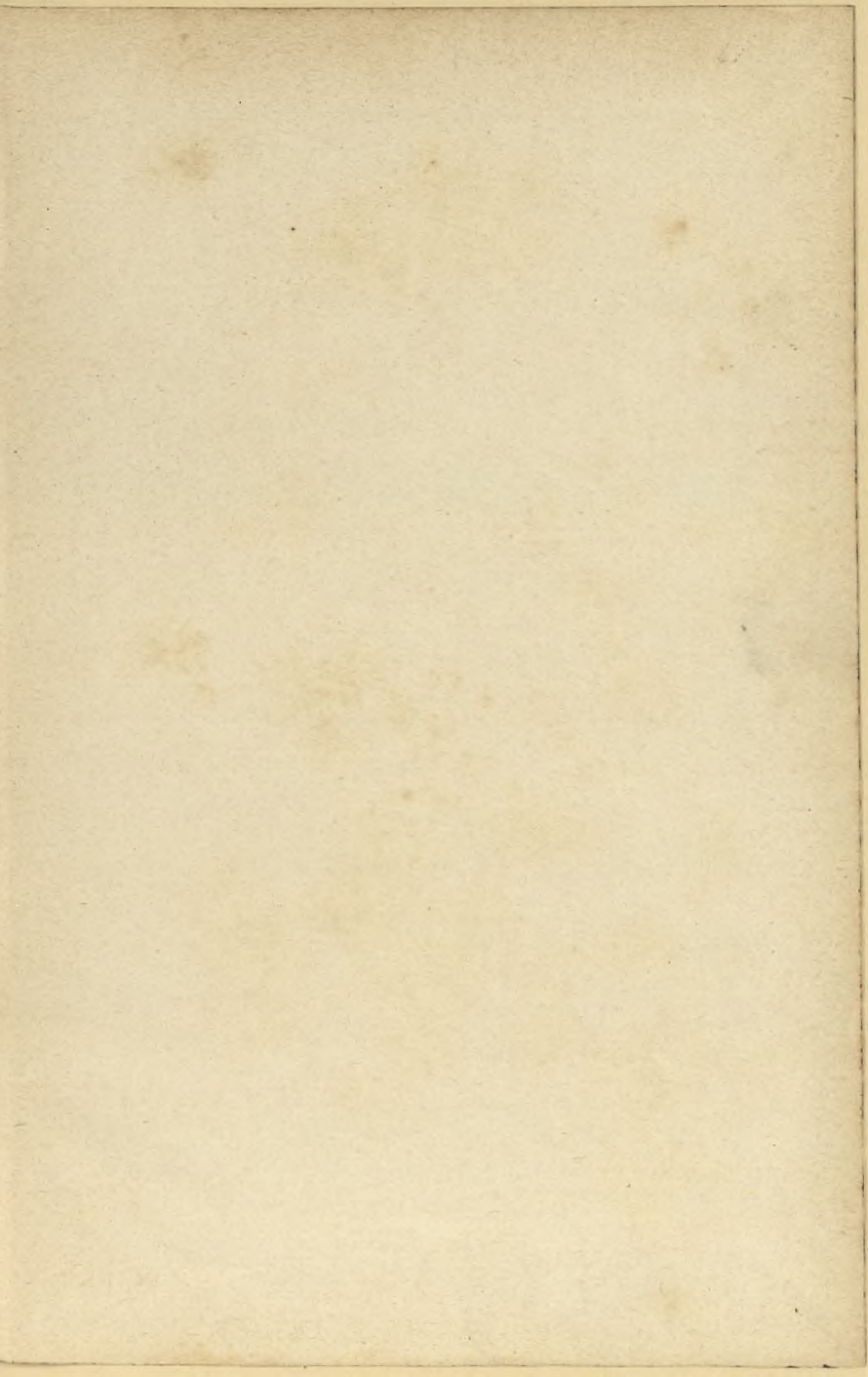
Stronica	Stronica		
Wzór podania o uwolnienie od stępli i należytości . . . . .	165	V. O postępowaniu w przypadkach przekroczeń . . . . .	184
Wzór podania o bezpłatnego obrońcę . . . . .	166	VI. Wzory podań w sprawach karnych . . . . .	185
XIII. O egzekucyi . . . . .	166	1. 2. 3. 4. skargi o obrazę honoru . . . . .	185
Wzory podań w postępowaniu egzekucyjnym:		5. 6. skargi względem kradzieży . . . . .	188
1. Prośba o zajęcie i oszacowanie rzeczy ruchomych . . . . .	167	7. skarga o ciężkie skaleczenie . . . . .	189
2. Prośba o sprzedaż ruchomości . . . . .	168	8. Prośba o odroczenie rozprawy karnej . . . . .	189
3. Prośba o wstrzymanie egzekucyi . . . . .	168	9. Prośba o zawezwanie świadków . . . . .	190
4. Skarga o wyłączenie rzeczy w drodze egzekucyjnej zajętych . . . . .	169	10. Zgłoszenie odwołania . . . . .	190
Artykuły dowodowe . . . . .	170	11. Prośba o odroczenie kary . . . . .	191
5. Prośba o wstrzymanie egzekucyi . . . . .	171		
6. Prośba o egzekucyjną intabulację wyroku . . . . .	171	<i>Część druga.</i>	
7. Prośba o egzekucyjne oszacowanie realności . . . . .	172	O dokumentach.	
8. Prośba o odpis protokołu szacunkowego i o wyciąg tabularny . . . . .	173	Wstęp . . . . .	192
9. Prośba o sprzedaż rzeczy nieruchomości . . . . .	174	I. Podział dokumentów . . . . .	193
10. Warunki licytacji . . . . .	174	II. Formalności dokumentów . . . . .	194
11. Prośba o przyjęcie do depozytu . . . . .	175	<i>Rozdział pierwszy.</i>	
12. Podanie wykazując dopełnienie warunków licytacji . . . . .	176	O oświadczeniach . . . . .	196
		I. Świadcstwa . . . . .	196
<i>Rozdział trzeci.</i>		a) świadectwa służby z trzema wzorami . . . . .	197
Sprawy karne.		b) świadectwa moralności z trzema wzorami . . . . .	197
I. Zbrodnie . . . . .	178	c) świadectwa ubóstwa z trzema wzorami . . . . .	198
II. Występki i przekroczenia . . . . .	180	d) świadectwa majątkowe z dwoma wzorami . . . . .	199
III. O karze . . . . .	182	e) świadectwa różnej treści z trzema wzorami . . . . .	200
IV. O umorzeniu karygodnych czynów . . . . .	183	II. Rewersy z czterema wzorami . . . . .	201
		III. Kwity z pięcioma wzorami . . . . .	202
		IV. Poświadczenia odbioru z siedmioma wzorami . . . . .	204

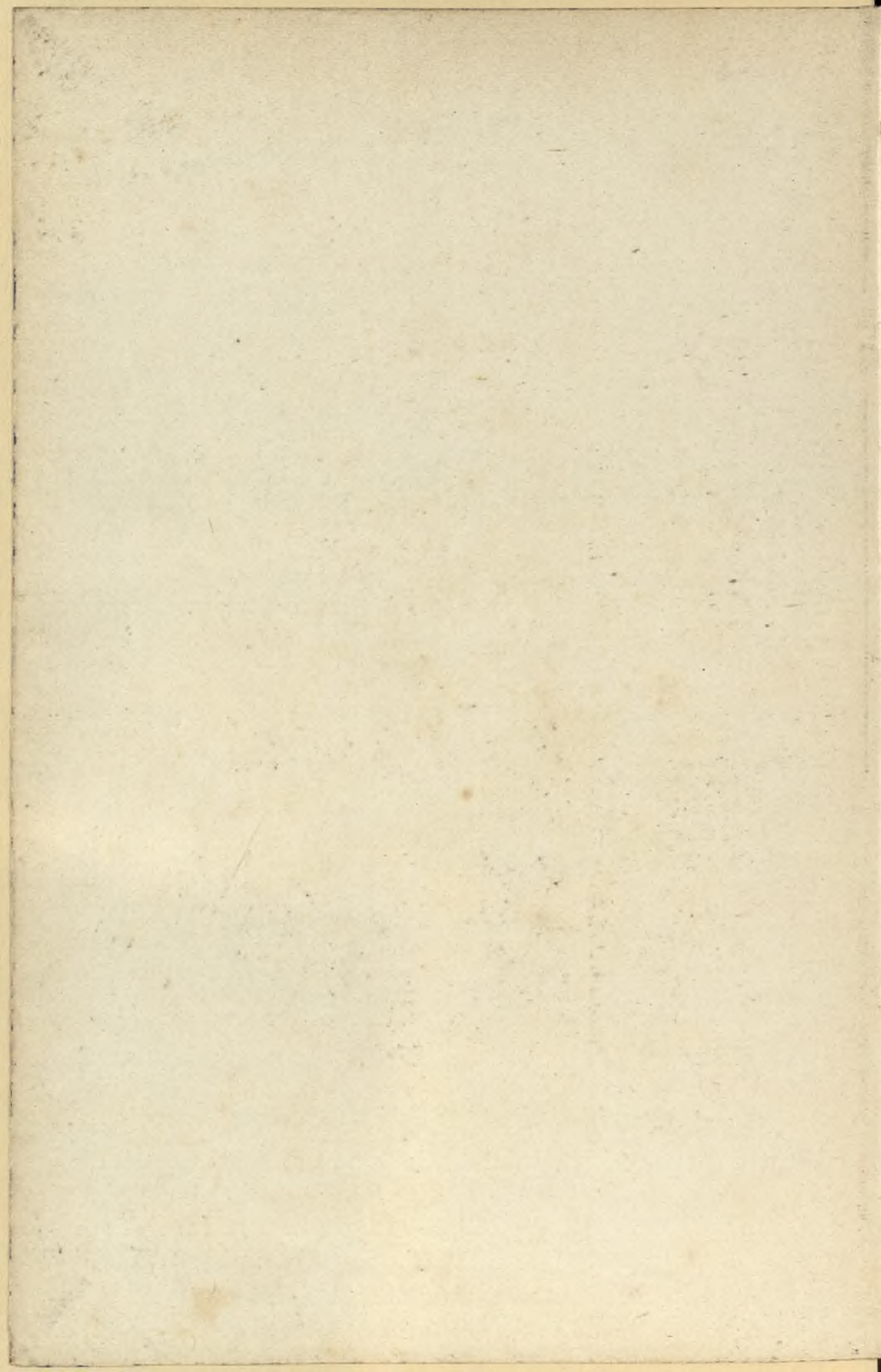
Stronica	Stronica		
V. Wypowiedzenia pozasądowe z sześcioma wzorami . . . . .	206	V. Kontrakt pełnomocnictwa 233	
VI. Deklaracje hipoteczne z trzema wzorami . . . . .	208	1. Pełnomocnictwo szczególne żony dla męża . . . . .	234
VII. O testamentach. Ogólne przepisy . . . . .	209	2. Nieograniczone pełnomocnictwo szczególne . . . . .	234
Ośm wzorów testamentów	213	3. Ogólne pełnomocnictwo . . . . .	234
<i>Rozdział drugi.</i>		VI. Kontrakt zamiany z jednym wzorem . . . . .	235
O umowach (kontraktach).		VII. Kontrakt kupna . . . . .	237
1. Podział kontraktów . . . . .	220	Poboczne umowy: 1. odkup, 2. odprzedaż, 3. pierwokupno, 4. kupno na próbę, 5. sprzedaż pod warunkiem lepszego kupca, 6. zlecenie sprzedaży. O przynależności.	
2. Na co przy zawieraniu kontraktów głównie uważać należy . . . . .	221	Wzory:	
3. O rękojmi . . . . .	222	1. Kontrakt kupna rzeczy ruchomej . . . . .	240
4. Zadatek . . . . .	223	2. Kontrakt kupna na dom miejski . . . . .	241
5. Kara . . . . .	223	3. Kontrakt kupna na pole bez budynków . . . . .	242
6. Części składowe kontraktów . . . . .	224	4. Kontrakt kupna z zastrzeżeniem dożywotniego użytkowania . . . . .	243
O szczególnych rodzajach umów.		5. Kontrakt kupna z zastrzeżeniem wymowku . . . . .	243
I. Kontrakt darowizny z trzema wzorami . . . . .	224	VIII. Kontrakt najmu i dzierżawy z dwoma wzorami . . . . .	245
II. Kontrakt składu z dwoma wzorami . . . . .	226	IX. Kontrakt najmu usług . . . . .	249
III. Kontrakt wygodzenia z jednym wzorem . . . . .	227	1. Kontrakt o robotę koczarską . . . . .	249
IV. Kontrakt pożyczki . . . . .	228	2. Kontrakt o naukę . . . . .	250
Wzory:		X. Kontrakt małżeński (zmo- wy, snęby) . . . . .	251
1. Zapis dłużny, własnoręcznie pisany i podpisany . . . . .	230	1. posag, 2. oprawa, 3. wyprawa, 4. wiano, 5. wspólność majątkowa, 6. dochód wdowi, 7. darowizny między małżonkami, 8. wzajemne testamenty, 9. kontrakt dziedziczenia,	
2. Zapis dłużny z za- reczeniem . . . . .	230		
3. Zapis dłużny z zastawem ręcznym . . . . .	231		
4. Zapis dłużny z solidarną odpowiedzialnością . . . . .	231		
5. Zapis dłużny z zastawem hipotecznym . . . . .	232		
6. Zapis dłużny na po- życzkę zaciągniętą przez opiekuna . . . . .	232		

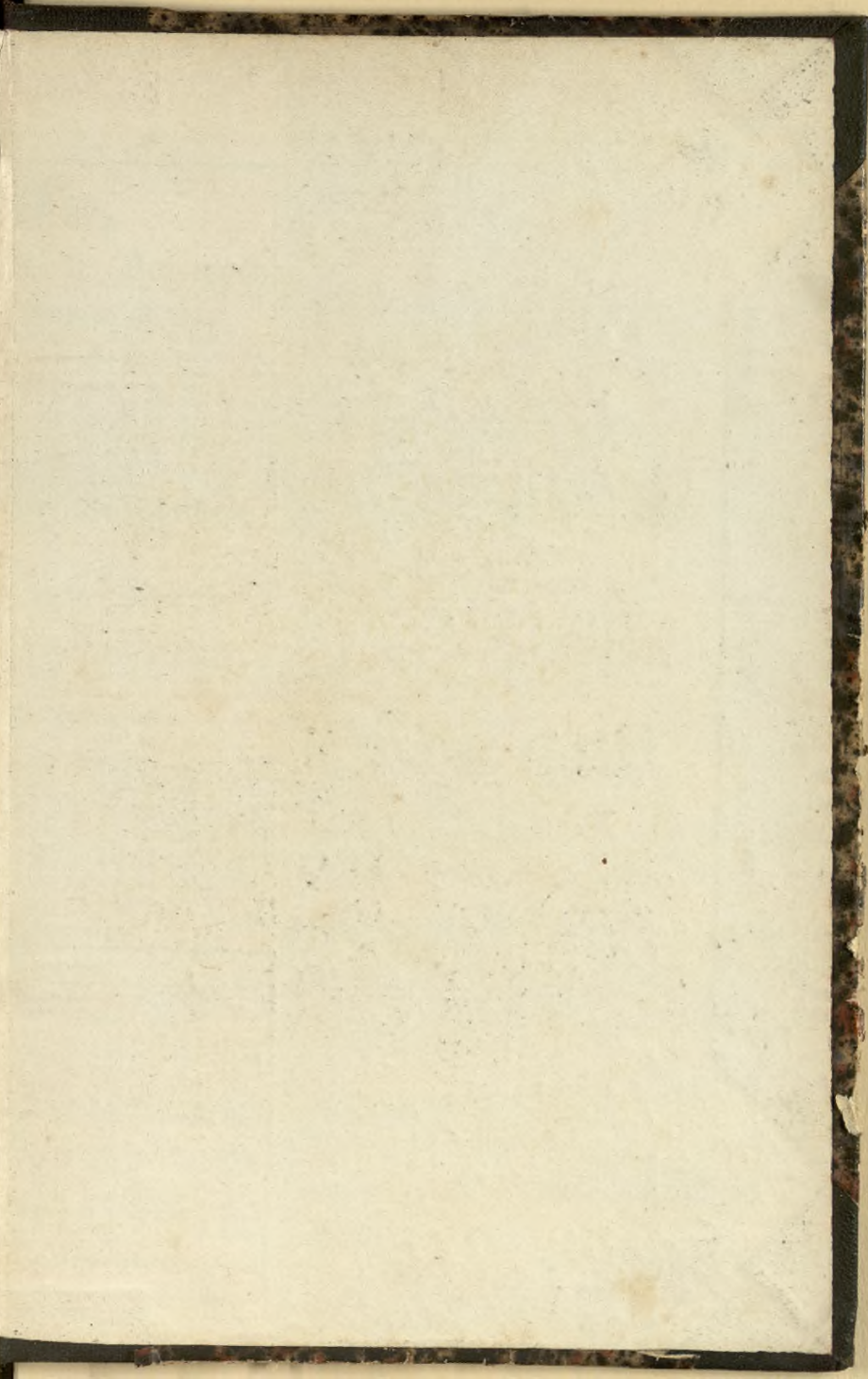


	Stronica		Stronica
10. dożywocie, 11. zrównanie dzieci.		8. List podobny w nagłym przypadku . . . . .	267
XI. Ugoda . . . . .	256	9. List podobny do doktora oddalonego . . . . .	267
1. Ugoda o zwykły dług	256	10. Zapraszając na pogrzeb z czterema wzorami . . . . .	268
2. Ugoda o wynagrodzenie szkody . . . . .	257	B) Listy z doniesieniem z trzema wzorami . . . . .	269
3. Ugoda o alimentację . . . . .	257	C) Listy napominające i naganne, z trzema wzorami	270
XII. Cesa . . . . .	258	D) Listy z usprawiedliwieniem się, z trzema wzorami	271
Wzory:		E) Listy zawierające prośby, z sześcioma wzorami . . . . .	272
1. Cesa wierzytelności niezauiszczonej . . . . .	259	F) Ojciec udziela synowi rady i przestrogi . . . . .	275
2. Cesa wierzytelności zauiszczonej . . . . .	259	II. Podział Księstwa Cieszyńskiego pod względem sądowym i politycznym . . . . .	276
<b>Dodatek.</b>		III. Słowniczek wyrazów prawniczych i administracyjnych, do podręcznego użytku . . . . .	282
I. Listy.		Nazwiska miesięcy polskie, czeskie i niemieckie . . . . .	296
O listach w ogólności . . . . .	261	Objaśnienie skrótów . . . . .	296
A) listy zapraszające:		Spis rzeczy . . . . .	297
1. Zapraszając przyjaciela na chrzciny . . . . .	265		
2. List podobny do Ojca	265		
3. Prosząc przyjaciela za družbę . . . . .	266		
4. Prosząc stryja za starość . . . . .	266		
5. List ojca zapraszającego gości na wesele . . . . .	266		
6. List podobny . . . . .	267		
7. List do lekarza . . . . .	267		









Biblioteka Śląska *Kaup*

C 003520

I

K III